

A Balaton Kiemelt Térség 2025. évre vonatkozó területi monitoring jelentése

Készítette:

Dombi Gábor, szociológus
Fekete Károly, geográfus, kutatásvezető
Horváth Csanád, geográfus
Kulics Beatrix, kutatási asszisztens
dr. Csákváriné Joó Zsuzsanna, kutatási asszisztens

Közreműködött:

Közép-dunántúli Vízügyi Igazgatóság
Balatoni Hajózási Zrt.

Tartalomjegyzék

1. Bevezetés	7
2. Fejlesztési források kihelyezése, pályázati eredményesség	9
2.1. Jogszabályi háttér, forráskeret, jogállamisági mechanizmus, adatleválogatási szempontok	9
2.2. Pályázati aktivitás növekménye, és területi struktúra	13
2.3. Operatív programok, prioritások, intézkedések és alintézkedések	17
2.4. Pályázatok beérkezési időpontja és projektkezelési eljárásrendje	24
2.5. A pályázók gazdálkodási formája, FAIR minősítése és nemzetgazdasági főágazatok szerinti besorolása	31
2.6. Pályázók székhelye és a pályázat megvalósulási helye területiségi szintek szerint	36
2.7. Pályázati jogosultság és IH döntés	42
2.8. Forrásigény, támogatás, kifizetés, tőkeköveteléssel korrigált ténylegesen hasznosult uniós forrás	46
3. Demográfiai jellemzők, társadalom	58
4. Turizmus, vendégforgalom	74
5. Foglalkoztatás, munkanélküliség	90
6. Lakásállomány, lakásépítés	102
7. Közlekedés, közlekedési fejlesztések	109
8. Közbiztonság, bűnügyi helyzet	117
9. Környezet, környezeti infrastruktúra	122
10. Civil aktivitás, intézményrendszer	134
Összegzés	142

Ábrajegyzék

1. ábra Kohéziós politika prioritásainak tervezett uniós finanszírozása tagállamok szerint a 2021-2027 közötti programozási ciklusban	10
2. ábra. Pályázatok beérkezési éve és hónapja.....	24
3. ábra. Pályázatok projektkezelési eljárásrendje a Széchenyi Terv Plusz időszakában.....	28
4. ábra Pályázatok tervezett megvalósulási helye az összes pályázat 1 %-ig települések szerint a Balaton Kiemelt Üdülőkörzetben a Széchenyi Terv Plusz időszakában a FAIR 2026. február 19-i állása alapján	40
5. ábra Pályázatok jogosultság megállapítása és a támogatás Irányító Hatósági döntése a Széchenyi Terv Plusz időszakában a FAIR 2026. február 19-i állása alapján.....	42
6. ábra. Egy lakosra jutó forrásigények alakulása a Széchenyi Terv Plusz időszakában NUTS I – NUTS II, a projekt helye szerint BKÜ és országos szinten a FAIR 2026. február 19-i állása alapján	46
7. ábra Egy lakosra jutó forrásigények alakulása a Széchenyi Terv Plusz időszakában NUTS III, a projekt helye szerint BKÜ és országos szinten a FAIR 2026. február 19-i állása alapján.....	47
8. ábra Egy lakosra jutó megítélt források alakulása a Széchenyi Terv Plusz időszakában NUTS I – NUTS II, a projekt helye szerint BKÜ és országos szinten a FAIR 2026. február 19-i állása alapján	48
9. ábra Egy lakosra jutó megítélt források alakulása a Széchenyi Terv Plusz időszakában NUTS III, a projekt helye szerint BKÜ és országos szinten a FAIR 2026. február 19-i állása alapján..	49
10. ábra Egy lakosra jutó kifizetések alakulása a Széchenyi Terv Plusz időszakában NUTS I – NUTS II, a projekt helye szerint BKÜ és országos szinten a FAIR 2026. február 19-i állása alapján	51
11. ábra Egy lakosra jutó kifizetések alakulása a Széchenyi Terv Plusz időszakában NUTS III, a projekt helye szerint BKÜ és országos szinten a FAIR 2026. február 19-i állása alapján.....	52
12. ábra Megítélt, kifizetett és a visszakövetelések nélküli, ténylegesen hasznosult források arányának alakulása a forrásigények százalékában Magyarországon és a BKÜ területén a Széchenyi Terv Plusz időszakában a FAIR 2026. február 19-i állása alapján.....	54
13. ábra. Egy lakosra jutó tökeköveteléssel korrigált kifizetések alakulása a Széchenyi Terv Plusz időszakában NUTS I – NUTS II, a projekt helye szerint BKÜ és országos szinten a FAIR 2026. február 19-i állása alapján	55
14. ábra Egy lakosra jutó tökeköveteléssel korrigált kifizetések alakulása a Széchenyi Terv Plusz időszakában NUTS III, a projekt helye szerint BKÜ és országos szinten a FAIR 2026. február 19-i állása alapján.....	56
15. ábra Az állandó és a lakónépesség számának alakulása, különbsége a BKÜ területén (2000–2024).....	59
16. ábra Születések és halálozások különbségéből eredő természetes népességváltozás alakulása a Balaton Kiemelt Üdülőkörzetben (2000–2024).....	61
17. ábra Öregedési index alakulása Balaton Kiemelt Üdülőkörzetben (2005–2024)	65
18. ábra Eltartottsági indexek alakulása a Balaton Kiemelt Üdülőkörzetben (2005–2024)	67
19. ábra Iskolai végzettség szerinti jellemzők a Balaton térségében Magyarország összehasonlításával a legutóbbi három népszámlálás során (2001–2011–2022).....	69
20. ábra Állandó és ideiglenes belföldi oda és elvándorlások száma és a teljes vándorlási különbözet a BKÜ-ben (2000–2024).....	70
21. ábra Ezer lakosra jutó állandó és ideiglenes belföldi vándorlási különbözet a BKÜ-ben (2002–2024).....	71
22. ábra Első alkalommal forgalomba helyezett személygépkocsik ezer lakosra vetített száma a Balaton Kiemelt Üdülőkörzetben (személygépkocsi/ezer lakos; 2000–2024)	73
23. ábra Vendégforgalom, belföldi és külföldi vendégek száma a kereskedelmi szálláshelyeken a BKÜ területén 2001 és 2025 között (fő).....	75
24. ábra A belföldi és külföldi vendégek aránya a Balaton Kiemelt Üdülőkörzet kereskedelmi szálláshelyein 2001 és 2025 között.....	77
25. ábra Vendégéjszakák számának alakulása a BKÜ-ben 2001 és 2025 között	79

26. ábra A kereskedelmi szálláshelyek vendégeinek átlagos tartózkodási ideje a BKÜ-ben 2001 és 2025 között	80
27. ábra Idegenforgalmi főszezon és az idegenforgalmi főszezonon kívüli vendégforgalom és vendégéjszakák megoszlása a BKÜ-ben 2010 és 2025 között	82
28. ábra Külföldi és belföldi vendégéjszaka és vendégszám havonkénti megoszlása BKÜ-ben 2020 és 2025 között	83
29. ábra A kereskedelmi szálláshelyek szoba- és férőhely kapacitás kihasználtsága a Balaton Kiemelt Üdülőkörzetben 2008 és 2022 márciusa között (%).....	84
30. ábra Szálláshelyeken kiadható szobák, férőhelyek, és a működő szálláshely egységek havonkénti száma a BKÜ-ben 2022. január és 2025 december között	86
31. ábra Éves REVPAR és szoba átlagárak alakulása a BKÜ-ben és Magyarországon 2008 és 2025 között	87
32. ábra Turisztikai szálláshelyek külföldi vendégforgalma küldő országok szerint a Balaton térségében 2021 és 2025 között	89
33. ábra A munkavállalási korú lakosság éves száma, a regisztrált munkanélküliek száma, valamint a munkanélküliségi ráta éves átlagértéke a Balaton Kiemelt Üdülőkörzetben 2000 és 2025 között	91
34. ábra Munkaképes korú lakosság számának alakulása és a BKÜ településeinek száma 2000 és 2026 között	92
35. ábra Gazdasági aktivitás és inaktivitás alakulása Magyarországon és a BKÜ-ben a legutóbbi három népszámlálás eszmei időpontjában (2001; 2011; 2022 évek)	93
36. ábra Éves átlagos munkanélküliségi ráta (%) a BKÜ-ben és a BKÜ alrégióiban 2000 és 2025 között	95
37. ábra A munkanélküliségi ráta negyedéves átlagos változása a BKÜ területén 2000 első negyedétől 2025 utolsó negyedévéig	96
38. ábra Relatív éves pályakezdő munkanélküliségi ráta alakulása a BKÜ-ben 2005 és 2024 között	97
39. ábra Az 56+ éves munkanélküliek aránya a munkanélkülieken belül Magyarországon és a BKÜ-ben 2009 és 2024 között	99
40. ábra A közfoglalkoztatásban résztvevők aránya a havi adatok átlaga alapján Balaton Kiemelt Üdülőkörzet parti-partközeli és háttérzóna viszonylata szerint 2013-2025 között	100
41. ábra A közfoglalkoztatásban résztvevők aránya a havi adatok átlaga alapján Balaton Kiemelt Üdülőkörzet alrégiói szerint 2013-2025 között	101
42. ábra Lakásállomány alakulása Magyarországon és a BKÜ-ben 2001 és 2024 között.....	102
43. ábra Lakásállomány a Balaton térségében partviszonylat szerint 2001-2024 között.....	104
44. ábra Adott évben épített lakások és üdülők a Balaton térségében 2000 és 2024 között.....	105
45. ábra Új építésű lakások és üdülők egymáshoz viszonyított megoszlása 2001 és 2024 között a Balaton térségében	106
46. ábra Siófok és Keszthely lakásingatlan szám és állandó népességének változása	107
47. ábra Személyi sérüléssel járó közúti közlekedések száma a Balaton Kiemelt Üdülőkörzetben (2011-2024)	112
48. ábra Személyi sérüléssel járó közúti közlekedések népességhez viszonyított száma a Balaton Kiemelt Üdülőkörzetben és Magyarországon (2011-2024)	113
49. ábra A Szántód-Tihany kompjárat személy- kerékpár és gépjárműforgalma (2009-2025) ..	115
50. ábra A regisztrált bűncselekmények számának alakulása a BKÜ parti és háttértelepülése in (2002 – 2024)	118
51. ábra Regisztrált bűncselekmények száma 1 000 állandó lakosra vetítve a Balaton Kiemelt Üdülőkörzetben és Magyarországon (2002-2024)	119
52. ábra 18 éven aluliak által elkövetett bűncselekmények száma és aránya az üdülőkörzetben és országosan (2019-2024)	121
53. ábra Természetvédelmi erdő és Natura 2000 minősítésű erdőterületek aránya az erdőterületeken belül a Balaton térségében	122
54. ábra A lakosságtól elszállított települési összes szilárd hulladék, valamint a szelektíven elszállított hulladék tonnában kifejezett mennyiségének és arányának alakulása a BKÜ-ben (2008-2024)	125

55. ábra Veszélyes hulladék keletkezett mennyisége a Balaton térségében (tonna)	126
56. ábra Az egy km ivóvízvezeték-hálózatra jutó közüzemi jellegű elválasztó és egyesített rendszerű szennyvízgyűjtő közcatorna-hálózat hossza, elsődleges közműolló (méter)	128
57. ábra Közüemi ivóvízhálózatba, közcatorna hálózatba bekapcsolt lakások számának alakulása, és a másodlagos közműolló arányának változása a BKÜ-ben.....	129
58. ábra Háztartások részére szolgáltatott villamosenergia változása a BKÜ-ben	132
59. ábra Balaton 2025. évi vízállás.....	133
60. ábra A Balaton trofitásának alakulása az a-klorofill maximumok alapján, 1981-2025.....	135
61. ábra Civil szervezetek aránya a nonprofit szervezetekből a Balaton térségében 2010 és 2024 között	138
62. ábra Civil szervezetek ezer állandó lakosra jutó indexértéke a Balaton térségében és országosan 2010 és 2024 között	139

Táblázatjegyzék

1. sz. táblázat Az irányító hatóság és a közreműködő szervezet kijelölése	11
2. sz. táblázat Adatszerkezeti összetétel a pályázó székhelye és a pályázat megvalósulási helye alapján	13
3. sz. táblázat. A pályázó székhelye és a projektek megvalósulási helye üdülőkörzeti alrégiók szerint	14
4. sz. táblázat A pályázó székhelye és a projektek megvalósulási helye Balaton partviszonylat szerint	15
5. sz. táblázat A Balaton térségén kívül pályázatot megvalósítani tervező üdülőkörzeti pályázók BKÜ alrégiók szerint.....	16
6. sz. táblázat. Pályázati aktivitás operatív programok szerint	17
7. sz. táblázat. Pályázati aktivitás operatív programok és Balaton tipológia szerint.....	19
8. sz. táblázat. Pályázati aktivitás prioritások szerint	20
9. sz. táblázat Pályázati aktivitás intézkedések szerint.....	21
10. sz. táblázat. Pályázati aktivitás alintézkedések szerint.....	22
11. sz. táblázat Pályázatok beérkezési éve és hónapjának keresztösszefüggése	25
12. sz. táblázat Pályázatok beérkezési éve a projektek helye szerint	26
13. sz. táblázat. Pályázatok beérkezési éve BKÜ területi tipológia szerint.....	27
14. sz. táblázat. Kiemelt eljárásrendben indult BKÜ érintettséggel rendelkező pályázatok	29
15. sz. táblázat Projektkezelési eljárásrend alakulása a pályázatok beérkezésének éveit szerint a Széchenyi Terv Plusz időszakában a Balaton térségében	30
16. sz. táblázat A pályázók gazdálkodási forma (KSH-GFO) szerinti osztályozása a Széchenyi Terv Plusz időszakában a FAIR 2026. február 19-i állása alapján.....	31
17. sz. táblázat A pályázók gazdálkodási forma (KSH-GFO) szerinti osztályozása a projektek megvalósulási helye szerint.....	32
18. sz. táblázat A pályázók gazdálkodási forma (KSH-GFO) szerinti osztályozása BKÜ tipológia szerint	33
19. sz. táblázat A pályázók FAIR minősítés szerinti besorolása a Széchenyi Terv Plusz időszakában BKÜ területi vetületek szerint a FAIR 2026. február 19-i állása alapján.....	34
20. sz. táblázat A pályázók nemzetgazdasági főágazatok (TEÁOR) szerinti besorolása a Széchenyi Terv Plusz időszakában BKÜ területi vetületek szerint a FAIR 2026. február 19-i állása alapján	36
21. sz. táblázat Pályázók székhelye és a projektek tervezett megvalósítási helye NUTS I nagyrégió alapján	37
22. sz. táblázat Pályázók székhelye és a projektek tervezett megvalósítási helye NUTS II statisztikai régió szerint	37
23. sz. táblázat Pályázók székhelye és a projektek tervezett megvalósítási helye NUTS III vármegye szerint.....	38

24. sz. táblázat Pályázatok jogosultság megállapítása és a támogatás Irányító Hatósági döntésének kontingencia összefüggése a Széchenyi Terv Plusz időszakában a FAIR 2026. február 19-i állása alapján.....	43
25. sz. táblázat. Jogosultság és IH döntés a pályázók területiségi optikai szerint.....	44
26. sz. táblázat Pályázatok jogosultság és IH döntés tipológia összefüggése operatív programok dimenzióiban a projektek megvalósulási helye szerint a Széchenyi Terv Plusz időszakában a FAIR 2026. február 19-i állása alapján.....	45
27. sz. táblázat Siófoki zsilip nyitva tartásának ideje.....	133

Térképjegyzék

1. sz. térkép A BKÜ településeinek természetes szaporodása (2024).....	62
2. sz. térkép A BKÜ településeinek öregedési indexe (2024).....	66
3. sz. térkép Budapest közúti elérhetősége a BKÜ településeiről a leggyorsabb úton (perc) 2022.....	109
4. sz. térkép Gyorsforgalmi út csomópont közúti elérhetősége a BKÜ településeiről a leggyorsabb útvonalon (perc) 2022.....	110
5. sz. térkép Saját vármegyeszékhely közúti elérhetősége a BKÜ településeiről a leggyorsabb úton (perc) 2022.....	111
6. sz. térkép Közlekedési balesetek száma ezer állandó lakosra vetítve a Balaton Kiemelt Üdülőkörzet településein (2024).....	114
7. sz. térkép Regisztrált bűncselekmények száma 1 000 állandó lakosra vetítve a Balaton Kiemelt Üdülőkörzet településein (2024).....	120
8. sz. térkép Másodlagos közműolló értéke a BKÜ településein (%) (2023).....	130
9. sz. térkép Háztartások részére szolgáltatott villamosenergia, egy főre (kWh)	131

1. Bevezetés

A **Balaton Fejlesztési Tanács (BFT)** 2009. május 8-i ülésén a Balaton 2007-2020 közötti időszakra szóló, Hosszútávú Területfejlesztési Konceptiója elfogadásával egy időben döntött arról, hogy az üdülőkörzetre vonatkozóan a munka keretében kialakított **legfontosabb gazdasági, társadalmi, környezeti és infrastruktúra indikátorok alapján rendszeres fejlesztési monitoring elemzések készüljenek**. A döntést az a cél motiválta, hogy az üdülőkörzetben zajló jelenségekről készülő időbeni és területi összehasonlító elemzések valós információkat tárjanak a döntéshozók elé. E döntéstámogató munka elvégzését a tanács munkaszervezetére, a **Baltoni Integrációs és Fejlesztési Ügynökség Közhasznú Nonprofit Kft-re (BIFÜ Nkft)** bízta.

A **monitoring tevékenység kezdetben 90, majd 48 db térségleíró indikátor alkalmazásával** valósult meg. A Balaton Fejlesztési Tanács 2017. március 17-i ülésén döntött a térségi monitoring rendszer indikátor-kataszterének megújításáról. A **11/2017. (03.17.) BFT határozat** 91 db éves rendszerességgel, valamint 45 db további, háromévente mérendő és elemzendő mutató megjelenítését írja elő a monitoring tanulmányokban.

A BFT 1/2016. (02.12.) határozatában rögzítettek alapján kiemelten fontos feladat az uniós **programozási időszakok forrásallokációjának rendszeres monitorozása**, amelynek eredményeit a **Fejlesztéspolitikai Adatbázis és Információs Rendszerben (FAIR)** rögzített információk feldolgozása alapján tárgyalhatjuk.

A **Vidékfejlesztési Program (VP), illetve a Közös Agrárpolitika Stratégiai Terv** pályázatait külön adatbázisban kerülnek rögzítésre és feldolgozásra, ezeket az adatokat a **programozási időszakok végén, a hazai és a BFT forrásokkal összegző módon** elemezzük.

A **Kormány a 1685/2022. (XII.28.) határozatával elfogadta a kiemelt térség megújított, aktuális programozási ciklus fejlesztéseit megalapozni szándékozó Hosszútávú Fejlesztési Konceptióját és Területfejlesztési Programját**. Bár a határozat forrásokat nem rendel a tervhez, azonban a 4. pontban felkéri a Balaton Fejlesztési Tanácsot, hogy a program megvalósulását kísérje nyomon, és háromévente adjon tájékoztatást azok megvalósulásáról, valamint amennyiben szükséges, kezdeményezze a tervek felülvizsgálatát.

A BFT által elrendelt munkán túl a területi monitoring munkával kapcsolatos feladatok ellátását szükségessé teszi a **37/2010. sz. Kormányrendelet**. Ez a rendelkezés az országos területi monitoring rendszer kialakítását célozza, meghatározza a különböző térségi szereplők feladatait, a feladatok teljesítési határidejét, valamint körvonalazza a területi monitoring jelentések elvárt tartalmát.

A fenti rendelet kimondja, hogy a területi monitoring jelentések elkészítéséért és elfogadásáért felelős szervezetek **minden év március 31-ig** kötelesek lezárni és a jogszabályban meghatározott szervezeteknek eljuttatni a monitoring tanulmányt. **Jelen tanulmány e jogszabályi kötelezettségnek kíván megfelelni.**

Azon indikátorok esetében ahol a jelentés elkészítése idején csak a korábban már elemzett adatok álltak rendelkezésünkre a központi adatbázisokban, az adatok és információk frissítését nem tudtuk elvégezni.

A forrásszerzés vonatkozásában az elérhető legújabb, **2026. februári állapot** szerinti jellemzőkkel dolgozunk, az egyéb statisztikai elemzésekben alapvetően a **2024-2025 évi állapot** szerinti, **KSH és a TeIR** felületeken elérhető legfrissebb adatokat tudjuk feldolgozni.

A jelentés az alábbi témaköröket tartalmazza:

- Fejlesztési források kihelyezése, pályázati eredményesség
- Demográfiai jellemzők, társadalom
- Turizmus, vendégforgalom
- Foglalkoztatás, munkanélküliség
- Lakásállomány, lakásépítés
- Közlekedés, közlekedési fejlesztések
- Közbiztonság, bűnügyi helyzet
- Környezeti infrastruktúra, vízminőség
- Civil aktivitás, intézményrendszer

2. Fejlesztési források kihelyezése, pályázati eredményesség

2.1. Jogszabályi háttér, forráskeret, jogállamisági mechanizmus, adatleválogatási szempontok

A Magyar Közlöny 2021. évi 91. számában kihirdetésre került a 256/2021. (V.18.) Kormányrendelet a 2021-2027 programozási időszakban az egyes európai uniós alapokból származó támogatások felhasználási rendjéről. Ezt követően elsőként a GINOP_PLUSZ program keretében **gyorsított eljárásrendben** megjelentek az első pályázati kiírások a 2021-2027 közötti uniós fejlesztési ciklus forrásainak mielőbbi kihelyezhetősége érdekében. A 2021-2027 közötti programozási időszak során a Vidékfejlesztési Program forrásain kívül Magyarország **51,6 Mrd EUR** kohéziós fejlesztési forráskeretre jogosult, ami az MNB 2021 évi 360 napos középárfolyamán számolva mintegy **18 600 Mrd Ft** forrásösszegnek felel meg. Ez az összeg 2021. évi hazai GDP (≈ 55125 Mrd Ft) $\approx 37\%$ -a.

A Magyarországnak számára megítélt kohéziós források részleges, vagy egészes lehívását a programozási ciklus ideje alatt a Magyarországgal szemben folyamatban lévő jogállamisági eljárások keretében a központi forrásgazda felfüggesztheti.

Az Európai Bizottság az Európai Parlament többségének felhatalmazása alapján a 2021-2027-es költségvetés kohéziós forrásaihoz való hozzáférésnél az **uniós Alapjogi Chartával kapcsolatban** úgynevezett **horizontális és szektorális** jogállami feljogosító feltételeket szabott.¹ A feljogosító feltételek az Európai Bizottság értelmezése szerint olyan előfeltételek, amelyeket a tagállamoknak teljesíteniük kell ahhoz, hogy garantált legyen a kohéziós források hatékony és eredményes felhasználása. A horizontális feltételek nem teljesítése valamennyi forrás lehívását megakadályozza, a szektorális feltételek nem teljesítése az adott egyedi célkitűzésekhez kapcsolódó források lehívását gátolja.

A mintegy két évig húzódó tárgyalást és jogalkotói munkát követően 2023. decemberében az Európai Bizottság a horizontális feljogosító feltételek vonatkozásában teljesítettnek ítélte a bírói függetlenségre vonatkozó igazságügyi reformintézkedéseket, és 10,2 Mrd EUR forrásösszeg lehívhatóságát biztosította.²

A zárolás alól feloldott, adott operatív programokhoz csoportosított kohéziós források 2024 első felében több időpontra szétosztva érkeztek Magyarországra: 2024. január 2-án a GINOP-PLUSZ és az IKOP_PLUSZ program keretében 445 millió euró, 2024. március 19-én ugyancsak a GINOP-PLUSZ keretében 20 millió euró, 2024. május 19-én az EFOP-PLUSZ keretében 477 millió euró, 2024. június 26-án az IKOP_PLUSZ programhoz további 138 millió euró. Összességében 2023 decembere és 2024 júniusa között $\approx 1,8$ Mrd euró, vagyis mintegy 748 milliárd forint érkezett meg a korábban blokkolt forrásokból. Ez utóbbiban a Helyreállítási Terv (HET) REPowerEU korábban ugyancsak visszatartott forrásai is szerepelnek.

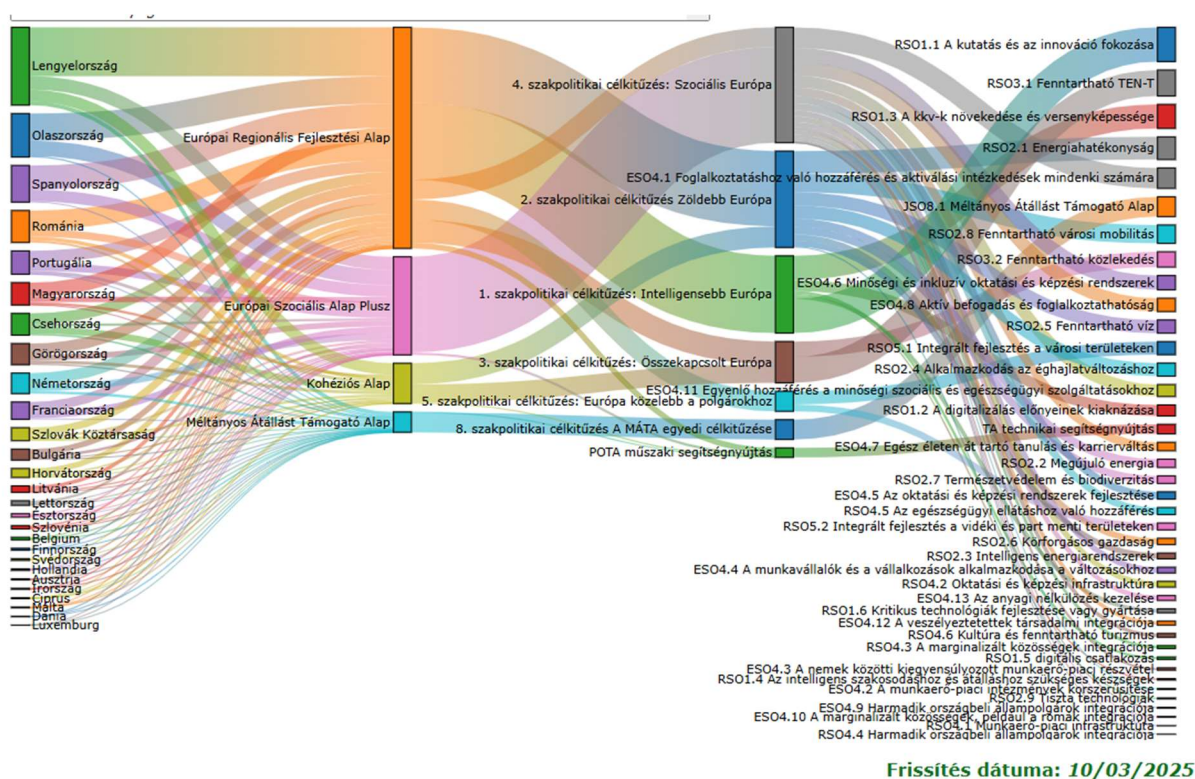
¹ Bővebben: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/hu/qanda_23_6466

² Bővebben: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_23_6465

Az Európai Unió kohéziós adatbázisának adatai szerint³ a blokkolás alól feloldott Magyarországnak járó kohéziós keret többsége, mintegy 56 %-a hozzáférhető, aminek egy részét 2024 évben ténylegesen folyósították, ez a teljes finanszírozás alig több mint 8 %-a. Ugyanakkor Magyarország ezzel a teljesítménnyel is a 2024 év végén az uniós kifizetések top 10-es mezőnyében van a tagországok között. A forrástámogatások kifizetése a 2021-2027-es ciklusban az unió egész területén lassan halad.⁴

A támogatások kifizetése 2024 második felében Magyarország esetében késedelmet szenvedett, 2024 júliusa és decembere között nem érkezett újabb uniós forrás Magyarországra. Tagállami összevetésben ezzel 2025 során Magyarország visszacsúszott a forráskihelyezési rangsorban.⁵

1. ábra Kohéziós politika prioritásainak tervezett uniós finanszírozása tagállamok szerint a 2021-2027 közötti programozási ciklusban

Frissítés dátuma: 10/03/2025

Forrás: Cohesion Data – European Union

Az Európai Bizottság szóvivője megerősítette, hogy 2025. január 1-i hatállyal Magyarországtól az unió által a források biztosítása érdekében előírt jogállamisági feltételek nem teljesítése miatt $\approx 1,04$ milliárd euró támogatást véglegesen megvonnak. További vitás pont az unió vezetése és a Magyar Kormány között az uniós menekültügyi szabályozások feltételeinek nem teljesítése, ami miatt 2024. június közepén 200 millió eurós jogerős bírságot szabott ki az **Európai Unió Bírósága** (EUB).

³ Bővebben: <https://cohesiondata.ec.europa.eu>

⁴ Bővebben: <https://www.eca.europa.eu/hu/publications/sr-2024-13>

⁵ Bővebben: https://cohesiondata.ec.europa.eu/cohesion_overview/21-27/

A bíróság ezen felül **napi 1 millió eurós pénzbírság megfizetésére is kötelezte Magyarországot az unió által elrendelt** intézkedések maradéktalan végrehajtásáig.⁶ 2025 első feléig már több mint 325 millió eurót vontak le az országnak járó uniós támogatásokból a 2021–2027-es kohéziós források terhére. Mindez azt jelenti, hogy amíg a felrótt tartozások összegét nem egyenlítik ki, Bizottság visszatarthatja ezeket az összegeket bármilyen, Magyarországnak járó kifizetésből.⁷

A Magyarország kapcsán meghozott forrásvisszatartó intézkedések ellenére a fejlesztési programok megvalósítását a Magyarország Kormánya már 2021-ben megkezdte, a költségeket megelőlegezve a hazai költségvetés kockázatára.

1. sz. táblázat Az irányító hatóság és a közreműködő szervezet kijelölése

Program		A Kormány európai uniós források felhasználásával kapcsolatos irányító hatósági feladatok ellátására kijelölt tagja által vezetett minisztérium	Közreműködő szervezet
1	Digitális Megújulás Operatív Program Plusz (DIMOP PLUSZ)	Miniszterelnöki Kabinetiroda	
2	Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Program Plusz (EFOP PLUSZ)	Emberi Erőforrások Minisztériuma	
3	Magyar Halgazdálkodási Operatív Program Plusz (MAHOP PLUSZ)	Agrárminisztérium	Magyar Államkincstár
4	Integrált Közlekedésfejlesztési Operatív Program Plusz (IKOP PLUSZ)	Innovációs és Technológiai Minisztérium	
5	Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program Plusz (GINOP PLUSZ)	Pénzügyminisztérium	
6	Végrehajtás Operatív Program Plusz (VOP PLUSZ)	Miniszterelnökség	
7	Terület- és Településfejlesztési Operatív Program Plusz (TOP PLUSZ)	Pénzügyminisztérium	Magyar Államkincstár
8	Környezeti és Energiahatékonysági Operatív Program Plusz (KEHOP PLUSZ)	Innovációs és Technológiai Minisztérium	
9	Menekültügyi, Migrációs és Integrációs Alap Plusz	Belügyminisztérium	
10	Határigazgatási és Vízügyi Operatív Program Plusz	Belügyminisztérium	
11	Belső Biztonsági Alap Plusz	Belügyminisztérium	
12	Európai Unió Szolidaritási Alapja	Az Európai Unió Szolidaritási Alapjának létrehozásáról szóló, 2002. november 11-i 2012/2002/EK tanácsi rendelet 2. cikk (1) bekezdés a) pontja vonatkozásában a Belügyminisztérium, a 2. cikk (1) bekezdés b) pontja vonatkozásában az Emberi Erőforrások Minisztériuma	

Forrás: 256/2021. (V.18.) Kormányrendelet 1. sz. melléklet

⁶ Az eljárást elindító Európai Bizottság eredetileg napi 6 millió forintnak megfelelő bírság kiszabására kérte fel a bíróságot. Ezzel szemben az intézmény végső döntése ennek a sokszorosát: **napi egymillió eurót állapított meg**, ami közel napi négyszázmillió forintnak megfelelő összeg.

⁷ Bővebben: <https://www.economx.hu/gazdasag/eu-birsag-magyarorszag-kotelezettszages-eljaras.791672.html>

Miközben a kohéziós források kifizetései jogviták miatt elakadtak, és Magyarország Kormánya súlyos büntetési tételekkel számol, **továbbra is akadálytalanul** érkeznek Magyarországra a **Vidékfejlesztési Program operatív támogatásai**.

*A Közigazgatási és Területfejlesztési Minisztérium 2025. novemberi közlése alapján a 2021-2027 közötti forráselosztási ciklus aktuális szakaszában Magyarország a folyósított uniós forrásokat leghatékonyabban felhasználó tagállamok közé tartozik, a kifizetések tömege alapján a folyósítás-felfüggesztések ellenére hazánk az uniós országok középmezőnyébe tartozik.*⁸

A kormányzat tájékoztatása szerint 2026. február végéig több mint 31 ezer támogatási igény érkezett az elindult operatív programokon belül meghirdetett forrásokra. Ezek közel felét jogosultnak minősítették és az Irányító Hatóság támogatta, illetve a támogatási igények több mint kétötöde kifizetésben is részesült.

A forrásigények jelen állásig meghaladják a 8200 Mrd Ft-ot, amiből 6325 Mrd Ft megítélt támogatás, több mint 3500 Mrd Ft kifizetett forrást, és 3000 Mrd Ft-ot meghaladó a tőkeköveteléssel korrigált kifizetés.⁹

A FAIR adatbázisban foglalt adatok rögzítése a korábbi fejlesztési ciklussal megegyező nomenklatúra alapján történik. A Széchenyi Terv Plusz pályázati adatai folytatólagosan, a Széchenyi 2020 pályázati adataival egységes adatbázisban, az esetleges tőkekövetelések pályázati összegközlésével szinkronban jelennek meg.

A jelen forráselemzés a **FAIR Széchenyi Terv Plusz** adatbázis **2026. február 19-én, a korábbiaktól eltérő módon csak a Balaton Kiemelt Üdülőkörzet területére fókuszált adatleválogatása** alapján készült. Az adatleválogatás KTM által meghatározott szempontjai:

- a Balaton Kiemelt Üdülőkörzet területén megvalósítani tervezett (projekt helye szerinti) pályázatok
- A Balaton Kiemelt Üdülőkörzet területéről benyújtott (a pályázó székhelye szerinti) pályázatok

Külön adatkérést követően a Közigazgatási és Területfejlesztési Minisztérium Európai Unió Fejlesztésekért Felelős Államtitkárságának engedélye alapján a Nemzeti Fejlesztési Központ Stratégiai Igazgatósága **NUTS I-II-III területi szintek szerint biztosította a Balaton térségének országos adatokhoz mérhető pozícionálhatóságát** az igényelt támogatás, megítélt támogatás, kifizetett összeg és tőkeköveteléssel korrigált kifizetett összegek metszeteiben.

⁸ Bővebben: Dr. Navracsics Tibor: Magyarország az uniós forrásokat leghatékonyabban felhasználó tagállamok közé tartozik. felhasználó <https://mti.hu/hirek/2025/11/03/navracsics-tibor-magyarorszag-az-unios-forrasokat-leghatekonyabban-felhasznalo>

⁹ Bővebben: <https://archive.palyazat.gov.hu/aktstat?lang=hu>

Megjegyzés: A jelzett oldalon megjelenő adatállomány rendszeresen frissül.

2.2. Pályázati aktivitás növekménye, és területi struktúra

A legutóbbi, 2025. február 11-én készült, Magyarországra vetítve teljes körű adatleválogatás óta 1,02 év, 373 nap telt el. A legutóbbi elemzés időpontjában mintegy 22 ezer db pályázat szerepelt a Széchenyi Terv Plusz pályázati kataszterében, a jelen elemzés időpontjában ez a 31 ezret is meghaladja. **A két időpont között mintegy 9 ezer pályázat a különbség**, vagyis kevéssel több, mint egy év alatt a 2025. februári állapothoz képest **közel 29 %-kal növekedett országosan a pályázati tömeg.**

A Balaton Kiemelt Üdülőkörzet területén, projektek helye szerint megvalósítani tervezett programok száma a legutóbbi adatleválogatás időpontjában 1077 db volt, ez a gyakoriság **2026. február 19-re 1305 db-ra** növekedett. A két időpont közötti növekmény 228 db, vagyis a 2025. február közepi állapothoz képest több mint hatodrészével magasabb.¹⁰ A projektek megvalósulási helye szerinti BKÜ projektek aránya az összes pályázathoz képest ≈ 4 % körüli érték, **megfelel a korábbi programozási ciklusok azonos időszakában megfigyelttel.**

Adatbázisunk **mindösszesen 1 358 db pályázat teljes körű adatait tartalmazza**, amelyből a leválogatás szűkített tematikájából eredő módon nem jelennek meg azok a gyakoriságok, ahol a pályázó székhelye üdülőkörzeten kívüli, és a pályázat helye sem lokalizálható a Balaton térségébe.

2. sz. táblázat **Adatszerkezeti összetétel a pályázó székhelye és a pályázat megvalósulási helye alapján**

		PROJEKT HELYE (BKÜ)		Total
		Nem BKÜ	BKÜ	
PROJEKT SZÉKHELYE (BKÜ)	Székhely nem BKÜ	0	292	292
		,0%	100,0%	100,0%
		,0%	22,4%	21,5%
	% of Total	,0%	21,5%	21,5%
	Székhely BKÜ	53	1013	1066
		5,0%	95,0%	100,0%
		100,0%	77,6%	78,5%
	% of Total	3,9%	74,6%	78,5%
Total		53	1305	1358
		3,9%	96,1%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%
% of Total		3,9%	96,1%	100,0%

Forrás: FAIR adatok alapján BIFÜ Nkft TK

A projektek helye szerinti adatszerkezet két társított részből áll össze, az egyik esetben a pályázó székhelye üdülőkörzeten kívüli, a másik esetben a pályázó székhelye is az üdülőkörzet egyik települése. Összesen 53 db olyan pályázat szerepel az adataink között, ahol a pályázó székhelye egy üdülőkörzeti település, de a projektet nem egy BKÜ településen tervezték kivitelezni, és 292 db olyan pályázat is van, ahol a pályázó székhelye üdülőkörzeten kívüli, de egy Balaton térségi településen igyekezne a terveit megvalósítani.

¹⁰ $[(1305 - 1077) / 1305 * 100 = 17,4 \text{ \%}]$

Azoknak a pályázóknak a gyakorisága, akik székhelye és a tervek megvalósulási helyei is üdülőkörzeten belüli 1 013 db, ezek tömege az összes 1358 db pályázaton belül 74,6 %, minden négyből három pályázat. Azok a pályázatok, ahol a pályázó székhelye BKÜ-n kívüli, de a megvalósulás helye üdülőkörzeten belüli 21,5 %, legalább minden ötödik projekt. A legkisebb hányadot azok a pályázatok alkotják, ahol csak a pályázó székhelye kapcsolja a térséghez az adott projektet, ezek aránya az összes elemzett pályázathoz képest kevesebb, mint 4 %.

A pályázó székhelye és a projektek megvalósulási helye szerinti adatokat tipologizáltuk és megvizsgáltuk a gyakoriságok eloszlását üdülőkörzeti alrégió és Balaton partviszonylat alapján.

Összességében a pályázatok háromnegyede olyan projekt, ahol a pályázó székhelye és a projekt helye is üdülőkörzeten belüli, ötödrésze esetében csak a projekt helye üdülőkörzeten belüli, a pályázó székhelye nem, a maradék hányad esetében csak a pályázó székhelye BKÜ település, a terveket üdülőkörzeten kívül valósítanák meg.

3. sz. táblázat. A pályázó székhelye és a projektek megvalósulási helye üdülőkörzeti alrégiók szerint

		PROJEKT HELYE - BKÜ ALRÉGIÓ				Total
		Nem BKÜ	BKÜ Somogy	BKÜ Veszprém	BKÜ Zala	
BKÜ TIPOLOGIA	Projekt helye nem BKÜ / pályázó székhelye BKÜ	53	0	0	0	53
		100,0%	,0%	,0%	,0%	100,0%
		100,0%	,0%	,0%	,0%	3,9%
		% of Total	3,9%	,0%	,0%	,0%
	Projekt helye BKÜ / pályázó székhelye nem BKÜ	0	159	100	33	292
		,0%	54,5%	34,2%	11,3%	100,0%
		,0%	23,5%	23,6%	16,2%	21,5%
		% of Total	,0%	11,7%	7,4%	2,4%
	Projekt helye /,pályázó székhelye BKÜ	0	519	323	171	1013
		,0%	51,2%	31,9%	16,9%	100,0%
		,0%	76,5%	76,4%	83,8%	74,6%
		% of Total	,0%	38,2%	23,8%	12,6%
Total	53	678	423	204	1358	
	3,9%	49,9%	31,1%	15,0%	100,0%	
	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	
	% of Total	3,9%	49,9%	31,1%	15,0%	100,0%

Forrás: FAIR adatok alapján BIFÜ Nkft TK

Alrégiós keresztmetszetben az üdülőkörzet azok a pályázatok, ahol a pályázó székhelye üdülőkörzeten kívüli, de a megvalósulás helye a térségen belül lokalizálható zömében (54,5 %) Somogy vármegyét célozzák, harmaduk a térség Veszprém vármegyei területén valósulna meg, és kilenced részük irányulna egy Zala vármegyei településre. Az összes pályázathoz képest ennek a klaszternek a részaránya kicsi, 11,7 % Somogy, 7,4 % Veszprém és 2,4 % köthető Zala vármegyéhez. Abban a pályázati klaszterben, ahol a pályázó székhelye és a pályázat helye is egy üdülőkörzeti település hasonló arányeloszlást látunk, az abszolút többség (51,2 %) Somogy, közel harmada (31,9 %) Veszprém és hatodrésze (16,9%) Zala vármegyei.

A vizsgált területi optika Balaton partviszonylat szerinti felbontásában nagyfokú Balaton part koncentráltóság látszik.

A pályázatok 61,9 % valamely Balaton parti, vagy partközeli településhez kapcsolódik, de legalább harmadrészüket, 34,2 % a BKÜ háttértelepülés zónájához sorolható.

4. sz. táblázat A pályázó székhelye és a projektek megvalósulási helye Balaton partviszonylat szerint

		PROJEKT HELYE - BKÜ PARTVISZONYLAT			Total
		Nem BKÜ	BKÜ parti, partközeli	BKÜ háttérzóna	
BKÜ TIPOLOGIA	Projekt helye nem BKÜ / pályázó székhelye BKÜ	53	0	0	53
		100,0%	,0%	,0%	100,0%
		100,0%	,0%	,0%	3,9%
		% of Total	3,9%	,0%	3,9%
	Projekt helye BKÜ / pályázó székhelye nem BKÜ	0	211	81	292
		,0%	72,3%	27,7%	100,0%
		,0%	25,1%	17,5%	21,5%
		% of Total	,0%	15,5%	6,0%
	Projekt helye / pályázó székhelye BKÜ	0	630	383	1013
		,0%	62,2%	37,8%	100,0%
		,0%	74,9%	82,5%	74,6%
		% of Total	,0%	46,4%	28,2%
Total		53	841	464	1358
		3,9%	61,9%	34,2%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
% of Total		3,9%	61,9%	34,2%	100,0%

Forrás: FAIR adatok alapján BIFÜ Nkft TK

A pályázatok közel fele, 46,4 %-a olyan projekt, ahol a pályázó székhelye és a megvalósulás helye is üdülőkörzeten belüli, ezek aránya a parti, partközeli településeken közel 75 %. Ahol a pályázó székhelye és a megvalósulás helye is BKÜ, de a település az üdülőkörzet háttértelepülés zónájában fekszik, az összes pályázat több mint negyedrészt, 28,2 %-át alkotja. Csaknem minden hatodik pályázat (15,5 %) sorolható azok közé, ahol a pályázó székhelye üdülőkörzeten kívüli, de a megvalósulás helye egy Balaton parti, partközeli település, míg akad 6 %-nyi olyan pályázati gyakoriságtömeg is (81 db), ahol a pályázat ugyancsak a Balaton térségében valósulna meg, de a megvalósító üdülőkörzeten kívüli.

Abban az 53 esetben, ahol a pályázó székhelye üdülőkörzeten belüli, de a pályázat megvalósulási helye egy térségen kívüli település, a pályázók relatív többsége (43,4 %) Somogy, közel kétötöde (39,6%) Veszprém, legalább minden hatodik (17,0%) Zala vármegyei. A projekteket 14 különböző vármegyében, illetve Budapesten tervezték megvalósítani. Jellemzően csupán 1-2 pályázatról van szó vármegyénként, Fejér vármegye szerepel 6, Budapest 4, Bács-Kiskun és Csongrád-Csanád vármegye 3-3 pályázattal.

A relatív többség (24,5%), vagyis 13 projekt egy olyan Veszprém vármegyei település célzott, ami üdülőkörzeten kívüli (Veszprém, Sümeg, Nyirád, Hajmáskér, Somlóvásárhely). Nyolc pályázó választott egy üdülőkörzeten kívüli Somogy vármegyei települést (Barcs, Bolhás, Böhönye, Nagyberki, Pogányszentpéter, Somogyvamos), és öt pályázó pedig egy térségen kívüli zala (Nagykanizsa, Kehidakustány, Letenye, Magyarföld).

5. sz. táblázat A Balaton térségén kívül pályázatot megvalósítani tervező üdülőkörzeti pályázók BKÜ alrégiók szerint

		SZÉKHELY - NUTS-3 VÁRMEGYE			Total
		Somogy	Veszprém	Zala	
PROJEKT HELYE - NUTS-3 VÁRMEGYE	Bács-Kiskun	1	0	2	3
		33,3%	,0%	66,7%	100,0%
		4,3%	,0%	22,2%	5,7%
	Baranya	2	0	0	2
		100,0%	,0%	,0%	100,0%
		8,7%	,0%	,0%	3,8%
	Békés	1	0	0	1
		100,0%	,0%	,0%	100,0%
		4,3%	,0%	,0%	1,9%
	Borsod-Abaúj-Zemplén	0	2	0	2
		,0%	100,0%	,0%	100,0%
		,0%	9,5%	,0%	3,8%
	Budapest	3	1	0	4
		75,0%	25,0%	,0%	100,0%
		13,0%	4,8%	,0%	7,5%
	Csongrád-Csanád	2	1	0	3
		66,7%	33,3%	,0%	100,0%
		8,7%	4,8%	,0%	5,7%
	Fejér	3	3	0	6
		50,0%	50,0%	,0%	100,0%
		13,0%	14,3%	,0%	11,3%
	Győr-Moson-Sopron	0	1	0	1
		,0%	100,0%	,0%	100,0%
		,0%	4,8%	,0%	1,9%
	Heves	0	1	0	1
		,0%	100,0%	,0%	100,0%
		,0%	4,8%	,0%	1,9%
	Pest	0	1	0	1
		,0%	100,0%	,0%	100,0%
		,0%	4,8%	,0%	1,9%
	Somogy	8	0	0	8
		100,0%	,0%	,0%	100,0%
		34,8%	,0%	,0%	15,1%
	Tolna	2	0	0	2
		100,0%	,0%	,0%	100,0%
		8,7%	,0%	,0%	3,8%
	Vas	0	0	1	1
		,0%	,0%	100,0%	100,0%
		,0%	,0%	11,1%	1,9%
	Veszprém	0	10	3	13
		,0%	76,9%	23,1%	100,0%
		,0%	47,6%	33,3%	24,5%
	Zala	1	1	3	5
		20,0%	20,0%	60,0%	100,0%
		4,3%	4,8%	33,3%	9,4%
Total		23	21	9	53
		43,4%	39,6%	17,0%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Forrás: FAIR adatok alapján BIFÜ Nkft TK

2.3. Operatív programok, prioritások, intézkedések és alintézkedések

A Balaton térségében 7 operatív programban és egy belügyi alapon jelent meg pályázati aktivitás: GINOP Plusz, TOP Plusz, DIMOP Plusz, KEHOP Plusz, EFOP Plusz, IKOP Plusz és MAHOP Plusz, a Végrehajtás Operatív Program Pluszban nincsenek pályázatok. A belügyi alapok metszetében egy pályázat jelent meg a BKÜ-ben Menekültügyi, Migrációs és Integrációs Alap (MMIA) területén. A Belső Biztonsági Alap (BBA), illetve a Határigazgatási és Vízügyi Eszköz Plusz (HAVE) továbbra sincs jelen a Balaton térségében.¹¹

Ahogy korábban, jelen forráselosztási ciklus ideje alatt is a pályázatok legnagyobb tömege a **gazdaság és a területfejlesztés programkiírásaihoz** érkezik. A pályázatok kétharmada, 68%-a gazdaságfejlesztési (GINOP Plusz), több mint ötöde (22,2%) területfejlesztési célú, Ez a két operatív program az összes üdülőkörzethez köthető pályázat ≈ 90 %-át adja.

6. sz. táblázat. Pályázati aktivitás operatív programok szerint

	Gyakoriság	%	Kumulatív %
GINOP PLUSZ	923	68,0	68,0
TOP PLUSZ	302	22,2	90,2
DIMOP PLUSZ	97	7,1	97,3
MAHOP PLUSZ	13	1,0	98,3
KEHOP PLUSZ	10	,7	99,0
EFOP PLUSZ	8	,6	99,6
IKOP PLUSZ	4	,3	99,9
MMIA PLUSZ	1	,1	100,0
Total	1358	100,0	

Forrás: FAIR adatok alapján BIFÜ Nkft TK

Pályázati tömeget tekintve a harmadik legjelentősebb arányt a Digitális Megújulás Operatív Program (DIMOP Plusz) alkotja, ez üdülőkörzeti metszetben 97 db pályázatot jelent. Ezt a **Magyar Halgazdálkodási Operatív Program (MAHOP Plusz) és a Környezeti és Energiahatékonysági Operatív Program (KEHOP Plusz) követi, ezek együttes részaránya nem éri el az összes elemzett pályázat ≈ 2 %-át. Újdonság, hogy megjelentek az üdülőkörzeti pályázatok sorában az Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Program (EFOP Plusz) pályázatok is, jelen állás szerint 8 db ilyen pályázatot látunk:**

¹¹ Országos összehasonlításra ezekben a keresztmetszetekben egyidejű adatbázis hiányában nincs mód.

- **Másolat - Roma lányok iskolai esélyteremtése Tabon**
- **Biztos Kezdet Gyerekház szolgáltatások biztosítása Balatonberényen**
- **" Balaton Szíve" Gyerekház - Biztos Kezdet Gyerekház létrehozása Balatonberényen**
- **Mi Hangunk Tanoda – esélynövelő tanodai program Balatonberényen**
- **Mi Hangunk Tanoda – esélynövelő tanodai program Balatonberényen**
- **Mi Hangunk Tanoda – Balatonberény infrastrukturális fejlesztése**
- **Jövőnkért projekt, Keszthely**
- **Munkahelyi bölcsőde Balatonberény**

Az Integrált Közlekedésfejlesztés Operatív Program (IKOP Plusz) négy pályázat esetében indult el a térségben:

- **Balaton vasúti körüljárhatósága és Balatonfüred–Tapolca–Keszthely villamos üzem**
- **Balatoni vasútállomások rekonstrukciója (TEN-T vonali vasútállomások)**
- **Kerékpárforgalmi létesítmények megvalósítása a Balatoni Bringakör Tihany – Balatonfűzfő között**
- **EuroVelo 14 kerékpárút Tihany - Balatonfűzfő közötti szakasz fejlesztése**

A Menekültügyi, Migrációs és Integrációs Alap (MMIA) továbbra is egy pályázattal jelenik meg:

- **"Új Kezdet: Komplex Integrációs és Támogató Program Ukrajnai Állampolgárok Számára Magyarországon"**

A pályázó székhelye Dél-Alföld régió, Bács-Kiskun vármegye, Kunszentmiklós járás, Dunaegyháza község, profilja szerint oktatási területen működő nonprofit szervezet, a megvalósulási helyszín a Balaton térségében Fonyód város.

A pályázati aktivitás Balaton tipológiája alapján csaknem minden második pályázat esetében a pályázó székhelye és a megvalósulás helye is üdülőkörzeten belüli.

7. sz. táblázat. **Pályázati aktivitás operatív programok és Balaton tipológia szerint**

		BKÜ TIPOLOGIA			Total
		Projekt helye nem BKÜ / pályázó székhelye BKÜ	Projekt helye BKÜ / pályázó székhelye nem BKÜ	Projekt helye / pályázó székhelye BKÜ	
OPERATÍV PROGRAM	DIMOP_PLUSZ	1	20	76	97
		1,0%	20,6%	78,4%	100,0%
		1,9%	6,8%	7,5%	7,1%
		% of Total	,1%	1,5%	5,6%
	EFOP_PLUSZ	0	8	0	8
		,0%	100,0%	,0%	100,0%
		,0%	2,7%	,0%	,6%
		% of Total	,0%	,6%	,0%
	GINOP_PLUSZ	42	231	650	923
		4,6%	25,0%	70,4%	100,0%
		79,2%	79,1%	64,2%	68,0%
		% of Total	3,1%	17,0%	47,9%
	IKOP_PLUSZ	0	4	0	4
		,0%	100,0%	,0%	100,0%
		,0%	1,4%	,0%	,3%
		% of Total	,0%	,3%	,0%
	KEHOP_PLUSZ	1	2	7	10
		10,0%	20,0%	70,0%	100,0%
		1,9%	,7%	,7%	,7%
		% of Total	,1%	,1%	,5%
	MAHOP_PLUSZ	5	5	3	13
		38,5%	38,5%	23,1%	100,0%
		9,4%	1,7%	,3%	1,0%
		% of Total	,4%	,4%	,2%
	MMIA_PLUSZ	0	1	0	1
		,0%	100,0%	,0%	100,0%
		,0%	,3%	,0%	,1%
		% of Total	,0%	,1%	,0%
	TOP_PLUSZ	4	21	277	302
		1,3%	7,0%	91,7%	100,0%
		7,5%	7,2%	27,3%	22,2%
		% of Total	,3%	1,5%	20,4%
Total		53	292	1013	1358
		3,9%	21,5%	74,6%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
	% of Total	3,9%	21,5%	74,6%	100,0%

Forrás: FAIR adatok alapján BIFÜ Nkft TK

Hasonlóan jelentős pályázati tömeg koncentrálódik a területfejlesztési témájú pályázatok esetében is, az összes projektelképzelés ötödrészt olyan pályázatok alkotják, ahol mind a székhely, mind a megvalósulási hely üdülőkörzeten belüli.

Egyetlen olyan releváns klaszter van, ahol számottevő azoknak a pályázatoknak a tömege, ahol a pályázó székhelye üdülőkörzeten kívüli, és a terveiket kívánják a Balaton térségében megvalósítani, ez pedig a gazdaságfejlesztés területén figyelhető meg, legalább minden hatodik pályázat (17%) ezek közé sorolható.

A Balaton térségéhez kapcsolható pályázati aktivitás 21 meghatározott fejlesztési prioritás tengelyében zajlik, amelyek közül a legfontosabb a GINOP_PLUSZ 1 keretében a vállalkozásfejlesztés.

8. sz. táblázat. Pályázati aktivitás prioritások szerint

		Gyakoriság	%	Kumulatív %
1	GINOP PLUSZ-1 Vállalkozásfejlesztés	837	61,6	61,6
2	TOP PLUSZ-1 Élhető vármegye	116	8,5	70,2
3	TOP PLUSZ-3 Gondoskodó vármegye	84	6,2	76,4
4	DIMOP PLUSZ-1 Intelligensebb Magyarország	83	6,1	82,5
5	GINOP PLUSZ-2 Kutatás, fejlesztés, innováció	81	6,0	88,4
6	TOP PLUSZ-6 Versenyképes vármegye	71	5,2	93,7
7	TOP PLUSZ-2 Klímabarát vármegye	31	2,3	95,9
8	MAHOP PLUSZ-2 A fenntartható akvakultúra-tevékenységeknek, valamint a halászati és akvakultúra-termékek feldolgozásának és piaci értékesítésének előmozdítása, ezáltal hozzájárulva az Unió élelmezésbiztonságához	13	1,0	96,9
9	DIMOP PLUSZ-3 Magyarország csatlakoztatva	10	,7	97,6
10	EFOP PLUSZ-3 Társadalmi felzárkózási fejlesztések	6	,4	98,1
11	KEHOP PLUSZ-3 Környezet- és természetvédelem	5	,4	98,5
12	DIMOP PLUSZ-2 Hi-tech és zöld átállás	4	,3	98,7
13	GINOP PLUSZ-5 Felsőoktatás, szakképzés	4	,3	99,0
14	KEHOP PLUSZ-2 Körforgásos gazdasági rendszerek és fenntarthatóság	4	,3	99,3
15	EFOP PLUSZ-6 Család- és ifjúságügyi fejlesztések	2	,1	99,5
16	IKOP PLUSZ-3 Fenntarthatóbb és biztonságosabb közúti mobilitás	2	,1	99,6
17	GINOP PLUSZ-3 Fenntartható munkaerőpiac	1	,1	99,7
18	IKOP PLUSZ-1 Tiszta üzemű városi-elővárosi közlekedés erősítése	1	,1	99,8
19	IKOP PLUSZ-2 TEN-T vasúti és regionális intermodális közlekedés fejlesztése	1	,1	99,9
20	KEHOP PLUSZ-4 Megújuló energiagazdaság	1	,1	99,9
21	MMIA PLUSZ-2 Jogszerű migráció és integráció	1	,1	100,0
	Total	1358	100,0	

Forrás: FAIR adatok alapján BIFÜ Nkft TK

Nagyon fontos a területfejlesztésen belül a TOP_PLUSZ 1 és 3, élhető és gondoskodó vármegye, a DIMOP_PLUSZ 1, intelligensebb Magyarország, a gazdaságfejlesztésen belül a kutatás, fejlesztés, innováció, illetve releváns még a területfejlesztésen belül a TOP_PLUSZ 6 és 2, versenyképes és klímabarát vármegye prioritás, ezek együtt az összes prioritások szerint felbontott adattömeg több mint 95 %-át alkotják. Legfrissebb állás szerint a Balatonhoz kapcsolható módon 35 különböző intézkedés keretében zajlik a pályáztatás, ezek közül a legfontosabb a kkv-szektor ellenálló képességének növelése, a településfejlesztés és a települési szolgáltatások fejlesztése (ezek együtt: 69,3 %). Fontos a tudástőke növelés, digitális transzformáció, helyi gazdaságfejlesztés, helyi és térségi közszolgáltatások fejlesztése (eddig együtt 90,1%), továbbá az önkormányzati energetika és energiahatékonyság, megújuló energiafelhasználás fejlesztése, ESZA_PLUSZ programok, a Gigabit Magyarország program és a fenntartható városfejlesztés (mind együtt: 95,6%).

9. sz. táblázat Pályázati aktivitás intézkedések szerint

		Gyakoriság	%	Kumulatív %
1	GINOP_PLUSZ-1.2 A gazdaság meghatározó részét alkotó kvv-szektor ellenállóképességének növelése, technológiai és szervezeti megújítása	834	61,4	61,4
2	TOP_PLUSZ-1.2 Településfejlesztés, települési szolgáltatások	107	7,9	69,3
3	GINOP_PLUSZ-2.1 Tudáshasznosítás erősítése a vállalati KFI tevékenység növelésével	80	5,9	75,2
4	DIMOP_PLUSZ-1.2 A vállalkozások digitális transzformációja	78	5,7	80,9
5	TOP_PLUSZ-6.1 Helyi gazdaságfejlesztés	67	4,9	85,9
6	TOP_PLUSZ-3.3 Helyi és térségi közszolgáltatások	57	4,2	90,1
7	TOP_PLUSZ-2.1 Helyi, önkormányzati energetika: energiahatékonyság és megújuló energia-felhasználás	31	2,3	92,3
8	TOP_PLUSZ-3.1 Vármegyei és térségi fejlesztések ESZA Plusz elemei	25	1,8	94,2
9	DIMOP_PLUSZ-3.1 Gigabit Magyarország Program	10	,7	94,9
10	TOP_PLUSZ-1.3 Fenntartható városfejlesztés	9	,7	95,6
11	DIMOP_PLUSZ-1.1 Digitális innováció és kutatás-fejlesztés	5	,4	95,9
12	EFOP_PLUSZ-3.3 A szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatának kitettek társadalmi integrációjának előmozdítása a gyermekes családok szegénységének csökkentése, az oktatási esélyteremtés, a társadalmi felzárkózást megerősítő együttműködések, valamint szakpolitikai fejlesztések és a társadalmi összetartozás erősítése révén	5	,4	96,3
13	KEHOP_PLUSZ-3.2 Természetvédelem	5	,4	96,7
14	MAHOP_PLUSZ-2.1 Akvakultúra beruházás támogatása	5	,4	97,1
15	MAHOP_PLUSZ-2.3 Halastavak természetiérték-fenntartó szerepének támogatása	5	,4	97,4
16	DIMOP_PLUSZ-2.1 Energiamenedzsment és döntéstámogató rendszerek digitális fejlesztései	4	,3	97,7
17	TOP_PLUSZ-6.2 Fenntartható versenyképes városfejlesztés	4	,3	98,0
18	GINOP_PLUSZ-1.3 Célzott versenyképesség-növelés	3	,2	98,2
19	MAHOP_PLUSZ-2.5 Halfeldolgozás	3	,2	98,5
20	EFOP_PLUSZ-6.1 Család- és ifjúságügyi intézkedések	2	,1	98,6
21	GINOP_PLUSZ-5.2 Szakképzés	2	,1	98,7
22	IKOP_PLUSZ-3.2 Fenntarthatóbb és biztonságosabb közúti mobilitás (ERFA)	2	,1	98,9
23	KEHOP_PLUSZ-2.1 Fenntartható víziközmű rendszerek	2	,1	99,0
24	KEHOP_PLUSZ-2.2 Települési zöld és kék infrastruktúra beruházások, természet alapú megoldások	2	,1	99,2
25	EFOP_PLUSZ-3.4 Foglalkoztatási helyzet javítását, a szegregált élethelyzetekben élők életkörülményeinek komplex fejlesztését, gyermekes családok szegénységének csökkentését, valamint az oktatási esélyteremtést szolgáló infrastrukturális intézkedések	1	,1	99,3
26	GINOP_PLUSZ-2.2 Tudástermelés támogatása, a KFI kapacitások erősítésével és hatékonyabb kihasználásával	1	,1	99,3
27	GINOP_PLUSZ-3.2 A termelékenység növelése a munkaerő fejlesztésével és alkalmazkodóképességének javításával, valamint a foglalkoztatás feltételeinek javítása	1	,1	99,4
28	GINOP_PLUSZ-5.1 Szakképzési ágazati tudásközpontok létrehozása	1	,1	99,5
29	GINOP_PLUSZ-5.3 Hozzáférhető, minőségi és eredményes felsőoktatás, valamint befogadó és hátránykompenzációt erősítő szakképzés	1	,1	99,6
30	IKOP_PLUSZ-1.2 Tiszta üzemű városi-elővárosi közlekedés erősítése (ERFA)	1	,1	99,6
31	IKOP_PLUSZ-2.2 TEN-T vasúti és regionális intermodális közlekedés fejlesztése (ERFA)	1	,1	99,7
32	KEHOP_PLUSZ-4.1 Energiahatékonysági intézkedések előmozdítása	1	,1	99,8
33	MMIA_PLUSZ-2.2 A harmadik országbeli állampolgárok társadalmi és gazdasági befogadását célzó integrációs intézkedések előmozdítása	1	,1	99,9
34	TOP_PLUSZ-3.2 Fenntartható városfejlesztés (ESZA+ elemei)	1	,1	99,9
35	TOP_PLUSZ-3.4 Fenntartható humán infrastruktúra (ERFA)	1	,1	100,0
	Total	1358	100,0	

Forrás: FAIR adatok alapján BIFÜ Nkft TK

A pályázati aktivitás 53 db alintézkedést érint, a teljes átláthatóság érdekében ezeket is teljes keresztmetszetben megjelenítjük.

10. sz. táblázat. Pályázati aktivitás alintézkedések szerint

		Gyakoriság	%	Kumulatív %
1	GINOP_PLUSZ-1.2.2-22 Magyar Falu Vállalkozás-újraindítási Program	434	32,0	32,0
2	GINOP_PLUSZ-1.2.3-21 A mikro-, kis- és középvállalkozások modern üzleti és termelési kihívásokhoz való alkalmazkodását segítő fejlesztések támogatása a leghátrányosabb helyzetű régiókban	173	12,7	44,7
3	GINOP_PLUSZ-1.2.1-21 A mikro-, kis- és középvállalkozások modern üzleti és termelési kihívásokhoz való alkalmazkodását segítő fejlesztések támogatása	152	11,2	55,9
4	DIMOP_PLUSZ-1.2.6-24 KKV-k növekedési lehetőségeinek támogatása a digitális infrastruktúra és transzformáció elősegítésére	76	5,6	61,5
5	GINOP_PLUSZ-1.2.4-25 Mikro- és kisvállalkozások támogatása a leghátrányosabb helyzetű régiókban, illetve a Szabad Vállalkozási Zónákban	75	5,5	67,0
6	TOP_PLUSZ-1.2.1-21 Élhető települések	67	4,9	71,9
7	GINOP_PLUSZ-2.1.3-24 KKV-k innovációs képességének támogatása	63	4,6	76,6
8	TOP_PLUSZ-6.1.3-21 Helyi és térségi turizmusfejlesztés	50	3,7	80,3
9	TOP_PLUSZ-1.2.3-21 Belterületi utak fejlesztése	38	2,8	83,1
10	TOP_PLUSZ-2.1.1-21 Önkormányzati épületek energetikai korszerűsítése	30	2,2	85,3
11	TOP_PLUSZ-3.1.3-23 Helyi humán fejlesztések	23	1,7	87,0
12	TOP_PLUSZ-3.3.2-21 Helyi egészségügyi és szociális infrastruktúra fejlesztése	23	1,7	88,7
13	TOP_PLUSZ-3.3.3-23 Köznevelési infrastruktúra fejlesztése	18	1,3	90,0
14	TOP_PLUSZ-3.3.1-21 Gyermeknevelést támogató humán infrastruktúra fejlesztése	16	1,2	91,2
15	DIMOP_PLUSZ-3.1.2-25 Gigabit Magyarország Program	10	,7	91,9
16	GINOP_PLUSZ-2.1.1-21 Vállalati kutatási, fejlesztési és innovációs tevékenységek ösztönzése	9	,7	92,6
17	TOP_PLUSZ-6.1.4-23 Aktív turizmus fejlesztése	9	,7	93,2
18	GINOP_PLUSZ-2.1.1-24 Fókuszterületi innovációs projektek támogatása	8	,6	93,8
19	TOP_PLUSZ-1.3.2-23 Fenntartható városfejlesztés	8	,6	94,4
20	TOP_PLUSZ-6.1.1-21 Helyi gazdaságfejlesztés	8	,6	95,0
21	KEHOP_PLUSZ-3.2.1-24 Természetvédelmi beruházások – infrastruktúra, kommunikáció	5	,4	95,4
22	MAHOP_PLUSZ-2.1.1-25 Akvakultúra beruházás támogatása	5	,4	95,7
23	MAHOP_PLUSZ-2.3.1-24 Halastavak természetiérték-fenntartó szerepének támogatása	5	,4	96,1
24	DIMOP_PLUSZ-1.1.2/A-24 Dedikált K+F+I és piaca lépést támogató program a digitális gazdaság szereplőinek - Digitális termék-innovációs fejlesztések	4	,3	96,4
25	DIMOP_PLUSZ-2.1.1-24 Energia menedzsment rendszerek fejlesztése és bevezetése önkormányzatok számára	4	,3	96,7
26	TOP_PLUSZ-6.2.1-23 Fenntartható versenyképes városfejlesztés	4	,3	97,0
27	GINOP_PLUSZ-1.3.1-21 „Zöld Nemzeti Bajnokok” – A zöldgazdaság területén működő mikro-, kis- és középvállalkozások technológiafejlesztésének támogatása	3	,2	97,2
28	MAHOP_PLUSZ-2.5.1-25 Halfeldolgozás	3	,2	97,4
29	DIMOP_PLUSZ-1.2.2-24 Iparági non-profit szereplők bevonásával, ágazati típus problémákra alkalmazható modell megoldások létrehozása	2	,1	97,6
30	EFOP_PLUSZ-3.3.4-25 Biztos Kezdet Gyerekházak területi alapú fejlesztése (ESZA+)	2	,1	97,7
31	EFOP_PLUSZ-3.3.5-25 Tanodák területi alapú fejlesztése (ESZA+)	2	,1	97,9
32	EFOP_PLUSZ-6.1.1-25 Munkahelyi bölcsődék létrehozása	2	,1	98,0
33	GINOP_PLUSZ-5.2.5-25 A szakképzésben tanulók idegen nyelvi kompetenciáinak kis csoportos fejlesztése	2	,1	98,2
34	IKOP_PLUSZ-3.2.0-25 Budapest közgazdasági határain kívüli EuroVelo 6 és EuroVelo 14 kerékpáros útvonalak fejlesztése	2	,1	98,3
35	KEHOP_PLUSZ-2.1.20-23 Felhívás az egyedi, illetve térségi rendszerek kiépítésével, a lakosság egészséges ivóvízzel való ellátásához kapcsolódó projektek számára - szakaszolt projektek	2	,1	98,5
36	KEHOP_PLUSZ-2.2.1-25 Zöld-kék infrastruktúra fejlesztések településeken (ERFA)	2	,1	98,6
37	TOP_PLUSZ-1.2.2-21 Szociális célú városrehabilitáció	2	,1	98,7
38	TOP_PLUSZ-3.1.2-21 Szociális célú városrehabilitáció (ESZA+)	2	,1	98,9
39	DIMOP_PLUSZ-1.1.2/B-24 Dedikált K+F+I és piaca lépést támogató program a digitális gazdaság szereplőinek - Vállalati digitális K+F fejlesztések	1	,1	99,0
40	EFOP_PLUSZ-3.3.3-25 Roma lányok végzettség nélküli iskolaelhagyásának megelőzése	1	,1	99,0
41	EFOP_PLUSZ-3.4.3-25 Tanodák területi alapú fejlesztése (ERFA)	1	,1	99,1
42	GINOP_PLUSZ-2.2.1-25 Hazai kutatási infrastruktúrák komplex fejlesztésének támogatása	1	,1	99,2
43	GINOP_PLUSZ-3.2.3-24 Szociális partnerek kapacitásépítésének támogatása	1	,1	99,3
44	GINOP_PLUSZ-5.1.1-24 Szakképzési Ágazati Tudásközpontok létrehozása	1	,1	99,3
45	GINOP_PLUSZ-5.3.2-25 Szakképzési hátránykompenzációs programok és rugalmas tanulási utak	1	,1	99,4
46	IKOP_PLUSZ-1.2.0-23 Tiszta üzemű városi-elővárosi közlekedés erősítése a fővárosban és a budapesti agglomeráción kívüli településeken	1	,1	99,5
47	IKOP_PLUSZ-2.2.0-23 TEN-T vasúti és regionális intermodális közlekedés fejlesztése a 4 legrészlegesebb magyarországi régió területein	1	,1	99,6
48	KEHOP_PLUSZ-4.1.3-23 Középületek energiahatékonysági fejlesztései (ERFA, szakaszolt)	1	,1	99,6
49	MMIA_PLUSZ-2.2.1-24 Komplex támogató szolgáltatások a Magyarországon jogszzerűen tartózkodók részére	1	,1	99,7
50	TOP_PLUSZ-1.3.1-21 Fenntartható városfejlesztési stratégiák támogatása	1	,1	99,8
51	TOP_PLUSZ-2.1.2-21 Fenntartható energiahatékonyság	1	,1	99,9
52	TOP_PLUSZ-3.2.1-23 Fenntartható humán fejlesztések	1	,1	99,9
53	TOP_PLUSZ-3.4.1-23 Fenntartható humán infrastruktúra	1	,1	100,0
	Total	1358	100,0	

Forrás: FAIR adatok alapján BIFÜ Nkft TK

Összesen 53 alintézkedés érintett a Balatonhoz kapcsolódóan, ezek 95 %-a 20 alintézkedésbe sorolható. A legrelevánsabb a GINOP_PLUSZ-1.2.2-22 Magyar Falu Vállalkozás-újraindítási Program, ami a pályázatok közel harmadát alkotja. Legalább minden nyolcadik pályázat egy másik gazdaságfejlesztési alintézkedés, a GINOP_PLUSZ-1.2.3-21 A mikro-, kis- és középvállalkozások modern üzleti és termelési kihívásokhoz való alkalmazkodását segítő fejlesztések támogatása a leghátrányosabb helyzetű régiókban területéhez sorolható. Minden kilencedik pályázatot ugyancsak egy GINOP alintézkedés, a GINOP_PLUSZ-1.2.1-21 A mikro-, kis- és középvállalkozások modern üzleti és termelési kihívásokhoz való alkalmazkodását segítő fejlesztések támogatása alkotja. Ez a három alintézkedés együtt az összes vizsgált pályázat abszolút többségét, 55,9 %-át fedi le.

Negyedik rangsorhelyen a DIMOP_PLUSZ-1.2.6-24 KKV-k növekedési lehetőségeinek támogatása a digitális infrastruktúra és transzformáció elősegítésére, ötödiken a GINOP_PLUSZ-1.2.4-25 Mikro- és kisvállalkozások támogatása a leghátrányosabb helyzetű régiókban, illetve a Szabad Vállalkozási Zónákban áll, amelyek az eddigiekkel együtt már a pályázatok kétharmadát képezik.

Hatodik rangsorhelyen jelenik meg az első területfejlesztési alintézkedés, a TOP_PLUSZ-1.2.1-21 Élhető települések, ezt a GINOP_PLUSZ-2.1.3-24 KKV-k innovációs képességének támogatása követi, amit hét különböző területfejlesztési alintézkedés követ. Itt jelenik meg a helyi és térségi turizmusfejlesztés, a belterületi utak fejlesztése, az önkormányzati épületek energetikai korszerűsítése, a helyi humán, egészségügyi és szociális infrastruktúra fejlesztések, a köznevelési infrastruktúra, valamint a gyermeknevelést támogató humán infrastruktúra fejlesztése, ezek együtt az összes alintézkedésekbe sorolt pályázatok 91,2%-át adják össze.

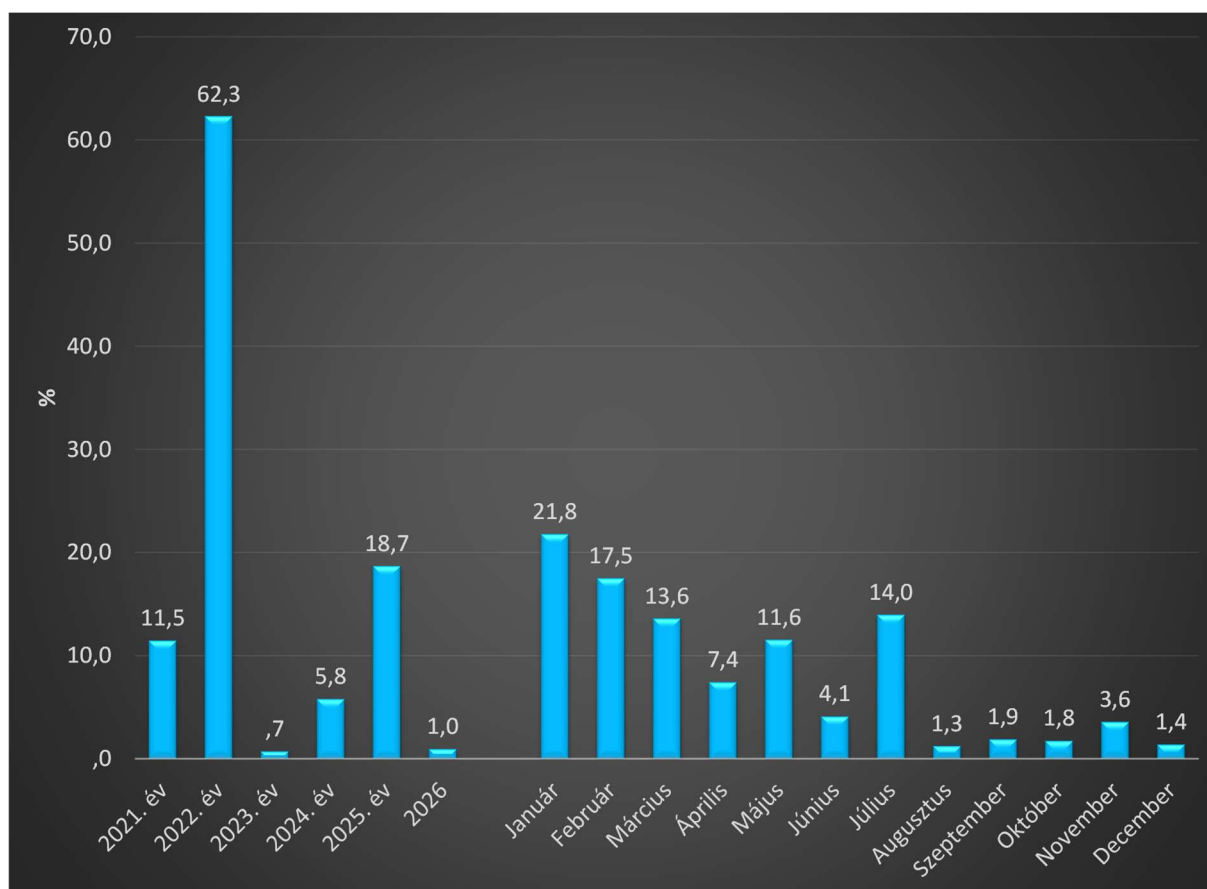
Az összes pályázat 95 %-ig további 6 alintézkedés, gigabit Magyarország program, vállalati kutatási, fejlesztési és innovációs tevékenységek ösztönzése, az aktív turizmusfejlesztés, a GINOP programon belül fókuszterületi innovációs projektek támogatása, és végül két területfejlesztési optikájú alintézkedés, a fenntartható városfejlesztés és a helyi gazdaságfejlesztés követ.

További 33 db alintézkedés pályázati aktivitása jelenleg alacsony, maximálisan 1 és 5 db pályázat közötti alintézkedésenként. A relatív többség 3 MAHOP alintézkedésbe sorolható, ezekben együtt 13 db pályázatot látunk. A következő nagyobb csoport 7 különböző területfejlesztési optikájú alintézkedésbe sorolható, amelyekbe együtt 12 db pályázat tartozik. Ezt 4 DIMOP alintézkedés követi együtt 11 db pályázattal. A sort 4 különböző KEHOP alintézkedés folytatja 10 db pályázattal, amit 6 db eddig nem kiemelt gazdaságfejlesztési alintézkedés követ, ezekbe együtt 9 db pályázatot csoportosíthattunk. A gyakoriságrangsor végén 5 EFOP alintézkedés következik 8 db pályázattal, amit 3 IKOP alintézkedésben 4 pályázat, legvégül az MMIA_PLUSZ-2.2.1-24 Komplex támogató szolgáltatások a Magyarországon jogszerűen tartózkodók részére alintézkedés egyetlen Balaton térségi projektje helyezkedik el. Mindezek belső, területi felbontása arányaiban nem mutat jellegzetes mintázatot. A pályázatok operatív program → prioritás → intézkedés → alintézkedés áramlásait, ezek lehetőségeit az uniós forráselosztás megszabta keretek szabályozzák.

2.4. Pályázatok beérkezési időpontja és projektkezelési eljárásrendje

Amikor a 2021-2027 közötti uniós forráselosztási időszak hivatalosan elkezdődött, **a szokásos trendek szerinti**, időszak eleji pályázati aktivitás jelenségeit láttuk. 2021 és 2022 években még zajlottak a 2014-2020 közötti időszak projekt megvalósításai és kifizetései, amivel párhuzamban előfinanszírozott rendszerben megjelentek az új ciklus pályázati kiírásai is. 2026 elején a 2021-ben kezdeményezett pályázatok aránya üdülőkörzeti szinten 11,5 %, minden kilencedik pályázat, számszerűsítve ez 156 db pályázatot jelent.

2. ábra. Pályázatok beérkezési éve és hónapja

Forrás: FAIR adatok alapján BIFÜ Nkft TK

A **pályázatok beérkezési évének súlypontja** a Széchenyi Terv Plusz időszakában **2022. év**, az új uniós költségvetési ciklus elindításának első teljes éve, amikor az európai forráselosztásért felelős jogintézmények hivatalosan még nem korlátozták a Magyarországnak járó forrásokhoz való hozzáférés lehetőségeit. **Ebben az évben a vizsgált területre vetítve a pályázatok közel kétharmadát, 62,3%-át nyújtották be**, ami számszerűsítve teljes BKÜ optikában 846 db pályázatot jelent.

Miután a kohéziós forrásokhoz való hozzáférés lehetőségei beszűkültek, **a pályázati aktivitás radikálisan visszaesett**. 2023 évben az aktivitás 0,7 % üdülőkörzeti szinten, számszerűsítve összesen 10 db pályázatról van szó.

2024. évben, miután a kohéziós források egy része felett az uniós intézmények feloldották a hozzáférési jogosultság blokkolását a pályázati aktivitás is megemelkedett, de a növekedés volumene közel sem akkora, mint amilyen lendülettel 2022-ben a pályázati aktivitás elindult, a BKÜ területi érintettséggel mindössze 79 db pályázatról beszélhetünk, ami 5,8%-os részaránynak felel meg. Az aktivitás szintje 2025 évben tovább javult, ebben az évben 254 pályázatot nyújtottak be a pályázók üdülőkörzeti területi szegmensek szerint, ami 18,7 %-a a vizsgált teljes időszaknak. 2026 év eltelt időszakában 13 db pályázatot detektáltunk, ami alig egyetlen százaléka a teljes időszaknak.

A pályázati aktivitás havonkénti eloszlása januártól áprilisig csökkenő, május és augusztus között magas és alacsony volumenben változó, májusban és júliusban kiugró, júniusban és augusztusban depresszív, majd szeptembertől decemberig relatíve alacsony szinten 2-4 % között mozog, átlagosan 2,2 %, november hónapban kicsit magasabb az átlagnál.

11. sz. táblázat **Pályázatok beérkezési éve és hónapjának keresztösszefüggése**

		BEÉRKEZÉS DÁTUMA(ÉV)						Total
		2021. év	2022. év	2023. év	2024. év	2025. év	2026	
BEÉRKEZÉS HÓNAPJA	Január	0 ,0% ,0%	274 92,6% 32,4%	3 1,0% 30,0%	7 2,4% 8,9%	5 1,7% 2,0%	7 2,4% 53,8%	296 100,0% 21,8%
	Február	0 ,0% ,0%	197 82,8% 23,3%	1 ,4% 10,0%	9 3,8% 11,4%	25 10,5% 9,8%	6 2,5% 46,2%	238 100,0% 17,5%
	Március	0 ,0% ,0%	156 84,3% 18,4%	0 ,0% ,0%	5 2,7% 6,3%	24 13,0% 9,4%	0 ,0% ,0%	185 100,0% 13,6%
	Április	0 ,0% ,0%	73 72,3% 8,6%	0 ,0% ,0%	9 8,9% 11,4%	19 18,8% 7,5%	0 ,0% ,0%	101 100,0% 7,4%
	Május	0 ,0% ,0%	64 40,8% 7,6%	0 ,0% ,0%	11 7,0% 13,9%	82 52,2% 32,3%	0 ,0% ,0%	157 100,0% 11,6%
	Június	0 ,0% ,0%	38 67,9% 4,5%	0 ,0% ,0%	2 3,6% 2,5%	16 28,6% 6,3%	0 ,0% ,0%	56 100,0% 4,1%
	Július	152 80,0% 97,4%	32 16,8% 3,8%	0 ,0% ,0%	2 1,1% 2,5%	4 2,1% 1,6%	0 ,0% ,0%	190 100,0% 14,0%
	Augusztus	0 ,0% ,0%	1 5,9% ,1%	1 5,9% 10,0%	0 ,0% ,0%	15 88,2% 5,9%	0 ,0% ,0%	17 100,0% 1,3%
	Szeptember	0 ,0% ,0%	0 ,0% ,0%	0 ,0% ,0%	1 3,8% 1,3%	25 96,2% 9,8%	0 ,0% ,0%	26 100,0% 1,9%
	Október	0 ,0% ,0%	11 45,8% 1,3%	0 ,0% ,0%	0 ,0% ,0%	13 54,2% 5,1%	0 ,0% ,0%	24 100,0% 1,8%
	November	0 ,0% ,0%	0 ,0% ,0%	4 8,2% 40,0%	30 61,2% 38,0%	15 30,6% 5,9%	0 ,0% ,0%	49 100,0% 3,6%
	December	4 21,1% 2,6%	0 ,0% ,0%	1 5,3% 10,0%	3 15,8% 3,8%	11 57,9% 4,3%	0 ,0% ,0%	19 100,0% 1,4%
	Total	156 11,5% 100,0%	846 62,3% 100,0%	10 ,7% 100,0%	79 5,8% 100,0%	254 18,7% 100,0%	13 1,0% 100,0%	1358 100,0% 100,0%

Forrás: FAIR adatok alapján BIFÜ Nkft TK

2021 évben csak júliusban és decemberben érkeztek pályázatok, 2022-ben a kiírásokkal párhuzamban januártól áprilisig, majd felülreprezentált mértékben júniusban mutatkozott

aktivitás. 2023 évben bár statisztikailag látszik felülreprezentáltság az alacsony gyakoriságtömeg miatt nincs értelme havonkénti kiemelésnek.

2024 évben április és május, valamint november és december felülreprezentált, 2025-ben áprilistól júniusig, illetve augusztustól decemberig terjedő időszak pályázatainak gyakoribbak, 2026 évben február 19-ig látjuk a folyamatokat.

Az aktivitás lényegében leképezi a lehívott forrásokkal egyidejű kiírások által nyújtott lehetőségeket.

Amennyiben a projektek üdülőkörzeti megvalósulási helye szerint csoportosítjuk az adatokat tömegében 2022 és 2023 évben felülreprezentált az üdülőkörzeti pályázati aktivitás, 2026 évben csak üdülőkörzeten belülről érkezett pályázat. Eddig nem felderített fejlemény, hogy 2021, 2024 és 2025 években inkább ott magasabb az aktivitás, ahol üdülőkörzeti pályázók a Balaton térségén kívül terveztek projektet megvalósítani.¹²

12. sz. táblázat **Pályázatok beérkezési éve a projektek helye szerint**

		PROJEKT HELYE (BKÜ)		Total
		Nem BKÜ	BKÜ	
BEÉRKEZÉS DÁTUMA (ÉV)	2021. év	7	149	156
		4,5%	95,5%	100,0%
		13,2%	11,4%	11,5%
	2022. év	22	824	846
		2,6%	97,4%	100,0%
		41,5%	63,1%	62,3%
	2023. év	0	10	10
		,0%	100,0%	100,0%
		,0%	,8%	,7%
	2024. év	10	69	79
		12,7%	87,3%	100,0%
		18,9%	5,3%	5,8%
	2025. év	14	240	254
		5,5%	94,5%	100,0%
		26,4%	18,4%	18,7%
	2026	0	13	13
		,0%	100,0%	100,0%
		,0%	1,0%	1,0%
	Total	53	1305	1358
		3,9%	96,1%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%

Forrás: FAIR adatok alapján BIFÜ Nkft TK

¹² Erre a jelenségre eddig azért nem figyeltünk fel, mert jellemzően csak abban az optikában vizsgáltuk az adatokat, amelyek megvalósulási helye BKÜ terület.

A jelenségek részletesebb megfigyeléséhez a pályázatok üdülőkörzet területi tipológiáját alkalmazzuk.

Azokban az esetekben, ahol csak a pályázó székhelye üdülőkörzeti nem véletlen mértékben 2021, 2024 és 2025 években magasabb a pályázati aktivitás. Ahol a pályázó az üdülőkörzeten kívülről érkezik és a Balaton térségében tervezett megvalósítani programot, az aktivitás szintje 2021, 2023, 2025 és 2026 (februárjáig) években felülreprezentált.

13. sz. táblázat. Pályázatok beérkezési éve BKÜ területi tipológia szerint

		BKÜ TIPOLOGIA			Total
		Projekt helye nem BKÜ / pályázó székhelye BKÜ	Projekt helye BKÜ / pályázó székhelye nem BKÜ	Projekt helye / pályázó székhelye BKÜ	
BEÉRKEZÉS DÁTUMA (ÉV)	2021. év	7	50	99	156
		4,5%	32,1%	63,5%	100,0%
		13,2%	17,1%	9,8%	11,5%
	2022. év	22	165	659	846
		2,6%	19,5%	77,9%	100,0%
		41,5%	56,5%	65,1%	62,3%
	2023. év	0	5	5	10
		,0%	50,0%	50,0%	100,0%
		,0%	1,7%	,5%	,7%
	2024. év	10	12	57	79
		12,7%	15,2%	72,2%	100,0%
		18,9%	4,1%	5,6%	5,8%
	2025. év	14	55	185	254
		5,5%	21,7%	72,8%	100,0%
		26,4%	18,8%	18,3%	18,7%
	2026	0	5	8	13
		,0%	38,5%	61,5%	100,0%
		,0%	1,7%	,8%	1,0%
	Total	53	292	1013	1358
		3,9%	21,5%	74,6%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Forrás: FAIR adatok alapján BIFÜ Nkft TK

Ahol a pályázó székhelye és a pályázat helye is BKÜ-n belüli, 2022 és 2025 évek aktivitása nem véletlen módon magasabb.

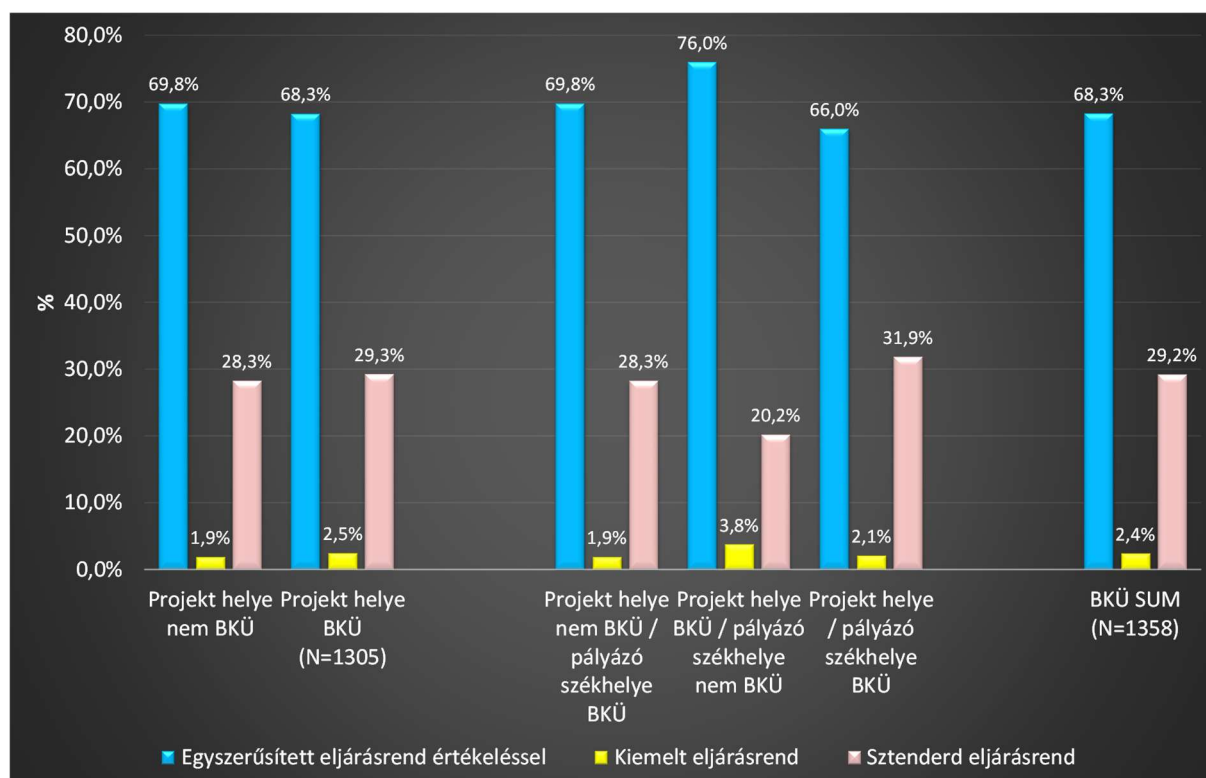
A pályázatok **projektkezelési eljárásrendje** jellemzően egyszerűsített eljárásrend értékeléssel zajlik, ennek aránya a megfigyelt összes pályázat esetében 68,3%, számszerűsítve 928 db pályázat az 1358 db pályázatból. Rangsorrendben a második legjellemzőbb projektkezelési mód a **sztenderd eljárás**, ennek aránya meghaladja a kezdeményezett projektek negyedét,

29,2%, számszerűsítve 397 db pályázatot. A **kiemelt eljárásrendű** pályázatok száma 33 db, ami az összes megfigyelt pályázat 2,4%-a.

Abban az esetben, ha a projekt megvalósulási helye BKÜ terület (1305 pályázat), az egyszerűsített eljárásrendben megvalósuló pályázatok aránya ugyancsak 68,3 %, és csak tizedszázalékos eltérés figyelhető meg a sztenderd, illetve a kiemelt eljárásrendben megvalósuló pályázatok arányától.

Ha a projekt helye nem BKÜ, csak a pályázó székhelye kicsivel magasabb az egyszerűsített eljárásrendben indult pályázatok előfordulási aránya, és alacsonyabb a kiemelt és a sztenderd eljárások keretében indultaké.

3. ábra. Pályázatok projektkezelési eljárásrendje a Széchenyi Terv Plusz időszakában

Forrás: FAIR adatok alapján BIFÜ Nkft TK

A legmagasabb, 76 % az egyszerűsített eljárásrendben megvalósuló pályázatok aránya akkor, ha a projekt helye BKÜ, de a pályázó üdülőkörzeten kívülről érkezik, és majd nem 70 % akkor is, ha csak a pályázó székhelye üdülőkörzeti. Abban az esetben, ha a pályázó székhelye és a megvalósulás helye is BKÜ település 66 % az egyszerűsített eljárásrendű pályázatok aránya, 2 % körüli a kiemelt és csaknem 32 % az sztenderd eljárás keretében indult pályázatoké.

A kiemelt eljárásrend keretében indult pályázatok aránya akkor a legmagasabb, ha a pályázat megvalósulási helye üdülőkörzeti, maga a pályázó a térségen kívülről érkezik. Ezek a legnagyobb költségösszeggel társított pályázatok is egyben, IKOP, KEHOP, TOP programok,

amelyek megvalósítói sok esetben fővárosi illetőségű, vagy megyei jogú városból érkező akár állami tulajdonú cégek, vállalkozások, vállalkozási tevékenységet is folytató nonprofit szervezetek, vagy települési önkormányzatok. Az üdülőkörzeten belül ez utóbbiakra példa Keszthely, Siófok és Csopak.

14. sz. táblázat. Kiemelt eljárásrendben indult BKÜ érintettséggel rendelkező pályázatok

	Oeratív Program	Pályázó székhelye	Pályázat megvalósulási helye	Pályázat címe
1	IKOP PLUSZ	Budapest	Balatonfüred	Balaton vasúti körülférhatósága és Balatonfüred–Tapolca–Keszthely villamos üzem előkészítése
2	IKOP PLUSZ	Budapest	Balatonfenyves	Balaton vasútállomások rekonstrukciója (TEN-T vonali vasútállomások)
3	IKOP PLUSZ	Budapest	Csopak	Kerékpárforgalmi létesítmények megvalósítása a Balaton Bringakör Tihany – Balatonfüzö közötti
4	IKOP PLUSZ	Budapest	Csopak	EuroVelo 14 kerékpárút Tihany - Balatonfüzö közötti szakasz fejlesztése
5	KEHOP PLUSZ	Budapest	Látrány	Látrány és Víz Ivóvízminőség-javító Program
6	KEHOP PLUSZ	Siófok	Siófok	A Balaton és térsége ivóvízellátásának modernizációjához kapcsolódó előkészítés
7	KEHOP PLUSZ	Csopak	Szentbékaklla	Komplex vizes élőhely fejlesztés a Sásdi-rét NATURA2000 területen
8	KEHOP PLUSZ	Csopak	Fonyód	A Berek világa látogatóközpont (Ordacsehi) fejlesztése II. ütem
9	KEHOP PLUSZ	Csopak	Kékkút	Élőhely-specifikus természetvédelmi kezelési infrastruktúra kialakítása a Tapolcai- és a Káli-medence nemzeti parki vagyonkezelésben lévő védett és NATURA2000 területein
10	KEHOP PLUSZ	Csopak	Letenye	Az Ótoldali Mura-Dráva-Duna Bioszféra-rezervátum Zala vármegyei területének komplex természetvédelmi fejlesztése
11	KEHOP PLUSZ	Csopak	Zalavár	Élőhely-helyreállítási és élőhely-fejlesztési beavatkozások a Kis-Balaton területén
12	KEHOP PLUSZ	Budapest	Fonyód	Somogy vármegyei oktatási intézmények épületenergetikai fejlesztése
13	TOP PLUSZ	Zalaegerszeg	Gyenesdiás	Zala Kétkeréken - Kerékpárút-fejlesztés Gyenesdiás településen
14	TOP PLUSZ	Zalaegerszeg	Sármellék	Zala Kétkeréken - Kerékpárút-fejlesztés Sármellék és Zalavár településeken
15	TOP PLUSZ	Zalaegerszeg	Garabonc	Zala Kétkeréken - Kerékpárút-fejlesztés Garabonc, Nagyrada, Zalaszabar és Esztergályhorváti településeken
16	TOP PLUSZ	Keszthely	Keszthely	Fenntartható városfejlesztési stratégiák támogatása Keszthelyen
17	TOP PLUSZ	Keszthely	Keszthely	Keszthely Balaton-parti sétány II. ütem I. projekt rész
18	TOP PLUSZ	Keszthely	Keszthely	Közlekedésbiztonság növeléséért körforgalom építése és SUMP készítése
19	TOP PLUSZ	Keszthely	Keszthely	Keszthely város csapadékvíz elvezetés fejlesztése
20	TOP PLUSZ	Keszthely	Keszthely	Balaton parti sétány aktív rekreációs zöldterületének fejlesztése
21	TOP PLUSZ	Keszthely	Keszthely	Belterületi úthálózat fejlesztése
22	TOP PLUSZ	Keszthely	Keszthely	Szociális városrehabilitációs fejlesztés
23	TOP PLUSZ	Keszthely	Keszthely	Inváziós fajok előfordulásának felmérése és a fenékpusztai madárgyűrűző állomás környezetének fejlesztése, mint Natura 2000 terület állapotának megőrzéséhez hozzájáruló beavatkozások
24	TOP PLUSZ	Keszthely	Keszthely	Kerékpárutak és kerékpáros szolgáltatások fejlesztése Keszthely városában
25	TOP PLUSZ	Keszthely	Keszthely	Önkormányzati intézmények energetikai fejlesztése II.
26	TOP PLUSZ	Keszthely	Keszthely	Foglalkoztathatóság javítására és a helyi közösségek fejlesztésére szolgáló programok megvalósítása
27	TOP PLUSZ	Keszthely	Keszthely	A közszolgáltatások infrastrukturális fejlesztése a Keszthelyi CSGYK-ban és az ESZI-ben
28	TOP PLUSZ	Budapest	Siófok	Kaposvár, és Siófok Kulturális Örökség és Aktív Turizmus Fejlesztése
29	TOP PLUSZ	Budapest	Siófok	„Siófok Kulturális Örökség és Aktív Turizmus Fejlesztése”
30	TOP PLUSZ	Keszthely	Keszthely	Fürdőfejlesztés
31	TOP PLUSZ	Keszthely	Keszthely	Balaton Színház vendégfogadó tér
32	TOP PLUSZ	Keszthely	Keszthely	Ipari parki területek infrastruktúra fejlesztése Keszthely városában
33	TOP PLUSZ	Keszthely	Keszthely	Piac infrastruktúra fejlesztése

Forrás: FAIR adatok alapján BIFÜ Nkft TK

A kiemelt eljárásrendű IKOP pályázatok vasút és vasúti infrastruktúra, illetve kerékpárforgalmi fejlesztések. A KEHOP keretében megjelent kiemelt eljárásrendű pályázatok alapvetően ivóvízhálózat modernizációra, vizes élőhely fejlesztésekre, vizes élőhelyet bemutató látogatóközpont fejlesztésére és, természetvédelmi rehabilitációra irányulnak.

A kiemelt eljárásrendű TOP projektek változatosak, az elemzés időpontjáig összesen 21 ilyen projekt indult. Ezek között szerepel kerékpárút fejlesztés, fenntartható városfejlesztési stratégiák kidolgozásának támogatása, Balaton parti sétány fejlesztése, közlekedésbiztonság fejlesztés (körforgalom), csapadékvíz elvezetés, belterületi úthálózat fejlesztés, szociális város rehabilitáció, inváziós fajok előfordulásának felmérése és a fenékpusztai madárgyűrűző állomás környezetének fejlesztése (mint Natura 2000 terület állapotának megőrzéséhez hozzájáruló beavatkozások). Az említetteken túl előfordul önkormányzati intézmények

energetikai fejlesztése, foglalkoztathatóság és közösségfejlesztés, közszolgáltatások infrastrukturális fejlesztése, aktív turizmus fejlesztés, fürdőfejlesztés, Balaton Színház vendégfogadó termének fejlesztése (Keszthely), ipari parki területek infrastruktúra fejlesztése, valamint városi piac infrastruktúra fejlesztése.

Az egyszerűsített eljárásrend keretében benyújtott pályázatok nem véletlen többsége a programozási időszak elején, 2021 és 2022 években volt jellemző, illetve felülreprezentált 2026 első heteiben.

15. sz. táblázat **Projektkezelési eljárásrend alakulása a pályázatok beérkezésének évei szerint a Széchenyi Terv Plusz időszakában a Balaton térségében**

		ELJÁRÁS			Total
		Egyszerűsített eljárásrend értékeléssel	Kiemelt eljárásrend	Sztenderd eljárásrend	
BEÉRKEZÉS DÁTUMA (ÉV)	2021. év	155	0	1	156
		99,4%	,0%	,6%	100,0%
		16,7%	,0%	,3%	11,5%
	2022. év	607	4	235	846
		71,7%	,5%	27,8%	100,0%
		65,4%	12,1%	59,2%	62,3%
	2023. év	0	1	9	10
		,0%	10,0%	90,0%	100,0%
		,0%	3,0%	2,3%	,7%
	2024. év	3	10	66	79
		3,8%	12,7%	83,5%	100,0%
		,3%	30,3%	16,6%	5,8%
	2025. év	154	18	82	254
		60,6%	7,1%	32,3%	100,0%
		16,6%	54,5%	20,7%	18,7%
	2026	9	0	4	13
		69,2%	,0%	30,8%	100,0%
		1,0%	,0%	1,0%	1,0%
Total		928	33	397	1358
		68,3%	2,4%	29,2%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Forrás: FAIR adatok alapján BIFÜ Nkft TK

A kiemelt eljárásrend keretében kezdeményezett pályázatok nem véltetlen többsége 2024 és 2025 években indult, míg a sztenderd eljárások keretében indított pályázatok aránya 2022-től minden évben felülreprezentált.

Abban az esetben, ha a pályázatok körét leszűkítjük azokra az esetekre, ahol csak a pályázatok megvalósulás helye sorolható az üdülőkörzeten belüliek közé teljesen ugyanezt az

eloszlásszerkezetet látjuk, nincs eltérés sem a felül, sem az alulreprezentált cellák vonatkozásában, értelemszerűen az adatátfedés aránya magas.¹³

2.5. A pályázók gazdálkodási formája, FAIR minősítése és nemzetgazdasági főágazatok szerinti besorolása

A pályázók **gazdálkodási forma szerinti osztályozása** (KSH-GFO)¹⁴ a korábbi időszakok jellemzőihez hasonlóan a **vállalkozások masszív többségét** mutatja. A vállalkozások aránya a pályázókban belül a Balaton térségét érintő módon 75,3 %, több mint ezer pályázót jelent. A legjellemzőbb gazdálkodási forma a társas vállalkozás, ezen belül a korlátolt felelősségű társaság, egyéni vállalkozó nagyjából minden tizenkettedik pályázó.

16. sz. táblázat A pályázók gazdálkodási forma (KSH-GFO) szerinti osztályozása a Széchenyi Terv Plusz időszakában a FAIR 2026. február 19-i állása alapján

		Gyakoriság	%	Gyakoriság	%
Vállalkozás (GFO-113-233)	113 Korlátolt felelősségű társaság	790	58,2	1022	75,3
	114 Részvénytársaság	34	2,5		
	116 Közkereseti társaság	4	,3		
	117 Betéti társaság	71	5,2		
	121 Szociális szövetkezet	1	,1		
	231 Egyéni vállalkozó	120	8,8		
	233 Adószámmal rendelkező magánszemély	2	,1		
Költségvetési szervek, költségvetési rend szerint gazdálkodó szervek (GFO-311-)	311 Központi költségvetési irányító szerv	6	,4	292	21,5
	312 Központi költségvetési szerv	26	1,9		
	321 Helyi önkormányzat	260	19,1		
Nonprofit (GFO-512-699)	515 Országos sportági szakszövetség	2	,1	44	3,2
	521 Sportegyesület	4	,3		
	529 Egyéb egyesület	13	1,0		
	552 Bevett egyház elsődlegesen közfeladatot ellátó belső egyházi jogi személye	1	,1		
	555 Bevett egyház elsődlegesen vallási tevékenységet végző belső egyházi jogi személye	2	,1		
	557 Nyilvántartásba vett egyház	2	,1		
	569 Egyéb alapítvány	8	,6		
	572 Nonprofit korlátolt felelősségű társaság	8	,6		
	573 Nonprofit részvénytársaság	3	,2		
	599 Egyéb, jogi személyiségű nonprofit szervezet	1	,1		
Total		1358	100,0	1358	100,0

Forrás: FAIR adatok alapján BIFÜ Nkft TK

A **költségvetési szervek, költségvetési rend szerint gazdálkodó szervek** pályázói részaránya üdülőkörzeti szinten 21,5 %, számszerűsítve közel 300 pályázót jelent, a legjellemzőbb típus ezen a kategórián belül a helyi önkormányzat.¹⁵ A jelen forráselosztási időszak során továbbra

¹³ Átfedettség aránya a projektek megvalósulás helye metszetében: $(1305/1358 \cdot 100) = 96,1\%$.

¹⁴ Bővebben: https://www.ksh.hu/gfo_menu

¹⁵ Összehasonlításként megjegyezzük, a Széchenyi 2020 időszak végén a BKÜ-ben magasabb volt a költségvetési szervek, költségvetési rend szerint gazdálkodó szervek pályázóinak részaránya, mint az országos, vagyis ez a fordított állás a jelenlegi adatszerkezetben újdonság.

is mérsékelt a **nonprofit szektor** jelenléte a pályázók között, ez üdülőkörzeti szinten a 2021-27 közötti forráselosztási ciklus jelen, hatodik évében mindössze 44 db pályázatot jelent, ami 3,2 %-a a térséghez kapcsolható összes pályázatnak.¹⁶

Mindez azt jelenti, hogy a jelen programozási ciklusban a kohéziós forrasszerzés terén továbbra is jelentősen alulreprezentált a civil szektor. A Széchenyi 2020 időszak végén országosan legalább minden hetedik, BKÜ szinten csaknem minden hetedik pályázó valamely nonprofit szervezet volt.

Abban az esetben, ha az adatokat a projektek megvalósulási helye szerint csoportosítjuk a BKÜ térségében a költségvetési szervek, költségvetési rend szerint gazdálkodó szervek pályázói felülreprezentáltak, a vállalkozók a vizsgált térség üdülőkörzeten kívüli vetületében alkotnak nem véletlen többséget, ezzel együtt a vállalkozások az üdülőkörzetben megvalósítani tervezett projektek közel 72 %-át adják.

17. sz. táblázat **A pályázók gazdálkodási forma (KSH-GFO) szerinti osztályozása a projektek megvalósulási helye szerint**

		PROJEKT HELYE (BKÜ)		Total
		Nem BKÜ	BKÜ	
GFO KÓD	Vállalkozás (GFO-113-233)	46	976	1022
		4,5%	95,5%	100,0%
		86,8%	74,8%	75,3%
	% of Total	3,4%	71,9%	75,3%
	Költségvetési szervek, költségvetési rend szerint gazdálkodó szervek (GFO-311-393)	4	288	292
		1,4%	98,6%	100,0%
		7,5%	22,1%	21,5%
	% of Total	,3%	21,2%	21,5%
	Nonprofit (GFO-512-699)	3	41	44
		6,8%	93,2%	100,0%
		5,7%	3,1%	3,2%
	% of Total	,2%	3,0%	3,2%
Total		53	1305	1358
		3,9%	96,1%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%
% of Total		3,9%	96,1%	100,0%

Forrás: FAIR adatok alapján BIFÜ Nkft TK

Ha BKÜ tipológia szerint is megvizsgáljuk a pályázók megoszlásait ugyancsak nem véletlen hatásokat látunk. Az üdülőkörzeten kívüli célterületen pályázók körében felülreprezentáltak a vállalkozások, ahogyan azok körében is, akik az üdülőkörzeten kívülről érkeznek, de a Balaton térségében terveznek projektet megvalósítani. A vállalkozókon belül az üdülőkörzeten belüli és a BKÜ-ben beruházó pályázók aránya annak ellenére alulreprezentált, hogy továbbra is az összes pályázó több mint felét (53,1%) alkotják.

¹⁶ Legutolsó adataink szerint (2025 február) a nonprofit szektorhoz kapcsolható pályázatok aránya országosan is nagyon alacsony, az összes pályázó 3 %-a alatti.

A költségvetési szervek, költségvetési rend szerint gazdálkodó szervek pályázói egyértelműen üdülőkörzeti lokalizációt mutatnak, a nonprofit szektor pályázói körében azonban azok felülreprezentáltak, akik a térségen kívülről érkeznek, székhelyük valamely, az üdülőkörzeten kívüli település.

18. sz. táblázat A pályázók gazdálkodási forma (KSH-GFO) szerinti osztályozása BKÜ tipológia szerint

		GFO KÓD			Total
		Vállalkozás (GFO-113-233)	Költségvetési szervek, költségvetési rend szerint gazdálkodó szervek (GFO-311-393)	Nonprofit (GFO-512-699)	
BKÜ TIPOLOGIA	Projekt helye nem BKÜ / pályázó székhelye BKÜ	46	4	3	53
		86,8%	7,5%	5,7%	100,0%
		4,5%	1,4%	6,8%	3,9%
	% of Total	3,4%	,3%	,2%	3,9%
	Projekt helye BKÜ / pályázó székhelye nem BKÜ	255	13	24	292
		87,3%	4,5%	8,2%	100,0%
		25,0%	4,5%	54,5%	21,5%
	% of Total	18,8%	1,0%	1,8%	21,5%
	Projekt helye / pályázó székhelye BKÜ	721	275	17	1013
Total		71,2%	27,1%	1,7%	100,0%
		70,5%	94,2%	38,6%	74,6%
	% of Total	53,1%	20,3%	1,3%	74,6%
		1022	292	44	1358
		75,3%	21,5%	3,2%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
	% of Total	75,3%	21,5%	3,2%	100,0%

Forrás: FAIR adatok alapján BIFÜ Nkft TK

FAIR minősítés alapján a pályázók abszolút többsége, 52,2%-a mikrovállalkozás, ez számszerűen több mint 700 vállalkozást jelent.¹⁷

¹⁷ A mikrovállalkozások aránya a Széchenyi 2020 időszak végén országosan ≈33 % körül alakult, üdülőkörzeti szinten ≈35 %-nál állt meg. Az arányegyensúly országos és BKÜ összehasonlításban azonos irányban billen, de lényegesen nagyobb súllyal.

19. sz. táblázat A pályázók FAIR minősítés szerinti besorolása a Széchenyi Terv Plusz időszakában BKÜ területi vetületek szerint a FAIR 2026. február 19-i állása alapján

	PROJEKT HELYE		BKÜ TIPOLOGIA			Mind összesen
	Nem BKÜ	BKÜ	Projekt helye nem BKÜ / pályázó székhelye BKÜ	Projekt helye BKÜ / pályázó székhelye nem BKÜ	Projekt helye / pályázó székhelye BKÜ	
2 Mikrovállalkozás	34,0%	53,0%	34,0%	53,4%	52,8%	52,2%
3 Kisvállalkozás	49,1%	18,2%	49,1%	25,7%	16,0%	19,4%
4 Középvállalkozás	3,8%	2,9%	3,8%	6,8%	1,8%	2,9%
5 Támogatási szempontból kedvezményezett és az 1-4 kategóriákba nem tartozó vállalkozás	1,9%	1,8%	1,9%	4,5%	1,1%	1,8%
6 Nonprofit szervezet államháztartáson belül	3,8%	2,5%	3,8%	2,7%	2,5%	2,6%
6 Önkormányzat	1,9%	19,2%	1,9%	1,0%	24,4%	18,5%
7 Nonprofit szervezet államháztartáson kívül	5,7%	2,5%	5,7%	5,8%	1,5%	2,6%

Forrás: FAIR adatok alapján BIFÜ Nkft TK

A második legmagasabb részarányt a vizsgált teljes térségben a **kisvállalkozások** képezik, csaknem minden ötödik pályázó ezek közé sorolható, számszerűsítve 263 db. A harmadik legjelentősebb klaszter az **önkormányzatoké**, ezek aránya a pályázókön belül 18,5 % 2026. február közepén.¹⁸ Vállalkozási méret szerint **közepes vállalkozások** állnak a negyedik rangsorhelyen, ezek részaránya az összes pályázón belül 2,9%. Az államháztartáson belüli **nonprofit szervezetek** pályázói relatíve egyenlően oszlanak meg az államháztartáson belüli és azon kívüli szervezetek között, a legkisebb részarányt a **támogatási szempontból kedvezményezett vállalkozások** alkotják.¹⁹

A projektek megvalósulási helye szerinti keresztmetszet alapján 53 % a mikrovállalkozások aránya, ami minimálisan magasabb, mint a teljes térségben, és magasabb az önkormányzatok aránya is (19,2%), ezzel együtt alacsonyabb a kisvállalkozások (18,2%) aránya, a méretkategóriák szerint közepes vállalkozások aránya a térségi szinttel egyező. Abban az esetben, ha a projekt helye és a megvalósító székhelye is üdülőkörzeten belüli még alacsonyabb a kis és közepes vállalkozások aránya, kicsit csökken a mikrovállalkozásoké is, ezzel szemben már csaknem minden negyedik pályázóra növekszik az önkormányzatok súlya (24,4%).

¹⁸ A Széchenyi 2020 időszak végén sokkal kisebb volt az önkormányzatok aránya, országosan ≈6 %, a BKÜ-ben ≈6,5 %.

¹⁹ A támogatási szempontból kedvezményezett vállalkozások köre az Európai Unió és a magyar jogszabályok (különösen a 651/2014/EU rendelet) alapján azokat a működő, 250 fő alatti vállalkozásokat jelenti, amelyek nem tartoznak a felsorolt vállalkozási kategóriákba, de jogosultak állami vagy uniós forrásból származó támogatások igénybevételére. Éves nettó árbevételük maximum 50 millió eurónak megfelelő forintösszeg, vagy mérlegfőösszeg nem haladja meg a 43 millió eurónak megfelelő forintösszeget.

A pályázók relatív többsége a **nemzetgazdasági főágazatok** (TEÁOR) nomenklatúrájában²⁰ a **közigazgatás, védelem, kötelező társadalombiztosítás** főágazatba sorolható.²¹ Ezek aránya a vizsgált teljes térségben 21,2%, a projektek üdülőkörzeti megvalósulási helye szerint 21,8%, a projektet megvalósítók helye és székhelye szerint is üdülőkörzeti pályázók esetében 26,9%.

Az első 5 gyakorisági rangsorhelyre sorrendben a kereskedelem, gépjárműjavítás (14,0%), a szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás (12,5%), az építőipar (12,4%) és a feldolgozóipar (10,9%) fér be. Ezek együtt az összes pályázó nemzetgazdasági besorolásainak ≈ 71 %-át alkotják.

Az első öt rangsorhely abban az esetben is változatlan marad, ha pályázatokat a projektek megvalósulási helye szerint optimalizáljuk BKÜ szintre, a közigazgatás, védelem, kötelező társadalombiztosítás részaránya ebben az esetben 21,8%, a kereskedelem, gépjárműjavítás 13,6%, a szálláshely szolgáltatás, vendéglátás 13 %, az építőipar 12,6%, a feldolgozóipar 10,5 %.

Ha a pályázó székhelye és a pályázat megvalósulási helye is a BKÜ-ben van, az első két rangsorhelyen nincs változás, 26,9% a közigazgatás, védelem, kötelező társadalombiztosítás részaránya, és 13,9% a kereskedelem, gépjárműjavításé.

Ebben a keresztmetszetben felcserélődik az építőipar és a szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás, az előbbi részaránya 13,3%, az utóbbié 13,0%-ra csökken. Az ötödik rangsorhelyen 10,1%-os részesedéssel változatlanul a feldolgozóipar áll.

Mindkét területi optikában az első öt rangsorhelyen megjelenő nemzetgazdasági ágazat az összes pályázat több mint 70 %-át, a teljes BKÜ szűkítésben (projekt helye és székhelye is BKÜ) 77,2%-át alkotják.

²⁰ Bővebben: https://www.ksh.hu/teaor_menu

²¹ Legutolsó országos adatok szerint is ennek a nemzetgazdasági ágazatnak a relatív többsége állapítható meg.

20. sz. táblázat A pályázók nemzetgazdasági főágazatok (TEÁOR) szerinti besorolása a Széchenyi Terv Plusz időszakában BKÜ területi vetületek szerint a FAIR 2026. február 19-i állása alapján

	PROJEKT HELYE		BKÜ TIPOLÓGIA			Mind összesen
	Nem BKÜ	BKÜ	Projekt helye nem BKÜ / pályázó székhelye BKÜ	Projekt helye BKÜ / pályázó székhelye nem BKÜ	Projekt helye / pályázó székhelye BKÜ	
A = mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat (01.11-03.30)	9,4%	1,1%	9,4%	1,7%	0,9%	1,4%
B = bányászat, kőfejtés (05.10-09.90)		0,2%			0,2%	0,1%
C = feldolgozóipar (10.11-33.20)	20,8%	10,5%	20,8%	12,0%	10,1%	10,9%
D = villamosenergia-, gáz-, gőzellátás, légkondicionálás (35.11-35.30)		0,2%			0,3%	0,2%
E = vízellátás, szennyvíz gyűjtése, kezelése, hulladékgazdálkodás, szennyeződésmegsemmisítés (36.00-39.00)	1,9%	0,6%	1,9%	1,4%	0,4%	0,7%
F = építőipar (41.00-43.99)	7,5%	12,6%	7,5%	9,9%	13,3%	12,4%
G = kereskedelem, gépjárműjavítás (45.11-47.99)	24,5%	13,6%	24,5%	12,3%	13,9%	14,0%
H = szállítás, raktározás (49.10-53.20)	1,9%	3,0%	1,9%	2,7%	3,1%	2,9%
I = szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás (55.10-56.30)		13,0%		13,0%	13,0%	12,5%
J = információ, kommunikáció (58.11-63.99)	1,9%	2,3%	1,9%	4,8%	1,6%	2,3%
K = pénzügyi, biztosítási tevékenység (64.11-66.30)		0,8%			1,1%	0,8%
L = ingatlanügyletek (68.10-68.32)	9,4%	2,6%	9,4%	3,8%	2,3%	2,9%
M = szakmai, tudományos, műszaki tevékenység (69.10-75.00)	7,5%	6,7%	7,5%	14,4%	4,4%	6,7%
N = adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység (77.11-82.99)	5,7%	3,2%	5,7%	5,8%	2,5%	3,3%
O = közigazgatás, védelem, kötelező társadalombiztosítás (84.11-84.30)	7,5%	21,8%	7,5%	4,1%	26,9%	21,2%
P = oktatás (85.10-85.60)		0,8%		1,4%	0,6%	0,7%
Q = humán-egészségügyi, szociális ellátás (86.10-88.99)		2,6%		4,5%	2,1%	2,5%
R = művészet, szórakoztatás, szabad idő (90.01-93.29)		1,9%		3,8%	1,4%	1,8%
S = egyéb szolgáltatás (szakszervezeti érdekképviselés, egyházi tevékenység)	1,9%	2,6%	1,9%	4,5%	2,1%	2,6%

Forrás: FAIR adatok alapján BIFÜ Nkft TK

2.6. Pályázók székhelye és a pályázat megvalósulási helye területiségi szintek szerint

NUTS I nagyrégió alapján a Balaton térségi keresztmetszettel rendelkező pályázók nagy többsége, több mint négyötödének székhelye a Dunántúl, Közép-Magyarország részesedése minden hetedik pályázóra tehető, Alföld és Észak nagyrégió érintettsége minimális. A projektek megvalósulási helye szinte kizárólag a Dunántúl, 5 Balaton térségi pályázó Közép-Magyarország, 10 az ország keleti felén tervezte megvalósítani elképzeléseit.

21. sz. táblázat **Pályázók székhelye és a projektek tervezett megvalósítási helye NUTS I nagyrégió alapján**

	PÁLYÁZÓ SZÉKHELYE		PROJEKT HELYE	
	Gyakoriság	%	Gyakoriság	%
Dunántúl	1140	83,9	1343	98,9
Közép-Magyarország	203	14,9	5	,4
Alföld és Észak	15	1,1	10	,7
Total	1358	100,0	1358	100,0

Forrás: FAIR adatok alapján BIFÜ Nkft TK

NUTS II statisztikai régió alapján az uniós források megszerzése érdekében pályázók több mint négyötödének székhelye (83,9%) olyan makro-térség, amely egyben a Balaton Kiemelt Üdülőkörzet része is, ez a pályázatok megvalósulási helyének optikájában 98,9%.

22. sz. táblázat **Pályázók székhelye és a projektek tervezett megvalósítási helye NUTS II statisztikai régió szerint**

	PÁLYÁZÓ SZÉKHELYE		PROJEKT HELYE	
	Gyakoriság	%	Gyakoriság	%
Dél-Dunántúl	565	41,6	690	50,8
Közép-Dunántúl	369	27,2	442	32,5
Nyugat-Dunántúl	206	15,2	211	15,5
Közép-Magyarország	203	14,9	5	,4
Dél-Alföld	8	,6	7	,5
Észak-Magyarország	5	,4	3	,2
Észak-Alföld	2	,1	0	0
Total	1358	100,0	1358	100,0

Forrás: FAIR adatok alapján BIFÜ Nkft TK

Székhely szerint a pályázók relatív többsége (41,6%) Dél-Dunántúl régió területére lokalizálható, legalább minden negyedik (27,2%) Közép-Dunántúl, csaknem minden hatodik (15,2%) Nyugat-Dunántúl területén helyezkedik el. A projektek megvalósulási helye alapján Dél-Dunántúl régióhoz sorolható minden második pályázat, közel harmadrészüik tartozik Közép-Dunántúl, csaknem minden hatodik Nyugat-Dunántúl régióhoz.

A pályázók székhelyének viszonylata alapján jelentős Közép-Magyarország régió érintettsége is (14,9%), a másik három statisztikai régió pályázóinak előfordulása nagyon alacsony, mindössze 15 pályázat sorolható ezek közé, összességében ≈ 1 % körüli nagyságrendben. Ezek a pályázók jellemzően mikro-, és kisvállalkozók, alapvetően gazdaságfejlesztési (GINOP) projekteket igyekeznek megvalósítani a Balaton térségében, relatív többségük a szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás területén, de érintett a kereskedelem, a szakmai, tudományos és műszaki tevékenység, a humán egészségügy, feldolgozóipar, oktatás, ingatlanügyek és az

adminisztratív szolgáltatást támogató tevékenység is. A megvalósulás helye alapján az összes vizsgált pályázat alig 1 %-a dunántúli régiókon kívüli, Észak-Alföld régió nem fordul elő.

NUTS III vármegye optikában a pályázók székhelye szerint a relatív többség somogyi (40,3%), Veszprém részaránya minden negyedik (26,1%), Zalaé minden hetedik (14,8%) pályázóra tehető. A három üdülőkörzetet alkotó vármegye a pályázók székhelye szerinti összesítés több mint négyötödét, 81,1 %-át fedi le.

23. sz. táblázat **Pályázók székhelye és a projektek tervezett megvalósítási helye NUTS III vármegye szerint**

	PÁLYÁZÓ SZÉKHELYE		PROJEKT HELYE	
	Gyakoriság	%	Gyakoriság	%
Bács-Kiskun	4	,3	3	,2
Baranya	9	,7	2	,1
Békés	2	,1	1	,1
Borsod-Abaúj-Zemplén	2	,1	2	,1
Budapest	168	12,4	4	,3
Csongrád-Csanád	2	,1	3	,2
Fejér	11	,8	6	,4
Győr-Moson-Sopron	4	,3	1	,1
<i>Hajdú-Bihar</i>	<i>0</i>	<i>,0</i>	<i>0</i>	<i>,0</i>
Heves	1	,1	1	,1
<i>Jász-Nagykun-Szolnok</i>	<i>0</i>	<i>,0</i>	<i>0</i>	<i>,0</i>
Komárom-Esztergom	4	,3	<i>0</i>	<i>0</i>
Nógrád	2	,1	<i>0</i>	<i>0</i>
Pest	35	2,6	1	,1
Somogy	547	40,3	686	50,5
Szabolcs-Szatmár-Bereg	2	,1	<i>0</i>	<i>0</i>
Tolna	9	,7	2	,1
Vas	1	,1	1	,1
Veszprém	354	26,1	436	32,1
Zala	201	14,8	209	15,4
Total	1358	100,0	1358	100,0

Forrás: FAIR adatok alapján BIFÜ Nkft TK

A pályázó székhelye alapján a három üdülőkörzeti vármegyét a főváros követi, ahová legalább minden nyolcadik pályázót sorolhatjuk, ezt Pest vármegye követi 2,6 %-os részesedéssel, ezek együtt az összes pályázó 96,1 –át adják. A maradék mintegy 4 %-os részarányon 13 további vármegye pályázói osztoznak, ezek pályázati gyakoriságai 1-11 db között szóródnak, a kisebb gyakoriságok között jelentősebb Fejér, Baranya és Tolna, a rangsor végén 1-pályázóval Vas

és Heves vármegye áll. Jász-Nagykun-Szolnok és Hajdú-Bihar vármegyei székhelyű, Balaton térségi pályázó nem fordul elő.

A pályázatok megvalósulás helye szerint az adatleválogatás struktúrájából adódó módon az üdülőkörzetet alkotó vármegyék súlya a meghatározó, Somogy 50,5%, Veszprém 32,1%, Zala 15,4%, összesen 98%. A maradék 2 %-os nagyságrend 27 db pályázatot tartalmaz, vármegyék szerint átlagosan alig 2-3 pályázatról van szó, átlag felett csak Győr-Moson-Sopron és Budapest szerepel. Hajdú-Bihar és Jász-Nagykun-Szolnok mellett a projektek megvalósulási helyének metszetében nem fordul elő olyan Balaton térségéhez köthető pályázó sem, aki Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegyében kívánta volna a terveit megvalósítani.

A vizsgálati optika teljességében a pályázók székhelye szerint összesen 206 település, a pályázat megvalósulási helye szerint 186 település érintett. Ha az adatok körét leszűkítjük a projektek megvalósulási helye szerinti BKÜ klaszterre, 204 település jelenik meg a pályázók székhelye és 151 település a projektek megvalósulási helye szerint, ez utóbbi mind BKÜ település, ami azt jelenti, hogy az üdülőkörzeti települések 83,9%-ról már pályáztak.

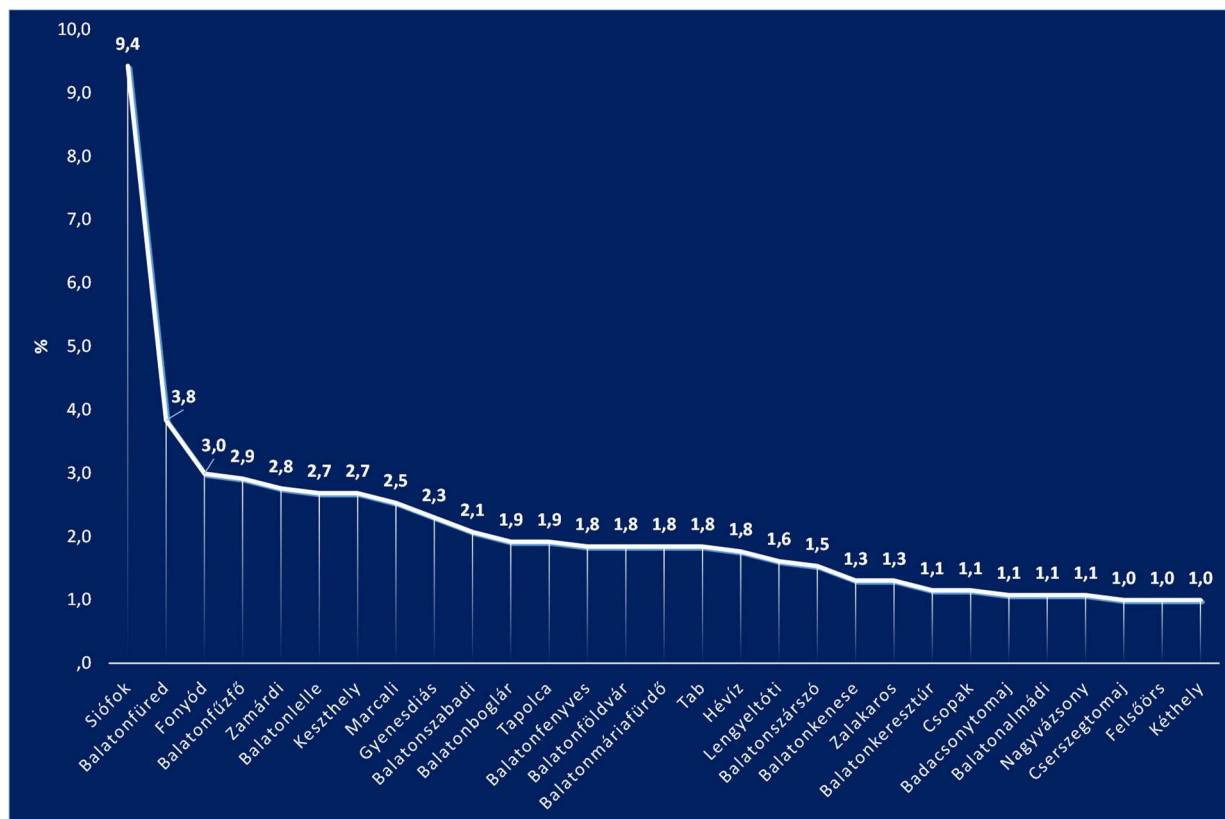
Összehasonlításként megemlítjük, a Széchenyi 2020 programidőszak végén 160 településről detektáltunk pályázatot, ami 88,9 %-os település aktivitási szintnek felelt meg, vagyis ehhez a szinthez már annak ellenére közel járunk, hogy a forrásokhoz való hozzáférhetőség gyakorlatilag a teljes forráselosztási időszakban korlátozott.

A pályázati gyakoriság az esetek többségében kicsi, 1 és 5 pályázat közötti esetszám 92 üdülőkörzeti településen jellemző, ami a pályázati aktivitásban megjelenő települések ≈ 61 %-a. Húsz, vagy annál több pályázat 19 település esetében látszik, ebből kettő Gyenesdiás és Balatonszabadi nagyközség, három másik, Balatonfenyves, Balatonszárszó és Balatonmárfürdő községi jogállású, a többi városi jogállású település.

Átlagosan ≈ 8 -9 pályázat jut egy pályázó üdülőkörzeti településre, a mediánérték 4 pályázat, a módusz (leggyakoribb adat) egyetlen pályázat, vagyis összesen 28 BKÜ településről 2026. február közepéig csak egyetlen pályázatot nyújtottak be. A pályázati gyakoriságok szélsőértékei 1 és 123 pályázat, az átlag körüli átlagos szórás ≈ 13 db pályázatra tehető.

Az üdülőkörzeti települések pályázati gyakoriság rangsorát azok megvalósulási helye szerint toronymagasan Siófok vezeti. Siófok kedvezményezett hellyel csaknem két és félszer annyi pályázatot nyújtottak be, mint a második helyen álló Balatonfüred kapcsán. A Siófokon megvalósítani tervezett projektek száma 123 db, míg Balatonfüreden 50 db 2021 nyara és 2026 februárja között.

4. ábra **Pályázatok tervezett megvalósulási helye az összes pályázat 1 %-ig települések szerint a Balaton Kiemelt Üdülőkörzetben a Széchenyi Terv Plusz időszakában a FAIR 2026. február 19-i állása alapján**

Forrás: FAIR adatok alapján BIFÜ Nkft TK

Balatonfüredet Fonyód, Balatonfüzfő, Zamárdi, Balatonlelle, Keszthely és Marcali követi az élbolyban. Ezek együttesen a pályázatok több mint negyedét, 29,8 %-át alkotják, és egyenként legalább 2,5 %-os részesedésértéket teljesítenek. Pályázatok megvalósulási helye szerint jelenleg ezek a legaktívabb üdülőkörzeti települések.

A pályázatok ≈ 1 %-ig, ami jelen metszet alapján legalább 13 db pályázatot jelent, összesen 29 üdülőkörzeti települést különböztethetünk meg. A kiemelt 29 település között szerepel az üdülőkörzet mind a 18 városa, illetve 11 község, az eddig említett öt községen kívül: Balatonkeresztúr, Csopak, Nagyvázsony, Csereszegtomaj, Felsőörs és Kéthely. Legalább 10 pályázat további egy tucat BKÜ település esetében detektálható, ezek egyenként az összes eddigi, projektek helye szerint összesített települési rangsor 0,8-0,9 %-át alkotják.

Ezekben az esetekben a következő évek során elérhető lehet a minimum 1 %-os pályázati gyakoriság a projektek megvalósulási helye szerint: Balatonszentgyörgy, Litér, Révfülöp, Tihany, Vonyarcvashegy, Alsóörs, Balatongyörök, Ságvár, Somogyvár, Szőlősgyörök, Zánka és Szigliget.

A városok közül domináns a teljes települési rangsort vezető Siófok, a Siófokot követő Balatonfüred, valamint Fonyód. Ezek esetében együttesen több mint 200 pályázatról van szó.

Az első három rangsorhelyen álló várost követő Balatonfűzfő, Zamárdi, Balatonlelle, Keszthely, Marcali városok további 177 pályázattal járulnak hozzá az összértékhez. A városok középmezőnyét Balatonboglár, Tapolca, Balatonföldvár, Tab, Hévíz és Lengyeltóti alkotja. A városok rangsorát az üdülőkörzetben Balatonkenese, Zalakaros és legvégül Badacsonytomaj és Balatonalmádi zárja. Ebből a négy városból összesen 62 db pályázatot kezdeményeztek azzal a céllal, hogy az ezeken a településeken valósuljon meg, Balatonalmádi és Badacsonytomaj esetében ez mindössze 14-14 pályázat.

Szintézisként fontos kiemelni, a Széchenyi 2020 időszak végén ugyancsak Siófok állt az üdülőkörzeti települések pályázati rangsorának élén, de Balatonfüredet megelőzte Keszthely, ami most felzárkózóban az aktivitás vonatkozásában a középmezőnyből, hiszen egy évvel ezelőtt még középmezőny legvégén áll. Sokkal kedvezőbb pozícióban állt a Széchenyi 2020 időszakában Tapolca is, ami akkor több mint 110 pályázattal az élboly része volt, és Balatonalmádi is sokkal előkelőbb rangsorhelyen állt a maga 80 pályázatával a középmezőny elején foglalt helyet, most pedig a városok rangsorának legvégét zárja.

Összességében települési szinten jelentős elmozdulásokat látunk a pályázati aktivitás területén. Míg ez egyes települések esetében kicsi, vagy ki sem fejezhető, mint Siófok, Balatonfüred, Balatonfűzfő, Marcali, Gyenesdiás, Fonyód, vagy Hévíz, míg más településeknél, különösen a városoknál markáns és látványos, míg Keszthely pozíciói fokozatosan javulnak, Balatonalmádi és Tapolca aktivitási rátája alig mozdult az elmúlt években.²²

A kohéziós források megszerzése, és az adott településen való hasznosítása érdekében 2026. február közepéig egyáltalán nem pályázó 29 üdülőkörzeti település kivétel nélkül község, vármegye területi eloszlásuk nem releváns, a relatív többség somogyi, negyedrészüik Veszprém, a többi Zala vármegyei.

A Balaton parti, partközeli településekről csak Felsőpáhok községből nem érkezett továbbra sem uniós forrás megszerzése érdekében pályázat. Az üdülőkörzet területéről pályázó 151 település az állandóan itt élő népesség több mint 96 %-át tömöríti, a nem pályázó települések állandó népessége összesen kevesebb, mint 10 ezer fő.

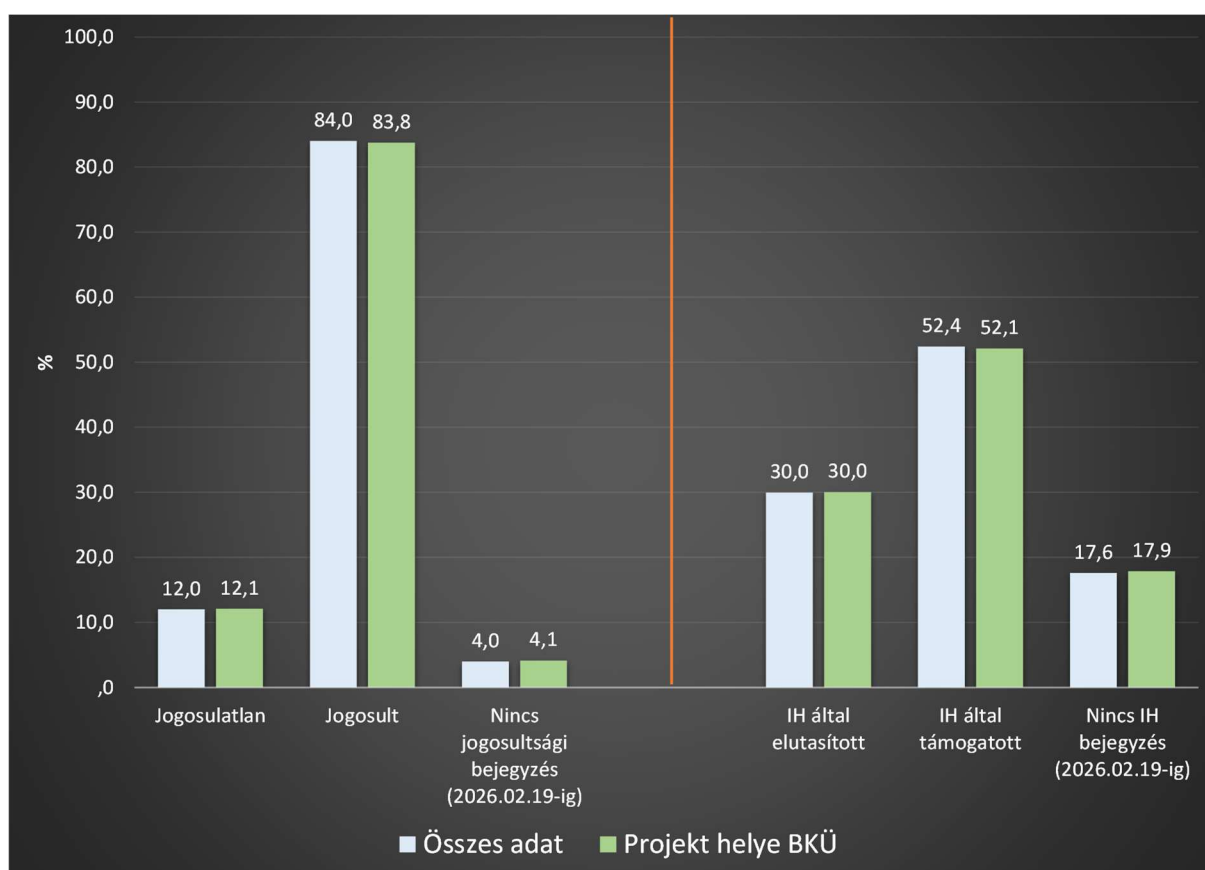
Ötszáz állandó lakos feletti nem pályázó település Balatonszőlős, Felsőpáhok, Gamás, Kereki, Küngös, Nemesbük és Nikla. A legkisebb, száz fő alatti település Főnyed, Salföld és Óbudavár.

²² A jelenség okai részletes vizsgálatot igényelnek, amire javaslatokat tettünk.

2.7. Pályázati jogosultság és IH döntés

A FAIR 2026. február 19-i állása alapján a Balaton térségével összefüggésbe hozható **benyújtott pályázatok elsöprő többsége, mintegy 84 %-a jogosult minősítést kapott,**²³ a teljes vizsgálati keresztmetszetben 1141 db, projektek BKÜ megvalósulási helye szerint 1093 db pályázat. A jogosulatlanság miatt elutasított pályázatok reprezentációja 12 % körüli,²⁴ ez abszolút számokban a teljes vizsgálati keresztmetszetben 163 db, projektek BKÜ helye szerint 158 db pályázatot jelent. Azok a pályázatok, ahol 2026. február közepéig nem született jogosultsági döntés nagyjából 4 % körüli értéken állnak, mindegyik olyan pályázat, amely a megvalósulás helye szerint üdülőkörzeten belüli.

5. ábra **Pályázatok jogosultság megállapítása és a támogatás Irányító Hatósági döntése a Széchenyi Terv Plusz időszakában a FAIR 2026. február 19-i állása alapján**

Forrás: FAIR adatok alapján BIFÜ Nkft TK

Az Irányító Hatóság (IH) a jogosulatlannak minősített pályázatokat jellemzően már nem értékeli, ezek nagy többsége esetében a FAIR adatbázisban nincs bejegyzés. Az Irányító Hatóság által elutasított pályázatok aránya gyakorlatilag egybevág, a pályázatok ≈ 30 -30 %-ára tehető.²⁵

²³ Legutolsó országosan teljes körű, 2025. februári adataink szerint ennek aránya Magyarországon 88 % volt.

²⁴ Ennek aránya országosan alacsonyabb, 7-8 % volt.

²⁵ Az utolsó adatok szerint arányaiban országosan is hasonló.

Ez jelen állás szerint a projektek megvalósulási helye alapján BKÜ szinten 392 db pályázatot jelent, teljes BKÜ optikában 407 db pályázatról van szó. Az Irányító Hatóság által támogatott pályázatok aránya üdülőkörzeti szűkítésben 52 % körüli, arányaiban gyakorlatilag egyforma az összes vizsgált adat, és a projektek Balaton térségi megvalósulási helye szerint is, megközelíti a 700 pályázatot. A pályázatok közel hatoda esetében nem született 2026. február közepéig IH döntés, ez összesen 230-240 db pályázatot jelent.

A jogosultság megállapítási és az Irányító Hatósági döntések kontingencia (keresztábra) összefüggése nem véletlen kapcsolatot igazol. A jogosulatlanak minősített pályázatok csaknem 97 %-a esetében nincs IH bejegyzés, ahol mégis van, ott az Irányító Hatóság elutasító végzésének dátuma szerepel. Azokban az esetekben, ahol nincs jogosultság bejegyzés, értelemszerűen Irányító Hatósági döntés sem született, ezek felülreprezentált cellák a keresztmetszetben.

24. sz. táblázat Pályázatok jogosultság megállapítása és a támogatás Irányító Hatósági döntésének kontingencia összefüggése a Széchenyi Terv Plusz időszakában a FAIR 2026. február 19-i állása alapján

PROJEKT HELYE (BKÜ)			IRÁNYÍTÓ HATÓSÁGI (IH) DÖNTÉS			Total
			IH által elutasított	IH által támogatott	Nincs IH bejegyzés (2026.02.19-ig)	
Nem BKÜ	JOGOSULTSÁG MEGALLAPÍTÁS	Jogosulatlan	0	0	5	5
			,0%	,0%	100,0%	100,0%
			,0%	,0%	83,3%	9,4%
		Jogosult	15	32	1	48
			31,3%	66,7%	2,1%	100,0%
			100,0%	100,0%	16,7%	90,6%
	Total		15	32	6	53
			28,3%	60,4%	11,3%	100,0%
			100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
	BKÜ	JOGOSULTSÁG MEGALLAPÍTÁS	Jogosulatlan	5	0	153
3,2%				,0%	96,8%	100,0%
1,3%				,0%	65,7%	12,1%
		Jogosult	387	680	26	1093
			35,4%	62,2%	2,4%	100,0%
			98,7%	100,0%	11,2%	83,8%
		Nincs jogosultsági bejegyzés (2026.02.19-ig)	0	0	54	54
			,0%	,0%	100,0%	100,0%
			,0%	,0%	23,2%	4,1%
Total			392	680	233	1305
		30,0%	52,1%	17,9%	100,0%	
		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	

Forrás: FAIR adatok alapján BIFÜ Nkft TK

Azokban az esetekben, ahol a pályázatokat jogosultnak minősítették, mind a teljes adatkeresztmetszetben, mind a projektek helyére vonatkozó BKÜ szűkítés alapján felülreprezentált az Irányító Hatóság által elutasított, illetve az IH által támogatott pályázatok aránya is. A jogosultság megállapítására várakozó pályázatok egyben IH döntésre is várnak.

A jogosultság megállapítása és az Irányító Hatóság döntése területiségi vektorok alapján független, az elbírálás döntési folyamatában mindegy, hogy a pályázónak hol a székhelye és tervei szerint hol valósítana meg projektet, nem igazolható BKÜ kedvezményezettség semmilyen közelítés szerint.

25. sz. táblázat. **Jogosultság és IH döntés a pályázók területiségi optikái szerint**

		BKÜ TIPOLOGIA			Total
		Projekt helye nem BKÜ / pályázó székhelye BKÜ	Projekt helye BKÜ / pályázó székhelye nem BKÜ	Projekt helye / pályázó székhelye BKÜ	
JOGOSULTSÁG-IH DÖNTÉS TIPOLOGIA	Jogosulatlan / IH által elutasított	0 0,0%	1 20,0%	4 80,0%	5 100,0%
		0,0%	3,0%	4,0%	4,0%
	% of Total	0,0%	1,1%	3,3%	4,4%
	Jogosult / IH által elutasított	15 3,7%	95 23,6%	292 72,6%	402 100,0%
		28,3%	32,5%	28,8%	29,6%
	% of Total	1,1%	7,0%	21,5%	29,6%
	Jogosult / IH által támogatott	32 4,5%	135 19,0%	545 76,5%	712 100,0%
		60,4%	46,2%	53,8%	52,4%
	% of Total	2,4%	9,9%	40,1%	52,4%
	Jogosulatlan / Nincs IH bejegyzés (2026.02.19-ig)	5 3,2%	38 24,1%	115 72,8%	158 100,0%
		9,4%	13,0%	11,4%	11,6%
	% of Total	4,4%	2,8%	8,5%	11,6%
	Jogosult / Nincs IH bejegyzés (2026.02.19-ig)	1 3,7%	9 33,3%	17 63,0%	27 100,0%
		1,9%	3,1%	1,7%	2,0%
	% of Total	1,1%	7,7%	1,3%	2,0%
	Nincs jogosultsági döntés (2026.02.19-ig) / Nincs IH döntés (2026.02.19-ig)	0 0,0%	14 25,9%	40 74,1%	54 100,0%
		0,0%	4,8%	3,9%	4,0%
	% of Total	0,0%	1,0%	2,9%	4,0%
	Total	53 3,9%	292 21,5%	1013 74,6%	1358 100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
	% of Total	3,9%	21,5%	74,6%	100,0%

Forrás: FAIR adatok alapján BIFÜ Nkft TK

A pályázatok relatív többsége, 40,5 %-a (2026.02.19-ig 545 db) jogosult, IH által támogatott projekt, ahol a pályázó székhelye és a pályázat megvalósulási helye is az üdülőkörzeten belül van. Ennek a pályázati tömegnek alig a felét alkotják csupán azok a pályázatok, ahol a jogosultság megállapítását követően az Irányító Hatóság elutasító döntést hozott, és a pályázó mind a székhelyét, mint a terveinek megvalósítását célzó módon is üdülőkörzeten belüli.

A jogosultság és IH döntések tipológiarendszer operatív programok szerinti dimenzióit megvizsgáltuk a Balaton Kiemelt Üdülőkörzet optikájában is, ahol hasonlóan a korábbi elemzésben tapasztaltakhoz, most is szignifikáns értékeloszlás tényét igazoltuk.

26. sz. táblázat Pályázatok jogosultság és IH döntés tipológia összefüggése operatív programok dimenzióiban a projektek megvalósulási helye szerint a Széchenyi Terv Plusz időszakában a FAIR 2026. február 19-i állása alapján

		JOGOSULTSÁG-IH DÖNTÉS TIPOLOGIA						Total
		Jogosulatlan / IH által elutasított	Jogosult / IH által elutasított	Jogosult / IH által támogatott	Jogosulatlan / Nincs IH bejegyzés (2026.02.19-ig)	Jogosult / Nincs IH bejegyzés (2026.02.19-ig)	Nincs jogosultsági döntés (2026.02.19-ig) / Nincs IH döntés (2026.02.19-ig)	
OPERATÍV PROGRAM	DIMOP_PLUSZ	0 ,0% ,0%	3 3,1% ,8%	66 68,8% 9,7%	23 24,0% 15,0%	2 2,1% 7,7%	2 2,1% 3,7%	96 100,0% 7,4%
	EFOP_PLUSZ	0 ,0% ,0%	0 ,0% ,0%	2 25,0% ,3%	2 25,0% 1,3%	1 12,5% 3,8%	3 37,5% 5,6%	8 100,0% ,6%
	GINOP_PLUSZ	0 ,0% ,0%	303 34,4% 78,3%	414 47,0% 60,9%	116 13,2% 75,8%	20 2,3% 76,9%	28 3,2% 51,9%	881 100,0% 67,5%
	IKOP_PLUSZ	0 ,0% ,0%	0 ,0% ,0%	2 50,0% ,3%	1 25,0% ,7%	1 25,0% 3,8%	0 ,0% ,0%	4 100,0% ,3%
	KEHOP_PLUSZ	0 ,0% ,0%	0 ,0% ,0%	7 77,8% 1,0%	0 ,0% ,0%	0 ,0% ,0%	2 22,2% 3,7%	9 100,0% ,7%
	MAHOP_PLUSZ	0 ,0% ,0%	0 ,0% ,0%	2 25,0% ,3%	1 12,5% ,7%	0 ,0% ,0%	5 62,5% 9,3%	8 100,0% ,6%
	MMIA_PLUSZ	0 ,0% ,0%	0 ,0% ,0%	0 ,0% ,0%	1 100,0% ,7%	0 ,0% ,0%	0 ,0% ,0%	1 100,0% ,1%
	TOP_PLUSZ	5 1,7% 100,0%	81 27,2% 20,9%	187 62,8% 27,5%	9 3,0% 5,9%	2 ,7% 7,7%	14 4,7% 25,9%	298 100,0% 22,8%
	Total	5 ,4% 100,0%	387 29,7% 100,0%	680 52,1% 100,0%	153 11,7% 100,0%	26 2,0% 100,0%	54 4,1% 100,0%	1305 100,0% 100,0%

Forrás: FAIR adatok alapján BIFÜ Nkft TK

A pályázatok kétharmadát kitevő gazdaságfejlesztési programok relatív többsége jogosult és IH által támogatott, de keresztmetszeti értelemben alulreprezentált, a jogosult és IH által támogatott pályázatok inkább a területfejlesztés, a környezet és energiahatékonysági és a digitális megújulás OP keretében jelentkeznek.

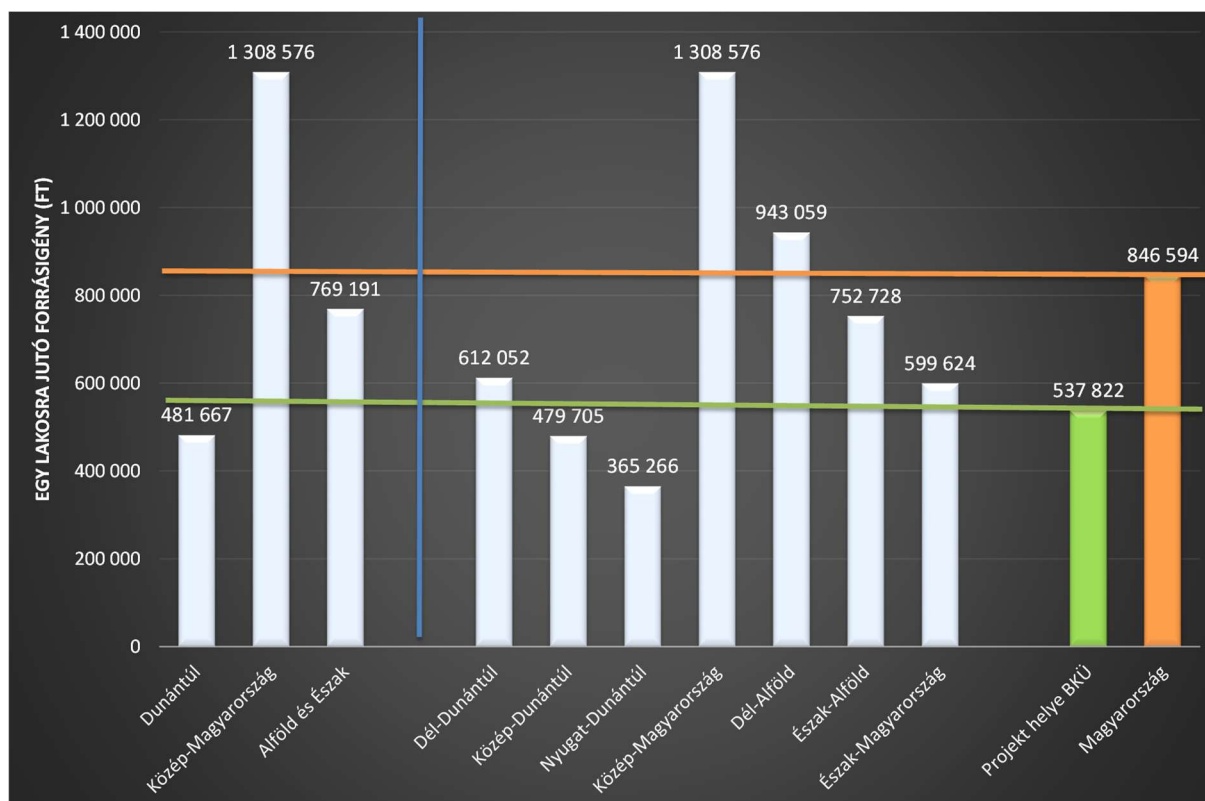
A gazdaságfejlesztési programokon belül felülreprezentáltak a jogosultnak minősített de IH által elutasított projektek, ugyanez a területfejlesztés kapcsán nem igazolható.

A gazdaságfejlesztési projektek egy jelentős, felülreprezentált hányadában nincs még döntés, a megfigyelt arányok az elemzési kategóriák keresztmetszetében mozgásképesek. Az elindított MAHOP, IKOP és EFOP pályázatok többsége a megvalósulás felé halad, ezekben jogosulatlansági problémák, bár van néhány példa, jellemzően nem fordulnak elő.

2.8. Forrásigény, támogatás, kifizetés, tőkeköveteléssel korrigált ténylegesen hasznosult uniós forrás

A Széchenyi Terv Plusz programozási időszak során, a FAIR 2026. februári állása szerint keletkezett **forrásigények** nagyságrendje országosan **8 282 Mrd Ft**, összességében **8 282 342 578 655 Ft**.²⁶ Összehasonlítva a forrásigény adatokat a Széchenyi 2020 programidőszak arányos, 2019. januári leválogatású adataival,²⁷ azt látjuk, hogy a 2014-2019 között arányosan eltelt programidőszak forrásigénye 1,3 szorosa a jelen igényeknek: 2019. január 8-án a forrásigények összege 11 167 Mrd Ft-ot alkottak. A jelen, 2021-2026 között generálódott forrásigény a 2014-2019 közötti forrásigény **≈74,2 %-a**.

6. ábra. Egy lakosra jutó forrásigények alakulása a Széchenyi Terv Plusz időszakában NUTS I – NUTS II, a projekt helye szerint BKÜ és országos szinten a FAIR 2026. február 19-i állása alapján

Forrás: FAIR adatok alapján BIFÜ Nkft TK

A projekt helye alapján Balaton Kiemelt Üdülőkörzet területén megvalósítani tervezett pályázatok forrásigénye 2026. február közepén 146,8 Mrd Ft, összességében 146 809 858 953 Ft, 1,8 %-a az országos forrásigények. A forrásigények összege a BKÜ-ben 2019 januárjában meghaladták a 461 Mrd Ft-ot, vagyis több mint a háromszorosa volt a jelen időszak alatt indukálódott forrásigényeknek. Eltérő a korábbi és a jelen BKÜ forrásigényeknek részesedése is az országtól, 2019-ban ez csaknem 4 %-ot tett ki, szemben a mostani 1,7 %-kal.

²⁶ Az ország egészére és NUTS területiségekre vonatkozó adatokat a KTM külön adatkérést követően teljesítette.

²⁷ Az összehasonlító elemzési adatbázis a FAIR 2019. január 8-i leválogatási dátummal készült.

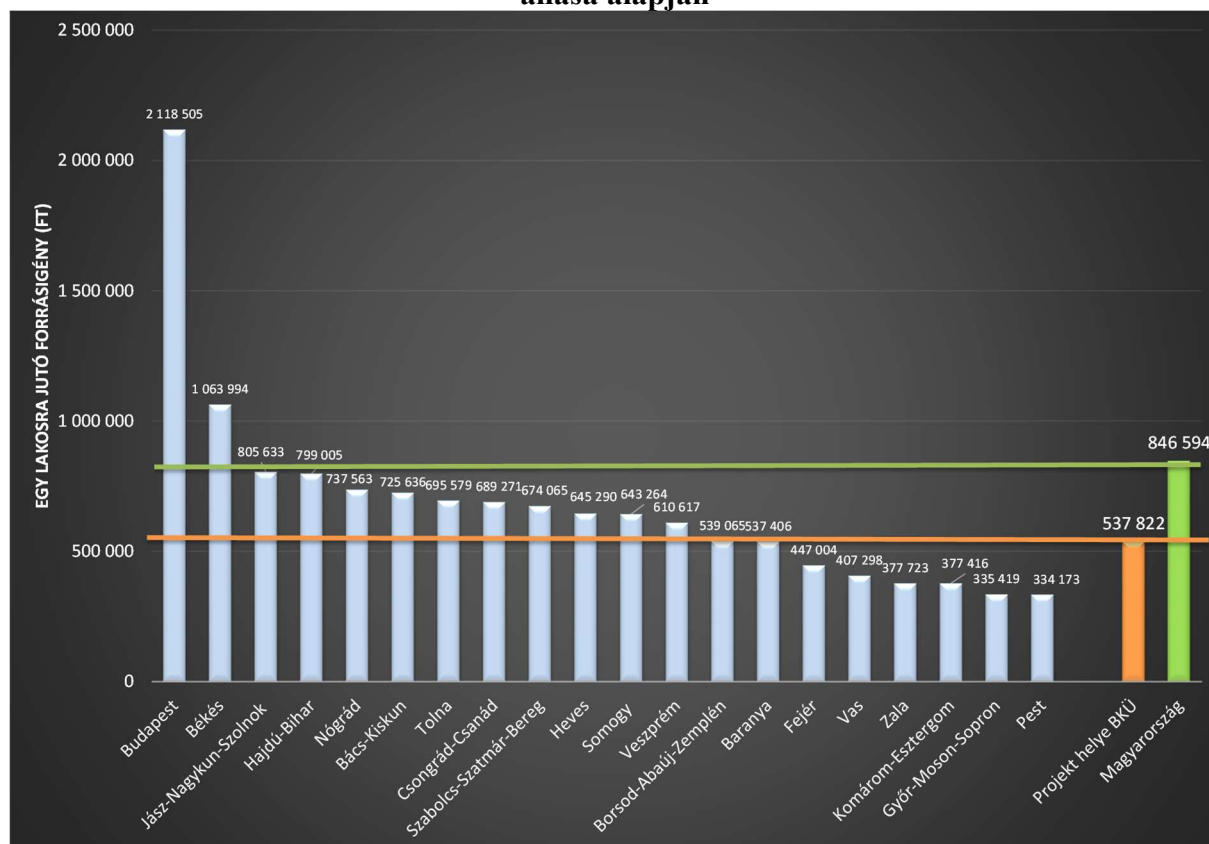
Az egy lakosra jutó forrásigények 2026. február közepén országosan 846 594 Ft-on állnak, a BKÜ-ben 537 822 Ft,²⁸ az országos érték másfélszerese az üdülőkörzetinek.

Az egy lakosra jutó forrásigények NUTS I, **nagyrégió** keresztmetszetben Közép-Magyarország esetében meghaladják 1,3 millió Ft-ot, Alföld és Észak nagyrégió metszetében közel 770 ezer Ft, a Dunántúlon kevesebb, mint 462 ezer Ft, **az üdülőkörzeti szint meghaladja a Dunántúl értékét.**

NUTS II, statisztikai régió metszetben Közép-Magyarország ugyanúgy toronymagasan az élen áll, tartja vezető pozícióit az országos szint felett, de csatlakozik hozzá Dél-Alföld régió, amelynek egy lakosra jutó forrásigénye több mint 943 ezer Ft. **Az üdülőkörzeti egy lakosra jutó forrás Közép és Nyugat-Dunántúl régió értékénél magasabb.**

NUTS III, vármegye területi szinten látványosan kirajzolódik, hogy Budapest egy lakosra jutó forrásigénye kimagasló, meghaladja a 2,1 millió Ft-ot, két és félszerese az országos értéknek. A fővárost kivéve országos szint felett még Békés vármegye helyezkedik el, több mint 1 millió Ft egy lakosra jutó forrásigénnyel.

7. ábra Egy lakosra jutó forrásigények alakulása a Széchenyi Terv Plusz időszakában NUTS III, a projekt helye szerint BKÜ és országos szinten a FAIR 2026. február 19-i állása alapján

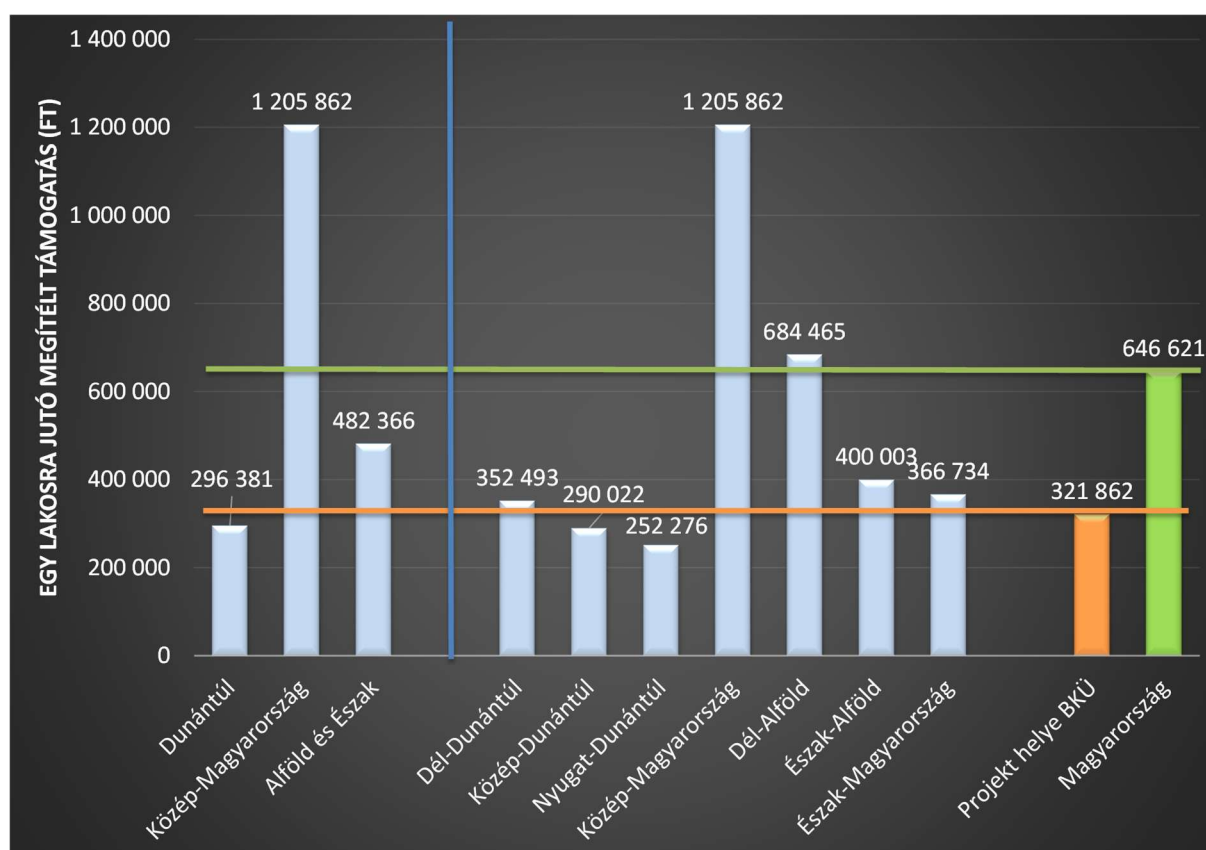
Forrás: FAIR adatok alapján BIFÜ Nkft TK

²⁸ Az egy lakosra jutó forrásigények számításánál a 2021-2024 közötti állandó népességet vettük alapul, ennél frissebb adat az elemzés készítésekor nem állt rendelkezésre.

A BKÜ forrásigény pozíciói kevésbé kedvezők NUTS III vetületekben, Békés vármegyén kívül még további 11 másik vármegye is megelőzi, nagyjából egy szinten van Baranya vármegyével. Van azonban 6 olyan vármegye is, amelyeknél a BKÜ egy lakosra jutó forrásigényei kedvezőbbek: Fejér, Vas, Zala, Komárom-Esztergom, Győr-Moson-Sopron és Pest. A BKÜ ezzel a NUTS III rangsor középmezőnyének végén helyezkedik el.

A megítélt források a FAIR 2026. február 19-i állása szerint országosan megközelítik a 6326 Mrd Ft-ot, összességében 6 325 983 366 297 Ft. Összehasonlítva a megítélt támogatási adatokat a Széchenyi 2020 programidőszak arányos, 2019. januári leválogatású adataival, azt látjuk, hogy a 2021-2027 között arányosan elteelt programidőszak támogatásai esetében ugyancsak 1,3-as szorzó érvényesül: 2019. január elején a megítélt támogatások összege 8440 Mrd Ft-ot volt. A jelen, 2021-2026 között megítélt támogatás a 2014-2019 közötti megítélt támogatás $\approx 74,9\%$ -a.

8. ábra Egy lakosra jutó megítélt források alakulása a Széchenyi Terv Plusz időszakában NUTS I – NUTS II, a projekt helye szerint BKÜ és országos szinten a FAIR 2026. február 19-i állása alapján

Forrás: FAIR adatok alapján BIFÜ Nkft TK

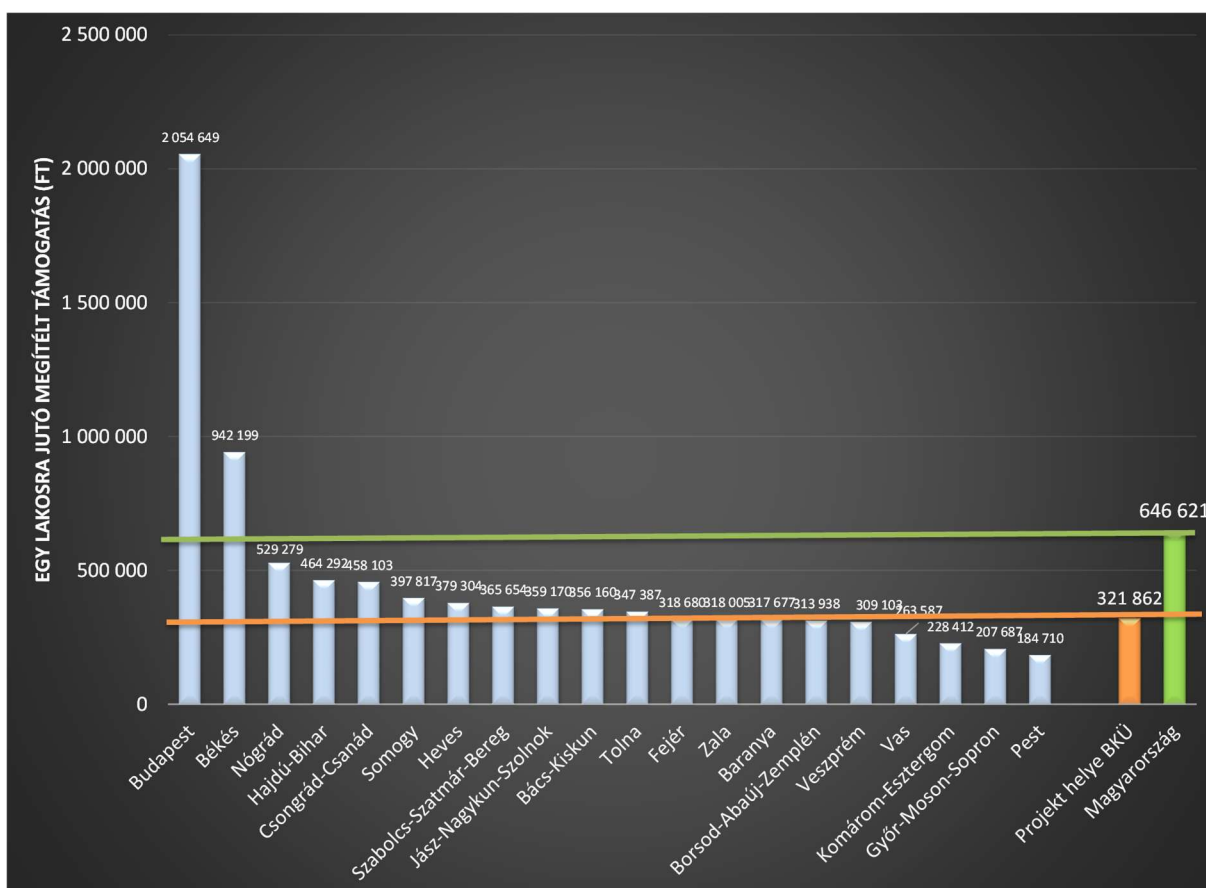
A BKÜ területén megvalósítani tervezett pályázatok forrásigénye 2026. február közepén $\approx 87,8$ Mrd Ft, összességében 87 858 860 274 Ft, összesen 1,4 %-a a támogatásként megítélt országos összegnek. A támogatásösszeg a BKÜ-ben 2019 januárjában 344,4 Mrd Ft-on állt, közel négyszerese volt a jelen időszak alatt generált támogatásösszegnek.

Az egy lakosra jutó támogatásösszeg 2026. február közepén országosan 646 621 Ft, a BKÜ területén 321 862 Ft, az országos érték kétszerese az üdülőkörzetinek.

NUTS I, nagyrégió szinten tartja kimagasló, vezető pozícióit az egy lakosra jutó források esetében Közép-Magyarország, Alföld és Észak, illetve Dunántúl nagyrégió is az országos szint alatt pozicionálódik. A **BKÜ egy lakosra jutó támogatásához képest lényegesen kedvezőbb Alföld és Észak nagyrégió pozíciója, míg Dunántúl nagyrégió BKÜ szint alatti, nem éri el a 300 ezer Ft/fő nagyságrendet.**

NUTS II, statisztikai régió metszetben a főváros és Pest vármegye konglomerációját alkotó Közép-Magyarország, illetve Dél-Alföld régió kivételével minden régió országos szint alatti. Üdülőkörzeti vetületben, hasonlóan a forrásigényekhez, Közép és Nyugat-Dunántúl van kedvezőtlenebb helyzetben.

9. ábra Egy lakosra jutó megítélt források alakulása a Széchenyi Terv Plusz időszakában NUTS III, a projekt helye szerint BKÜ és országos szinten a FAIR 2026. február 19-i állása alapján

Forrás: FAIR adatok alapján BIFÜ Nkft TK

NUTS III, vármegye optikában Budapesten az egy lakosra jutó megítélt támogatás meghaladja a 2 millió Ft-ot, de országos szint felett áll Békés vármegye egy lakosra jutó megítélt támogatása is, több mint 942 ezer Ft/fő.

A BKÜ területét az egy lakosra jutó megítélt támogatások esetében Békés vármegyén kívül további 9 vármegye előzi: Nógrád, Hajdú-Bihar, Csongrád-Csanád, Somogy, Heves, Szabolcs-Szatmár-Bereg, Jász-Nagykun-Szolnok, Bács-Kiskun és Tolna. A Balaton térsége most csak Fejér, Zala, Baranya, Borsod-Abaúj-Zemplén, Veszprém, Vas, Komárom-Esztergom, Győr-Moson-Sopron és Pest vármegyéket előzi meg, ezzel a NUTS III rangsor középmezőnyének végén helyezkedik el.

Az egyéb költségek, mint igényelt és elfogadott összköltség, szerződéssel lekötött összeg és szerződéses összköltség metszeteiben nincsenek országos összehasonlító adataink, ezek hiányában a kifizetések alakulásával folytatjuk a térség jelenségeinek tárgyalását.

A Széchenyi Terv Plusz programidőszak ötödik évében, a FAIR 2026. február 19-i állása szerint **országosan 3 534 Mrd Ft forrás került kifizetésre**, összességében 3 534 750 355 254 Ft.

Összehasonlítva a kifizetési adatokat a Széchenyi 2020 programidőszak arányos, 2019. januári leválogatású adataival, azt látjuk, hogy a 2021-2027 között arányosan elteelt programidőszak kifizetései 65,4 %-át alkotják a Széchenyi 2020 arányos, 2014-2019 közötti időszak kifizetéseinek, vagyis a korábbi és a jelenlegi időszak kifizetései között másfélszeres szorzó működik. A FAIR 2019. január eleji állása szerint a kifizetések nagyságrendje országosan 5 404 Mrd Ft volt.

A Balaton Kiemelt Üdülőkörzet területén megvalósítani tervezett pályázatok uniós kifizetései 2026. február közepén $\approx 49,1$ Mrd Ft-ot alkottak, összességében 49 127 679 346 Ft, ami $\approx 1,4$ %-a az országosan kifizetett összegnek. A kifizetések 2019 januárjában a BKÜ-ben 281,7 Mrd Ft-on álltak, vagyis közel hatszorosa volt a jelen időszak alatt konstruált kifizetéseknek.

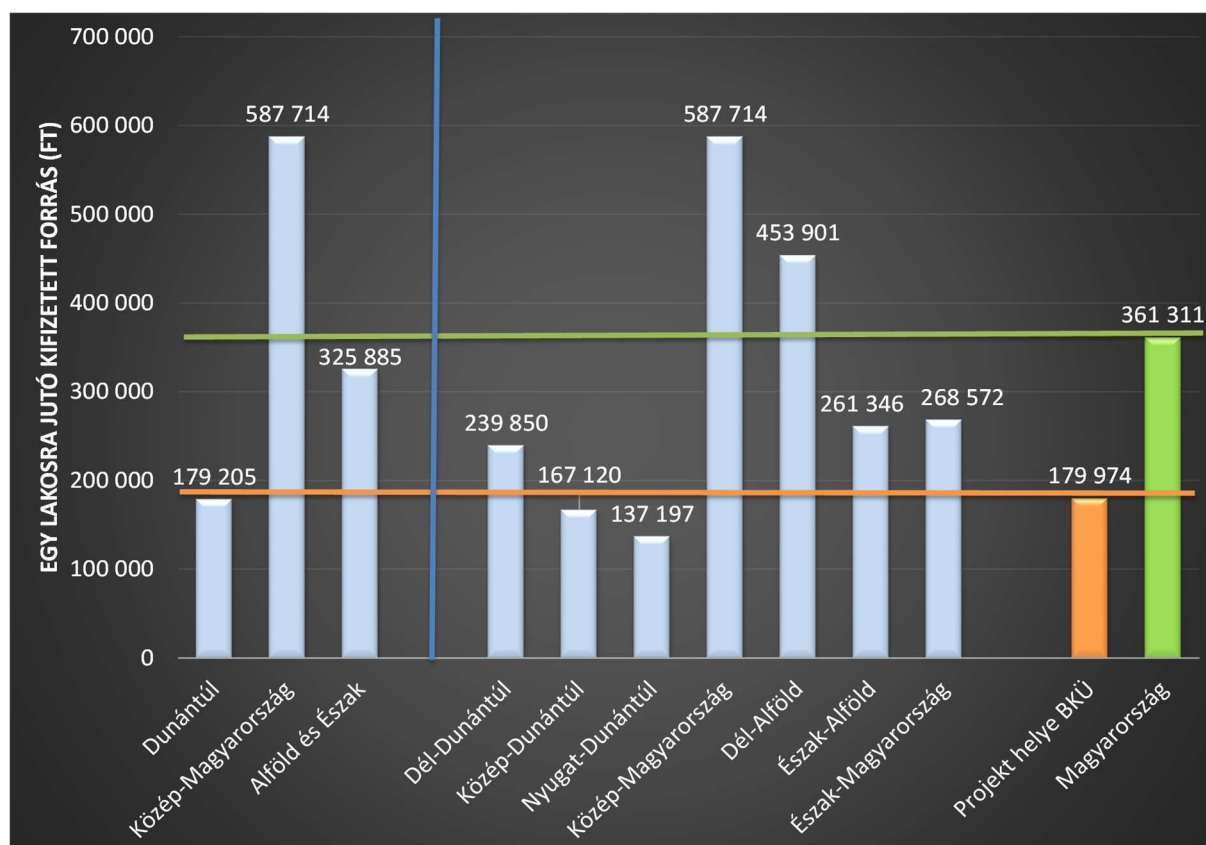
A 2019-es és a 2026-os kifizetési összeg-részesedés arányai között is jelentős az eltérés, 2019 hasonló időszakában a BKÜ kifizetései az országos érték közel 5 %-át alkották, szemben a jelen, 1,4 %-os részesedéssel.

Az egy lakosra jutó kifizetett összeg 2026. február közepén országosan 361 311 Ft, a BKÜ területén megvalósuló projektek kapcsán 179 974 Ft, az országos szint pontosan a kétszerese az üdülőkörzetinek.

NUTS I nagyrégió szinten a kifizetések metszetében is tartja vezető pozícióit az egy lakosra jutó források esetében Közép-Magyarország, ebben az esetben az egy lakosra jutó kifizetések összege megközelíti az 588 ezer Ft-ot. Alföld és Észak nagyrégió a kifizetések metszetében már az országos átlag alatt pozicionálódik, ≈ 326 ezer Ft az egy lakosra jutó kifizetés. Dunántúl nagyrégió helyzete most is a leggyengébb, az egy lakosra jutó kifizetések 179 ezer Ft/fő körül állnak.

A Balaton Kiemelt Üdülőkörzet egy lakosra jutó kifizetett forrásösszegét összehasonlítva a nagyrégiós értékekkel láthatjuk, hogy a Balaton térsége és a Dunántúl egésze nagyjából egy szinten pozicionálódik, kevesebb, mint ezer Ft/fő a különbség a két térség között, hiszen a BKÜ egy lakosra vetített kifizetése 179 974 Ft/fő szinten állnak.

10. ábra Egy lakosra jutó kifizetések alakulása a Széchenyi Terv Plusz időszakában NUTS I – NUTS II, a projekt helye szerint BKÜ és országos szinten a FAIR 2026. február 19-i állása alapján

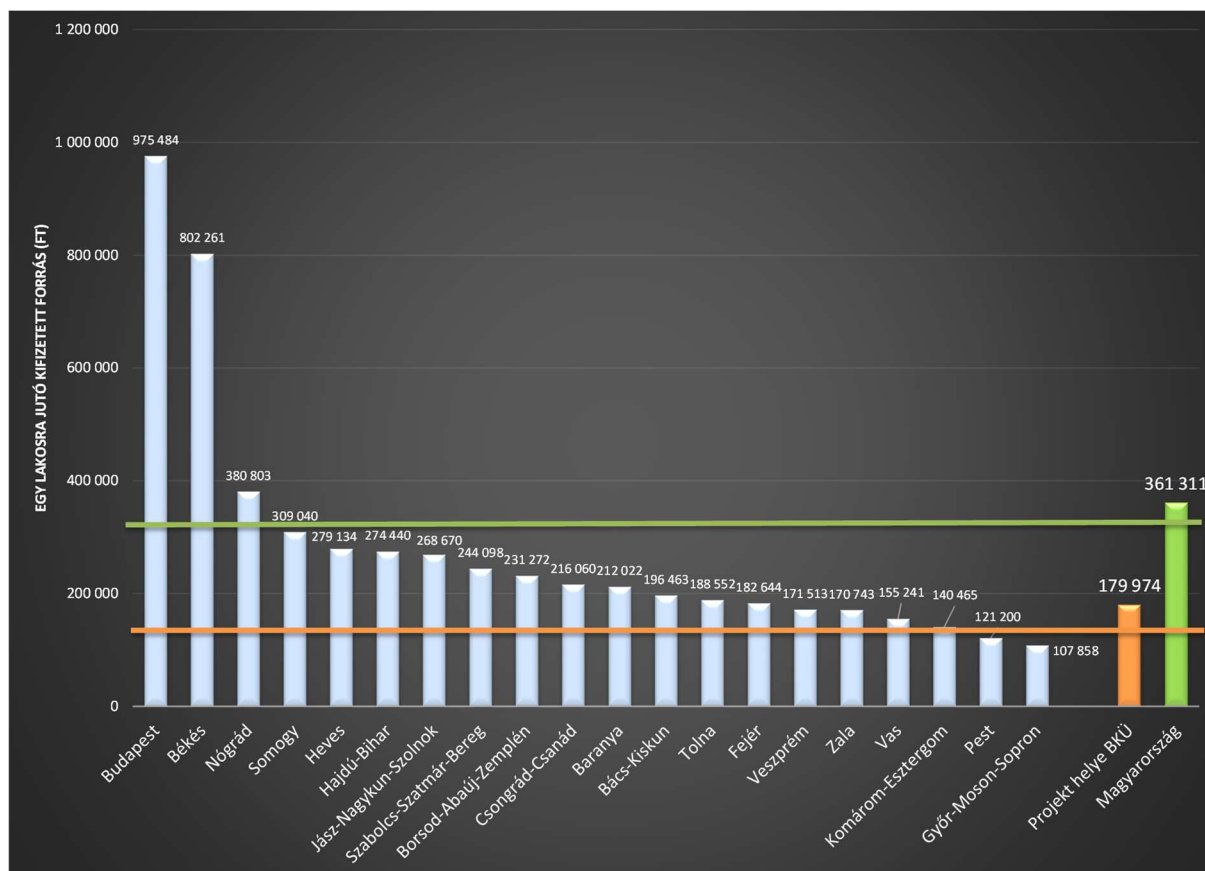

Forrás: FAIR adatok alapján BIFÜ Nkft TK

NUTS II, statisztikai régió metszetben Közép-Magyarország és Dél-Alföld régió kivételével minden régió országos szint alatti. Üdülőkörzeti összehasonlításban hasonlóan a forrásigényekhez és a megítélt támogatásokhoz, továbbra is Közép és Nyugat-Dunántúl van kedvezőtlenebb helyzetben, a legalacsonyabb egy lakosra jutó kifizetésösszeg Nyugat-Dunántúl régióban tapasztalható, ahol ez az összeg alig haladja meg a 137 ezer Ft-ot, majdnem másfélszer kevesebb, mint a BKÜ értéke.

NUTS III, vármegye vetületben Budapesten az egy lakosra jutó kifizetett forrás több mint 975 ezer Ft, országos szint felett áll Békés (≈802 ezer Ft/fő) és Nógrád vármegye is (≈381 ezer Ft/fő) is.

11. ábra Egy lakosra jutó kifizetések alakulása a Széchenyi Terv Plusz időszakában NUTS III, a projekt helye szerint BKÜ és országos szinten a FAIR 2026. február 19-i állása alapján

Forrás: FAIR adatok alapján BIFÜ Nkft TK

A Balaton Kiemelt Üdülőkörzet területét az egy lakosra jutó kifizetett források esetében az országos átlag felett helyezkedő két vármegyén és a fővároson kívül megelőzi további 11 vármegye, rangsorban: Somogy, Heves, Hajdú-Bihar, Jász-Nagykun-Szolnok, Szabolcs-Szatmár-Bereg, Borsod-Abaúj-Zemplén, Csongrád-Csanád, Baranya, Bács-Kiskun, Tolna és Fejér.

A Balaton térsége a kifizetések terén csak Veszprém, Zala, Vas, Komárom-Esztergom, , Pest és Győr-Moson-Sopron vármegyéket előzi meg, ezzel a NUTS III rangsor középmezőnyének végén helyezkedik el.

A 2021-2027 közötti uniós forráselosztási időszak adatvezetése a korábbiakhoz képest 2024 évtől kiegészült a tőkekövetelés adatszloppal. Ahogy ezek az adatok a FAIR adatbázisban megjelentek, azok tárgyával és tartalmával kapcsolatban **hivatalos tájékoztatást és állásfoglalást kértünk** a Közigazgatási és Területfejlesztési Minisztérium Monitoring és Értékelési Főosztály Vezetői Információs Osztályától.

A Monitoring és Értékelési Főosztály 2024. február 8-án keltezett hivatalos válasza alapján tőkekövetelés tárgyában arról van szó, hogy a támogatás jogosulatlan igénybevétele, jogszabálysértő, vagy nem rendeltetésszerű felhasználása, továbbá a támogatás visszavonása, a támogatási szerződéstől történő elállás, vagy annak felbontása esetén a kedvezményezett a jogosulatlanul igénybe vett támogatást köteles visszafizetni.

A tőkekövetelésnek többféle összetevője és típusa lehet:

- a kis összegű követelések alapvetően technikai jellegűek, például a kifizetett előleggel nem tud teljes mértékben elszámolni a támogatott pályázó az erre rendelkezésre álló határidőn belül, vagy adminisztratív okok miatt túlfizetés történt a pályázó számlájára, és ennek összegét kell visszafizetni.
- a nagy összegű, milliós, akár milliárdos, az adott pályázat jelentős részét, vagy egészét érintő tőkekövetelés alapvető oka jogszabálysértő, vagy nem rendeltetésszerű felhasználás, az adott pályázat deklarált céloktól eltérő, vagy részleges megvalósulása.

A követelést az adott Operatív Program Irányító Hatósága írja elő, és a visszafizetés az Operatív Program előirányzat-felhasználási keretszámlájára kerül visszafizetésre. A visszafizetések a vonatkozó programozási időszakok alatt folyamatosak és kötelező érvényűek. Az adatleválogatásokban szereplő előírt tőkekövetelések ≈95 %-a teljesültnek, a maradék hányad teljesítése folyamatban lévőknek tekinthető.

A követeléskezelésről a **2014-20-as időszakra vonatkozóan** a 2014–2020 programozási időszakban az egyes európai uniós alapokból származó támogatások felhasználásának rendjéről szóló **272/2014. (XI. 5.) Korm. rendelet XXIII. fejezete**,²⁹ a **2021-27-es időszakra vonatkozóan** a 2021–2027 programozási időszakban az egyes európai uniós alapokból származó támogatások felhasználásának rendjéről szóló **256/2021. (V. 18.) Korm. rendelet XIV. fejezete** rendelkezik.³⁰

A tőkeköveteléshez történő adatátvezetés folyamatossága mellett későbbi korrekciós módon, visszamenőleges hatályú is lehet.

Számos esetben jogi, nemzetközi jogi eljárás előrehaladásától, befejezésétől függő tényező. Az egyes pályázatok kapcsán, a különböző adatleválogatásokban előforduló egy adott pályázatot érintő adatkülönbözőség nem tekinthető adatvezetési hiányosságnak, vagy hibának. Mivel a tőkekövetelések nem szerepeltek a korábbi programozási időszak alatt folytatólagosan rögzített FAIR adatbázisban, nincs mód programidőszak-részek szerinti összehasonlításra, ezt majd a teljes, 2021-2027 közötti időszak zárásával tehetjük meg, mert a tőkekövetelést utólagosan a Széchenyi 2020 programidőszak adatbázisába is felvezették.³¹

²⁹ Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1400272.kor>

³⁰ Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a2100256.kor>

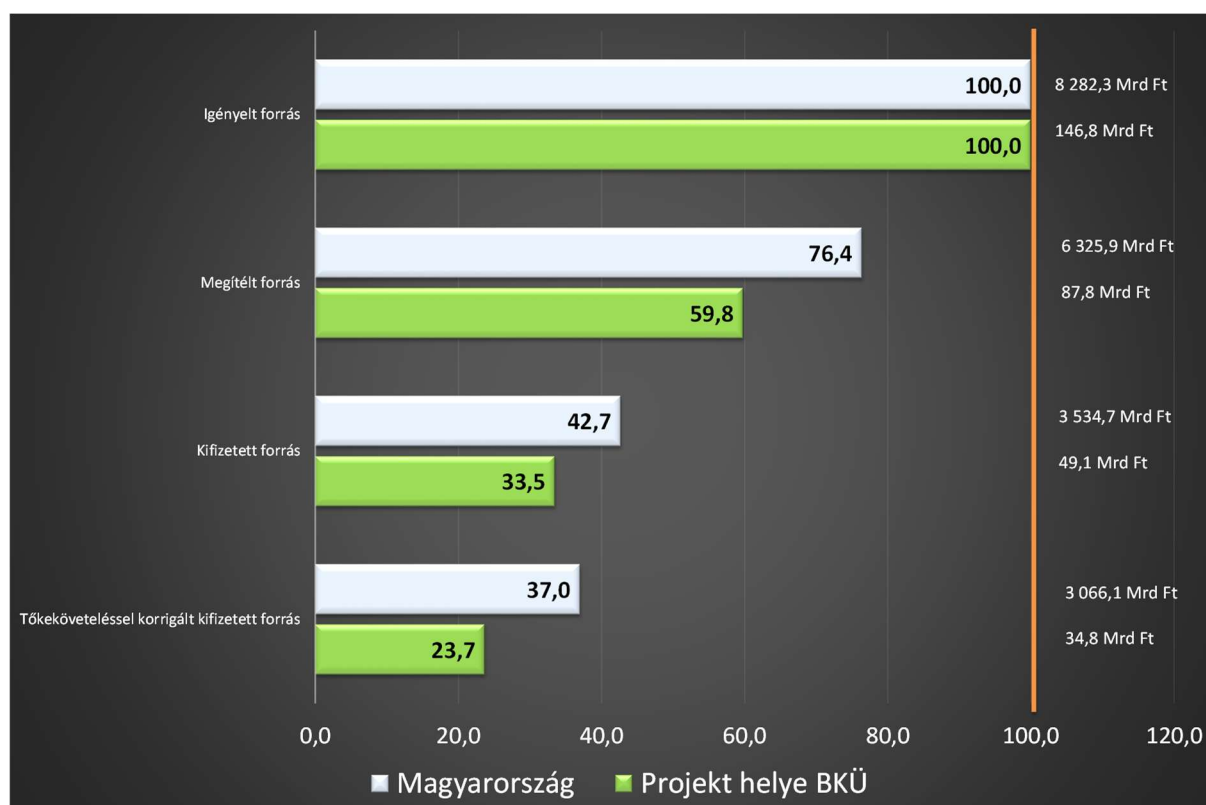
³¹ Az alapösszefüggések metszetében a tőkekövetelések által érintett pályázatok nagy többsége a Széchenyi 2020 időszakra vonatkozik, mind országosan, mind az üdülőkörzetben.

Fontos felismerni, hogy a ténylegesen hasznosult források a ténylegesen megvalósult, ellenőrzött és jóváhagyott pályázatokhoz kapcsolódnak, nem feltétlenül a kifizetésekhez.

Kifizetésben részesülhet olyan pályázat, amit a megvalósítás végső, terminális szakaszában szakíthatnak meg akár azzal, hogy visszalép a pályázó, felmondja a szerződést és visszafizeti a felvett forrást, akár azzal, hogy az Irányító Hatóság a pályázat megvalósításának vizsgálatakor hiányosságot, vagy nem teljesítést tapasztal. Adott esetben ugyanezt a források jog és tárgyszerű felhasználását bejelentés ellenőrző nemzetközi szervezet (OLAF) igazolja.³² Csalás és korrupció bejelentésére az uniós források felhasználása kapcsán, az OLAF honlapján, az EU hivatalosan elismert 24 nyelvén bármelyikén, akár névtelenül, a nap 24 órájában lehetőség van.³³

A minél pontosabb képalkotás érdekében a kifizetések mellett elkészítettük a tőkekövetelésekkel korrigált kifizetések szerinti összehasonlító térszervezeti képleteket is.

12. ábra Megítélt, kifizetett és a visszakövetelések nélküli, ténylegesen hasznosult források arányának alakulása a forrásigények százalékában Magyarországon és a BKÜ területén a Széchenyi Terv Plusz időszakában a FAIR 2026. február 19-i állása alapján

Forrás: FAIR adatok alapján BIFÜ Nkft TK

³² Bővebben: Office Européen de Lutte Antifraude. (OLAF) *Európai Csalás Elleni Hivatal*.

Forrás: https://anti-fraud.ec.europa.eu/index_hu

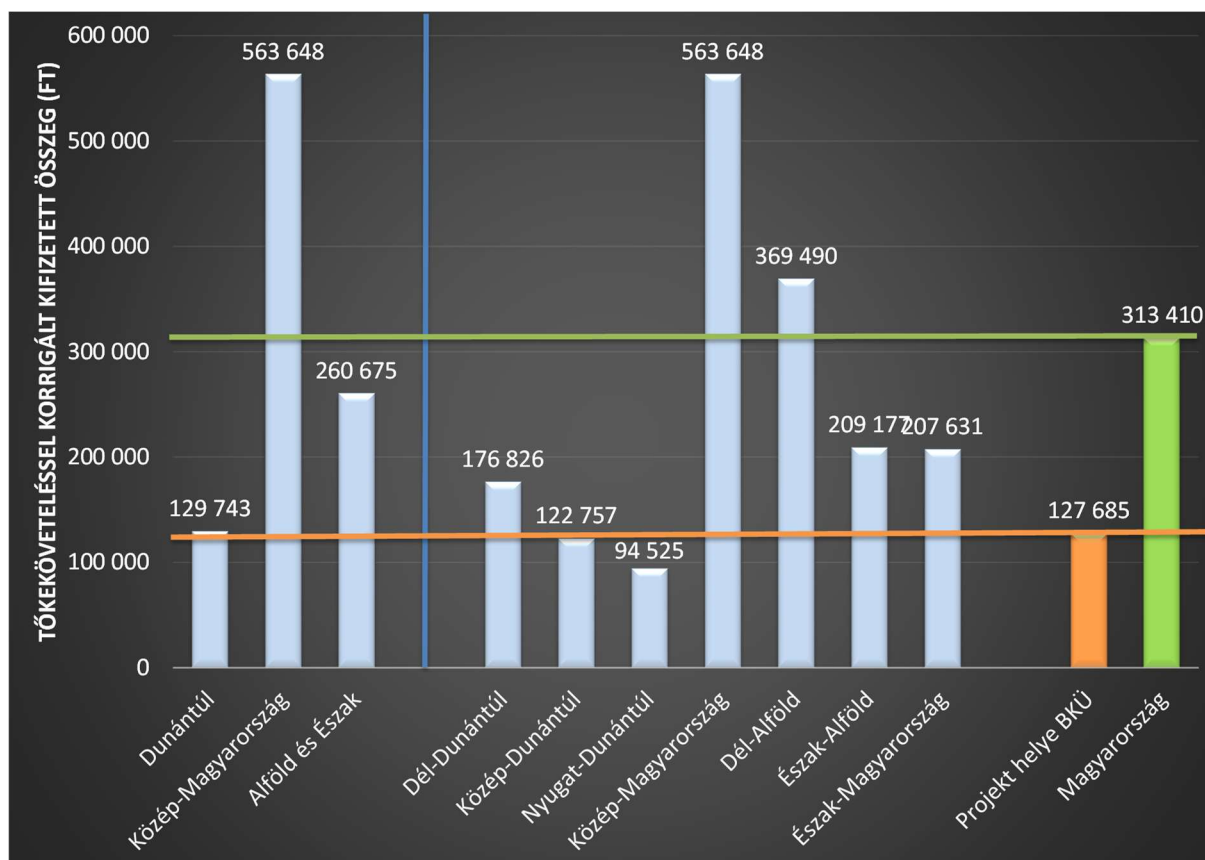
³³ Forrás: https://anti-fraud.ec.europa.eu/olaf-and-you/report-fraud_hu

A Széchenyi Terv Plusz programidőszak FAIR 2026. február közepi állása szerint országosan 3 066,1 Mrd Ft a visszakövetelés nélküli, hasznosult forrást, összességében 3 066 128 434 312 Ft. A Balaton Kiemelt Üdülőkörzet területén megvalósuló projektek esetében, jelen állás szerint a visszakövetelések nélküli, ténylegesen hasznosult forrás \approx 34,8 Mrd Ft, összességében 34 854 222 257 Ft.

Abban az esetben, ha az igényelt forrást 100 %-nak tekintjük, a megítélt forrástámogatások aránya **országosan** a forrásigények közel háromnegyede, 76,4 %, a kifizetések tömege az igények több mint kétötöde, 42,7 %, a tőkeköveteléssel korrigált, ténylegesen hasznosult forrás a teljes igény több mint harmada, 37 %.

Ha a Balaton térségében igényelt forrást 100 %-nak tekintjük, ehhez képest a megítélt támogatások aránya 59,8 %, a kifizetések aránya 33,5 %, a tőkeköveteléssel korrigált, ténylegesen hasznosult forrás 23,7 %. Az országos és a BKÜ eloszlásszerkezet jelentősen differenciál mind a megítélt támogatások, mind a kifizetések, mind a ténylegesen hasznosult források vetületében.

13. ábra. Egy lakosra jutó tőkeköveteléssel korrigált kifizetések alakulása a Széchenyi Terv Plusz időszakában NUTS I – NUTS II, a projekt helye szerint BKÜ és országos szinten a FAIR 2026. február 19-i állása alapján

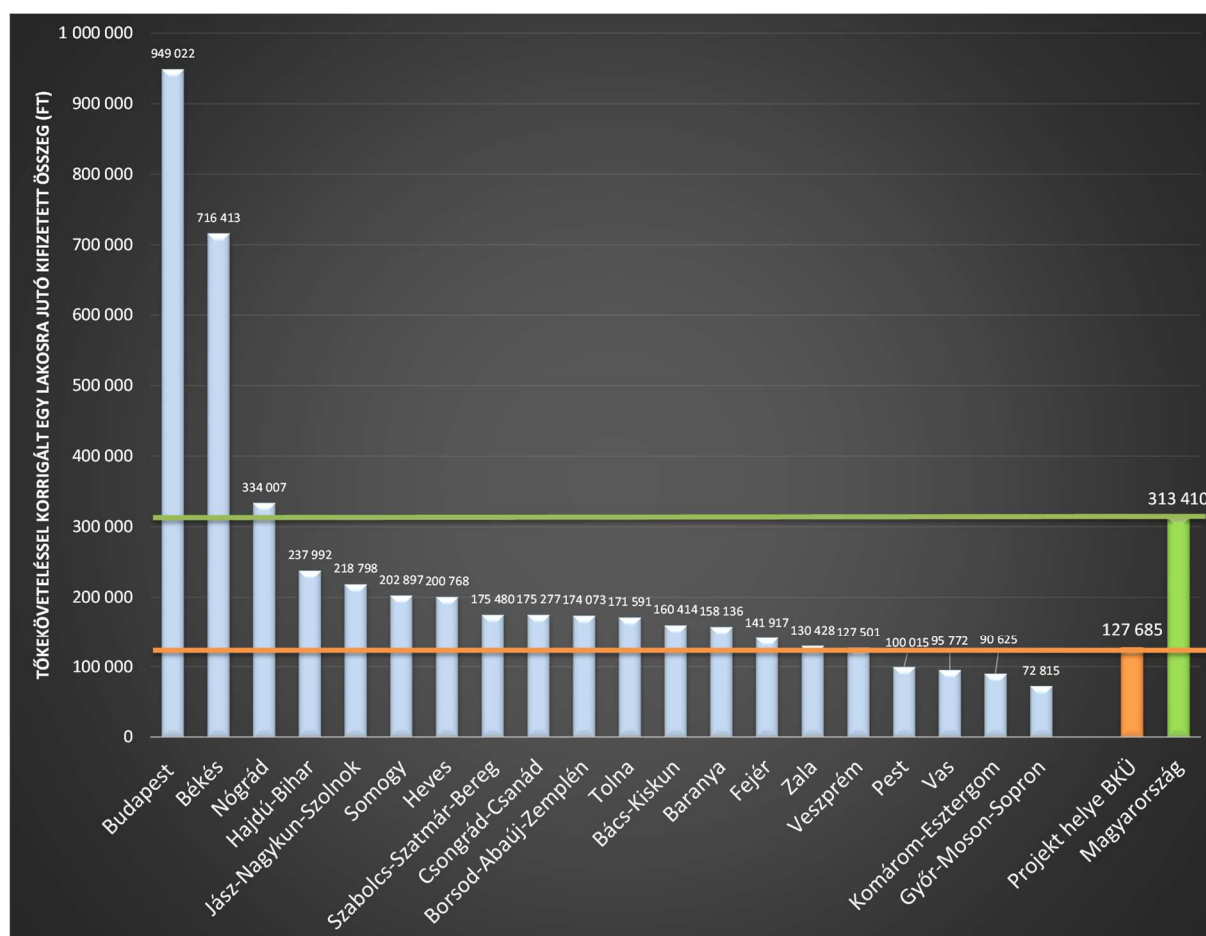
Forrás: FAIR adatok alapján BIFÜ Nkft TK

Összességében a BKÜ területén az országosnál térségi volumenében a forrásigényekhez képest jóval alacsonyabb a megítélt támogatás és a kifizetési tömeg, az országos átlag feletti visszakövetelési hányad, így végül a BKÜ-ben az országos átlaghoz képest is arányaiban jóval alacsonyabb a ténylegesen hasznosult forrás.

NUTS I, nagyrégió szinten a visszakövetelésekkel korrigált ténylegesen hasznosult források metszetében tartja vezető pozícióit az egy lakosra jutó források esetében is Közép-Magyarország (563 648 Ft/fő). **Az országos átlag 313 410 Ft/fő, a BKÜ értéke 127 685 Ft/fő.** Ebben az esetben Alföld és Észak nagyrégió is az országos átlag alatt helyezkedik el (260 675 Ft/fő), Dunántúl nagyrégió az üdülőkörzeti átlagos érték közelében áll (129 743 Ft/fő), szinte azzal teljesen azonos.

NUTS II, statisztikai régió metszetben Közép-Magyarország és Dél-Alföld régió tartja vezető pozícióit, jóval az országos átlag felett állnak. Üdülőkörzeti összehasonlításban hasonlóan a forrásigényekhez, a megítélt támogatásokhoz és a kifizetésekhez, továbbra Nyugat-Dunántúl van jelentősen kedvezőtlenebb helyzetben (94 525 Ft/fő), miközben Közép-Dunántúl (122 757 Ft/fő) felzárkózik a BKÜ térségéhez, azzal szinte teljesen egyező értéket produkál.

14. ábra Egy lakosra jutó tőkeköveteléssel korrigált kifizetések alakulása a Széchenyi Terv Plusz időszakában NUTS III, a projekt helye szerint BKÜ és országos szinten a FAIR 2026. február 19-i állása alapján

Forrás: FAIR adatok alapján BIFÜ Nkft TK

NUTS III, vármegye vetületben Budapesten az egy lakosra jutó kifizetett forrás közel 453 ezer Ft, ebben az esetben is az országos szint felett áll Nógrád, vármegye, viszont a kifizetéseknél tapasztalt relatív előnyét elveszíti Jász-Nagykun-Szolnok és Somogy vármegye, a visszakövetelésekkel is számolva mindkettő az országos átlag alatt marad.

A Balaton Kiemelt Üdülőkörzet területét az egy lakosra jutó, ténylegesen hasznosult kifizetett források esetében az országos átlag felett elhelyezkedő főváros, valamint Békés és Nógrád vármegyén kívül megelőzi 12 további vármegye, rangsorban: Hajdú-Bihar, Jász-Nagykun-Szolnok, Somogy, Heves, Szabolcs-Szatmár-Bereg, Csongrád-Csanád, Borsod-Abaúj-Zemplén, Tolna, Bács-Kiskun, Baranya, Fejér és Zala.

A Balaton térsége a ténylegesen hasznosult uniós kifizetések terén 2026. február közepéig sorrendben csak Veszprém, Pest, Vas, Komárom-Esztergom és Győr-Moson-Sopron vármegyéket előzi meg, ezzel továbbra is a NUTS III rangsor középmezőnyének legvégén pozícionálódik.

Összességében a forrásabszorpció metszeteiben a Balaton térsége az NFT-I és az ÚMFT-ÚSZT időszakban tapasztalt forrásszerzési potenciáljához konvergál, a Széchenyi 2020 időszakban jelentkező, ezen belül nem véletlen módon a 1861/2016 (XII.27.) Kormányhatározatban³⁴ foglaltakkal társítható előnyét nélkülözi.

³⁴ Bővebben: 1861/2016. (XII. 27.) Korm. határozat a Balaton kiemelt turisztikai fejlesztési térség meghatározásáról és a térségben megvalósítandó egyes fejlesztések megvalósításához szükséges források biztosításáról

Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A16H1861.KOR&txtreferer=00000003.TXT>

3. Demográfiai jellemzők, társadalom

A Balaton Kiemelt Üdülőkörzet állandó népessége a KSH elérhető legfrissebb, 2024. évi adatai alapján 272 170 fő, a lakónépesség száma 256 940 fő.

Az üdülőkörzet állandó népessége mintegy tíz éves periodikus csökkenési időszakot követően egy hullámzó görbét ír le, időszakos gyarapodással, majd csökkenéssel. A népesség növekedése összefüggésbe hozható a **koronavírus-járvánnyal**, amit a lakónépesség számának változásaival is igazolhatunk. A kiemelt térség lakónépessége a járvány ideje alatt 2020-2021-ben átlagosan mintegy 5 500 – 6 000 fővel volt magasabb, mint a járványidőszak előtt, 2021-ben már megközelítette a 264 ezer főt, míg a járványt követően 2023 során a 2019-hez képest elért népességnövekmény gyakorlatilag megfeleződött, 2024-re pedig tovább csökkent. Így az utóbbi három évben újra 260 ezer fő alá esett a térség lakónépessége és 273 ezer alá az állandó népesség. A 2018-2022 között tartó növekedési szakasz lezárult.

Az üdülőkörzet egymásra rétegződő, összetett gazdasági, társadalmi, környezeti sajátosságaiból adódó egyik természetes népességszerkezeti következmény az állandó és a lakónépesség számbeli különbségének alakulása. Tartós időtrendben mutatkozó empirikus tény, hogy az üdülőkörzet területén állandó lakcímmel rendelkező népesség száma rendre meghaladja az adott évek végén kimutatható helyben lakó népesség számát.³⁵

A két mutató közötti különbség az üdülőkörzet 2008. évi területi bővítése óta, 2008 és 2019 között minden évben 10 fő ezer felett alakult, a pandémia időszakában azonban az ideiglenes népességbeáramlás 14 ezer fő alá szorította ezt a különbséget. A járvány elmúltával újra emelkedésnek indult a differencia-érték, az utolsó elérhető adat alapján 2024 során 15 230 fős nagyságrendet képez.

A népességindikátorok e változása határozottan mutatja, hogy a pandémiás időszakban állandó, és tartózkodási helyként is jelentősen növekedett a Balaton térségének vonzereje, majd a járványidőszak elmúlásával ez a jelenség is visszafogottabbá vált.

A kiemelt térségben tapasztalt szakaszos népességnövekedés meghatározó része a parti és partközeli településekhez kapcsolható. Az állandó népesség 2020 évi növekményének több mint négyötöde, míg a lakónépesség indikátor növekményének közel 95%-a a parti településekhez köthető. Fontos adat ezzel szemben, hogy 2021-ben a lakónépesség növekmény

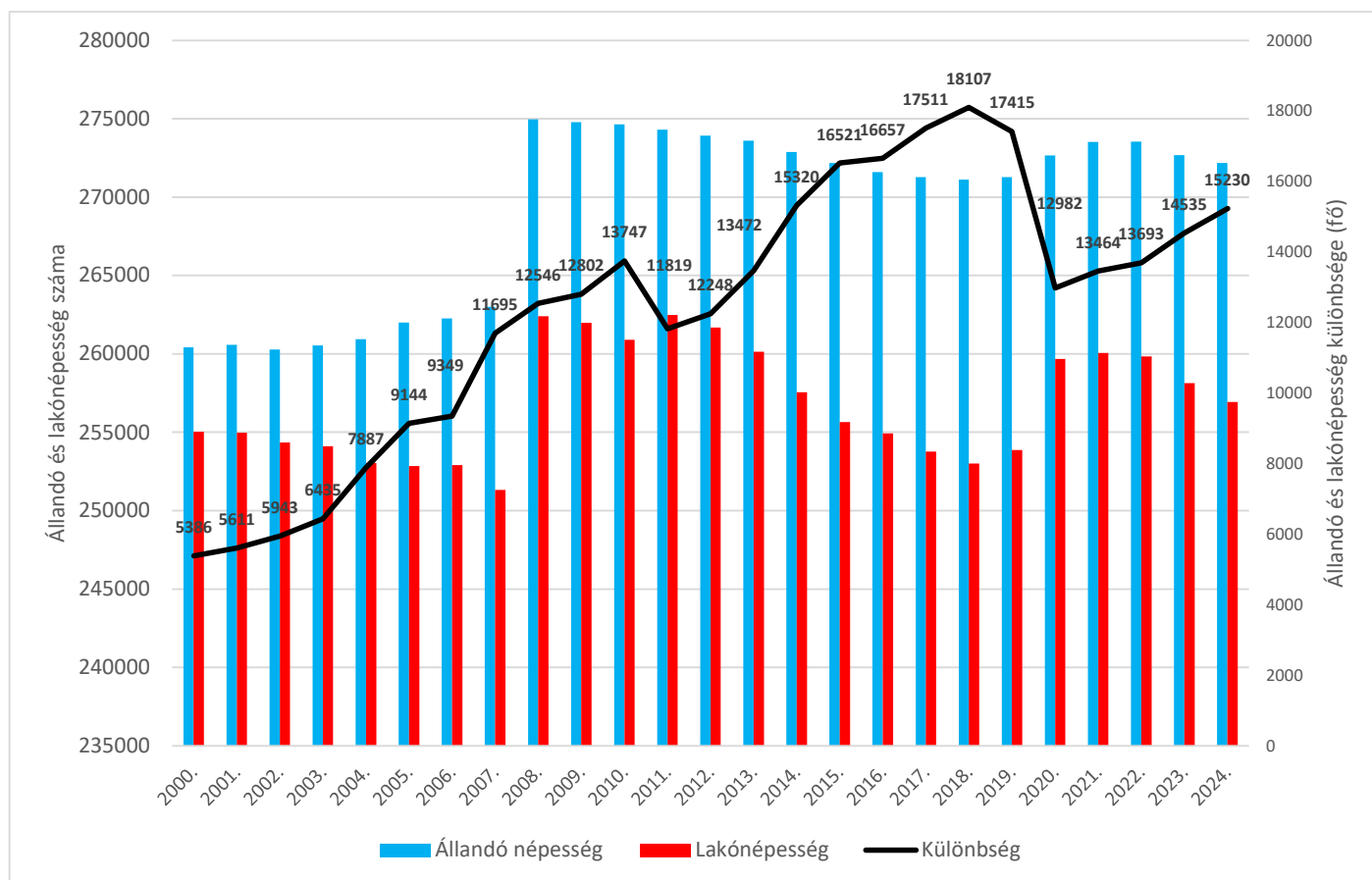
³⁵ Állandó népesség: az adott területen bejelentett lakóhellyel (állandó lakással) rendelkező személyek halmaza, függetlenül attól, hogy van-e máshol bejelentett tartózkodási helyük (ideiglenes lakásuk). Ebbe a csoportba tartoznak azok a személyek is, akik valamely okból (munkavállalás, tanulás, stb.) az eszmei időpontban átmenetileg külföldön tartózkodtak, de állandó bejelentett lakóhelyük az adott területen volt. Lakónépesség: a lakónépességbe azok a személyek tartoznak, akiknek egyetlen lakóhelyük az összeírás helye, illetve ha több lakóhellyel rendelkeznek, akkor az összeírás egy adott aktuális helyét tekintik életvitelszerű lakóhelyüknek. A hazánkban élő külföldiek akkor tartoznak bele a lakónépességbe, ha legalább 12 hónapja életvitelszerűen Magyarországon élnek, vagy szándékoznak élni.

Bővebben: <http://www.ksh.hu/nepszamlalas/docs/modszertan.pdf>

mintegy 90 %-át a háttértelepülések adták, ugyanakkor az állandó népesség növekmény tekintetében továbbra is a parti települések részaránya volt a döntő.

Az üdülőkörzet háttérzóna településeinek népességszám dinamikája időben kevésbé változó, a parttól távolabb eső települések mérsékelt számú és ütemű népességbővülése relatíve zavartalan.

15. ábra Az állandó és a lakónépesség számának alakulása, különbsége a BKÜ területén (2000–2024)

Forrás: KSH-TeIR adatok alapján BIFÜ Nkft

A térség **népsűrűségének** állandó népesség dimenziójában kalkulált értéke 2023-ban $\approx 70,2$ fő/km². Az elmúlt 6 év adatait figyelembe véve a népsűrűség 69,81 fő/km² értékről növekedett 70,16 fő/km² értékre. Ez a szám a 2020-as értéknek felel meg, elmaradva a 2021-2022-es időszakban tapasztalható, kerekítve mindkét évben 70,39 fő/ km² -es csúcserőltől.

Ha települési szinten vizsgáljuk a népességszám-adatokat, azt látjuk, hogy 2020-2021 között a BKÜ településeinek 60 %-án, 107 településen következett be népességnövekmény az állandó népesség számát tekintve. Ez a folyamat 2022-ben is kitartott, ebben az évben 100 település népessége magasabb legalább egy fővel a 2021 évinél. A megelőző évekhez képest ez némi csökkenést jelent, hiszen 2020-ban, az előző évhez képest még a BKÜ települések kétharmadán volt jellemző a népességszám növekedése. 2024-re ez a szám még tovább csökkent, ekkor

mindössze 75 településen volt tapasztalható népességnövekmény, ezzel pedig többségbe kerültek a népességszámban csökkenést produkáló települések.

A 2024-es évben a legnagyobb, 8%-ot elérő feletti népességnövekedés Zalaszentmártonon következett be. Őt követi Mindszentkállya és Gétye 7%-ot meghaladó növekedéssel, valamint Kékkút, Vöröstó, Szegerdő és Zalaújlak az 5% feletti állandó népességszám növekménnyel rendelkező települések között. A parti települések között nem volt ilyen mértékű népességnövekmény, 4%-ot meghaladó mértékkel is csak Balatonakarattya rendelkezik.

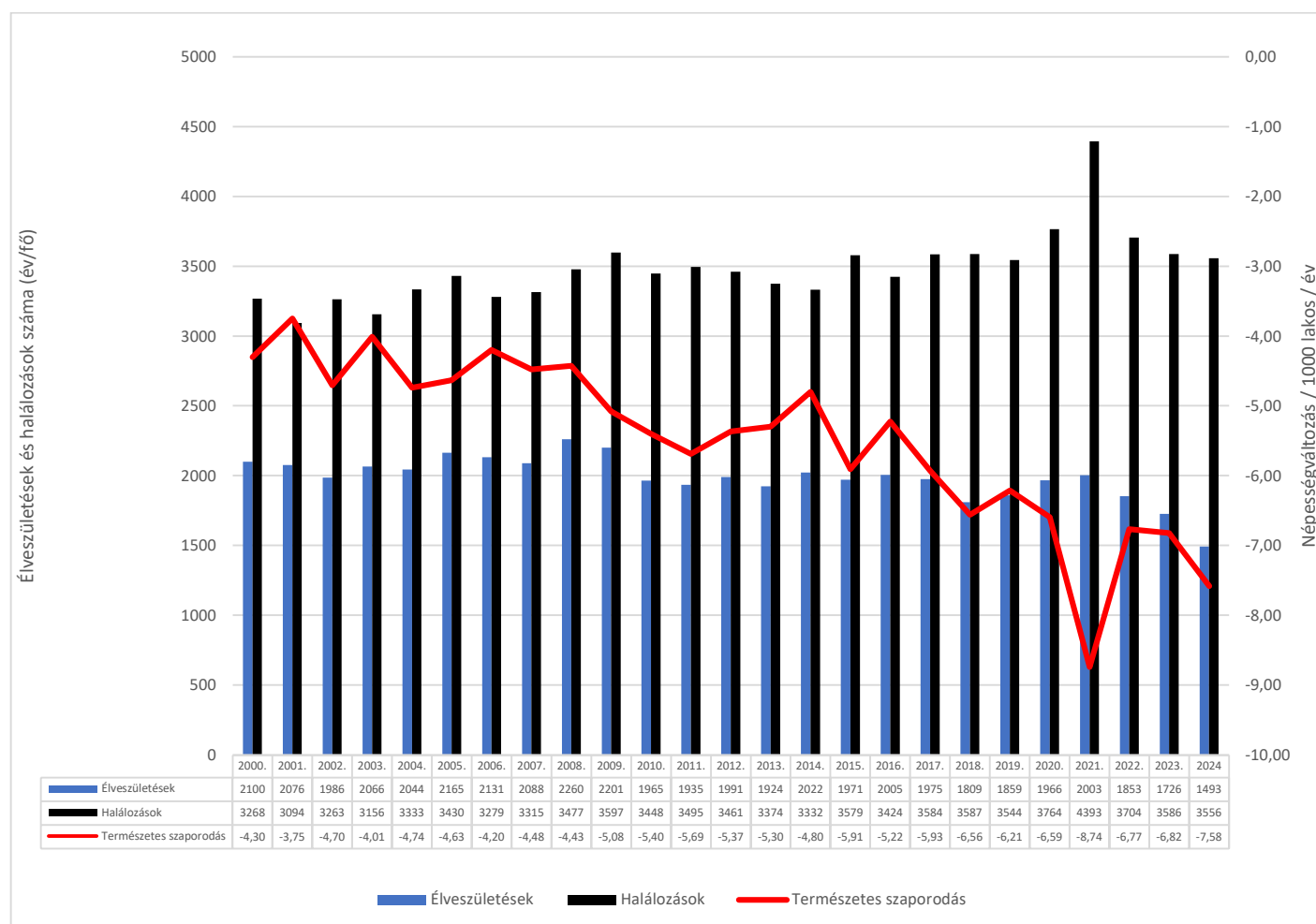
Természetesen a kistelepüléseken egy valójában alacsony volumenű népességváltozás is számottevő aránynövekményt takarhat. Ha az abszolút számokat vizsgáljuk, 2023-2024 összehasonlításában megállapíthatjuk, hogy Cserszegtomaj (101 fő) könnyvelhette el a térségben a legnagyobb volumenű lakosságszám-bővülést. Míg 2020-2021 összevetésében Zalakaros és Gyenesdiás is 100 főt meghaladó népességnövekményt mutatott, ez mára lecsökkent, utóbbi településen 2023-2024 között nem volt népességváltozás. Zalakaros a harmadik legnagyobb népességnövekménnyel rendelkezik 34 fővel, a második helyet Balatonakarattya foglalja el 47 többletlakossal. Ez mérséklődés a pandémia utáni évek egyes településeknél akár 50-100 főt meghaladó növekedéséhez képest. A 2024-es évben a legnagyobb népességvesztés arányaiban Vindornyalak községet érte, népessége 13,2%-kal csökkent. 5-10% közötti veszteséget mutatott még Monoszló, Főnyed, Táská és Hollád is. Az abszolút számok vonatkozásában a legnagyobb vesztesek listája 2020 óta szinte megegyezik, rendre a legnagyobb népességű városokat felsorakoztatva. 2023 óta Keszthely veszítette a legtöbb állandó lakost, 341 főt, ami a legnagyobb abszolút népességcsökkenés egy településen 2015 óta. Mellette Tapolca (-252 fő) és Siófok (-100 fő) emelhető ki. A listából a korábbi években szintén szereplő Balatonfüred ez esetben hiányzik, állandó népessége 2023 óta mindössze 6 fővel csökkent. Siófok kivételével mindegyik város népességcsökkenése alacsonyabb, mint a 2022-2023-es időszakban. Cserszegtomaj és Gyenesdiás adatainak ismeretében különösen figyelemreméltó Keszthely népességcsökkenése, hiszen mindkét település lényegében egybeépült Keszthellyel, így a városhoz köthető negatív mobilitási illetve migrációs folyamatok alakulása vélhetően erős összefüggésben van a városkörnyék településeinek lakosságszám emelkedésével.

A lakónépesség vonatkozásában 10% fölötti éves népességszám-növekedés rögzíthető két 100 fő körüli lakossal településen, Vöröstón (16,5%) és Salföldön (10,4%). Az abszolút számok tekintetében 2024-ben a tó keleti részén található települések, Balatonvilágos (90), Balatonakarattya (86) és Balatonalmádi (66) tudhatta magáénak a legnagyobb lakónépesség növekedést, kiegészülve a Keszthellyel határos Cserszegtomajjal (65.)

A lakónépesség veszteség tekintetében a százalékos arányt vizsgálva Csapi esetében látjuk a legjelentősebb fogyást, (-15,2) %-os értékkel. Abszolút számok tekintetében – ahogy az állandó népesség esetében is – Keszthely könnyvelheti el a legnagyobb veszteséget (-394), őt követi Siófok (-215), Tab (-177) és Marcali (-129).

A Balaton térségében, ahogyan országosan is, a születések és a halálozások egyenlege évtizedek óta negatív, többen halnak meg a térségben élők közül, mint ahányan születnek. A 2021-es év 1000 állandó lakosra számított természetes népességváltozási rátája, a születések és halálozások számának egyenlegértéke (-8,73 ‰) az addigi mérések legrosszabb adatát jelezte a térségben. A rendkívül kedvezőtlen egyenlegérték alakulásában ugyancsak nyilvánvaló szerepe van a koronavírus-járvány miatti többlethalálozásnak, kísérőjelenséggként annak is, hogy a járvány miatt átmeneti többletnépesség áramlott a térségbe, a halálozás ténye pedig a bejelentett lakcím metszetében kerül a regiszterekbe.

16. ábra Születések és halálozások különbségéből eredő természetes népességváltozás alakulása a Balaton Kiemelt Üdülőkörzetben (2000-2024)

Forrás: KSH-TeIR adatok alapján BIFÜ Nkft

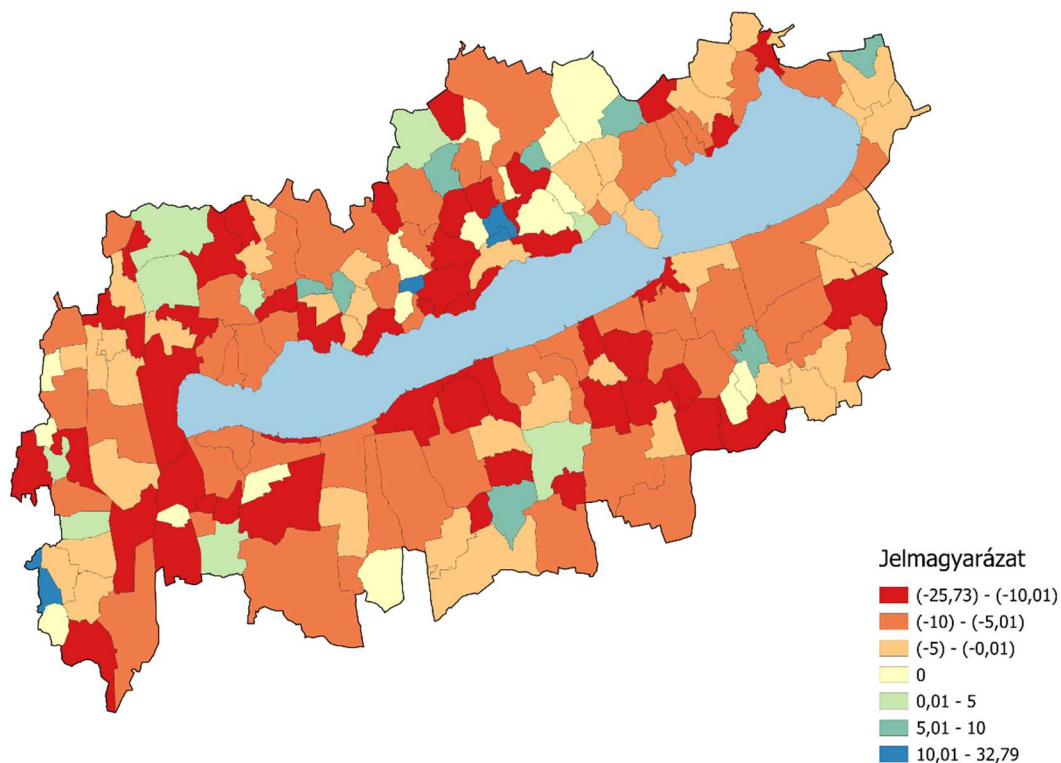
2021-ben 813 fővel többen haltak meg a térségben, mint a megelőző öt év átlagos éves halálozási gyakorisága. A halálozások száma 2024 során a 2019 évi szintre süllyedt, az ezer lakosra számított természetes népességváltozás 2024-ban a 2021 évihez képest egy teljes ezrelékkal javult ugyan, de rosszabb, mint a korábbi két év két ezrelékes javulása. Lényegében ezt az egy-két ezreléket tekinthetjük a térségben a koronavírus-járvány okozta többlethalálozási értéknek. Ugyanakkor a pandémia utáni első, 2022-es év valamivel kedvezőbb természetes szaporodási értéket produkált. Vagyis a hosszú időtávban egyenletesen

csökkenő trendet megtörő koronavírus-járvány hatásai ma már nem érvényesülnek, a hosszútávú csökkenő trend érvényesül.

Az élveszületések száma 2010 és 2023 között ≈ 1700 és 2000 fő között mozgott, átlagosan 1929 fő volt. Ezt a trendet a 2024-es év megtörte, ebben az évben csupán 1492 élveszületés említhető. Közvetlenül a koronavírus-járványt megelőző évek depresszív gyakoriságait a járvány idején érezhetően magasabb születési gyakoriságok követték, amit 2022 után, a járványhelyzet elmúltával először mérséklődő, majd egyre nagyobb mértékben csökkenő adatok követnek. **Összességében a gyermekvállalást ösztönözni kívánó népesedéspolitika fenntartása ellenére sem sikerül tartós időtávban jelentősen növelni a születések számát a térségben, a legutolsó évek alapján már a szinten tartás sem teljesül.**

A halálozások jelentős többlete továbbra is tény, amely jelentős területi különbségeket is takar. Tartós időtrend vizsgálatok alapján az üdülőkörzet Veszprém vármegyei alrégiójában a legkedvezőbb a természetes népességváltozás értéke, és csak egy-egy évben múlja azt felül a Zala megyei érték. Ugyanakkor fontos aláhúzni, hogy ezek a kedvezőbb értékek is csak relatív kedvezőséget jelentenek, hiszen mindössze csak kisebb az élve születések és a halálozások egyenlegéből adódó népességvesztés, nem pedig születésből és halálozásból eredő népességnyeresség az egyenleg mérlege.

1. sz. térkép A BKÜ településeinek természetes szaporodása (2024)

A települési léptékű 2024-es pillanatfelvételt tekintve arra a következtetésre juthatunk, hogy a kiemelt térség településein az 1000 főre vetített 6-7 fő közötti évenkénti fogyás a legjellemzőbb. A térkép osztásközeiben a $(-10) - (-5,1)$ közötti intervallumokból kerül ki a legtöbb település, 53 darab. Összességében a kiemelt térség településeinek közel 80%-án volt negatív a természetes szaporodás éves mérlege. A térség nagyobb városai közül Siófok és Balatonfüred a terület egészére is jellemző $(-7,5) - 8$ fő/1000 lakos körüli értéket mutatják, míg Keszthelyen ez az érték 2024-ben 11,2 volt. Míg 2024-ben a legkedvezőtlenebb értéket Óbudavár település mutatta 1000 lakosra vetítve (-50) fővel, idén természetes szaporodása 0 volt. Bár 2024-ben ilyen kiugró értékek nem mutatkoztak, és a természetes fogyást mutató települések száma a tavalyi évhez képest kisebb is, az egész térséget tekintve a mégis a fogyás mértékének növekedése látszik. A legjelentősebb természetes fogyás a Balaton-felvidéki Uzsán történt, itt ezer főre vetítve ~26 fős népességfogyás tapasztalható.

Kimagaslóan nagy mértékű természetes fogyást mutató településeket elsősorban az üdülőkörzet északnyugati részén, a térség határához közel látunk. Ilyenek Nemesbük, Vidornyafoke, Hegyesd és Balatonhenye községek. Utóbbi a Káli-medence több településével együtt egy egységes, magas természetes fogyást mutató térséget alkot, amely már a korábbi években is rendre a legkedvezőtlenebb mutatójú területek közé tartozott.

Érdekes módon legkedvezőbb számok is a Káli-medence aprófalvaihoz köthetők. A Nivegy-völgyben elterülő Tagyon és Szentantalfa falvak egységesen jelentős természetes szaporodási számokat produkálnak, melyek önmagukban is kiemelkedőnek lennének, ez esetben viszont egységes zárványt alkotnak. A 2023-as évben a szomszédos Balatoncsicsó és Balatonhenye települések is magas természetes szaporulatot produkáltak, most viszont a legmagasabb mértékű fogyást adó falvak közé számítanak. A megelőző évben kimagasló, 1000 lakosra vetítve 50 fős fogyást mutató Óbudavár természetes szaporulata jelenleg 0. A terület településeinek negatív és pozitív irányba történő drasztikus kilengése az aprófalvas jelleg, az alacsony népességszám következménye.

A parti és partközeli települések között 2024-ben csak Balatonudvari település jellemezhető pozitív természetes szaporodással: a pozitív szaporodási számokat adó települések - egy kivételével - mindegyike háttértelepülés. Azon túlmenően, hogy az alacsony népességszámmal bíró, esetenként sajátos helyi szociokulturális jegyekkel rendelkező (pl. vallási specifikumok, magas arányú cigány lakosság) településeken nyilvánvalóan a természetes népességváltozás abszolút értékben csekély változása is jelentős fajlagos értéket eredményezhet és ebből következően az egyes évek között is érdemi eltérések lehetnek, a jelenségek területi és településtípus szerinti mintázata területfejlesztési döntéshozatal figyelembe vételére számot tart.

Párhuzamban a népesség negatív születési és halálozási egyenlegével a lakosság nagymértékű öregedése figyelhető meg.

Az öregedési index Magyarország uniós csatlakozását megelőzően a 15 évnél fiatalabbakra jutó 60+ éves népesség metszetében került meghatározásra, 2005-től azonban uniós standard szerint a 65+ éves, Magyarországon az életkori nyugdíjkorrekció befejeződésével ma már egységesen

nyugdíjas életkorú népesség vonatkozásában történik, az öregedési index megállapításánál a továbbiakban már csak ezt a szempontot tartjuk figyelembe.³⁶

Ahogy a 65+ éves népesség száma a várható élettartam növekedésével párhuzamban emelkedik, miközben a 15 év alatti népesség száma lényegesen nem változik, ez az adott társadalom rohamos elöregedését eredményezi.

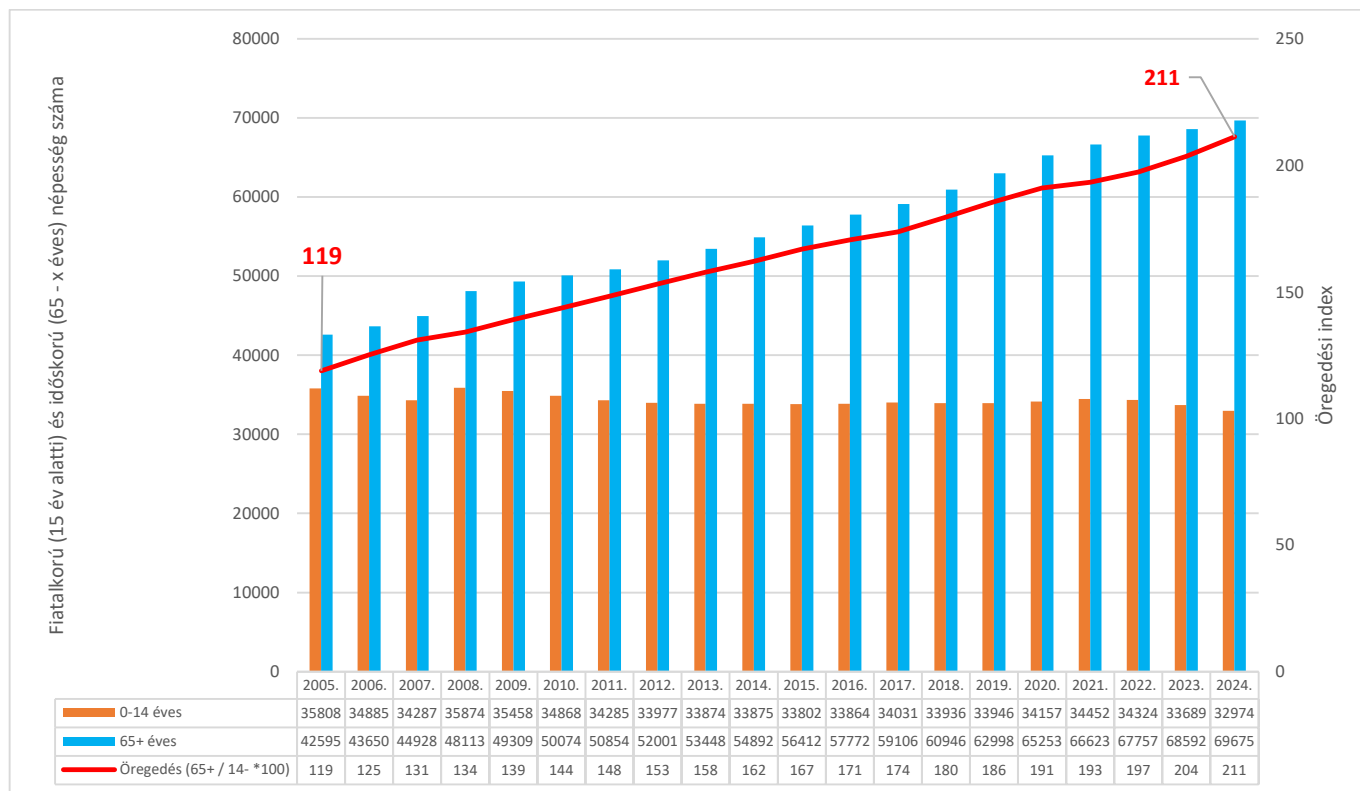
A fiatalok, 15 év alatti népesség száma a Balaton térségében 2005 és 2024 között 35 900 és 32 900 fő között szóródik, a gyakorisági szélsőértékek közötti eltérés mintegy 2900 fő, a 18 éves átlag 34 3818 fő. A minimális gyakoriság sokáig a 2015-ös évben volt, majd a 2023-as és a 2024-es év is alacsonyabb értéket mutatott.

A maximális értéket adó 2008-as év óta nem volt időszakos határérték egészen 2023-ig, ami új minimumot mutatott a fiatalok számában. Ez 2024-re tovább csökkent, vagyis 2005 óta ebben az évben élt a legkevesebb 15 év alatti a térségben. Ezzel szemben a 65 + éves népesség minimális gyakorisága 2005-ben volt, a maximális pedig 2024-ben, a két gyakoriság közötti eltérés meghaladja a 27 000 főt, ami egy Siófok méretű város teljes lakosságánál is magasabb szám!

A térségi időszakos átlag 55 500 fő. **Mind az időskorúak számának maximumában, mind a fiatalok számának minimumában a legutolsó vizsgált év adja a csúcserőértéket!**

³⁶ Értelmezhető, ha a 60+ éveseket vennék a számítás alapjául, még kedvezőtlenebb öregedési értékeket látnánk.

17. ábra Öregedési index alakulása Balaton Kiemelt Üdülőkörzetben (2005-2024)

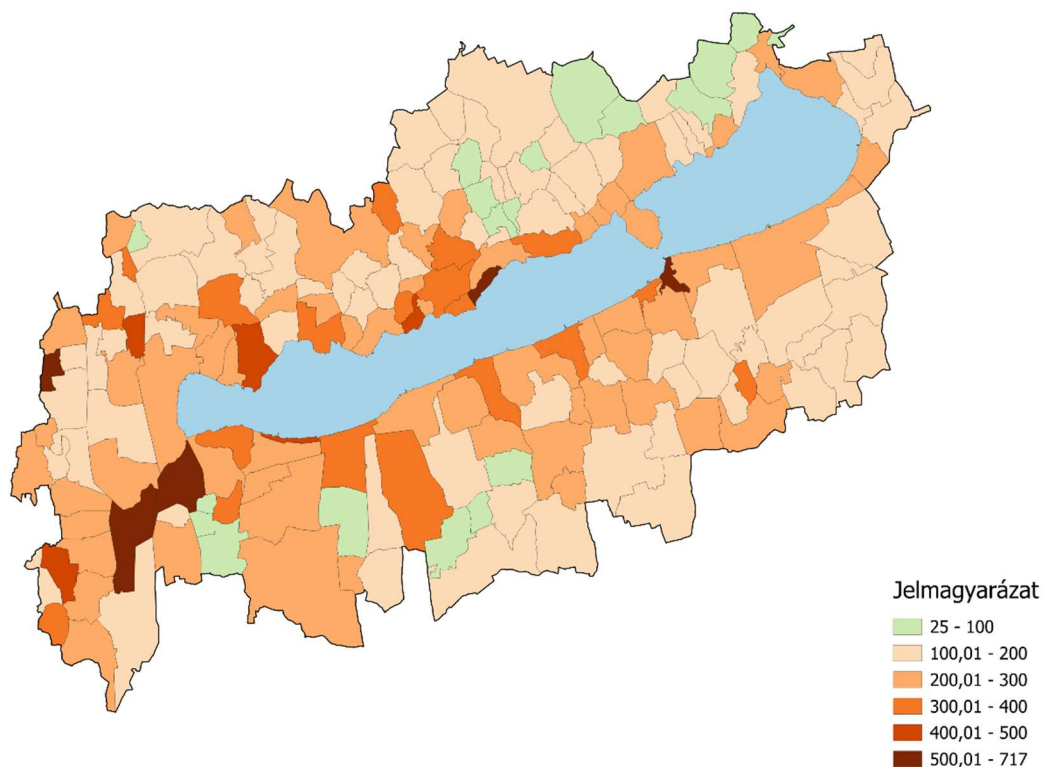
Forrás: KSH-TeIR adatok alapján BIFÜ Nkft

Ezzel együtt a 100 fiatalkorúra jutó időskorúak száma a 2005-évi 119 főről 2024-re 211 főre növekedett, vagyis lényegében kétszer annyian élnek nyugdíjas korúak a Balaton térségében, mint az életkezdő fiatalok. A népesség fokozatos idősödésével párhuzamos természetes demográfiai jelenség a különböző eltartottsági/függőségi ráta értékek alakulása.³⁷

³⁷ A gyermeknépesség eltartottsági (függőségi) rátája a 15 év alatti, gyermekkorú népességnek a jelenlegi európai standard alapján gazdaságilag aktív korúak tekintett (15–64 éves) népességhez viszonyított arányát fejezi ki. Képletszerűen: $P(0-14) / P(15-64) * 100$. A mutató értéke és változásának iránya jelzi, hogy növekvő vagy csökkenő terhet jelent a munkavállalási korú népességnek a gyermeknépesség eltartása. Az idős népesség eltartottsági (függőségi) rátája a 65 éves és ennél magasabb életkorú népesség gazdaságilag aktív korú (15–64 éves) népességhez viszonyított arányát fejezi ki. Képletszerűen: $P(65-x) / P(15-64) * 100$. A mutató értéke és változásának iránya azt jelzi, növekvő vagy csökkenő terhet jelent a munkavállalási korú népességnek az időskorúak eltartása. Az eltartott népesség közös (függőségi) rátája a gyermek és időskorú népesség gazdaságilag aktív korú népességhez viszonyított együttes arányát fejezi ki. Képletszerűen: $P(0-14) + P(65-x) / P(15-64) * 100$. Mindhárom eltartottsági mutatónak a társadalmi ellátórendszerek üzemelés biztonsága, a társadalmi eltartó képesség, a gyermekellátó és a nyugdíjrendszer terhelése, működőképessége vonatkozásaiban van jelentősége. A mutatók értékeinek módszertani értelmezése: amennyiben az eltartottsági ráta értéke nullához közeli, az azt jelenti, hogy alig van eltartott népesség, ha 25 %, akkor 4 aktív korú eltartó jut egy eltartott személyre. Ha ez a mutató 50 %, két aktív korú tart el egy inaktív személyt. Ha a ráta értékre 100 %, az eltartók és az eltartottak aránya kiegyenlített, ha pedig 100 % feletti, az eltartottak száma meghaladja az eltartókéét.

Forrás: https://www.ksh.hu/thm/2/indi2_1_2.html

2. sz. térkép A BKÜ településeinek öregedési indexe (2024)

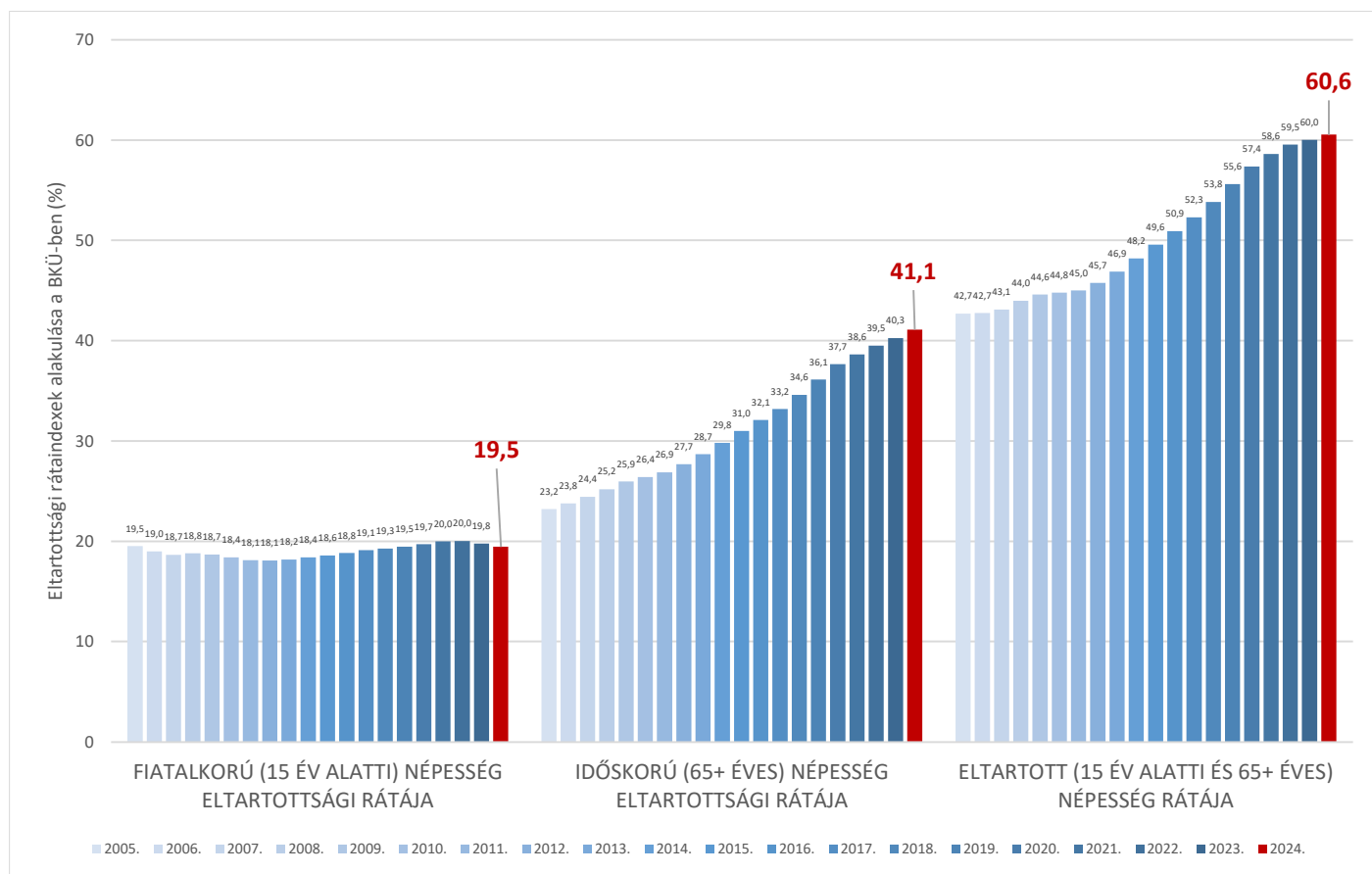
Forrás: KSH-TeIR adatok alapján BIFÜ Nkft

A Balaton Kiemelt Üdülőkörzet területét települési szinten vizsgálva jelentős eltérések figyelhetők meg az öregedési index tekintetében. Ezek az eltérések térben viszonylag rendezetten, mintázatot követve jelentkeznek. Összességében kijelenthető, hogy a térség előregedetettebb települései jellemzően a Balaton közvetlen parti sávjában helyezkednek el. Ennek oka elsősorban az időskorú lakosság beáramlásában keresendő, mely jellemzően a partmenti, partközeli településeket érinti. A tótól távolodva az előregedettség mértéke csökken; a távolabbi területeken a 64 év felettiak száma a gyermekkorú lakosság kétszeresét sem éri el. Azokat a településeket, amelyeken a 15 év alattiak száma meghaladja a 65 éves és annál idősebb korú lakosság számát, nagyrészt a parttól távol találjuk.

A part közelsége mellett egy kelet-nyugati felosztású tényező is megfigyelhető, amely mentén a területi különbségek szerveződni látszanak. Öregedési index tekintetében a 300-as értéket meghaladó települések mind a Balaton nyugati medencéjének partján találhatók. A legelőregedetettebb települések nagy része a tótól nyugatra helyezkedik el. Bár nem egységesen, de a környezetükből jelentősen kiugró számokkal rendelkező községeket találunk itt. Hasonlóan magas értékeket keletebbre, a tó körül csak Szántódon és Balatonszepezden láthatunk. Feltűnő jelenség a Kis-Balaton környékének kedvezőtlen demográfiai struktúrája is: az itt található településeknél az öregedési index a környező értékeknél magasabb, valamint az

öt legelöregedettebb településből kettő is itt található: Balatonmagyaród és Vörs, amelyek a természetes szaporodás tekintetében is kiugróan negatív értéket mutattak. Ugyanakkor a tíz legelöregedettebb településből öt Zala vármegyéhez tartozik, ami mutatja a jelentős nyugat-kelet irányú különbségeket a térségben.

18. ábra **Eltartottsági indexek alakulása a Balaton Kiemelt Üdülőkörzetben (2005–2024)**

Forrás: KSH-TeIR adatok alapján BIFÜ Nkft

Várható hatás, hogy minél több a gazdaságilag inaktív korú (0-14 és 65 + éves), annál magasabb az életkoruk alapján az aktív korúaktól való – alapvetően gazdasági – függőségi viszonyban lévők aránya. Az **eltartott népesség** függőségi rátaértéke a népességfogyatkozás és az öregedés kumulatív hatásai alapján fokozatosan emelkedik a térségben, 2005-ben 43,1 %, 2010-ben 44,8 %, 2015-ben 49,5 %, 2020-ban 57,4 %, 2024-ben 60,6 %-os értéken állt.

Az 50 % feletti eltartottsági érték azt jelenti, két aktív korú tart el egy inaktív személyt. Mivel az eltartott népesség rátaindexe növekszik, ez azt jelenti, hogy az eltartók gyakorisága csökken, és az eltartottaké növekszik, vagyis az eltartókra egyre nagyobb teher hárul.

Fontos kiemelni, hogy az eltartott népesség gyakoriságnövekményének meghatározó része az időskorúakból, a 65 + évesekből tevődik össze, hiszen a népesség drasztikusan öregedik. Az **időskorú népesség eltartottsági rátája** 2005-ben 23,4 %, 2010-ben 26,4 %, 2015-ben 31 %, 2020-ban 37,7 %, 2024-ben 41,1 %-os értéken állt.

Ugyanakkor a **fiatalkorú népesség eltartottsági rátája** lényegesen nem növekszik, és nem is csökken, ami a születések számának relatív standarditása miatt van. A magyar népesség és családpolitika, ahogyan arra a korábbiakban utaltunk a születések számának jelentős emelkedését nem tudta elérni, de elérte a stagnálást, így a gyermekkorú népesség eltartottsága a 2005 évi 19,5 %-os érték 2024-re újra 19,5%-ot mutat. Ez, bár a 2005-ös bázisévvel azonos érték, a 2021-2022-es időszakhoz képest visszaesést jelent, amely már a 2023-as évben elkezdődött. Ezzel együtt jelen állás szerint még mindig legalább 4 aktív korú eltartó jut egy eltartott gyermekre.

Viszont nem ez a társadalom eltartottsági problematikájának fókuszpontja, hanem az egyre több időskorú, és a fiatalkorúak számának relatív állandóságából eredően csökkenő számú eltartói réteg, hiszen az eltartó korúak jelentős része minden évben nyugdíjas korú lesz, miközben az eltartó korba belépők gyakorisága a kilépőkéét egyre kevésbé pótolja.

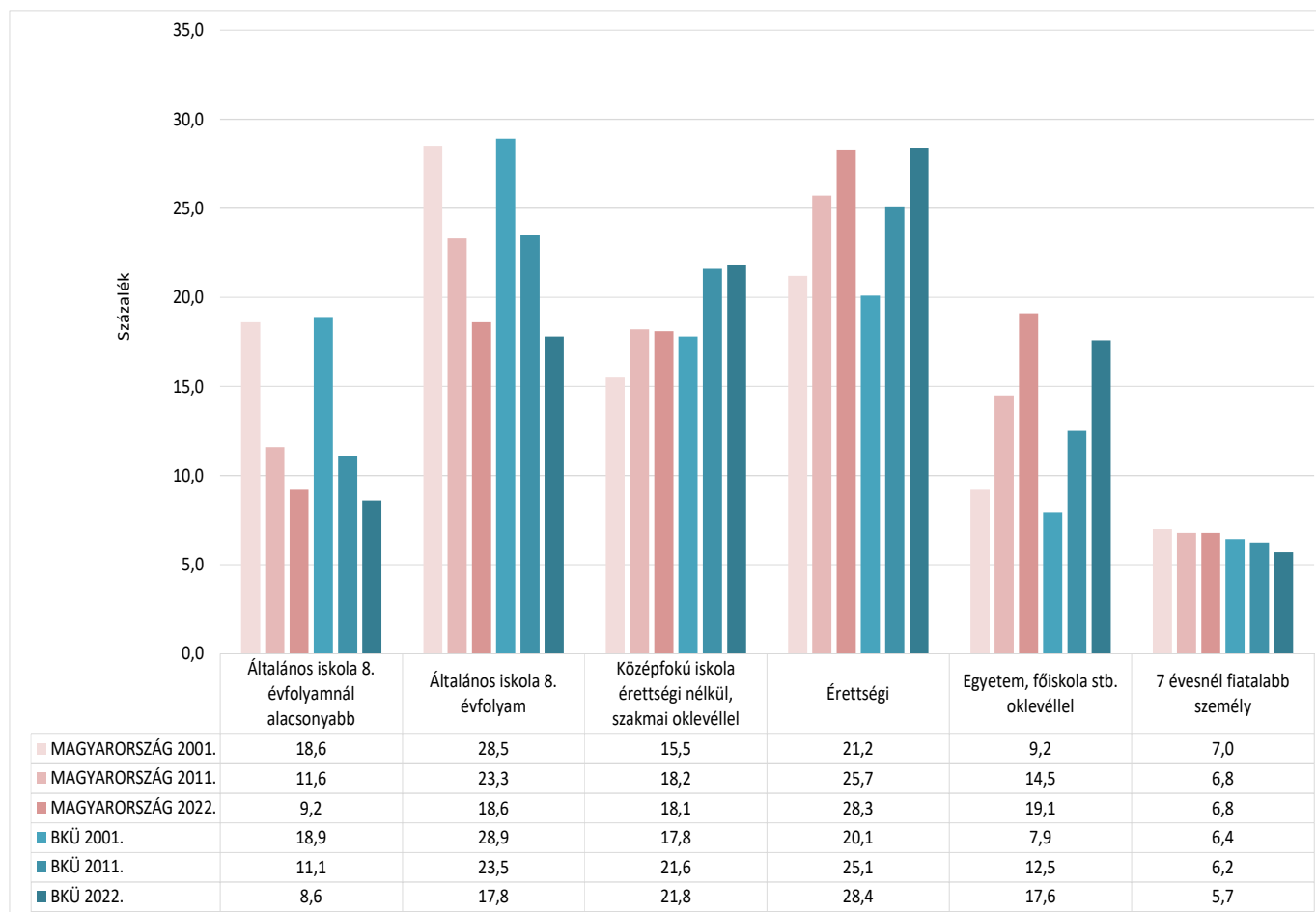
A 2017-ben a Balatoni Integrációs Közhasznú NKft. megbízásából a Központi Statisztikai Hivatal Népességtudományi Kutatóintézete (KSH NKI) hosszú távú, 2062-ig szóló népesség-előreszámítást végzett a Balaton Kiemelt Üdülőkörzet egészére. **A népesség-előreszámítás a jelenlegi hatásokhoz vezető változatlan népesedési hatásokat a jövőben is feltételezve további jelentős népességcsökkenést, öregedést és az eltartottsági viszonyok nagymértékű romlását vetítette előre.**

Az eltartott népesség rátája az előrebecslés alapján 2022-re 60 %, (ez lényegében bekövetkezett!), 2032-re 67 %, 2042-re 78 %, 2052-re 84 %, 2062-re 90 %-ra emelkedhet.

Ez a 90 %-os érték azt jelenti, hogy csaknem ugyanannyi gazdaságilag inaktív életkorú ember fog élni az üdülőkörzetben, mint gazdaságilag aktív korú, vagyis a teljes eltartottsági mutató már egy az egy közelében alakulhat, ami alapvető társadalom, gazdaság és nyugdíjpolitikai fenntarthatósági kérdéseket feszeget. A népességvesztés, öregedés és eltartottsági viszonyok szakpolitikai eszközökkel történő korrigálása, enyhítése a következő évek kiemelt feladata kell legyen.

A Balaton térségében élő népesség **iskolai végzettség** szerinti struktúrája hasonló az országoshoz, az alacsony iskolai végzettséggel rendelkezők száma csökken, az érettségizettek és a felsőfokú iskolai végzettséggel rendelkezőké arányaiban jelentősen növekszik, az érettségi nélküli szakmai középfokú végzettségűek vonatkozásában a legutóbbi két népszámlálás során jelentős eltérések nincsenek.

19. ábra Iskolai végzettség szerinti jellemzők a Balaton térségében Magyarország összehasonlításával a legutóbbi három népszámlálás során (2001–2011–2022)

Forrás: KSH-TeIR adatok alapján BIFÜ Nkft

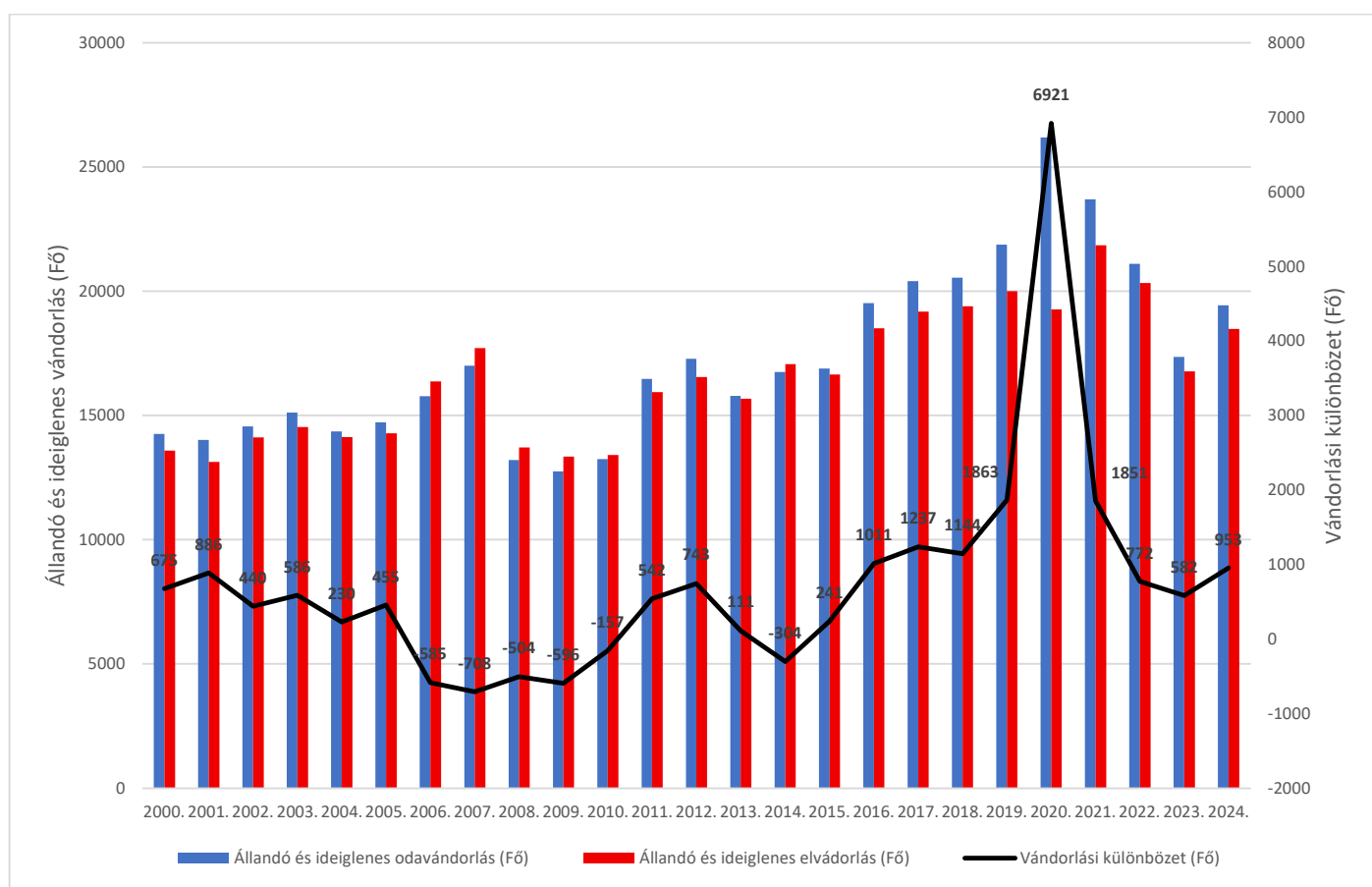
Néhány **jelentős modulldifferencia** mégis van, egyrészt a legmagasabb iskolai végzettséggel rendelkezők aránya országosan minden népszámlálás alkalmával stabilan magasabb, mint az üdülőkörzetben, miközben az érettségi nélküli szakmai középfokú végzettségűek aránya minden népszámlálás időpontjában magasabb az üdülőkörzetben, mint országosan, illetve a 7 évnél fiatalabbak aránya ugyancsak minden összehasonlításban alacsonyabb a Balaton körül, mint Magyarországon, **ami szintén az előregedettség országosnál magasabb**, és várható módon **időben tartós** jelenségének képét vetíti előre.

A BKÜ területét jellemző további fontos demográfiai tény, hogy hosszú időtrendben a természetes népességfogyatkozástól várható mértékben mégsem csökken az üdülőkörzet népessége. A népesség számának a várható népességcsökkenési tendenciával szemben megfigyelt változása a jellemzően pozitív vándorlási egyenleggel magyarázható. Az üdülőkörzet hivatalos létrehozásától (2000. év) áttekintve a belföldi vándorlási adatokat 24 naptári évből csupán 2006 és 2010 között, illetve 2014 évben negatív a térség teljes vándorlási egyenlege.

Minden további évben pozitív értékeket látunk mind lakó, mind az állandó népességre számított vándorlási index alapján, vagyis vándorlási népességnyerességgel számolhatott a térség.

A koronavírus-járvány első évében, 2020 során egészen extrém, 25-26 ezrelékes vándorlási népességnyeresség jelentkezett az üdülőkörzetben, ez 2021-ben visszacsökkent a 2019 évi átlagban magas szintre, majd 2022 után tovább mérséklődött, hosszú időtávban megszokott szinten, 2-3 ezrelékre módosult.

20. ábra Állandó és ideiglenes belföldi oda és elvándorlások száma és a teljes vándorlási különbözet a BKÜ-ben (2000-2024)

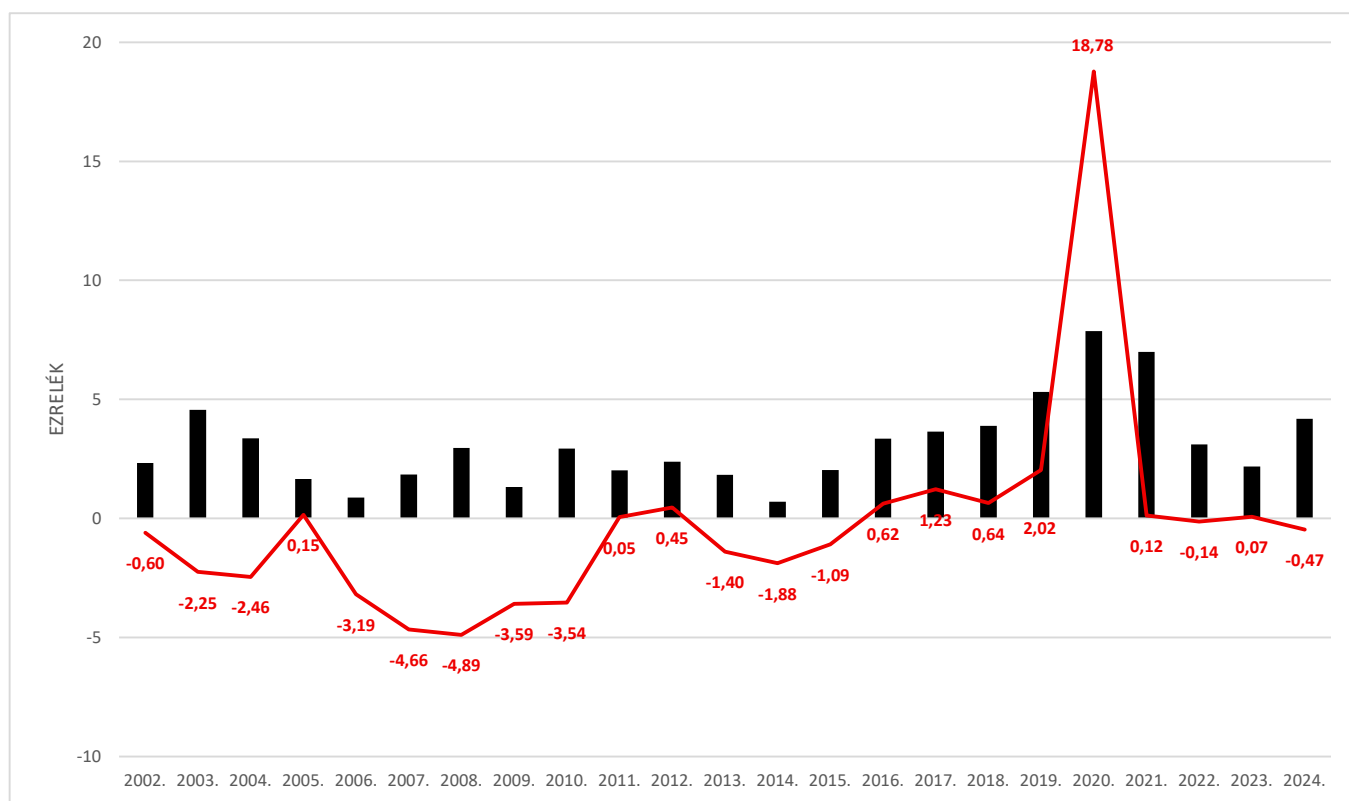
Forrás: KSH-TeIR adatok alapján BIFÜ Nkft

A belföldi vándorlás szempontjából kedvezményezett térség a Balaton, azonban települési szinten jelentős differenciák tapasztalhatók a térségben. A BKÜ településeinek több mint kétharmadának pozitív volt a vándorlási egyenlege a pandémia idején, 2021-ben. 2024-re ez ≈ 58 %-ra csökkent, ami 104 települést takar.

A belföldi vándorlás állandó és ideiglenes szegmensre osztása igazolja, hogy a letelepedéssel járó állandó vándorlás két évtizedes időtávban változó intenzitással, de pozitív a térségben.

Egy ezrelék alatti érték 20 év alatt mindössze kétszer, 2006-ban és 2014-ben fordult elő, 2015-től 2020-ig az **állandó vándorlás** folyamatos növekedése látható. A 2020-as pandémiás év 7,75 ezrelékes állandó vándorlási értéke kirívó, azonban egyértelműen egy növekedési trendhez igazodik, amit a koronavírus-járvány közvetlen hatása tovább generál. Ebből következően valójában a 2021 évi, a 2020. évinél alacsonyabb érték is a növekedési trendhez igazodik, de már elvesztette a 2020 évi pandémiás többletet. Az állandó vándorlás trendmódosító tényleges mérséklődése csak 2022-ben következett be, majd ez 2024-ben enyhén növekedett. A 4,18 ezrelékes pozitív mérleg a 2010-es évek második felének megfelelő átlagos adat.

21. ábra **Ezer lakosra jutó állandó és ideiglenes belföldi vándorlási különbözet a BKÜ-ben (2002-2024)**

Forrás: KSH-TeIR adatok alapján BIFÜ Nkft

Az **ideiglenes vándorlás** 2002 és 2015 között inkább a negatív sávban mozog, csupán 2005-ben, illetve 2011 és 2012-ben vett fel 1 ezrelék alatti pozitív értéket. Ezt a jelenséget hosszú időtávban alapvetően a munkavállalással, részleges helyben tartózkodással kapcsolatos átmeneti ideköltözéssel társíthatjuk. A trendforduló ebben az esetben is a 2015-ös év, amikortól az ideiglenes vándorlás is jellemzően éveken átnyúló képleteket alkotott, 2019-re 2 ezrelékes pozitív érték közelébe emelkedett. A koronavírus-járvány tehát ebben az esetben is egy növekedő trend időszakát extrémizálta, 2020 során 18,52 ezrelékes pozitív érték képében. A 2020 évi szélsőséges növekmény követően 2021 során nulla közelébe süllyedt a Balaton térségébe irányuló ideiglenes vándorlás, majd 2022-ben nulla érték alatt alakult, 2015 óta először mértünk ismét negatívumot. Ez 2023-ban újra pozitív, majd 2024-ben a korábbinál alacsonyabb negatív érték követte, így a pandémia óta eltelt időszak összességében az elvándorlás jellemzőbb az ideiglenes népmozgalom tekintetében.

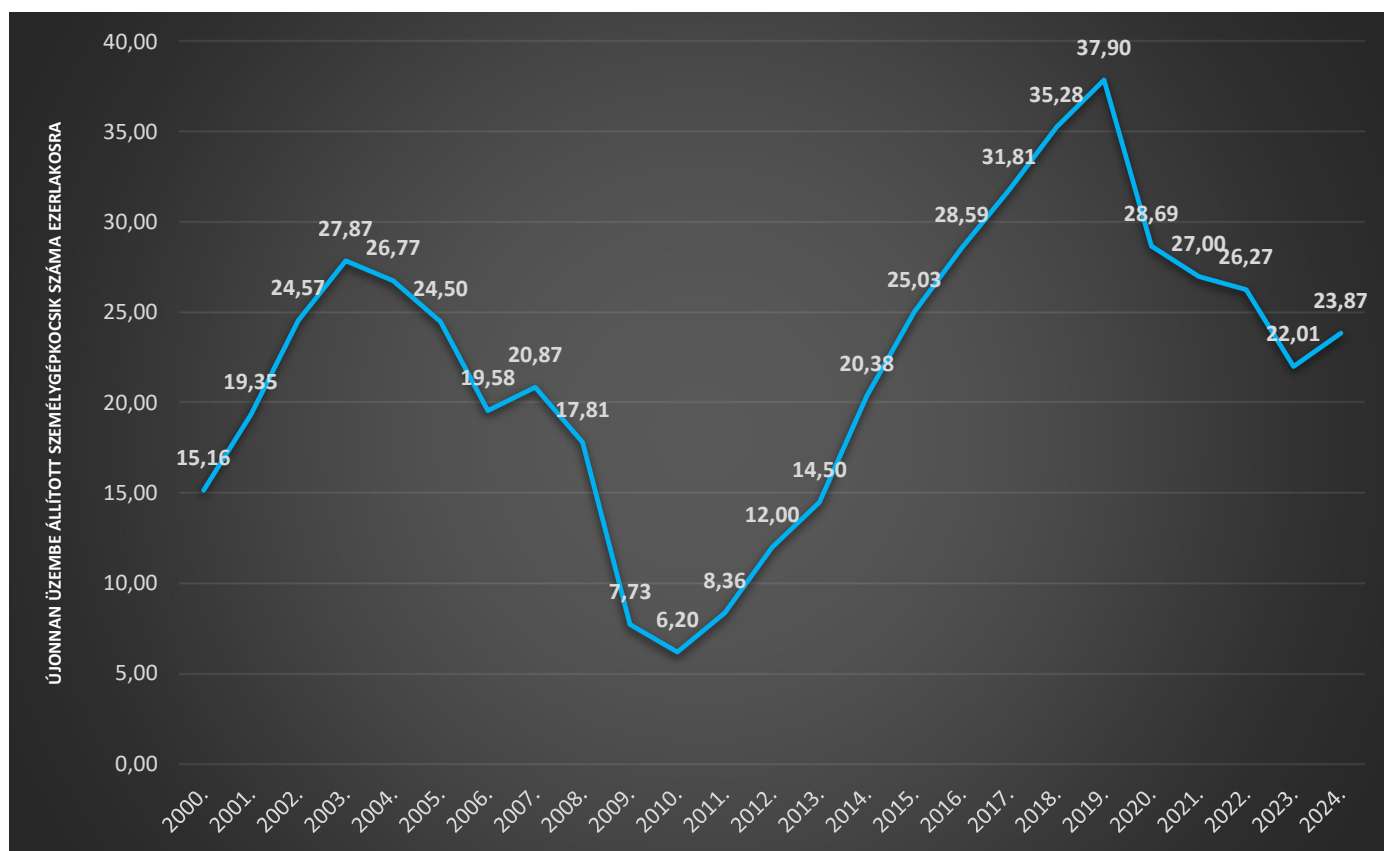
A hosszú időtávban külső és belső vándorlás során keletkező térségi népességnyeresség életkori összetétel szerint inkább az idősebbek felé mutat, vagyis öregedést fokozó hatást fejt ki.

A lakosság egzisztenciális helyzete a 2009-2010-es mélypontot követő több mint egy évtizedben világosan javulni látszik, ugyanakkor a 2020-2021-es pandémiás évek nem múltak el nyomtalanul, amelyek 2022-től kiegészülnek az orosz-ukrán háború, az infláció és az energiaválság hatásaival. Az évenként első alkalommal forgalomba hozott személygépkocsik ezer állandó lakosra jutó számának változása a 2010 óta tartó viszonylagos prosperitást mutat, majd a 2020 után jelentkező diverz kihívások társadalmi leképződésére ad példát.

Az érték 2000 és 2003 között növekedett, majd 2004-től csökkent, amely csökkenést a világgazdasági válság okozta hatások tovább fokoztak. Míg 2003-ban ezer lakosra 28, 2010-ben már csak alig 6 először forgalomba helyezett személygépkocsit figyelhetünk meg. 2010 és 2019 között az index lineáris növekedést mutat, 2019-ben az első alkalommal forgalomba helyezett személygépkocsik ezer lakosra vetített száma meghaladta a 35 darabot, ezzel bő két évtized alatt a legmagasabb értékkel zárt. A 2019 évi csúcserőket követően a világjárvánnyal összefüggésbe hozható gazdasági hatások trendfordulást idéztek elő. A 2020-as adat nagyjából a 2016-os szintre esett vissza, ami azonban még így is jóval kedvezőbb érték, mint a 2008-at követő válságos évek értékei.

Ugyanakkor 2021-től további csökkenés rögzíthető. Ezt a folyamatot 2024 adatai törlik meg, amelynek a korábbi évhez képest némi növekedést mutatnak. A pandémia óta eltelt időszak a 2010-es évek közepének megfelelő szintre ejtette vissza a térségben első alkalommal történő személygépkocsi forgalomba helyezéseket. Az autóipar értékláncai a 2024-es évben sem álltak helyre, és a lakosság személygépkocsi-vásárlásra fordítható megtakarításai sem bővíthettek érdemben, így várhatóan a 2019-es csúcst követő mérséklődés továbbra is megmarad.

22. ábra **Első alkalommal forgalomba helyezett személygépkocsik ezer lakosra vetített száma a Balaton Kiemelt Üdülőkörzetben (személygépkocsi/ezer lakos; 2000-2024)**

Forrás: KSH-TeIR adatok alapján BIFÜ Nkft

4. Turizmus, vendégforgalom

A Balaton és térsége **évszázados időtávban** Magyarország egyik legnépszerűbb idegenforgalmi desztinációja, amivel összefüggésben a térség **egyik legfontosabb** gazdasági szektora a **szálláshely-szolgáltatás és vendéglátás**.

A vendégforgalom döntő hányada a **kereskedelmi szálláshely-szolgáltatás** forgalmában generálódik, de a **regisztrált üzleti**, korábbi definíciós fogalomként **magán-szállásadás** vendégforgalma is számottevő nagyságrendet alkot. Évtizedes időtávban a koronavírus-járvány kezdetéig, 2010 és 2020 között a regisztrált üzleti szektor forgalma 20 %-os részesedésről 25 %-ra növekedett, amivel párhuzamban a kereskedelmi szálláshelyek vendégforgalma ugyanennyivel, 80 % körüli értékről 75 %-ra mérséklődött.

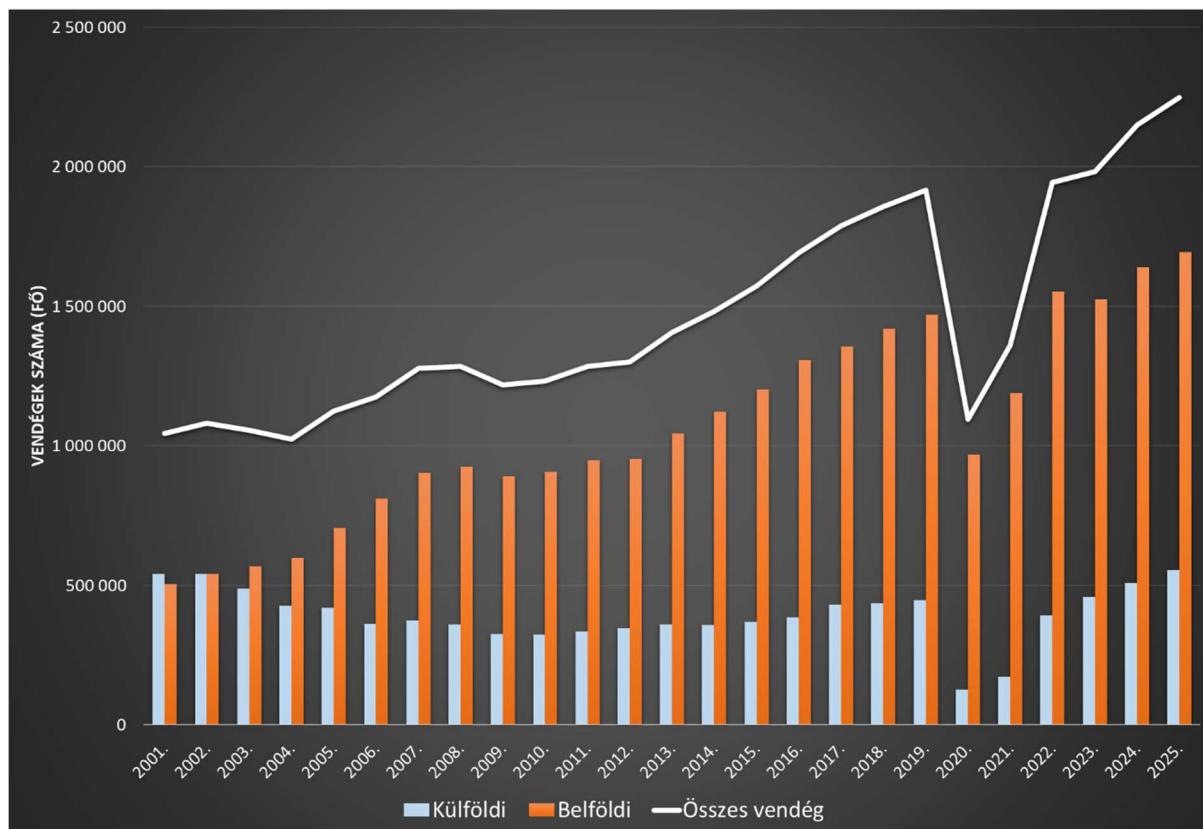
Az üzleti forgalom jelenségeit módszertani, mérési hiányosságok miatt ebben az időszakban nem tekinthetjük módszertani értelemben egészesnek, emiatt **BFT döntés alapján továbbra is, a korábbi évekhez hasonlóan a kereskedelmi szálláshely-szolgáltatás adataival számolva** alkotunk képet a Balaton térségének vendégforgalmi helyzetéről.

A Balaton térségének vendégforgalmi, turisztikai folyamataihoz kapcsolható legfontosabb megállapítás, hogy **a kereskedelmi szálláshelyek vendégforgalma országosan meredekebb ívben emelkedett** a pandémiát megelőző évtizedben 2010 és 2019 között, mint **a Balaton térségében**. Annak ellenére is igaz volt ez, hogy a **Balaton Kiemelt Üdülőkörzet vendégforgalmi mutatói tartósan emelkedő trendet mutattak**, és a belföldi vendégszám emelkedése mellett a 2010-es mélypontot követően a külföldi vendégek száma is növekedést mutatott. A hosszútávú turisztikai folyamatokat azonban radikális mértékben felülírta a 2020 évben megjelenő **koronavírus-járvány**, amely a 2020-as év után a 2021-es év turisztikai és gazdasági teljesítményét is **nagyban meghatározta**. A pandémia 2020 és 2021 tavasza között a **szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás** nemzetgazdasági szektor **többszöri**, lényegében **teljes leállásához** vezetett.

A legfontosabb turisztikai indikátorok szerint a kereskedelmi szálláshelyeken regisztrált vendégek száma **2010 és 2019 között mintegy 685 ezer fővel, 1,2 millióról 1,9 millió fölé** növekedett a Balaton térségében. A **2019-es vendégszám több mint másfélszerese volt a 2010 évi gyakoriságnak**. A 2019-es csúcshoz képest **2020-2021-ben mintegy 720-750 ezer főnyi vendég esett ki a balatoni vendégforgalomból**.

A koronavírus-járványhullámok lecsengését követően, 2022 év során a kereskedelmi szálláshelyek teljes vendégforgalma visszatért a pandémia előtti, 2019 éves szintre, közel 1 923 000 vendéget regisztráltak kereskedelmi szálláshelyeken. **A belföldi vendégek száma 2022-ben a meghaladta az 1,5 millió főt**, több mint 71500 fővel magasabb a 2019 évi szintnél, ez a BKÜ 2000 évi megalakítása óta messze a legmagasabb forgalmi adat. Ugyanakkor a külföldi vendégek száma 2022-ben mintegy 15 %-kal maradt el a 2018-as és 2019-es szintektől, ez átlagosan mintegy 60 ezer fővel kisebb forgalmat jelent.

23. ábra **Vendégforgalom, belföldi és külföldi vendégek száma a kereskedelmi szálláshelyeken a BKÜ területén 2001 és 2025 között (fő)**

Forrás: KSH adatok alapján BIFÜ Nkft TK

2023 év során összességében tovább erősödött az üdülőkörzet vendégforgalma, a vendégek száma meghaladta a 1 953 000 főt. A térség vendégforgalma maga mögött hagyta a koronavírus-járvány okozta átmeneti, de súlyos forgalmi veszteségeket. **A 2024-es évben az előző évekhez képest egy dinamikusabb forgalomnövekedés** volt regisztrálható a kereskedelmi szálláshelyek vendégforgalmában. A Központi Statisztikai Hivatal adatai **2 150 086 fős teljes vendégszámot** mutattak, amely majd kétszázezer fővel haladja meg az előző évi értéket. A belföldi vendégszám meghaladta az 1 millió 640 ezer fős, a külföldi vendégek száma pedig megközelítette az 510 ezer fős értéket.

2025 évben a vendégforgalom további bővülést mutat, 2024 évhez képest némileg mérsékeltebb ütemben. A vendégek száma ez évben 2 249 070 fő volt, csaknem százezerrel magasabb, mint a megelőző évé. **A belföldi vendégszám csaknem 1 millió 695 ezer volt, a külföldi vendégek száma meghaladta az 550 ezer főt. A belföldi vendégek száma 54 ezer fővel (3,3%-os bővülés 2024-hez képest), míg a külföldi vendégek száma 44 104 fővel (8,6%-os bővülés 2024-hez képest) gyarapodott.** Vagyis a kereskedelmi szálláshelyeken tapasztalható dinamikus bővülés nagyobbbrészt a külföldi vendégek számában bekövetkezett jelentős arányú változásnak köszönhető.

A 2010-es évek átlagát tekintve Magyarországon, a kereskedelmi szálláshelyeken regisztrált vendégek átlagosan közel hatoda (15,4 %-a) érkezett a Balaton Kiemelt Üdülőkörzetbe. Az

üdülőkörzet részesedése 2010 és 2019 között 1 százalékpontot gyengült úgy, hogy abszolút gyakoriságokban 685 ezer fővel növekedett a vendégszám, mert az országos növekedés a Balaton térségi növekedést is meghaladta. A világjárvány közvetett pozitív hatása a Balaton vonatkozásában, hogy a 2020 és a 2021 évi balatoni vendégszám a drasztikus forgalomcsökkenés ellenére részesedési aránynövekedéshez vezetett, mert az országos forgalom visszaesés a Balaton térségénél nagyobb, és időben is tartósabb volt. A BKÜ vendégforgalma 2020-2021 években az országos vendégforgalom 20-21 %-át tette ki.

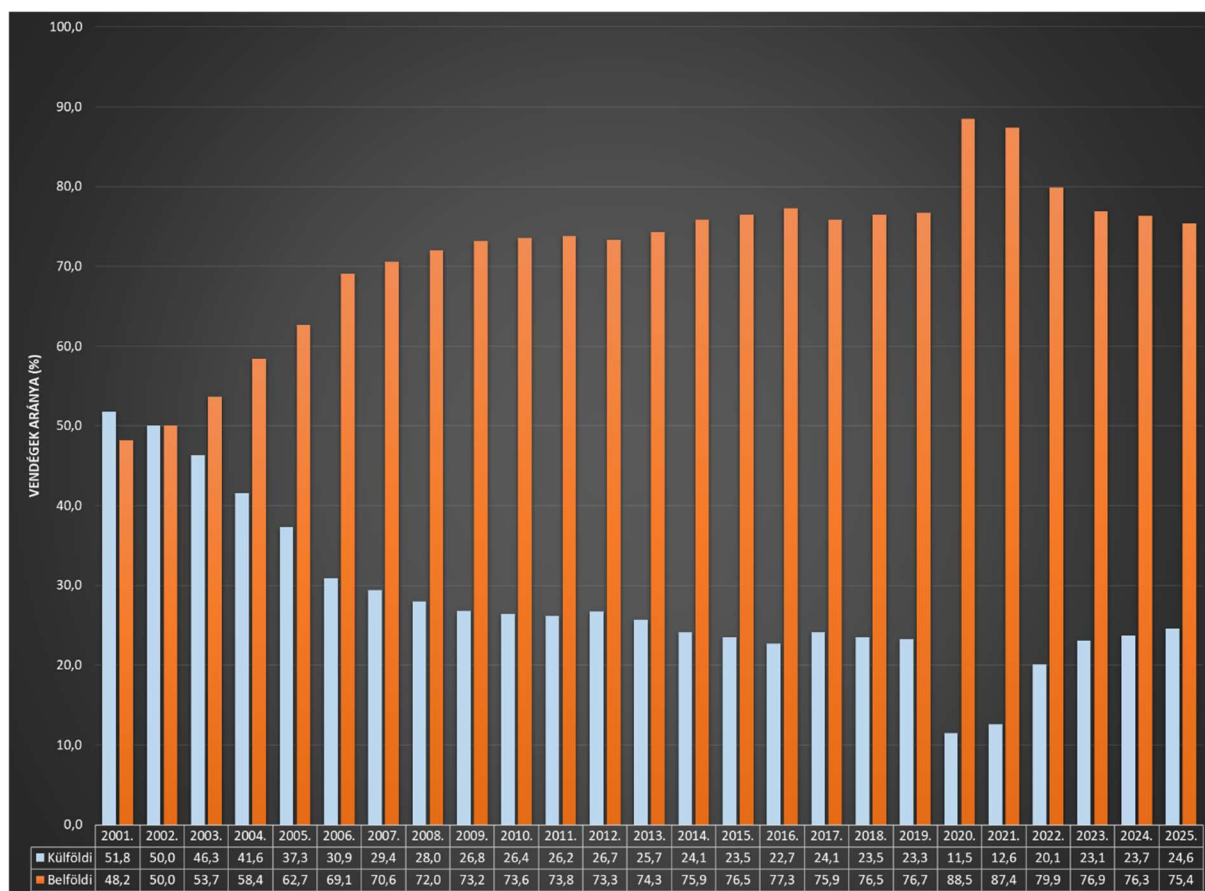
A világjárvány végével, illetve az országos idegenforgalom élénkülésével az üdülőkörzeti vendégforgalmi részesedés is csökkent. **2022-ben a Balaton térségének vendégforgalma az országos volumen 17,7 %-át, 2023-ban 17,1 %-át tette ki, vagyis közelít a pandémia előtti évek átlagos értékéhez.** A 2024-es évben további jelentős csökkenés mutatható ki a kiemelt térség országos vendégforgalmi részesedésében, már a korábbi évek átlagát sem éri el. **2025-ben az országos vendégszám 16,7%-a, míg a vendégéjszakaszám 19,2%-a generálódott a Balaton térségében,** ami a Balaton turisztikai súlyának növekedését jelzi az elmúlt évhez képest.

A balatoni vendégforgalom pozicionálása érdekében a külföldi és belföldi vendégek egymáshoz viszonyított aránymegoszlásának hosszú időtávban bekövetkező változásának követése is kiemelt monitoring feladat. Ebben a vonatkozásban alapvetően a külföldi vendégek számának időszakos stagnálása, majd csökkenése, míg a belföldiek jellemző növekedése figyelhető meg.

Az ezredforduló évében a külföldi vendégek aránya meghaladta a belföldiekét kereskedelmi szálláshelyeken a térségben, és a 2002-es évben és fele-fele arányban oszlottak meg a külföldi és a belföldi vendégek. Ezt követően a belföldi vendégek számának folyamatos és rohamos növekedése látható, 2006-ban már a vendégek több mint kétharmada belföldi volt, a külföldi vendégek részesedése 30 % körüli arányra csökkent, és tovább mérséklődött, már 2007-ben 30 % alá csökkent, majd a 2010-es évtized első felében kialakult a 25-75 %-os külföldi-belföldi vendégrészesedés a Balaton körül, amely aránymegoszlás stabilan meg is maradt a koronavírus-járvány kitöréséig.

A pandémia miatt elrendelt utazási korlátozások drasztikus hatásai 2020 évben gyakorlatilag eltüntették a külföldi vendégforgalmat. Az éves aránymegoszlás 11,5 - 88,5 %-ra módosult a belföldi forgalom javára, és hasonló eredménnyel zárt 2021 év is, ekkor 12,5 %, 87,5 % arányt mérhettünk a statisztikák alapján. A pandémia végét követően fokozatosan növekedett a külföldiek Balaton térségi vendégforgalmának részesedése, 2022 év során 20,1 %, **2023 évben 23,1 %-os részesedés volt kimutatható, ami már közelít a 2019-es 23,3 %-os indexértékhez.**

24. ábra A belföldi és külföldi vendégek aránya a Balaton Kiemelt Üdülőkörzet kereskedelmi szálláshelyein 2001 és 2025 között

Forrás: KSH adatok alapján BIFÜ Nkft TK

Mint a vendégszám adatok esetén láttuk, hogy a 2024. évi adathoz képest rögzíthető bővülés inkább a külföldi vendégszám növekedési ütemének köszönhető, értelemszerűen a külföldi és belföldi vendégek arányának változásában is a külföldiek súlya emelkedett. **2025-ben arányuk elérte a 24,6%-ot, míg a hazai vendégek az összes vendég 75,4%-át tették ki. A külföldiek ~1%-pontnyi emelkedése ellenére hosszú időtávban is jelentősnek nevezhető, utoljára ilyen arányú külföldi vendégszám 2013-ban volt rögzíthető a Balatonnál.** A pandémia előtti évek vendégszám-megoszlása tartósan visszarendeződni látszik.

A vendégszámhoz hasonlóan a térségben eltöltött vendégéjszakák országon belüli aránya is alátámasztja a Balaton országon belüli pozícióinak a pandémiával párhuzamosan alakuló relatív erősödését, majd ezt követő gyengülését.

Az ezredforduló évében több mint 5 millió vendégéjszakát regisztráltak kereskedelmi szálláshelyeken a Balaton térségében, ennek kétharmada, közel 3,4 millió, külföldi vendégekhez kapcsolódott. A 2000-es évek első felében a vendégéjszakák száma fokozatosan csökkent, aminek az oka a külföldi vendégéjszakák számának visszaesése volt, ezzel párhuzamban a belföldi vendégek által eltöltött vendégéjszakák száma növekedett, 2005-ben már meghaladta a 2 milliót, 2006-ban pedig meghaladta a külföldi vendégéjszakák számát,

2006-tól kezdve minden vizsgált évben magasabb a belföldi vendégéjszakák száma a Balaton térségében a külföldiekénél.

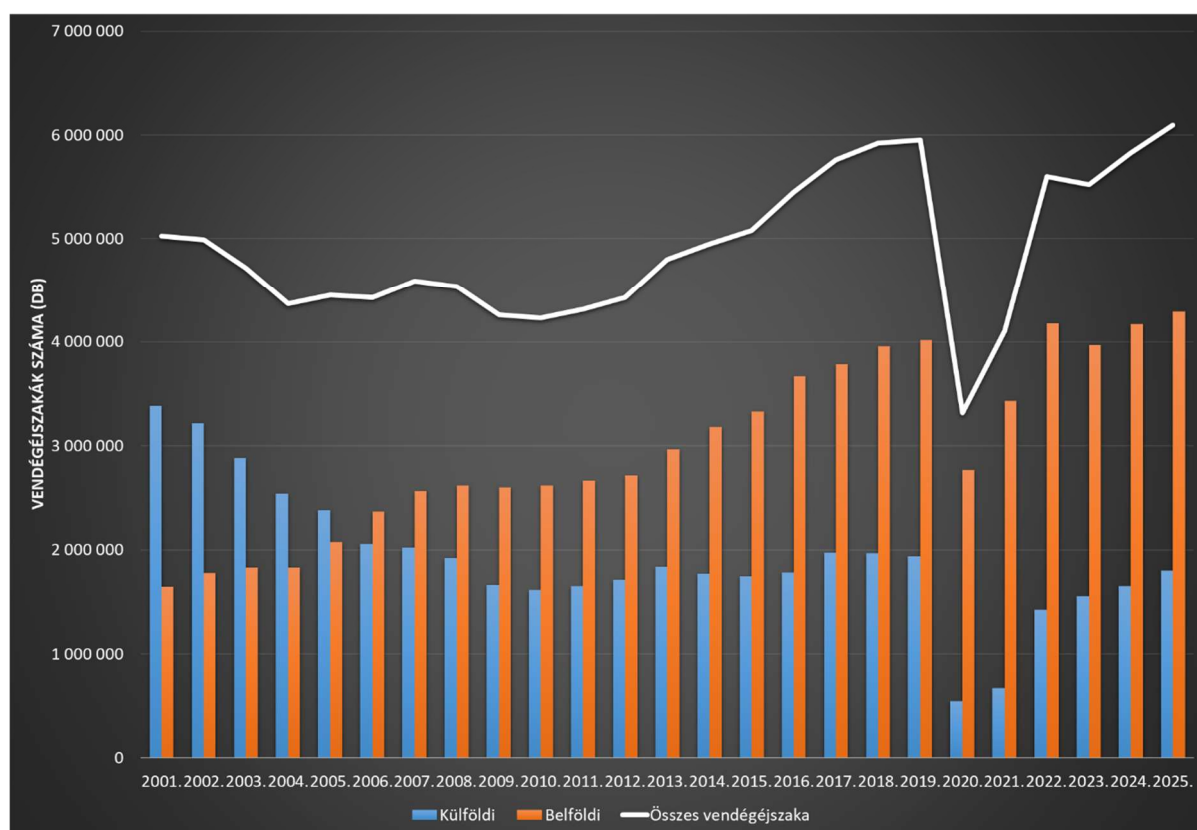
A belföldi vendégéjszakák száma 2007-ben több mint 2,5 millió, 2014-ben 3 millió feletti, a pandémia előtti utolsó évben, 2019-ben több mint 4 millió. Ugyanakkor a külföldi vendégéjszakák száma, ami 2001-től 2010-ig folyamatosan, évről évre 3,4 millióról 1,6 millióra csökkent, 2010-től ismét növekedésnek indult, a 2010-es évek végére stabilan 1,9 millió fölé erősödött, megközelítette a 2 milliót.

A 2020-2021 évek járványhelyzete a külföldi vendégéjszakák extrém csökkenését eredményezte, ezekben az években nagyjából 550-650 ezer külföldi vendégéjszaka került a kereskedelmi regiszterekbe. A növekedés a belföldi vendégéjszakák száma esetében lendületesebb és stabilabb. 2022-re relatíve helyreálltak a korábbi volumenek, ami alapvetően a belföldi forgalom rohamos növekedésével magyarázható. A belföldi vendégek gyakorlatilag megrohamozták a Balatont, de közel a duplájára növekedett a külföldiek által eltöltött vendégéjszakák száma is 2021-hez képest.

2023-ban visszaesés következett be a belföldi vendégéjszakák számában, míg a külföldiek által eltöltött vendégéjszakák száma tovább növekedett. **2024-ben** növekedés történt mind a két adat tekintetében, **a belföldi vendégek több, mint 4 millió, míg a külföldiek 1,8 millió vendégéjszakát töltöttek el a térségben.**

2025-ben a vendégszám adatokhoz hasonlóan a vendégéjszakaszám is bővült az előző évihez képest – mint a belföldiek, mind pedig a külföldiek felületén. Az összességében 6 millió 096 ezres vendégéjszaka-szám több mint 270 ezerrel haladja meg a 2024. évi értéket, amely 4,6%-os növekedést jelent. Egyúttal a legmagasabb érték a vizsgált, 2001 óta tartó intervallumban. A külföldi vendégek 1 millió 802 ezer, míg a belföldiek 4 millió 294 ezer vendégéjszakát töltöttek el a BKÜ kereskedelmi szálláshelyein. Ez utóbbi szintén a csúcserősség a 2001 év óta vizsgált időszakot tekintve. A külföldiek esetében ez az előző évihez képest 9%-nyi növekedés, míg a belföldiek esetében valamivel mérsékeltebb, 2,9%-os bővülési ütemet jelent.

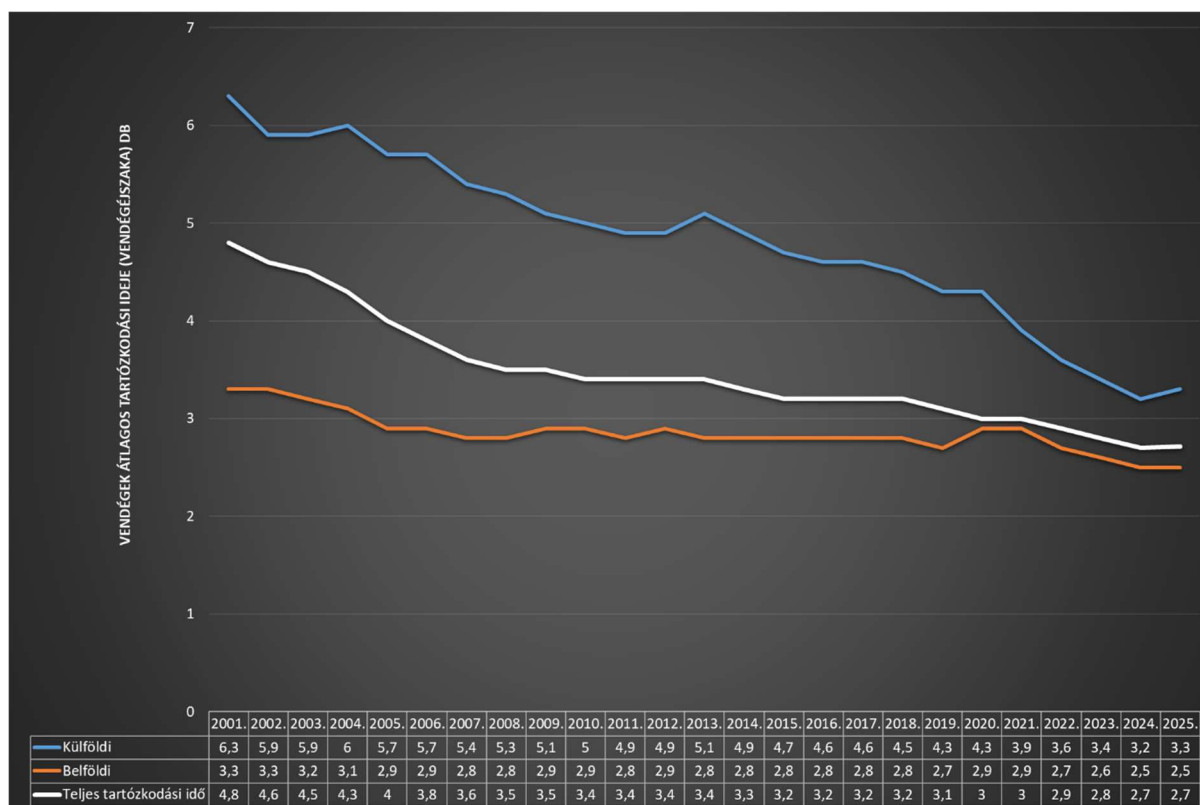
25. ábra Vendégéjszakák számának alakulása a BKÜ-ben 2001 és 2025 között

Forrás: KSH adatok alapján BIFÜ Nkft TK

A kereskedelmi szálláshelyeken regisztrált vendégek átlagos tartózkodási ideje hosszú időtrend szerint csökkenő linearitásban mozog a Balaton térségében. A negatív linearitást a külföldi vendégek átlagos tartózkodási idejének rövidülése alakítja. **Ez a trend 2024-2025 között megtörni látszott, a külföldiek által eltöltött vendégéjszakák száma 2013 után először emelkedést mutatott.**

26. ábra A kereskedelmi szálláshelyek vendégeinek átlagos tartózkodási ideje a BKÜ-ben 2001 és 2025 között

Forrás: KSH adatok alapján BIFÜ Nkft TK

Az ezredforduló évében a külföldi vendégek közel kétszer annyi időt tartózkodtak a Balaton körül kereskedelmi szálláshelyeken, mint a belföldiek, és a vendégek teljes tartózkodási ideje is közel állt az 5 vendégéjszakához. A 2000-es évek végére a külföldi vendégek átlagos tartózkodási ideje 6,3 vendégéjszakáról 5-re, a belföldieké 3 vendégéjszaka alá csökkent, és összességében 3,5 vendégéjszakára módosult az átlagos tartózkodási idő.

A XXI. század első évtizede a Balaton térségében az üdülési-rekreációs célú tartózkodás időtartamának fokozatos csökkenésével járt, ugyanakkor a belföldi vendégforgalom élénkülését is eredményezte.

2010-es években a külföldi vendégek tartózkodási idejének csökkenése folytatódott, ahogyan a külföldi vendégek száma is ritkult. Az évtized végére, a koronavírus-járványt megelőző utolsó évben 2001-hez képest már két teljes vendégéjszakával kevesebbet, átlagosan 4,3 vendégéjszakát tartózkodtak a térségben. Ugyanakkor a belföldi vendégek átlagos tartózkodási ideje a vendégek számának jelentős növekedése mellett nem változott lényegesen, stabilan 2,7-2,9 vendégéjszaka körül mozgott. A belföldi forgalom növekedése és a tartózkodási idő relatív stabilitása lényegesen csökkentette a külföldi vendégek számának csökkenéséből, illetve a külföldiek tartózkodási idejének csökkenéséből eredő negatív linearitás függvénymeredekségét. A negatív tendencia megmaradt, az átlagos csökkenés azonban egyre kevésbé dominálta a folyamatokat.

A koronavírus-járvány első évében, 2020 során az éves forgalom drasztikus visszaesése sem változtatott lényegesen sem a külföldi, sem a belföldi vendégek átlagos tartózkodási időtartamán. Ehhez hozzá kell tennünk, hogy a járvány egy hullámvölgye éppen az idegenforgalmi főszezon időszakára esett, ami a turizmusgazdaság éves veszteségeit jelentős részben pótolta. A 2024-re jellemző 2,7 éjszakás átlagos tartózkodási idő – ahogy minden korábbi évben – új minimumérték az adott indikátor kapcsán. Mindazonáltal a balatoni érték még mindig magasabb az országos, 2,4 éjszakás átlagnál.

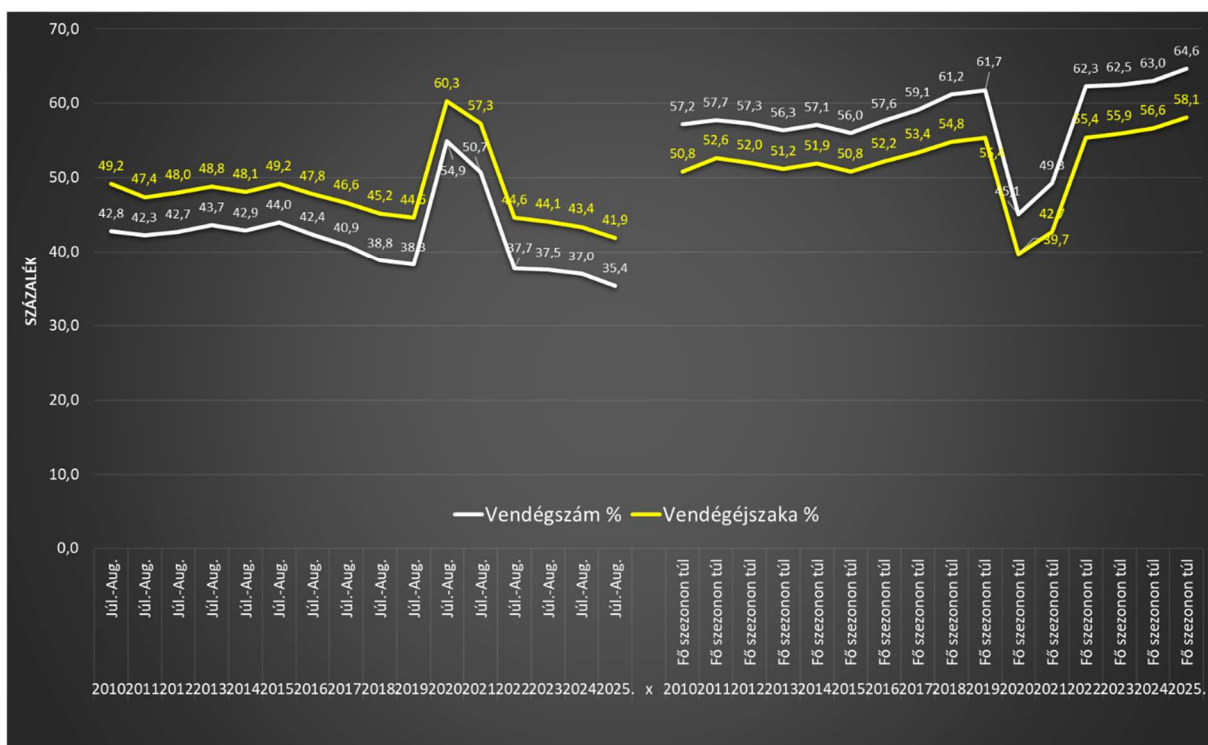
2025 évben a korábbi évekre jellemző folyamatos csökkenés megállt, és az átlagos tartózkodási idő 2,7 éjszakán, míg a belföldi vendégek tartózkodási ideje 2,5 éjén stagnált, nincs változás a korábbi évekhez képest. A külföldiek által eltöltött vendégéjszakák számában jellemző csökkenő trend megfordult, számuk a tavalyi 3,2 értékről 3,3-re emelkedett – ilyen emelkedés utoljára 2013-ban következett be.

A jelenségek értelmezése során arra a következtetésre juthatunk, hogy az utazási, rekreációs és tartózkodási szokások változásával kevesebb a hosszabb idejű tartózkodás, de gyakoribbá váltak az egy-kétnapos látogatások a Balaton körül.

A kereskedelmi vendégszám és a vendégéjszaka adatokat és az idegenforgalmi főszezon összforgalomra gyakorolt hatását hosszú időtávban külön is megvizsgáltuk.

Ebben a vizsgálatban a vendég és a vendégéjszakák éves gyakoriságát két klaszterbe osztottuk. Az egyiket a kiemelt idegenforgalmi főszezon, július-augusztus hónapok forgalmi adatainak együttese alkotja, a másikat az idegenforgalmi főszezonon kívüli teljes időszak. Így minden vizsgálati évben 100 %-ot oszthatunk szét mind a vendég, mind a vendégéjszakák számában a főszezon és a főszezonon kívüli időszakok csoportosításai szerint.

27. ábra Idegenforgalmi főszezon és az idegenforgalmi főszezonon kívüli vendégforgalom és vendégéjszakák megoszlása a BKÜ-ben 2010 és 2025 között

Forrás: KSH adatok alapján BIFÜ Nkft TK

A 2010-es években, a koronavírus-járvány időszakáig jellemzően a kiemelt idegenforgalmi főszezon időszakán kívül keletkezett a Balaton térségi vendégforgalom nagyobb hányada. Azonban a július-augusztus hónapok forgalmi tömege óriási, átlagosan a vendégek több mint kétötöde, és a vendégéjszakák közel fele ezekben a hónapokban regisztrálódik. **A főszezonon kívüli időszak részesedése a 2010-es évek szezonális csúcsokat tompítani igyekvő turizmuspolitikájának köszönhetően fokozatosan szélesedik.** A koronavírus-járványt megelőző évben, 2019 során már a vendégek több mint 60 %-a, illetve a vendégéjszakák mintegy 55 %-a az idegenforgalmi főszezonon kívül került regisztrálásra.

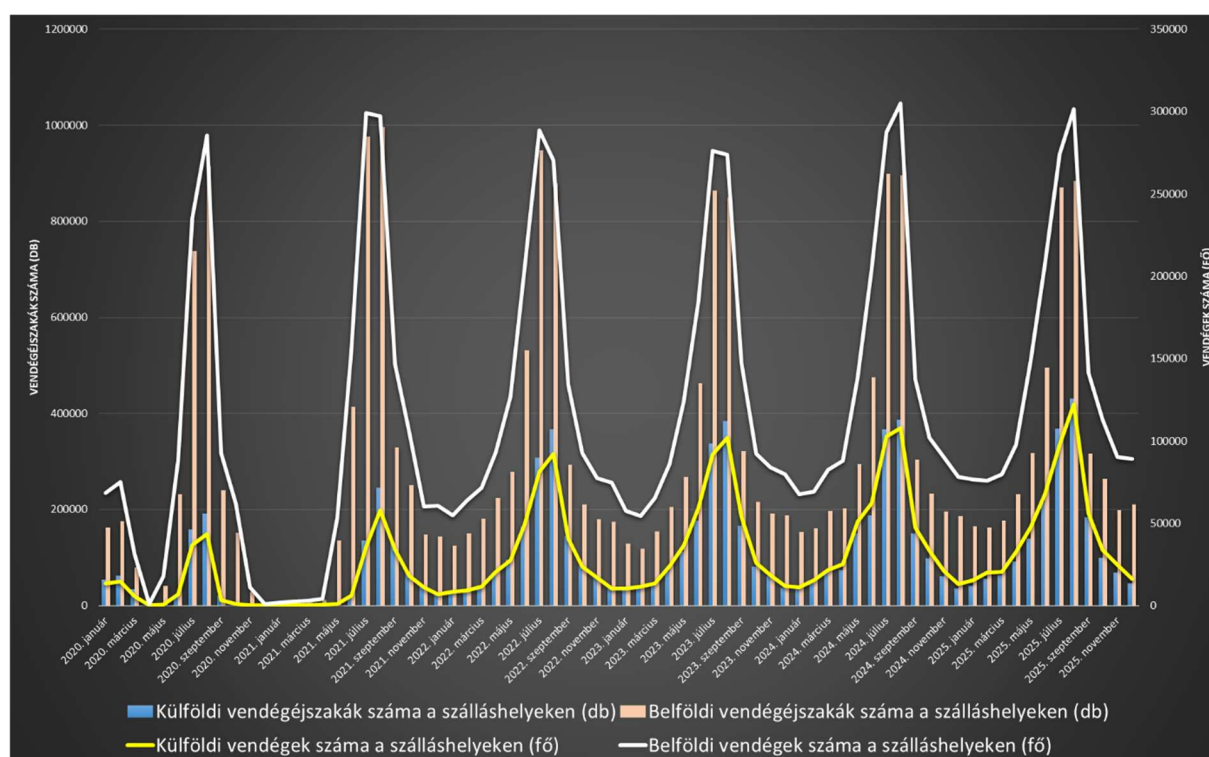
Ezt, a térség szempontjából alapvetően kedvező, szezonhosszabbítást célzó folyamatot vágta ketté a koronavírus-járvány, ami korlátozási szükségszerűségek, és ezek szintén szükségszerű feloldásából következően a főszezonra koncentrált a vendégforgalmat.

A jelenség átmenetinek bizonyult, a járványügyi korlátozásokat követően **visszarendeződtek a korábbi trendeknek megfelelő adatok. 2025-ben minden eddiginél magasabb arányú volt a főszezonon kívüli időszak részesedése a vendégek és vendégéjszakák számából.** A vendégek 64,6%-a, míg a vendégéjszakák 58,1%-a volt a július-augusztusi időszakon kívül regisztrálható. Ezzel szemben a főszezon részesedése a vendégszám tekintetében 35,4%-ot, a vendégéjszakák száma tekintetében 41,9%-ot tett ki.

A folyamatok részletes követése érdekében megvizsgáltuk a külföldi és belföldi vendégek és vendégéjszaka gyakoriságok alakulását havonkénti megoszlásban, 2020 januárja és 2025 decembere között.

A havi adatok élesen jelzik 2020 és a 2021 időszak atipikus jelenségeit. 2020 végén és 2021 elején a tavasz végéig gyakorlatilag nem volt vendégforgalmi aktivitás. A 2021 évi nyári forgalom ismét csúcsokat döntött, ezt követően ősszel a forgalomcsökkenést már nem befolyásolták újabb drasztikus járványügyi korlátozások.

28. ábra **Külföldi és belföldi vendégéjszaka és vendégszám havonkénti megoszlása BKÜ-ben 2020 és 2025 között**

Forrás: KSH adatok alapján BIFÜ Nkft TK

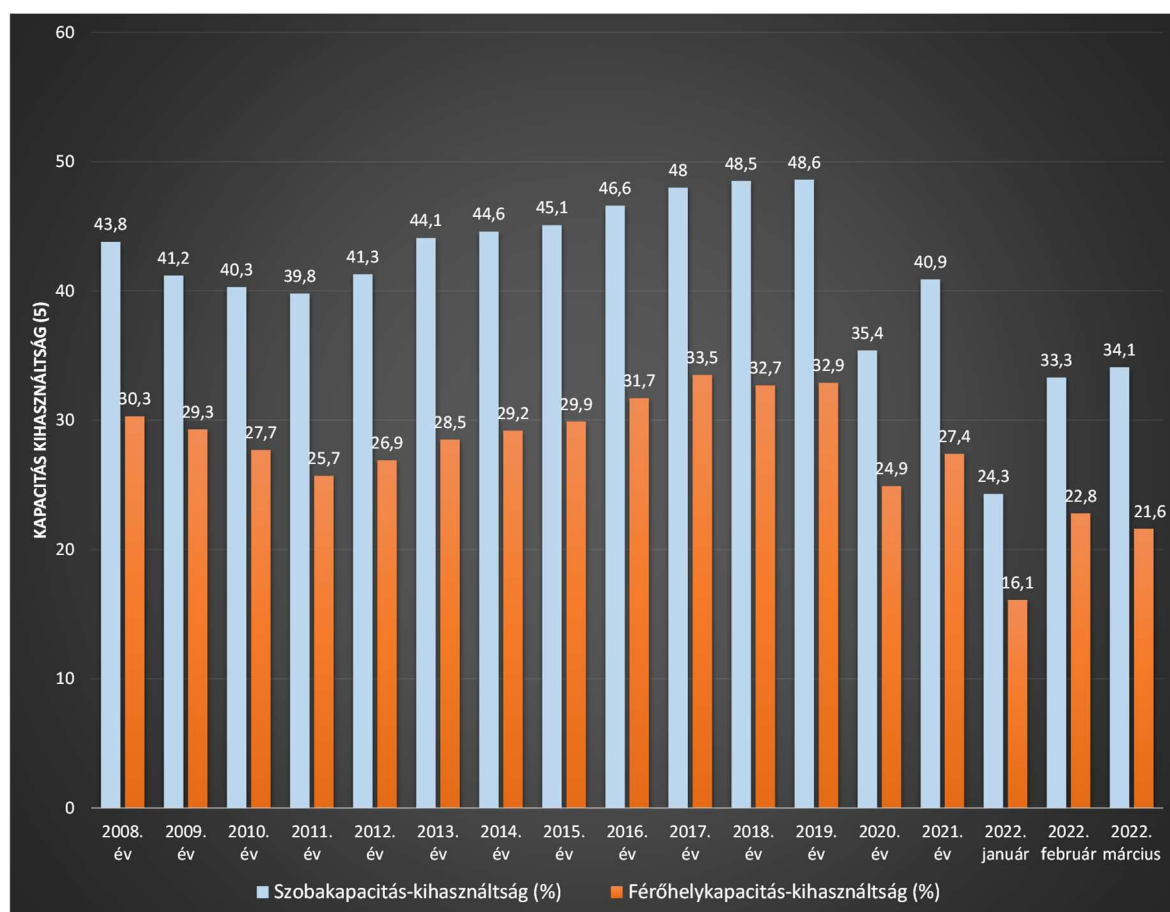
2023-ban, a teljes vendégforgalom több mint harmada, 37,3 %-a érkezett a Balaton térségébe az idegenforgalmi főszezon két kiemelt hónapjában, júliusban és augusztusban. A belföldi vendégek vonatkozásában a nyári vendégarány 41,7 %, a külföldiek metszetében 45-46 % közötti érték. Ezen értékek, ha nem is jelentősen, de tovább csökkentek 2024 év során

2024-et tekintve az előző évihez képest valamelyest csökkent a július-augusztusi hónapok részesedése a belföldi vendégszám vonatkozásában. Az összes belföldi vendég 35,9%-a érkezett ekkor a kiemelt üdülőkörzet kereskedelmi szálláshelyeire, míg a külföldi vendégek esetében ez 41,1%. A vendégéjszakák tekintetében némileg hangsúlyosabb a július-augusztusi hónapok szerepe: a belföldiek által eltöltött vendégéjszakák 42,7%-a, míg a külföldiek által eltöltöttek 45,3%-a kapcsolódik a legmelegebb nyári hónapokhoz.

2025 évre a főszezon hónapjainak relatív súlya tovább esett mind a vendégek, mind vendégéjszakák számának tekintetében. A belföldi vendégek 33,9%-a, míg a külföldi vendégkör 39,7%-a érkezett a térség kereskedelmi szálláshelyeire. A vendégéjszakák esetében továbbra is valamivel magasabb a július-augusztus hónapok részesedése, a belföldi vendégéjszakák 40,8%-a ebben az időszakban kerül regisztrálásra. A külföldi vendégéjszakák esetében a szám magasabb, 44,3%, bár így is elmarad a tavalyi értéktől.

A főszezon szerepének tartósan azonosítható csökkenését számos tényező együttes hatása okozhatja. Ezek között említendő az utazási szokások megváltozása, az átlagos tartózkodási idő csökkenése, hiszen rövidebb időtartamú utazásokat a főszezonon kívül is meg lehet tenni, vagy éppen a nyári forróság időszakának kitolódása. Emellett a költséghatékonyság szempontjainak előtérbe kerülése is hangsúlyossá válhatott, hiszen a mérsékelt árú szálláshelyeket kínáló elő- és utószezon az érzékeny vendégkör számára prioritást élvezhet.

29. ábra A kereskedelmi szálláshelyek szoba- és férőhely kapacitás kihasználtsága a Balaton Kiemelt Üdülőkörzetben 2008 és 2022 márciusa között (%)

Forrás: KSH adatok alapján BIFÜ Nkft TK

A kereskedelmi szálláshelyek korábbi szoba- és férőhely-kapacitás kihasználtság mutatóit a KSH 2022 második negyedévéől módszertani változtatás miatt egy ideig nem közölte. A kapacitás adatokat a szálláshelyeken kiadható szobák és férőhelyek száma, illetve a működő

szálláshely egységek havonkénti gyakorisága helyettesíti. A jelen monitoring beszámolóban **összegezzük a korábbi, és bemutatjuk az új** kapacitás mutatók adatait.

Üdülőkörzeti szinten a szobakapacitás kihasználtsága 2008 és 2011 között mérséklődött, ezt követően azonban 2019-ig folyamatosan növekedett. A szobakapacitás-kihasználtság a 2011 évi 39,8 %-ról 2019-re 48,6 %-ra erősödött. Hasonló folyamat ment végbe a férőhelykapacitás-kihasználtságban is, 2008 és 2011 között csökkenést, ezt követően jelentős növekedés figyelhető meg, a 2011 évi 25,7 %-os kapacitás-kihasználtság 2019-ben már 32,9 %.

A változás trendje országosan is hasonló, mind a szoba, mind a férőhely kapacitások kihasználtságában növekedés mutatkozik azzal a különbséggel, hogy a növekedés meredeksége nagyobb, és alacsonyabb bázisontról rugaszkodott el. A szobakapacitások kihasználtsága országosan a 2010 évi 37,6 %-ról 2019-re 51,4 %-ra, a férőhely kapacitásoké ugyanezen idő alatt 25,3 %-ról 33,2 %-ra módosult. 2020-ban értelemszerűen egy roppant erőteljes törés volt észlelhető a kapacitás-kihasználtsági adatokban.

Országos szinten a szobakapacitások kihasználtsága 22 százalékponttal 29,2%-ra, míg a férőhely kapacitások kihasználtsága 14 százalékponttal 19,5%-ra esett vissza. A Balatonnál ez a mutató némileg kedvezőbb: a szobakapacitások kihasználtsága kapcsán 13 százalékpontos visszaesés volt rögzíthető, a férőhelyek kapcsán pedig 8 százalékpontos csökkenés, így a két mutató az országos értéknél számottevően kedvezőbb 35,4 illetve 24,9%-os értéket vett fel.

Az éves szoba és a férőhely kapacitás kihasználtság adatok a koronavírus-járvány időszakában értelemszerűen jelentősen csökkentek, havi viszonylatban korlátozások és azok feloldása okozta óriási differenciák alakultak ki. Egészen minimális, 1-2 %-os értékekről július-augusztusra 61-71 %-os szintekre ugrott a szobakapacitás kihasználtság, ugyanakkor a férőhely kapacitás kihasználtság 44 % és 52 % között alakult, ezzel messze magasan az országos szint felett teljesített. 2021 nyarán még a 2020. évet is meghaladó szálláshelykapacitás-kihasználtság adatok voltak rögzíthetők.

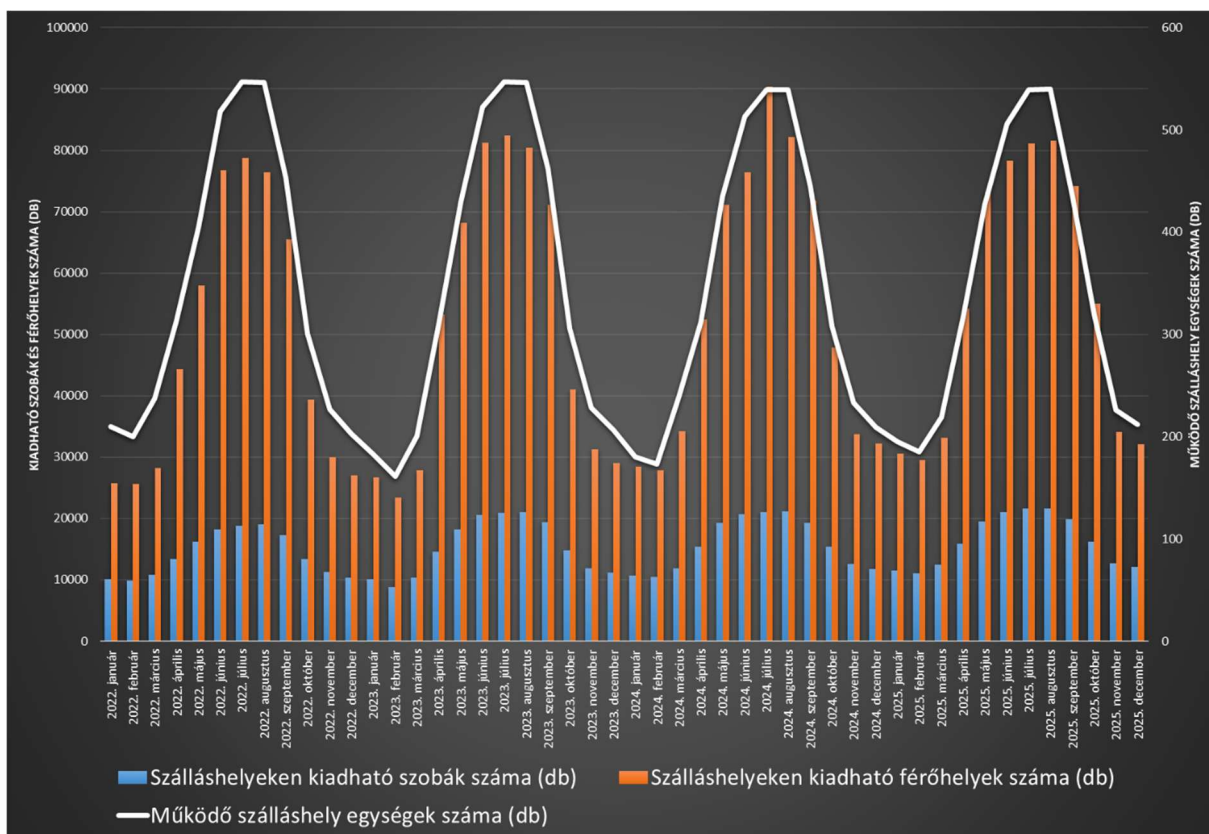
2022 első hónapjaiban, a szobakapacitás kihasználtság növekedése figyelhető meg, amit összességében a férőhely kapacitások kihasználtsága is követ, előre jelezve egy újabb, sikeres turisztikai évet. A 2022-től látható folyamatokat az új adatközlésben szereplő kapacitásadatok alapján értékeljük.

Az üdülőkörzetben **működő szálláshely egységek** éves átlagos száma 2022-ben 347 db, 2023-ban 342 db, 2024-ben 344, **2025-ben pedig 343 volt**. Az üzemelő szálláshelyek száma mindhárom évben az idegenforgalmi csúcsidőszakban, július-augusztus hónapok során legalább a két és félszerese a téli időszakban is működő szálláshelyeknek. A működő egységek száma az előszezon során a téli időszakhoz képest tavaszra megduplázódik, az utószezonban ősszel, a nyári időszakhoz képest megfelelődik.

A **szálláshelyeken kiadható szobák** száma 2022-ben átlagosan 13760 db, majd az évek átlaga folyamatosan **emelkedett 2025-ig, ekkor átlagosan 16302 kiadható szobával számolhatunk**.

2022-ben a nyári időszak során végig 18000 felett alakult, 2023-ban július-augusztus hónapokban meghaladta a 20000-et, 2024-ben és 2025-ben átlépte a 21 ezret is! Míg 2022-ben a téli időszak során 10378 volt a szálláshelyeken kiadható szobák minimális száma, 2023 decemberében 11131 szoba, 2024 decemberében 11710, 2025 utolsó hónapjában pedig már 12138 szoba várta a vendégeket.

30. ábra Szálláshelyeken kiadható szobák, férőhelyek, és a működő szálláshely egységek havonkénti száma a BKÜ-ben 2022. január és 2025. december között

Forrás: KSH adatok alapján BIFÜ Nkft TK

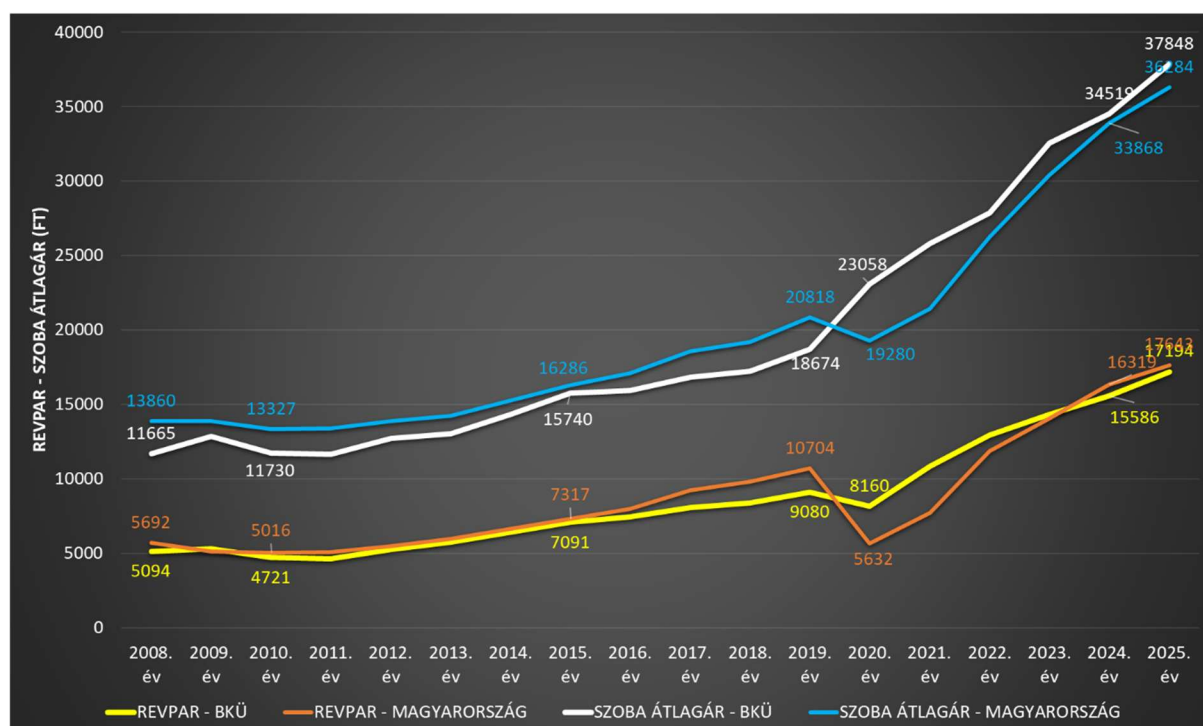
A **szálláshelyeken kiadható férőhelyek** éves átlagos száma 2022 során 47965 db, 2023-ban 51331 db volt, majd 2024-ben 54068, 2025-ben pedig visszafogottabb emelkedéssel, de a korábbi évet meghaladva számuk 54735 darabra emelkedett. 2022-23-ban a Balaton térségi férőhely kapacitások 23000 és 80000 között mozogtak. Ehhez képest 2024 júliusában a férőhely-kapacitások megközelítették a 90 ezret (89 696), és augusztusban is meghaladták a 80 ezret. Ez **2025-re visszaesett, a főszezon hónapjaiban 81000 körüli férőhely jegyezhető.**

Kiemelt indikátor a kereskedelmi szálláshelyeken mért egyedi jövedelmezőségi mutató, a REVPAR (Revenue Per Available Room), azaz az egy szoba egy működési napjára jutó szállásdíj Ft-ban kifejezett értéke. A KSH módszertani változtatások és adatátvezetések miatt több mint két évig szüneteltette a REVPAR és szoba átlagár adatok közzétételét. Azokat sem országosan, sem semmilyen területi bontásban nem közölte. Jelen állás szerint újra elérhetővé

vált a turisztikai bevételi adatok teljes spektruma, köztük a REVPAR és a szoba átlagár adatok éves és havi bontások szerint is.³⁸

A REVPAR (Revenue Per Available Room), azaz az egy szoba egy működési napjára jutó szállásdíj Ft-ban kifejezett értéke 2008-ban 5 000 Ft környékén állt a Balaton térségében, országosan ennél mintegy 700 Ft-tal magasabb összegen pozicionálódott. Két évvel később, 2010-ben mind az országos, mind a BKÜ REVPAR érték alacsonyabb volt a 2008 évinél, 4700 Ft környékére süllyedt a BKÜ-ben, és 5 000 Ft-os szintre országosan.

31. ábra Éves REVPAR és szoba átlagárak alakulása a BKÜ-ben és Magyarországon 2008 és 2025 között

Forrás: KSH adatok alapján BIFÜ Nkft TK

A REVPAR összegértéke 2011-től 2019-ig országosan és BKÜ szinten is ütemesen növekedett, 2015-ben közel 7 000 Ft az üdülőkörzetben, országosan mintegy 7300 Ft, 2019 évben BKÜ szinten több mint 9 000 Ft, országosan csaknem 10 700 Ft. 2010 évhez képest országosan mintegy 113 %, a Balaton térségében közel 92 %-os növekedés regisztrálható.

A REVPAR értéke a koronavírus-járvány időszaka alatt éves szinten bezuhant, aminek az oka a nyitvatartási idők radikális korlátozása lehet, amely azonban nyitvatartási időszakban, ami a vendégforgalmi főszezonra súlyozódott, az árak radikális, de csak átmeneti emelkedésével járt, éves vetületben jelentős visszaesés tapasztalható a 2019-es szinthez képest.

³⁸ A korábban közölt adatokhoz képest adatsor egyes éveiben az utólagos adatmódosítások miatt eltérés tapasztalható, illetve minimális eltérés van a korábbi és a jelenlegi módszertan alapján számolt 2021-es év adataiban is. 2021 év adatai esetében az új módszertan alapján számolt adatokat vettük figyelembe.

A járványidőszak végével a REVPAR további jelentős mértékű emelkedése következett be.

2025 évben a REVPAR szintje mind országosan, mind a BKÜ-ben áttörte a 17 000 Ft-os sávot, utóbbiban 17194 Ft értéket ért el. Mindkét esetben minden eddigi mérésnél magasabb összeg.

A szoba átlagárak változása a REVPAR mozgásával homogén. A szoba átlagárak Magyarországon 2008 és 2019 között végig magasabbak voltak az üdülőkörzeti szinteknél. A BKÜ-ben 2008 évben 11 665 Ft, 2010-ben 11 730 Ft, 2015-ben 15 740 Ft, 2019-ben 18 674 Ft volt.

A koronavírus-járvány a szoba átlagárak jelentős emelkedését generálta a Balaton térségében, 2020 évtől minden eddigi évben magasabbak az átlagos szobaárak a Balaton körül, mint országosan. 2020-ban több mint 23 000 Ft volt az átlagos szobaár a BKÜ-ben, míg országosan 19 280 Ft, a különbség 3 778 Ft.

2025 évben az átlagos szobaár 37 848 Ft a BKÜ-ben, országosan 36 284 Ft, a különbség 1564 Ft-ra csökkent, viszont az előző évben ennél jóval alacsonyabb, 696 Ft volt.

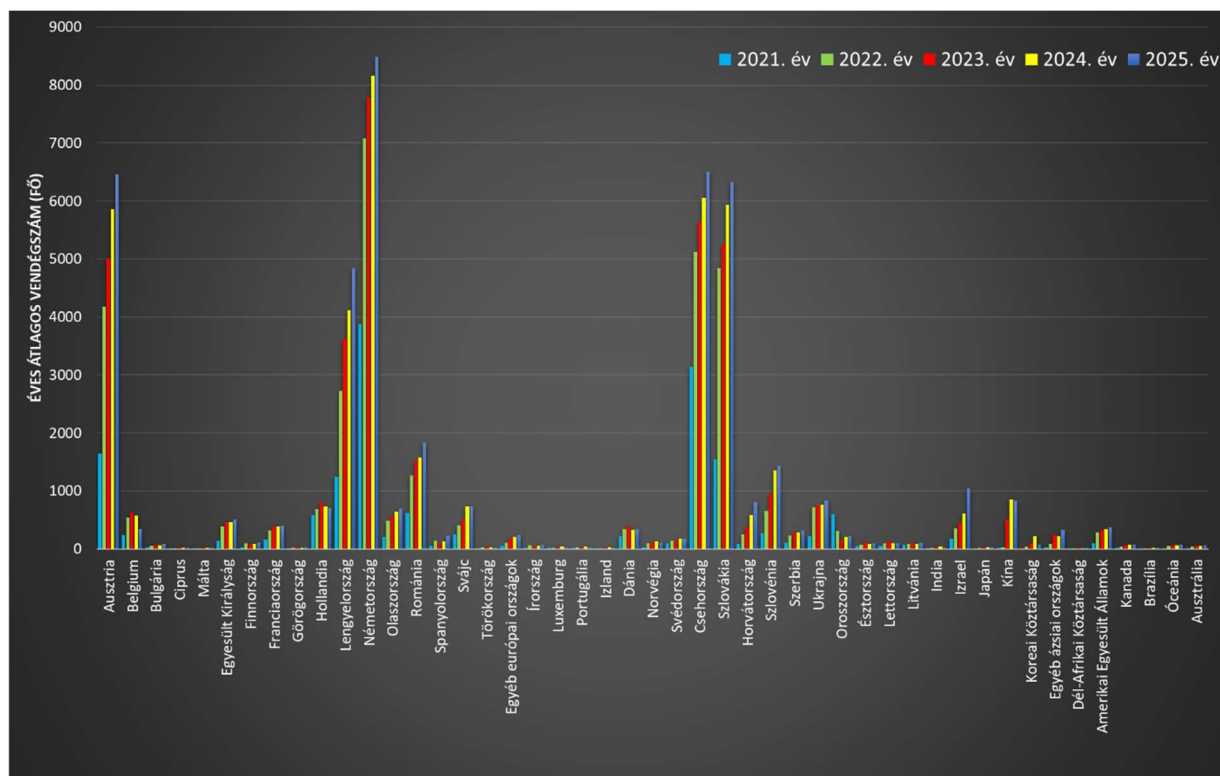
A korábbiaktól eltérő módon, a KSH 2021 évig visszamenőlegesen **kiemelt helyen közli** a regisztrált turisztikai szálláshelyek külföldi vendégforgalmára vonatkozó adatokat küldő országok szerint Magyarország szálláshelyein.

Több mint **40 országra** közölnek részletes forgalomkövetési adatokat, amelyek csoportosíthatók földrészek szerint is. A **regisztrált külföldi vendégek elsőprő többsége, mintegy 93 %-a Európából érkezik a Balatonhoz**, döntően az Európai Unió területéről. Az Európán kívüli vendégkör Izrael, Kína és az USA vonatkozásában releváns.

A legtöbb külföldi vendég a környező országokból látogat a térségbe. Úgy tűnik, a távolság továbbra is alapvetően fontos tényező a külföldi vendégkör nemzetiségi összetétele kapcsán.

A legtöbb külföldi vendég továbbra is Németországból érkezik a Balaton térségébe. A német vendégek száma a koronavírus-járvány végétől folyamatosan növekszik, 2021-ben mintegy 4 ezer, 2022-ben közel 7 ezer, 2023-ban több mint 7 és fél ezer, 2024-ben már több, mint 8 ezer, 2025-ben pedig csaknem 8 és fél ezer német vendéget regisztráltak.

32. ábra Turisztikai szálláshelyek külföldi vendégforgalma küldő országok szerint a Balaton térségében 2021 és 2025 között

Forrás: KSH adatok alapján BIFÜ Nkft TK

Kiemelkedően jelentős az **osztrák, a cseh, a szlovák és a lengyel** vendégkör a Balaton térségében. Ezek gyakoriságsorrendje a vizsgált évek metsztében nem feltétlenül egyforma, de az ide látogató turisták tömegét tekintve kiemelkednek a többiek közül.

További releváns számú, és növekvő vendégkör látogatja a Balaton térségét évről évre Romániából, Szlovéniából, Belgiumból és Hollandiából, Olaszországból, Svájcban és az Egyesült Királyságból, és az utóbbi egy-két évben már Franciaországból, Dániából és Izraelből is.

A Balaton térségében regisztrált nem európai külföldi vendégkör nagy része kínai, illetve a 2025 előtti évekhez képest több mint 50 %-al növekedett az ukrán turisták száma, ami érdekes jelenség egy háború sújtotta ország esetében.

5. Foglalkoztatás, munkanélküliség

A BKÜ foglalkoztatottsági helyzetképe alapvetően a munkanélküliség eltérő mértékű **ciklikus ingadozásainak** függvényében változó. A munkanélküliség és a foglalkoztatottság egymással szorosan összefüggő szakaszos ingadozását nem véletlen módon a **turizmusgazdaság térségi működése** mozgatja, vagyis az **idegenforgalom szempontjából hangsúlyos és kevésbé hangsúlyos szezonok** periodikus váltakozásai alakítják. Értelemszerűen olyan időszakokban, amikor nem, vagy kevésbé érvényesülnek egy globális egészségügyi válsághelyzet, illetve geopolitikai természetű konfliktusok gazdaságra gyakorolt közvetett és széleskörű hatásai.

A **koronavírus-járvány** éveiben, 2020-2021 során a pandémia hatásainak érvényesülésével kellett számolnunk, ami felülírta a korábbi trendek megszokott jelenségeit és **változtatott a munkanélküliség és foglalkoztatottság térségi arculatán**. A 2022-ben eszkalált **orosz-ukrán háború** újabb pénzügyi, gazdasági és energetikai válsághelyzetet teremtett. Tekintettel arra, hogy a Balaton térségének gazdasága, ennek révén munkaerőpiaca is kitett a turizmus teljesítményének és az ezt meghatározó környezeti-társadalmi feltételeknek, mind a pandémia, mind a háború, kihívásokat állítottak az üdülőkörzet elé. Ugyanakkor a BKÜ munkanélküliségi adataiból látható, hogy **mély válságjelenségek elkerülték a térségi munkaerőpiacot**.

A munkanélküliségi adatokat hosszú időtávban vizsgálva kijelenthetjük, hogy a regisztrált (nyilvántartott) álláskeresők éves átlagos száma a **BKÜ-ben** a századfordulót követő néhány évben mérséklődött, majd 2002-től 2009-ig évről évre emelkedett, 2009 év egészében nagyjából 10 %-os szinten tetőzött. 2009-től egy 2012-es törésévet leszámítva fokozatosan csökkent 2019-ig, amikor az éves ráta 4 % alá, 3,71 %-ra csökkent, **a 2010-es évtizedben összességében mintegy 6 százalékpontos csökkenés következett be**. Magyarországon még az üdülőkörzetinél nagyobb mértékben, 11,3 %-ról 3,5 %-ra mérséklődött a munkanélküliség, ami csaknem 8 százalékpontos csökkenés.³⁹ 2019 év végén az országos és a BKÜ munkanélküliségi ráta értéke sokkal alacsonyabb volt az euró-övezeti (7,5 %), akár az Európai Unió tagországainak közös munkanélküliségi rátájánál (6,8 %), mindössze négy uniós ország munkanélküliségi ráta értéke volt ennél is alacsonyabb.⁴⁰

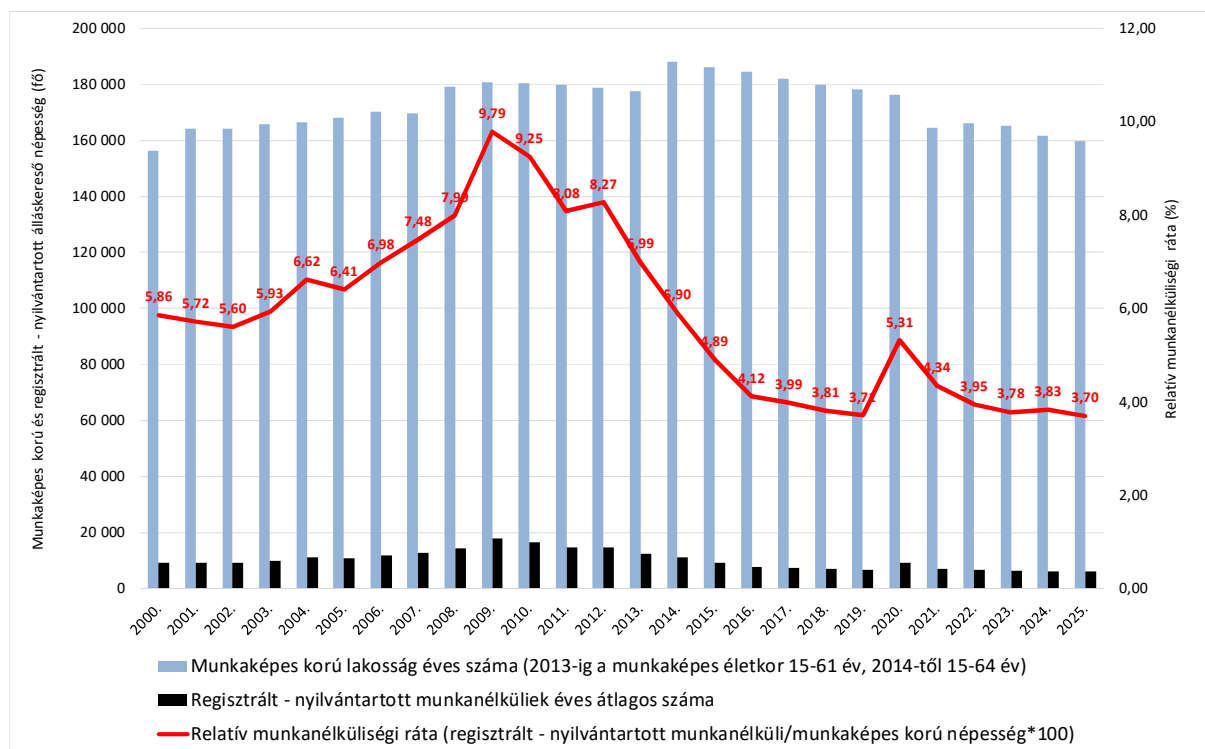
A munkanélküliségi ráta éves átlagos szintjének mélypontját követően a pandémia első évében, 2020-ban megfordult az évtizedes, csökkenő tendencia.

A munkaerőpiacon évtizedes távlatban kialakult nemzetgazdasági szempontok alapján kialakult kedvező folyamatokat szakította meg a sorozatos megbetegedési hullámokat előidéző koronavírus-járvány, amely **a foglalkoztatás mértékének csökkenését és a munkanélküliség újólagos, átmeneti emelkedését eredményezte**. A Balaton Kiemelt Üdülőkörzetben számottevő munkaerő-piaci anomáliák bontakoztak ki 2020 során a szálláshely-szolgáltatás és vendéglátás területén.

³⁹ Forrás: 2.3.2. Munkanélküliség https://www.ksh.hu/thm/2/indi2_3_2.html

⁴⁰ Forrás: EuroStat. <https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/tps00203/default/table?lang=en>
Csehország: 2,2 %, Németország: 3,1 %, Lengyelország: 3,2 %, Málta: 3,4 %.

33. ábra A munkavállalási korú lakosság éves száma, a regisztrált munkanélküliek száma, valamint a munkanélküliségi ráta éves átlagértéke a Balaton Kiemelt Üdülőkörzetben 2000 és 2025 között

Forrás: TeIR és NFSZ adatok alapján BIFÜ Nkft TK

Ekkoriban a kiemelt térség munkanélküliségi rátája a 2014-2015-ös szintre emelkedett, ami a térség egészét tekintve 5,31 %-os munkanélküliségi rátát jelentett, azonban a munkanélküliség emelkedése átmeneti jelenség maradt. A pandémiától több hullámban terhelt 2021-es évben már újbóli, mérsékelt ütemű csökkenést regisztrálhattunk, a rátaérték ebben az évben **a KSH által utólagosan korrigált adatok alapján 4,34%-ra**, 2022-ben 3,95 %-ra csökkent.

A járványt követő évek során az éves átlagos munkanélküliség kis mértékben tovább mérséklődött, ≈3,8 %-os körüli értéken pozicionálódik, az éves index 2023-ben 3,78 %-ra, 2024 évben 3,83 %-ra, 2025-ben 3,70 %-ra módosult. Ezek a munkanélküliségi rátaértékek a pandémiát közvetlenül megelőző évek, 2018-2019 évek rátaértékeinek felelnek meg, lényegében **a járványt megelőző időszak munkanélküliségi helyzetképe rendeződött vissza.**

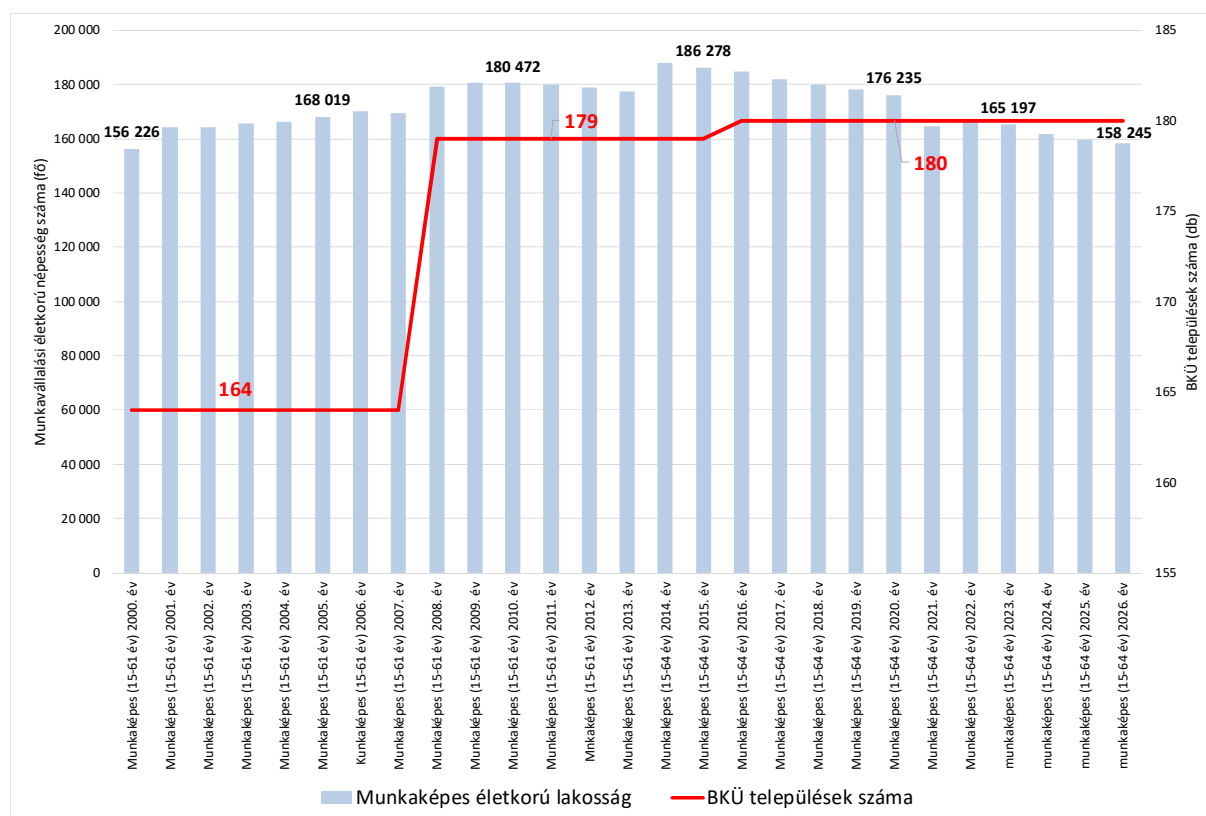
A munkanélküliségi ráta mozgása és értéke értelemszerű összefüggésben van a foglalkoztatottsági index értékeivel. A foglalkoztatottak száma 2010 és 2025 között, a pandémiás 2020-as és 2021-es évek kisebb megtorpanásaival együtt is tartósan növekedett. Magyarországon 3,7 millióról **közel egymillió fővel**, 4,6 millióra emelkedett a foglalkoztatottak száma, a 15-64 év közöttiek éves foglalkoztatottsági rátája megközelíti a 75 %-ot.⁴¹

⁴¹ Bővebben: A 15-64 éves népesség foglalkoztatottsága: https://www.ksh.hu/stadat_files/mun/hu/mun0093.html
KSH Gyorstájékoztató: 2026. február. <https://www.ksh.hu/gyorstajekoztatok/#/hu/document/fem2602>

A foglalkoztatottak mintegy 98 %-a sorolható a 15-64 éves korcsoportba, ez a Balaton Kiemelt Üdülőkörzet területén élő állandó lakosságból a munkavállalási korú, 15-64 éves népességet alapul véve a 2020-as évtized első felében átlagosan mintegy 165-166 ezer embert jelent.

Ugyanakkor a munkaképes korú lakosság számának fokozatos csökkenése figyelhető meg: 2016 és 2026 között összesen mintegy 26 500 ezer fővel csökkent a 15-64 éves lakosság száma a kiemelt üdülőkörzetben – ez egy Siófok méretű város teljes lakosságszámával egyenértékű! Az elmúlt néhány évben, 2022 és 2026 között közel 8 000 fővel szűkült a térség aktív korú népességének száma. A 15-64 éves munkaképes korú népesség száma 2026 év elején 158 245 főre csökkent.

34. ábra Munkaképes korú lakosság számának alakulása és a BKÜ településeinek száma 2000 és 2026 között

Forrás: KSH-TeIR adatok alapján BIFÜ Nkft TK

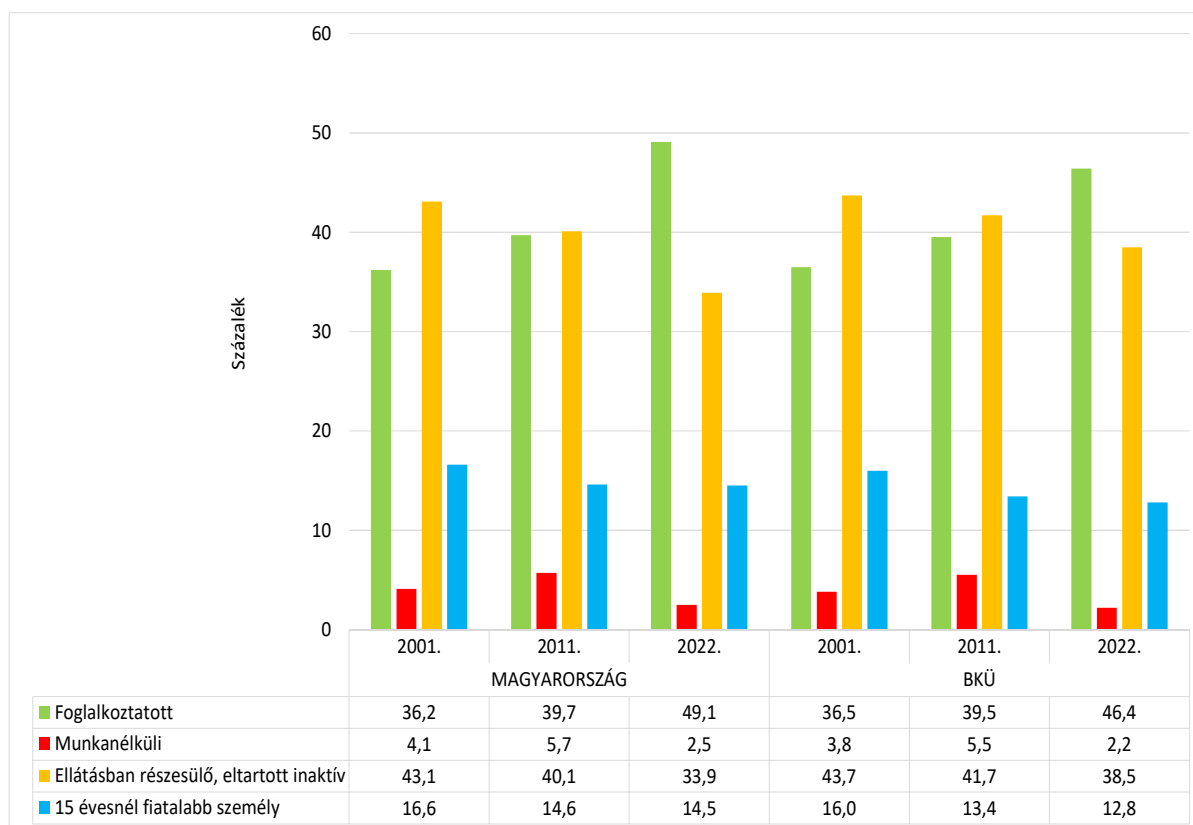
A KSH népszámlálási adatai alapján A foglalkoztatottak száma hosszú időintervallumban emelkedett mind Magyarországon, mind a BKÜ-ben. A 2001-es és a 2011-es népszámlálás időpontjában a foglalkoztatottak aránya közel egyforma volt országosan és a BKÜ-ben,⁴² 2001-ben 36-36,5 % között, 2011-ben 39,5-39,7 % alakult. A legutóbbi, 2022. évi népszámlálás során a foglalkoztatottak aránya országosan 49,1 %-ra emelkedett, ez mintegy 4,7 millió

⁴² A 2001-évi BKÜ adatokat az akkor hivatalos területiség alapján 164 településre számítottuk.

aktív keresőt jelentett ebben az évben. A BKÜ-ben ez a rátaérték 46,4 %-on alakult, ami több mint 118 ezer embernek felelt meg.

A munkanélküliek aránya 2001 és 2011 között növekvő, 2011 és 2022 között lineáris csökkenést mutat, a BKÜ-ben minden összehasonlítás szerint alacsonyabb az országos értékeknél.⁴³ Az ellátásban részesülő, eltartott inaktív népesség aránya a foglalkoztatottság bővülésével arányban csökken mind országosan, mind az üdülőkörzetben. A csökkenés üteme országosan dinamikusabb, mint a BKÜ-ben. 2022-ben az ellátásban részesülő, eltartott inaktív népesség aránya az üdülőkörzet teljes lakosságának 38,5 %-át, országosan a népesség 33,9 %-át alkotta.

35. ábra Gazdasági aktivitás és inaktivitás alakulása Magyarországon és a BKÜ-ben a legutóbbi három népszámlálás eszmei időpontjában (2001; 2011; 2022 évek)

Forrás: KSH Népszámlálási adatbázis alapján BIFÜ Nkft TK

A 15 év alattiak aránya mind országosan, mind térségi szinten csökken, az üdülőkörzeti érték minden népszámlálás időpontjában alacsonyabb az országosnál. **Ez, a lényegesen magasabb eltartott-inaktív népességgel társulva ugyancsak alátámasztja a demográfiai fejezetben már részletezett, alapvetően kedvezőtlen népesedési helyzetet.**

⁴³ A népszámlálás munkanélküliségi indexértéke a foglalkoztatottak aktuális számának felhasználásával kerül megállapításra, nem a munkaképes korúak száma alapján. A jelen munkanélküliségi adat az abszolút index, a munkaképes korúak alapján alkalmazott mutató a relatív index.

Ugyan a szezonális hatások csökkentése terén 2010 és 2020 között jelentős eredményeket sikerült elérni a Balatonnál a szálláshelyfejlesztések és a turisztikai szolgáltatás- és attrakciófejlesztések révén, az egész éves turisztikai foglalkoztatás továbbra is távlati cél maradt.

A turizmuszektor évtizedes fellendülést követően 2019-re már igen jelentős munkaerő, képzett munkaerő, létszám és kapacitásgondokkal küzdött,⁴⁴ ez a problematika sajátosan társult a járvány helyzet által generált foglalkoztatási anomáliákkal.

A 2020 során vendégforgalom tavaszi, őszi és téli élénkülése elmaradt, és a turizmuszektor ismétlődő leállása egy passzív munkavállalási korú réteget eredményezett, miközben a nyári időszak során létszámában lényegében ugyanez a munkaerő fokozott terhelésnek volt kitéve. Kisebb mértékben, de 2021 év során a 2020 évi anomáliák újra megismétlődtek.

A fokozott terhelés mértékét a szezonális és részmunkaidős foglalkoztatottak, illetve az atipikus foglalkoztatási megoldások résztvevői részben enyhíthették.⁴⁵

Tekintettel arra, hogy a 2022-es év az energiaválság, az infláció, a háborús helyzet ellenére alapvetően eredményes idegenforgalmi főszezont produkált, a térségi foglalkoztatás is részben visszarendeződhetett a pandémia előtti időszakban megszokott formákhoz.

Az éves átlagos munkanélküliség üdülőkörzeti alrégiós felbontásában a legalacsonyabb rátaértékek rendre a térség Veszprém, a legmagasabbak a Somogy vármegyei területen mérhetők. Az üdülőkörzet Zala vármegyei terület részének munkanélküliségi indexe jellemzően szorosan követi az BKÜ átlagértékeit.

Fontos, hogy az alrégiós, vármegye területi különbségek a munkanélküliség jelentős emelkedése, majd radikális csökkenése ellenére is megmaradtak, sőt, a 2020-2021 évben zajlott koronavírus-járvány által okozott hatásokhoz is igazodva, az újabb munkanélküliség növekedés szerkezeti íve is szinkron a korábbiakkal.

A pandémiát követő évek kedvezőbb munkanélküliségi adatai sem tértek el a hosszú időtávban kirajzolódó munkaerő-piaci területi struktúrától.

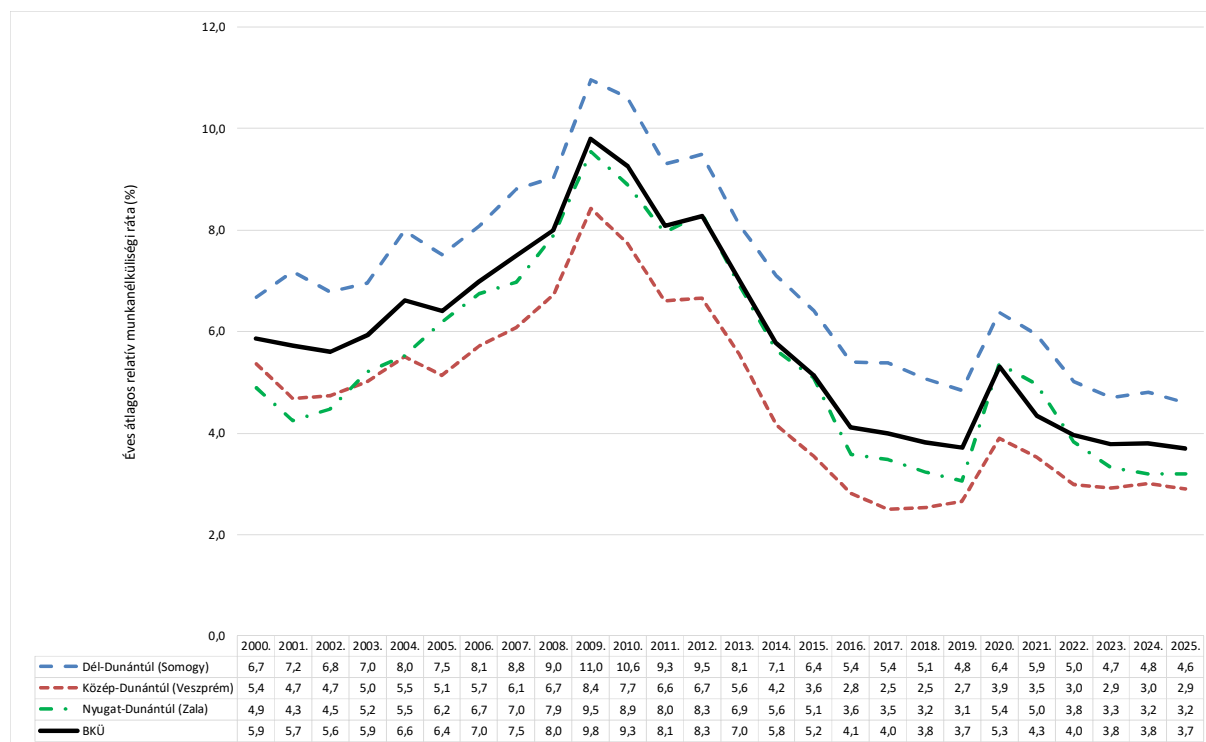
A legfrissebb adatok alapján, **2025 év során** a BKÜ 3,7 %-os munkanélküliségi indexértékéhez képest a somogyi ráta 4,6 %, a Veszprém vármegyei 2,9 %, a zalai 3,2 %-os értéken zárt.

⁴⁴ Bővebben: Továbbra is súlyos gond a munkaerőhiány a Balatonnál. <https://www.hirbalaton.hu/tovabbra-issulyos-gond-a-munkaero-hiany-a-balatonnal/>. 2019. augusztus 17. Továbbá: Hátráltatja a turizmust a munkaerőhiány. http://turizmusonline.hu/belfold/cikk/hatraltatja_a_turizmust_a_munkaero-hiany_2019. május 23. Munkaerőhelyzet a szállodaiparban - gondok és megoldások. <https://turizmus.com/szallashelyvendeglatas/munkaerohelyzet-a-szallodaiparban-gondok-es-megoldasok-1161840>. 2019.

⁴⁵ Ilyen például a részmunkaidős foglalkoztatás, a behívásos alapú munkavégzés, munkakörmegosztás, bedolgozói munkaviszony, egyszerűsített és alkalmi foglalkoztatás (atipikus foglalkoztatás), munkaerő kölcsönzés, több munkáltató által létesített munkaviszony, nyugdíjas, vagy a diákmunka.

Továbbra is az üdülőkörzet Somogy vármegyei részén magasabb a relatív munkanélküliség, míg a Balaton-felvidéken, a térség Veszprém vármegyei területén a legalacsonyabb.

36. ábra Éves átlagos munkanélküliségi ráta (%) a BKÜ-ben és a BKÜ alrégióiban 2000 és 2025 között

Forrás: KSH-TeIR adatok alapján BIFÜ Nkft TK

Az üdülőkörzeti ciklikusság a munkanélküliség alakulásában továbbra is kimutatható, de ennek hullámai lényegesen kisebbek a korábbiaknál, az országos relatív standardítás felé tartanak.

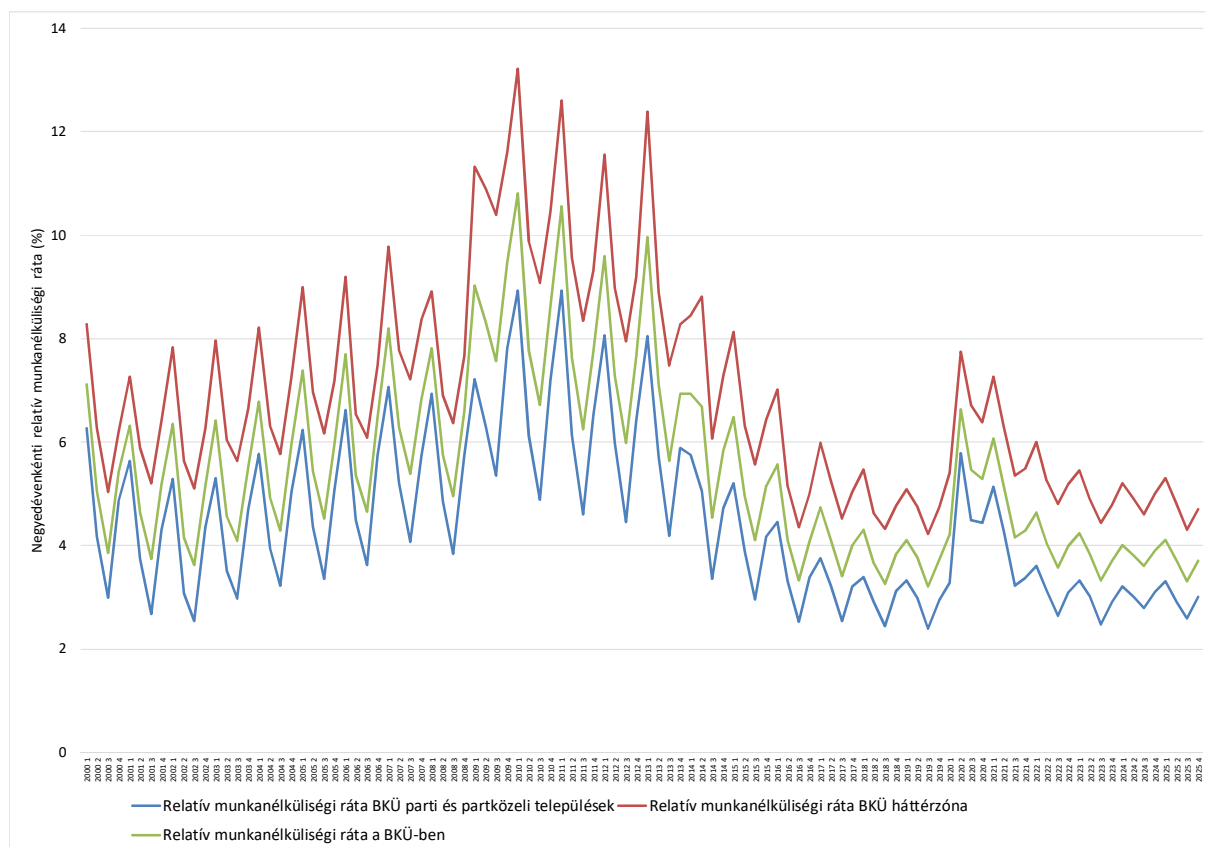
Balaton partviszonylat és Balaton térségi háttérzóna alapján a munkanélküliség döntően a térség háttérzóna területét érinti nagyobb mértékben, ahol koronavírus-járvány előtt is lényegesen magasabb volt a munkanélküliség, mint a parti sávban. Ezt a hatás a **koronavírus járvány súlyosbította**, miközben a parti-partközeli területsávban is, a turizmusgazdaság kényszerű leállásával jelentősen romlott a helyzet.

A koronavírus-járvány által előidézett **szezonális torzulás** a korábbi monitoring jelentésekben jelzettek szerint **kényszerű, átmeneti jelenség** volt. A **tavasszal csökkenő, nyáron minimumba kerülő, ősszel növekvő és télen tetőző munkanélküliség** mozgása már 2022-ben kialakult, majd a következő években a **kedvezőbb tendenciamozgás mellett is megismétlődött**, a 2020-as évek közepére kisebb elmozdulásokkal, de lényegében helyreálltak a járványt megelőző időszak ciklikus jellemzői.

Össességében negyed évszázados időtáv jelenségeit megfigyelve megalapozottan kijelenthetjük, a Balaton Kiemelt Üdülőkörzet parti és partközeli vetületében tartósan alacsonyabb a munkanélküliség, mint a háttértelepülések metszetében.

Akkor is tartósan fennáll ez a területi differencia, ha a hosszú időtrend átmenetileg romló periódusában, és akkor is igaz, ha javuló periódusban vizsgáljuk a jelenségeket.

37. ábra A munkanélküliségi ráta negyedéves átlagos változása a BKÜ területén 2000 első negyedétől 2025 utolsó negyedévéig

Forrás: KSH-TeIR adatok alapján BIFÜ Nkft TK

A relatív éves pályakezdő (18-29 évesek korcsoportjára számolt) munkanélküliségi ráta a Balaton Kiemelt Üdülőkörzet területén évtizedes viszonylat alapján 2005 és 2008 között növekvő pályát írt le, 2009 és 2011 között 3 % közeli arányon stabilizálódott, majd **2012-ben további 1 %-kal emelkedett, ezzel a vizsgált periódus alatt 4 %-os szinten tetőzött.**

A pályakezdő munkanélküliek aránya 2013 és 2019 között folyamatosan csökkent, 3,67 %-ról 1,28 %-ra mérséklődött. A csökkenési trendet a koronavírus-járvány törte meg 2020-ban. A megelőző évhez képest bekövetkezett növekedés mértéke kicsi, gyakorlatilag a 2017 évi arálynak megfelelő, 1,69 %.

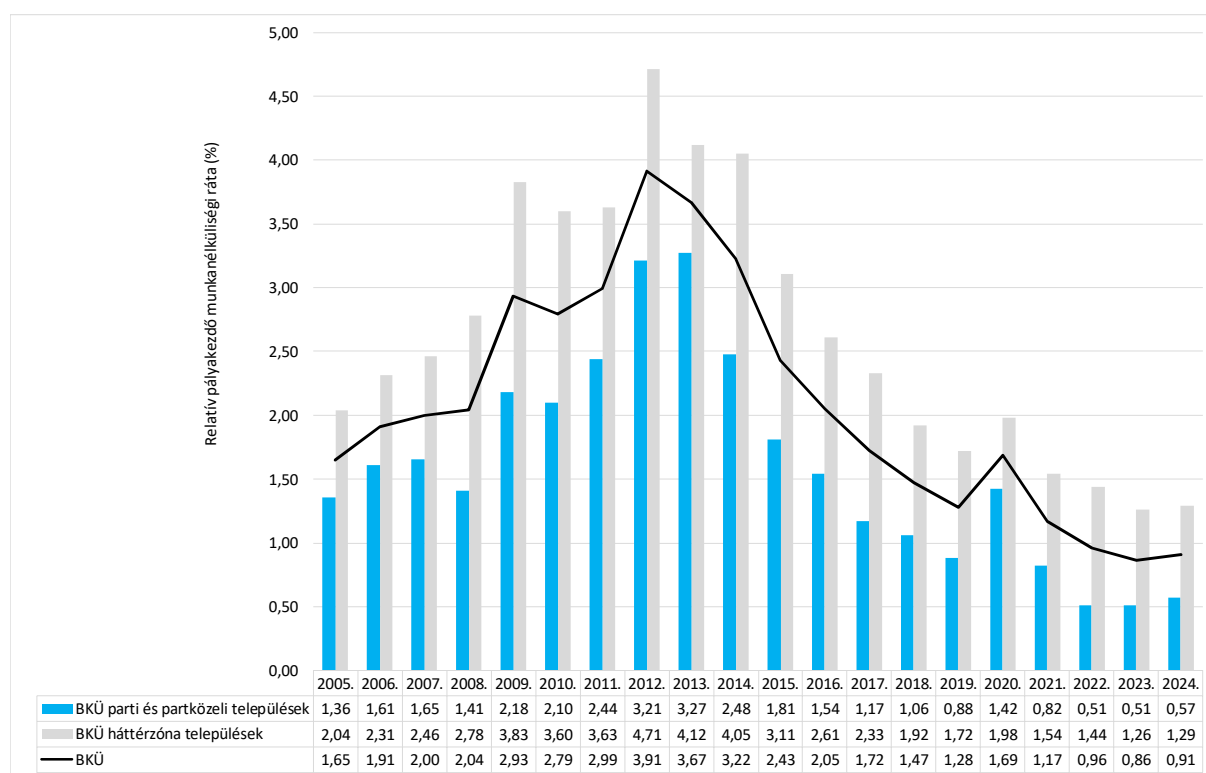
2021-től ismét csökkenő tendencia mutatkozik az üdülőkörzeti pályakezdő munkanélküliség vonatkozásában, 2021 évi 1,17 %-os rátaérték 2022-ben 1 % alá csökkent, és 1 % relatív érték alatt zárt 2023 és 2024 években is.

A pályakezdő munkanélküliség szinte ismeretlen fogalom a Balaton térségében, sokkal inkább a fiatal munkaerő hiánya a probléma.

A pályakezdők munkanélkülisége az üdülőkörzet háttérzóna településein jellemzőbb, a parti és partközeli településeken sokkal alacsonyabb, lényegében ugyanolyan területi képleteket látunk, mint az életkori szegmentumtól mentes viszonylatokban.

2015-ben a parti és part menti települések pályakezdő munkanélküliségi ráta értéke 2 % alá mérséklődött, az üdülőkörzet háttértelepülésein 3,11 % ez az érték, a térség egészét tekintve 2,43 %, ami a 2008 évi válság kezdete óta a legalacsonyabb adat. 2016 és 2019 között további lineáris pályán haladó csökkenés tapasztalható mind a parti és partközeli, mind a háttérzóna metszetében. 2020 során a pályakezdők munkanélkülisége a parti és partközeli településeken 1,5 %, a háttérzónában 2 % közelébe emelkedett. Ezt követően mind a háttérterületi, mind a parti-partközeli területrészt viszonylatában harmonikus csökkenés látszik, bár a háttértelepülések esetében a mérséklődés üteme kisebb.

38. ábra Relatív éves pályakezdő munkanélküliségi ráta alakulása a BKÜ-ben 2005 és 2024 között

Forrás: KSH-TeIR adatok alapján BIFÜ Nkft TK

Nyilvánvaló, hogy egy bizonyos szint alá kerülve – ez néhány százalék körüli teljes munkanélküliségi rátaértéket jelent a térségben, a pályakezdő munkanélküliség vetületében pedig 1 % körüli értéket – már nem lehet egy munkanélküliséget érdemben csökkenteni, még a teljes foglalkoztatottság is hagy egy szűk rést a munkanélküliség előtt. Ezzel együtt az aktív lakosság növelése külső erőforrásokra való támaszkodás híján (vendégmunkások bevonása

nélkül) csakis az inaktív-eltartott réteg csökkentésével, foglalkoztatottságba vonásával, vagyis munkaerő-piaci részesedésének növelésével érhető el.

Az előbbiekben demonstráltuk, hogy Magyarországon tartósan alacsony a munkanélküliség és magas a foglalkoztatottság. A pályakezdő munkanélküliség gyakorlatilag eliminált, egyes nemzetgazdasági ágazatokban időszakos, akár állandó jellegű munkaerőhiány alakult ki, erre a Balaton térségében eklatáns példa a szálláshely-szolgáltatás és vendéglátás, különösen idegenforgalmi főszezon nyomása alatt.

Van azonban egy olyan jelenség, amely a jelzett folyamatok hatásaival nem véletlen módon összefügg, és fokozódó jelentősége ellenére eddig nem került hangsúlyozásra. Ez a **munkanélküliek életkori szerkezete**.

A munkanélküliség csökkenése és a foglalkoztatottság növekedése az elmúlt közel másfél évtizedben elsősorban azokat a gazdaságilag aktív életkorú társadalmi csoportokat érintette, amelyek foglalkoztatottságának időbeni perspektívái hosszúak, minimum évtizedes, jellemzően több évtizedes távlatba helyezhetők.

Ezek a társadalmi rétegek legnagyobb részben rugalmasan képezhetők és átképezhetők, területi és térbeni munkavállalási mobilitásuk magas, a lakóhelyük és a munkahelyük közötti ingázás alternatíváit jellemzően vállalják, munkavállalási lehetőségeik megragadását, azok kiterjesztését egészségi állapotuk a legtöbb esetben nem gátolja, vagy olyan mértékben nem gátolja, hogy ezzel érdemben ne tudjanak élni.

Miközben a pályakezdő munkanélküliek aránya csökkent, és jelentősen csökkent a fiatalabb, 26-35 éves, 36-45 éves tartozók munkanélkülisége is. A 46-55 évesek munkanélküliségének csökkenése a koronavírus-járvány óta megfordult, és arányaiban kis mértékben növekedett, azonban az 56+ éves munkanélküliek aránya radikálisan növekszik a munkanélkülieken belül – miközben maga a munkanélküliség jelentősen csökkent.

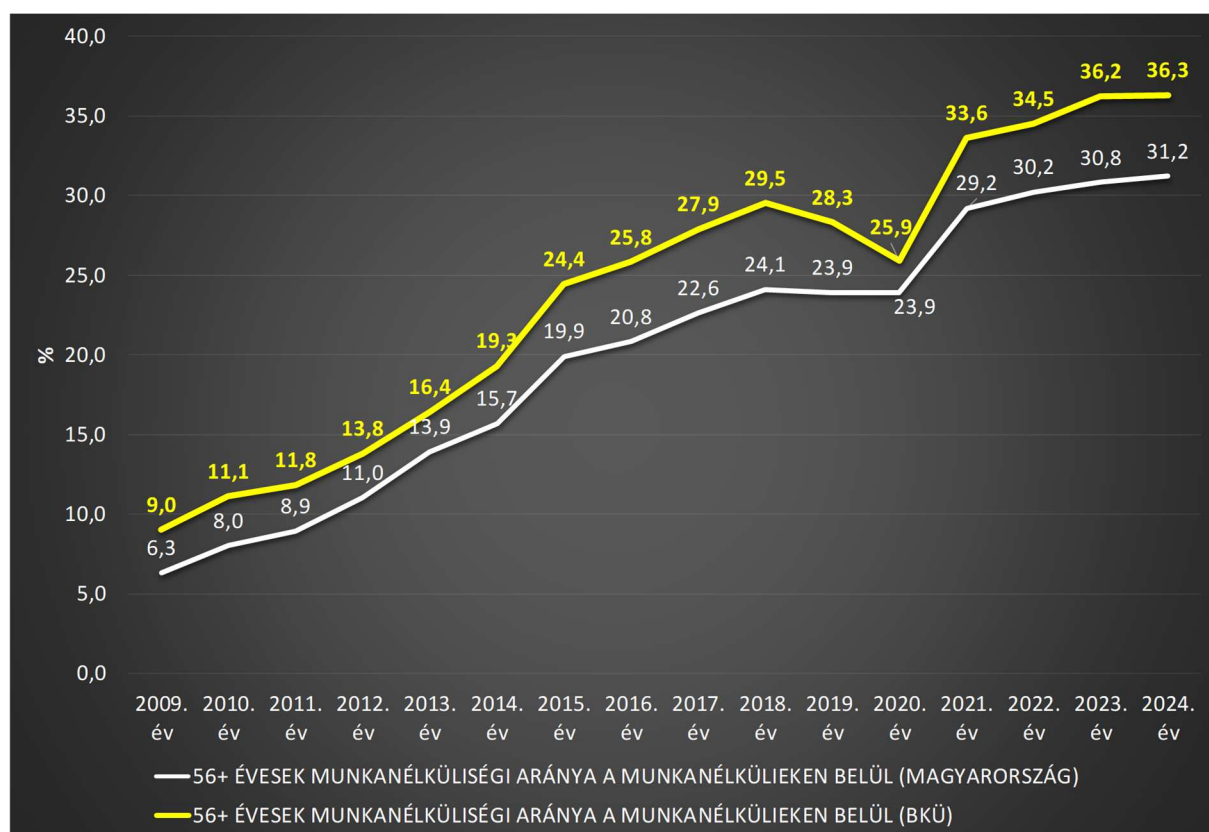
Ez azt jelenti, hogy a nyugdíj előtt állók munkanélküliségét nem sikerült érdemben mérsékelni, és az egyéb életkori csoportokba tartozó munkanélküliek számának tömeges csökkenése fokozatosan növeli a legidősebb korcsoportba tartozók munkanélküliségen belüli arányát.

A jelenség egész Magyarországon megfigyelhető, a Balaton Kiemelt Üdülőkörzet területén pedig még jellemzőbb, mint országosan.

Az adatokat 2009 évtől tudjuk megegyező életkori szerkezetben követni. 2009-ben az éves munkanélküliségi ráta a 15-64 évesek korcsoportjára vetítve Magyarországon 10 % felett állt, és az üdülőkörzeti érték mis ekörül alakult. Az 56+ évesek munkanélkülieken belüli aránya ekkor országosan ≈ 6 %, a BKÜ-ben ≈ 9 % körül alakult.

A 2010-es évek első éveiben a 15-64 éves népességre számított munkanélküliségi ráta érdemben még nem mozdult el,⁴⁶ az üdülőkörzetben azonban már jelentkeztek a kedvező hatások, csökkenni kezdett a munkanélküliség, ugyanakkor mind országosan, mint BKÜ szinten jól megfigyelhető az 56 + évesek munkanélkülieken belüli arányának fokozatos növekedése.

39. ábra Az 56+ éves munkanélküliek aránya a munkanélkülieken belül Magyarországon és a BKÜ-ben 2009 és 2024 között

Forrás: KSH-TeIR adatok alapján BIFÜ Nkft TK

A 2010-es évek közepétől egyre látványosabb méreteket öltött a legidősebbek arányának növekedése a munkanélküliek szűkülő táborában, a koronavírus-járvány előtti utolsó években, 2018-2019-ben, már csaknem minden negyedik munkanélküli volt országosan 56+ éves, a BKÜ-ben közelítette a 30 %-ot. A járvány első évében megemelkedett a munkanélküliség, ami azonnal éreztette a hatását az munkanélküliek korszerkezetében, országosan megállt a növekedés, a BKÜ-ben pedig csökkent az 56 + éves munkanélküliek aránya, ahogy a térségben az országos átlag felett növekedett a munkanélküliség. A járványidőszak végét követően a munkanélküliség ismét csökkent, amivel párhuzamban radikálisan növekedett az 56 + éves munkanélküliek aránya, 2024 évben ez országosan 31,2 %, a BKÜ-ben 36,3 %. Ez az arányszám soha ilyen magas értéken nem állt sem országosan, sem a BKÜ-ben. **Legalább minden harmadik munkanélküli a Balaton térségében nyugdíj előtt álló, idősebb ember.**

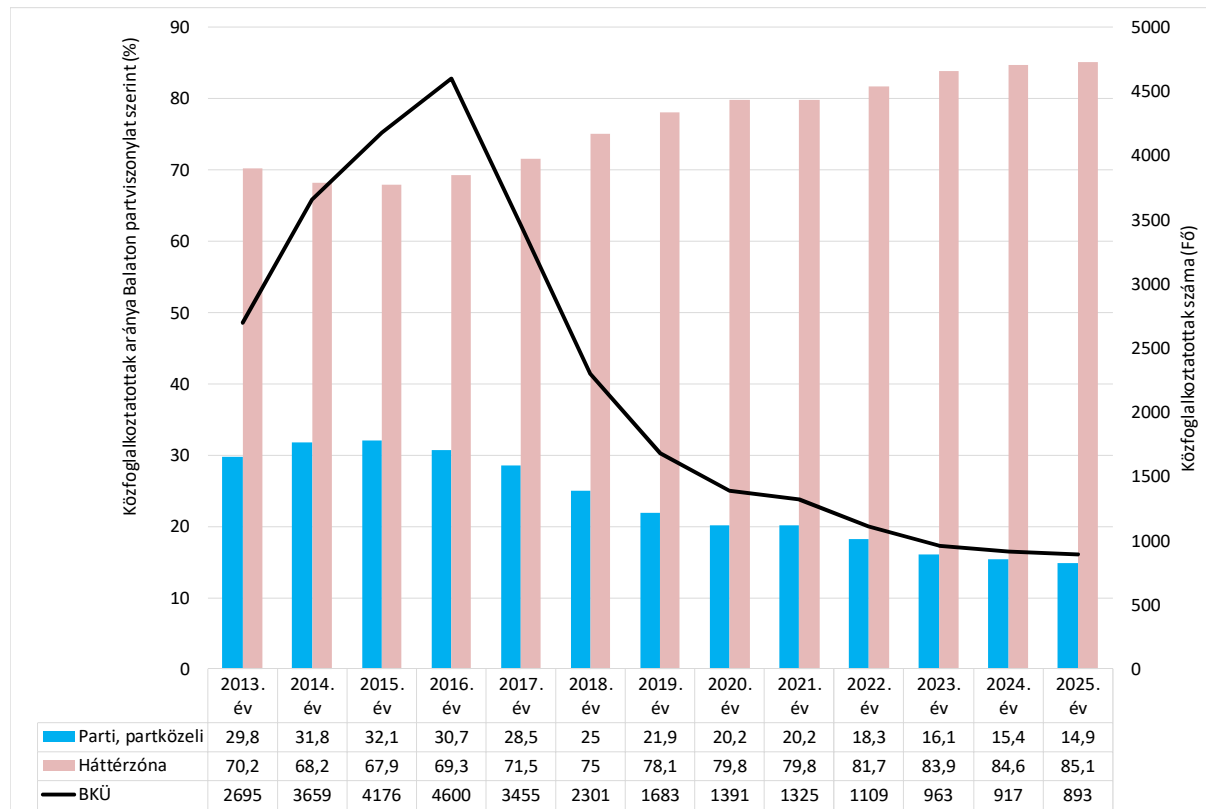
⁴⁶ Ezekben az években még más módszertan alapján zajlott a relatív ráta számítása. Az rátaérték kifejezéséhez a 15-61 éves népességet vették alapul, az uniós összehasonlításhoz a pedig 15-74 éves népességet.

2010 óta nagyon jelentős változások következtek be a munkanélküliségi ellátórendszerben is.

Csökken a munkanélküli ellátás időtartama és összege, illetve a munkába állás minél nagyobb ösztönzése lépett előtérbe, a korábbi segélyezési megközelítés helyett. **Ennek a szisztémának egyértelmű nyertesei a fiatalabb és a középkorú munkavállalók, de a legidősebb életkori klaszterbe tartozó munkanélkülieket nem sorolhatjuk ezek közé. A munkanélküliség csökkentésében, illetve a munkanélküliségi ellátórendszer átalakításában jelentős szerepet töltött be a közfoglalkoztatási program,** amely hatásaiban jelentősen hozzájárult a munkanélküliség gyors ütemű és radikális mérséklődéséhez, ugyanakkor a térség foglalkoztatási helyzetének hosszú távú rendezéséhez elengedhetetlen a piaci viszonyok között is folyamatos megélhetést biztosító, állandó munkahelyek létrehozása.

A hazai foglalkoztatáspolitikai egyik hangsúlyos célja a közfoglalkoztatásban dolgozók visszavezetése a piaci alapokra helyezett munkavállalói létbe. E szakpolitikai törekvés a Balaton Kiemelt Üdülőkörzet közfoglalkoztatási adataiban is nyomon követhető. A közfoglalkoztatás munkaerő-piaci bevezetésétől fogva az üdülőkörzet háttérzóna területén jellemzőbb. Ez akkor is így volt, amikor a közfoglalkoztatásban részt vevők száma növekedett, és akkor is, amikor csökkent.

40. ábra A közfoglalkoztatásban résztvevők aránya a havi adatok átlaga alapján Balaton Kiemelt Üdülőkörzet parti-partközeli és háttérzóna viszonylata szerint 2013-2025 között

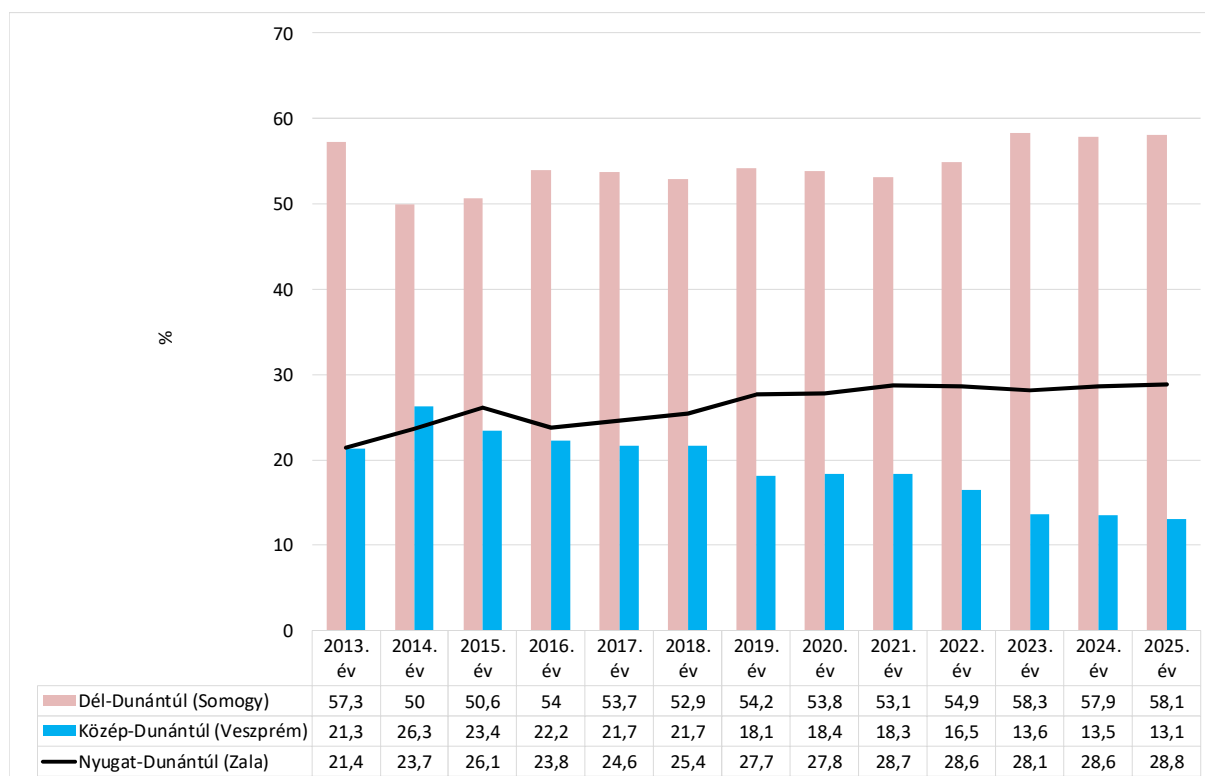

Forrás: KSH-TeIR adatok alapján BIFÜ Nkft TK

Amikor a közfoglalkoztatásban részt vevők száma növekedett, a parti, partközeli sávban foglalkoztatottak aránya is magasabb lett, amikor pedig a létszám lecsökkent, a háttértelepülések érintettsége növekedett meg. A közfoglalkoztatás csúcsevben, 2016-ban 4600 fő vett részt a programban, ez a létszám a koronavírus-járványt megelőző utolsó évben, 2019 során 1700 fő alá csökkent, vagyis tömegében több mint két és félszer kevesebben vettek benne részt, mint 2016 során. **A közfoglalkoztatottak száma a koronavírus-járvány ideje alatt, és azt követően is csökkent, 2022-ben már csak alig 1100 fő közfoglalkoztatott volt a térségben. 2023 és 2024 években tovább csökkent a közfoglalkoztatottak száma a Balaton térségében, 2025 év havi átlagában már csak kevesebb, mint 900 fő volt közfoglalkoztatott a BKÜ-ben.**

A közfoglalkoztatottak körében egyre **csökken a parti és partközeli** területeken bevont személyek aránya, ez 2025-ben már a 15 %-ot sem éri el, a nagy többség továbbra is a BKÜ háttértelepüléseiről kerül bevonásra. Az üdülőkörzet területének **alrégiós metszete** alapján a közfoglalkoztatottak abszolút többsége a térség déli parti, Somogy vármegyei területén összpontosult, és ez az aránytöbbség a közfoglalkoztatottak számának csökkenésével párhuzamosan egyre markánsabb.

41. ábra A közfoglalkoztatásban résztvevők aránya a havi adatok átlaga alapján Balaton Kiemelt Üdülőkörzet alrégiói szerint 2013-2025 között

Forrás: KSH-TeIR adatok alapján BIFÜ Nkft TK

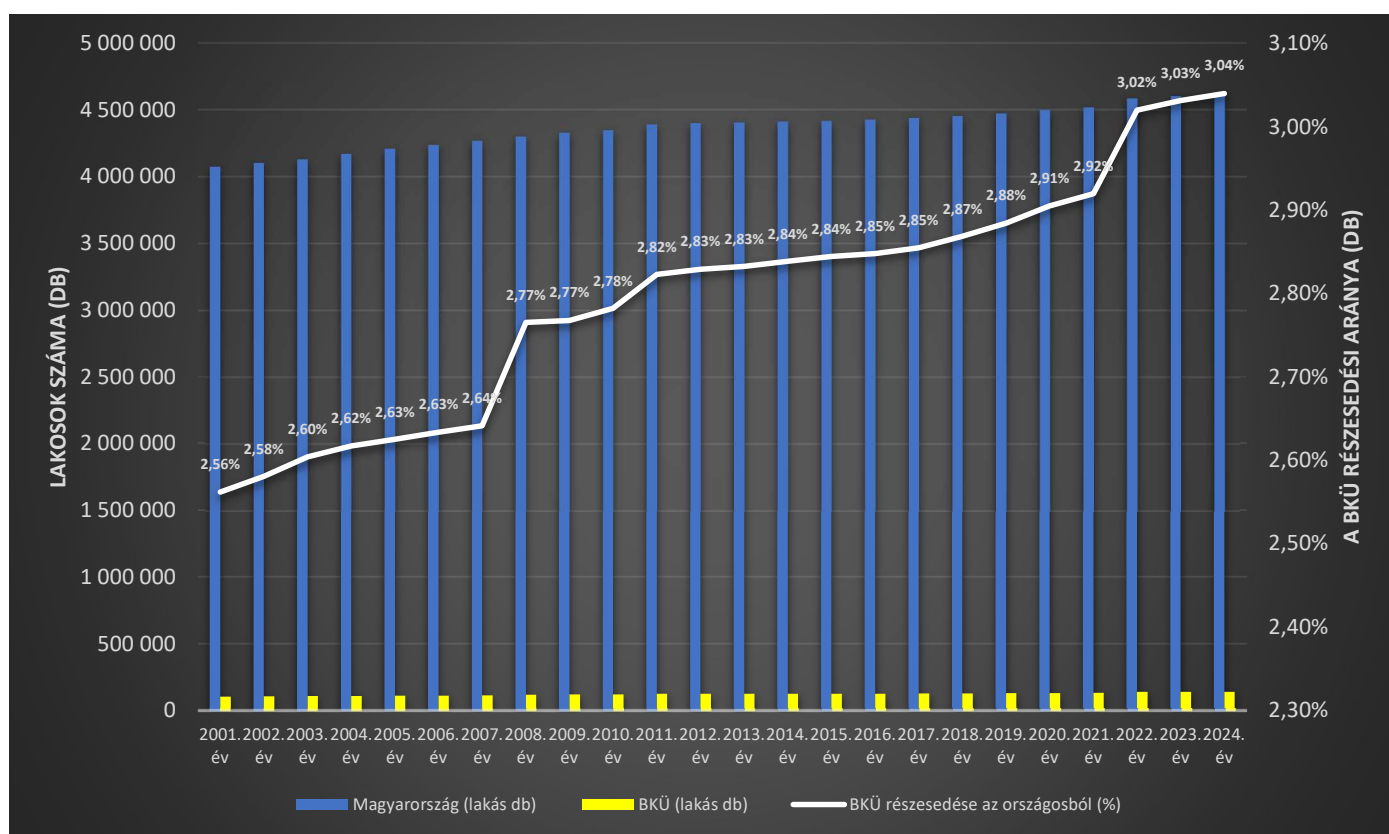
Miközben Veszprém vármegyei közfoglalkoztatottak aránya csökken, a Zala vármegyeieké kis mértékben növekszik, vagyis a közfoglalkoztatottak számának csökkenése területi értelemben egyenlőtlen, Veszprém vármegyében jelentősebb, mint a másik két vármegye érintett területén, annak ellenére, hogy az abszolút létszám mindhárom üdülőkörzeti alrégióban csökken.

6. Lakásállomány, lakásépítés

A Balaton Kiemelt Üdülőkörzet egyik kurrens, jelentős társadalmi vitákat kiváltó, azonban a régióban kibontakozó, **beruházási kedvet és gazdasági növekedést demonstráló jelensége a tóparton megvalósuló lakás és üdülőegység építési tevékenység.** A monitoring jelentések sokáig nem tartalmaztak a térségi ingatlanállomány alakulására vonatkozó mutatókat, a kialakult és a fennálló körülmények miatt azonban indokolt a nyilvános központi statisztikai adatrendszerekben elérhető lakás- és üdülőépítéssel kapcsolatos alapvető mutatók folyamatos nyomon követése és jellemzése.

Magyarország lakásállománya hosszú időtrendszen növekvő. Az ezredforduló évében 4 millió fölött alakult, 2005-ben $\approx 4,2$ millió, 2010-ben $\approx 4,3$ millió, 2015-ben $\approx 4,4$ millió, 2020-ban $\approx 4,5$ millió, 2024-ben több mint 4,6 millió lakást tartottak nyilván Magyarországon.

42. ábra Lakásállomány alakulása Magyarországon és a BKÜ-ben 2001 és 2024 között

Forrás: KSH adatok alapján BIFÜ Nkft

Ugyanezen időtávban a lakások számának növekedése a Balaton térségében is töretlen, még ha az országos lakásingatlan állomány töredékét képviseli is. **A BKÜ részesedése a növekvő országos lakásingatlan állomány mellett is lényegében folyamatosan emelkedik, jelen állás szerint az ország teljes lakásingatlan állományának mintegy 3 %-át alkotja.** Az üdülőkörzet lakásállománya a térség területi változásait is figyelembe véve 2001-ben közel 105 ezer, 2005-ben több mint 110 ezer, 2010-ben 121 ezer, 2015-ben 126 ezer, 2020-ban 131 ezer, **2024 évben 140 311 db, minden eddiginél magasabb.**

A vizsgált időtávban a lakásingatlan állomány relatív többsége, $\approx 45\text{-}46\%$ -a Somogy, $\approx 31\text{-}34\%$ -a Veszprém, $\approx 21\text{-}23\%$ -a Zala vármegyék üdülőkörzeti területén található. A lakások abszolút többsége az üdülőkörzet városi jogállású településeiben épült, a városok részesedése a lakásingatlan állományból a teljes időtávban $\approx 55\text{-}57\%$ között alakul, átlagosan $56\text{-}44\%$ a lakásingatlanok város-község megoszlása.

Tényszerűen a városokban található lakásingatlanok száma az ezredforduló évében jelzett mintegy 59 ezerről 2024-re 77 510-re növekedett, ugyanakkor a községekben található lakások száma is mintegy 17 ezerrel magasabb, a 2001 évi 45 ezres szintről 2024-re 62 801 db-ra nőtt. A városok lakástúlsúlyához kapcsolódó tény a városok számának növekedése. A vonatkozó időszakban kapott városi rangot Badacsonytomaj, Zamárdi és Balatonkenese is, azonban ezeket leszámítva is a városokban volt a lakásingatlanok többsége a Balaton körül.⁴⁷

A lakásállomány növekedésének releváns tényezője az adott lakás Balaton part / háttérzóna elhelyezkedése. Ebben a szegmensben egyértelműen látható a koncentráció, amíg a parti és partközeli települések lakásingatlan állománya a 2001 évi 62 ezer körüli szintről már 89 ezer fölé növekedett, a háttérzóna lakásállománya csupán 42-43 ezerről 51 ezer közelébe került, a növekedés mérsékeltebb.⁴⁸

A lakások számának növekedésében a vízközelség döntő tényező. Amíg a parti és partközeli lakások aránya a 2001 évi $56,7\%$ -os szintről 2024-re $63,7\%$ -ra emelkedett, a háttérzóna lakásingatlan állományának részesedése, a tényszerű növekedés ellenére $40,7\%$ -ról $36,3\%$ -ra csökkent. Ez annak köszönhető, hogy a parti és partközeli lakások számának növekedése a teljes időszakot tekintve sokszorosa a háttérzóna lakásállomány növekedésének.

Amíg a háttérzóna lakásainak száma a területi bővüléssel együtt mintegy 8300 darabbal magasabb volt 2024-ben, mint 2001-ben, a parti és partközeli települések lakásszáma több mint 27 ezerrel magasabb, ami háromszoros különbséget jelent.

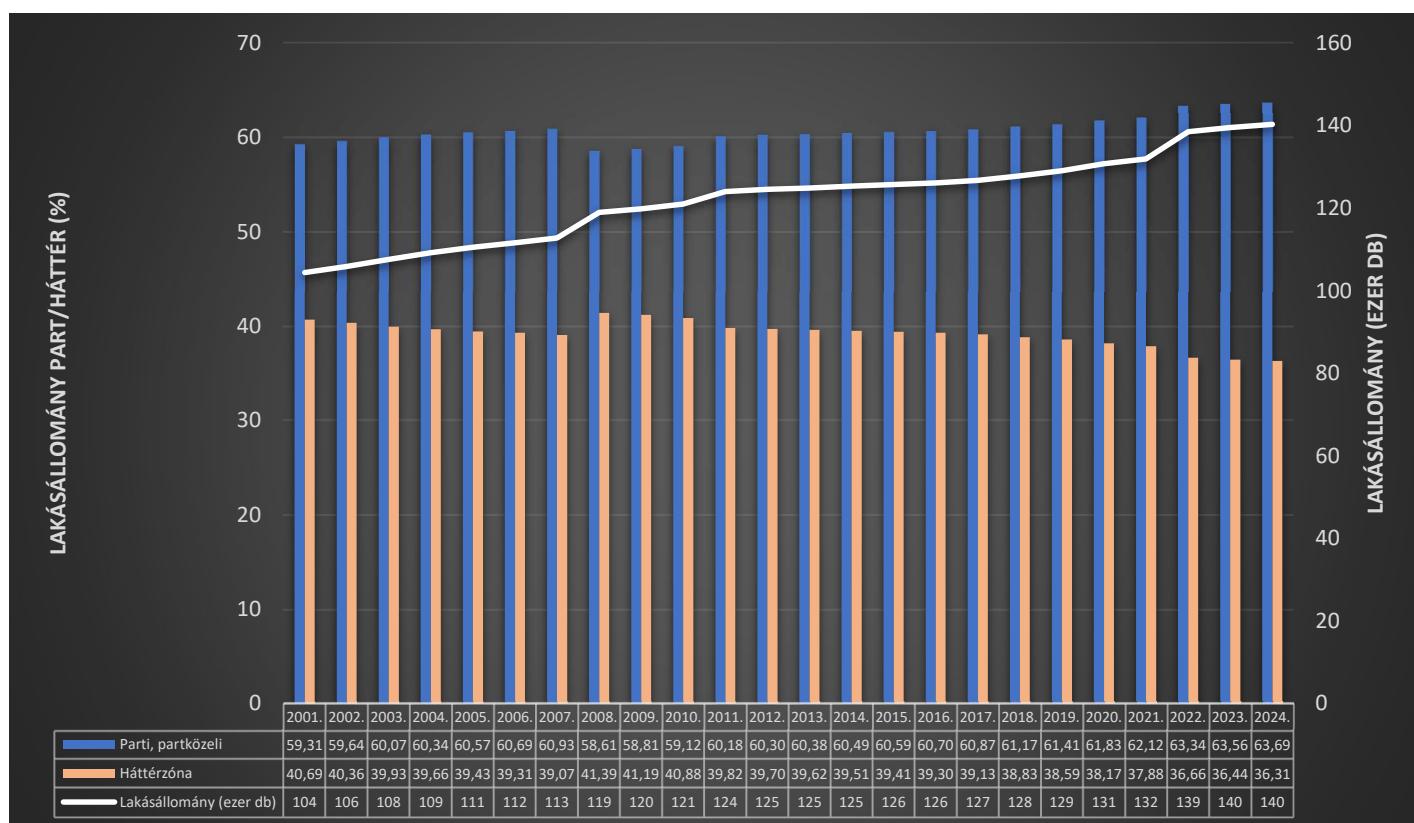
Az adott években épített lakások és üdülők száma a Balaton térségében a 2000-es években csökkenő, a 2010-es évek elejétől a koronavírus-járványig dinamikusan növekvő trendet rajzol.

Míg 2001-ben kevéssel több, mint 1800 lakás és üdülő épült a térségben, közel egy évtizeddel később csupán néhány száz új ingatlant adtak át.

⁴⁷ 2010 óta nem történt várossá nyilvánítás a térségben.

⁴⁸ Az adatok megállapításánál figyelembe vettük a BKÜ 2008. évi területi változásait, 2008-ban 15 új háttértelepülés község lépett az üdülőkörzetbe.

43. ábra Lakásállomány a Balaton térségében partviszonylat szerint 2001-2024 között

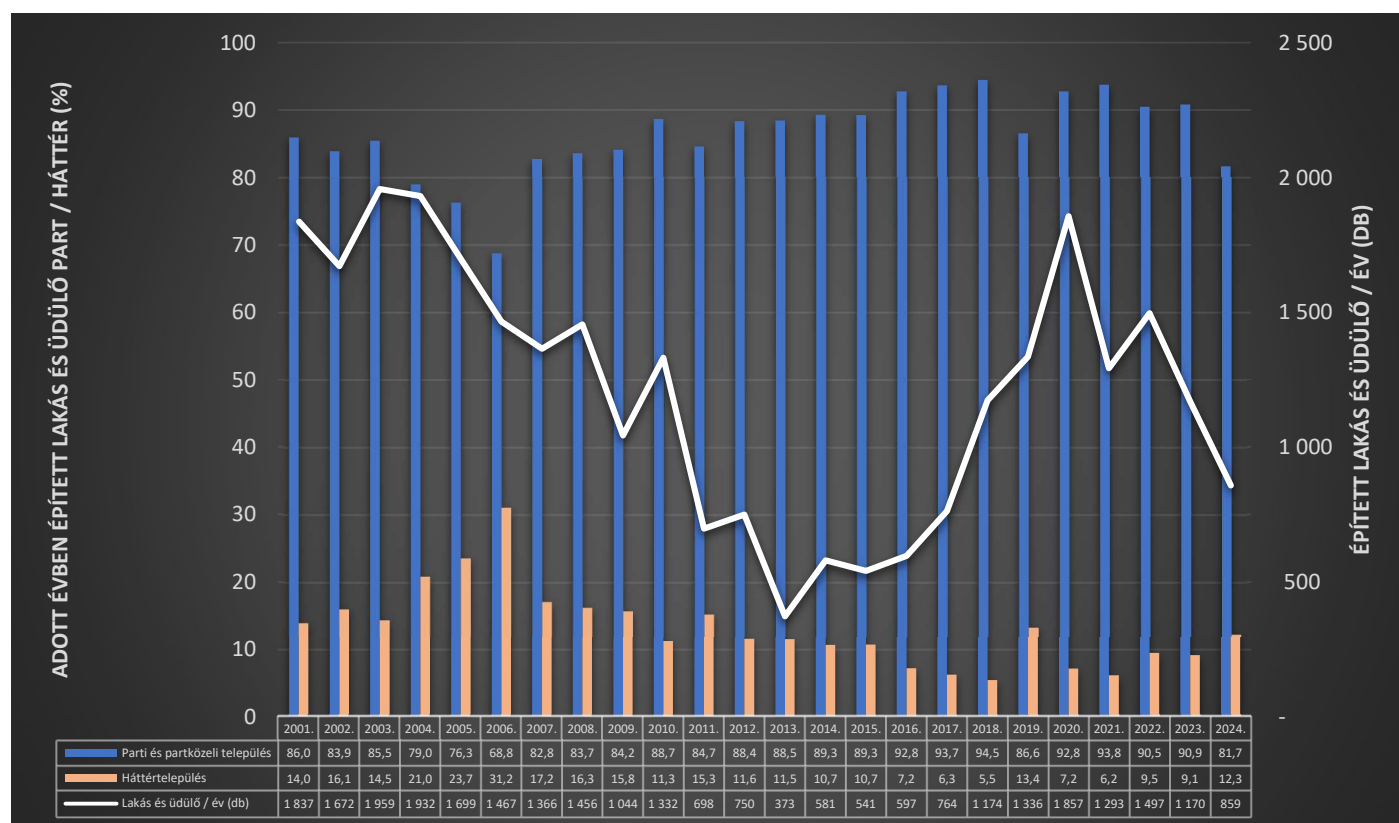

Forrás: KSH adatok alapján BIFÜ Nkft

A lakás és üdülőépítések trendszerű csökkenése a Balaton térségi ingatlanpiac 2008-2009-évi világgazdasági válságot követő befagyásával érte el **mélypontját a 2013-as évben, amikor csak 373 db új lakást és üdülőingatlant adták át az üdülőkörzetben.**

A 2013 évi minimumértékek lassan gyorsuló növekedés váltotta, azonban 5 évvel a 2013 évi minimum után már újra közel 1200 új lakás és üdülőingatlant adtak át a térségben, 2019-ben már több mint 1300-at, 2020-ban pedig 1857 ingatlant, ami 2001 óta a legmagasabb érték volt. A koronavírus-járvány újabb és újabb hullámai átmeneti kihatással voltak az építőiparra is, emiatt az új építésű lakás és üdülőingatlanok száma közel 600 ingatlannal esett vissza, de 2022-ben újra megközelítette az új építésű átadott lakások és üdülők száma az 1500-at. Ez a 2023-2024-es évekre ismét visszaesett, és 2018 óta nem tapasztalt mérsékeltebb, 859 egységes bővülést mutatott.

44. ábra Adott évben épített lakások és üdülők a Balaton térségében 2000 és 2024 között

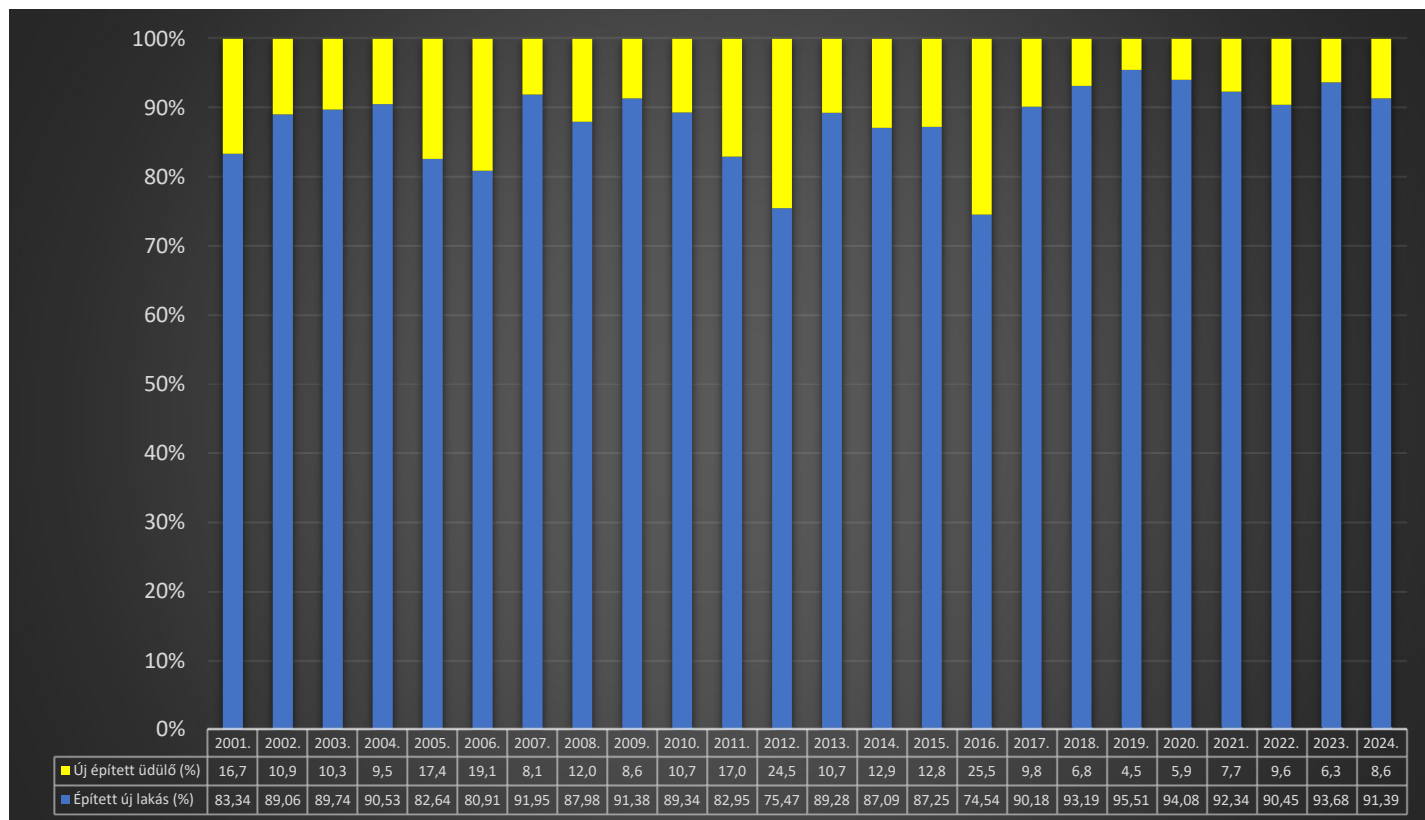

Forrás: KSH adatok alapján BIFÜ Nkft

Össességében elmondható, hogy 2015-től 2024-ig több mint 11 ezer új lakás és üdülőingatlan épült a térségben, ezek területi eloszlása azonban egyenlőtlen.

Alapvető jelenség, hogy az új építésű lakások és üdülők nagy többsége a parti és partközeli településeken szolgálja a lakosság és az ingatlantulajdonosok kényelmét. 2001-ben az új építésű lakások és üdülők $\approx 83\%$ -a épült a parton, vagy a parthoz közel, 2007-ben pedig már közel 92% -a. A növekedési trenden az üdülőkörzet területi bővítése csak kis mértékben változtatott, jelentősebb változást csak a 2008-2009 években kibontakozó világgazdasági válság, majd az azt követő ingatlanpiaci befagyás. 2013-ban már csak 330 db lakás és üdülő épült a parti-partközeli sávban, és 43 db a háttérzóna településein.

45. ábra Új építésű lakások és üdülők egymáshoz viszonyított megoszlása 2001 és 2024 között a Balaton térségében

Forrás: KSH adatok alapján BIFÜ Nkft

2013 évet követően az új építésű lakások és üdülők a parti és partközeli területviszonylatokban növekedtek jelentős mértékben. Egy évtizeden belül közel négyszeres a parti és partközeli lakások és üdülők számának növekménye. Eközben a háttérzóna kedveltsége is növekedett, trendjellegében 2013 és 2019 között ugyancsak több mint négyszeres a különbség, viszont a háttérzóna lakás és üdülőépítkezéseinek arányaiban erőteljesebb gátat vetett a koronavírus-járvány, mint a parti és partközeli sávban. Bár 2022 évben kedvezőbb értékek metszeteiben már mutatkoznak azok a jelek, amelyek a Balaton térségi új építkezések területi szegmentálódásának hatásait talán újra kissé oldhatják, 2023-tól megfordult a trend, és újfent a partközeli településeken megvalósuló építések arányába tolódott el az inga. Ez 2024-re enyhén mérséklődött ugyan, de jelentős visszaesés nem történt.

Települési szinten vizsgálva az elmúlt 5 év lakás és üdülőépítkezéseit alapvetően a városok hangsúlyai bontakoznak ki, a városokon belül is ebben az időtávban elsősorban Siófok és Keszthely dominál. Az említett települések mellett 2018 és 2024 között adott évben, de nem minden évben legalább 50 lakás épült Balatonfüreden, Balatonalmádiban, Balatonlellén, Fonyódon, Csopakon, Balatonföldváron, Szántódon, Zamárdiban, Hévízen, Balatonlellén, Czerszegtomajon, Balatonfűzfőn, Balatonkenesén és Balatonbogláron.

A lakásépítkezési beruházások legnagyobb nyertese Siófok városa. Siófok lakás ingatlanjainak száma 2001-ben még 10 ezer alatt alakult, 2011-ben mintegy 13 ezer, 2024-ben több mint 16

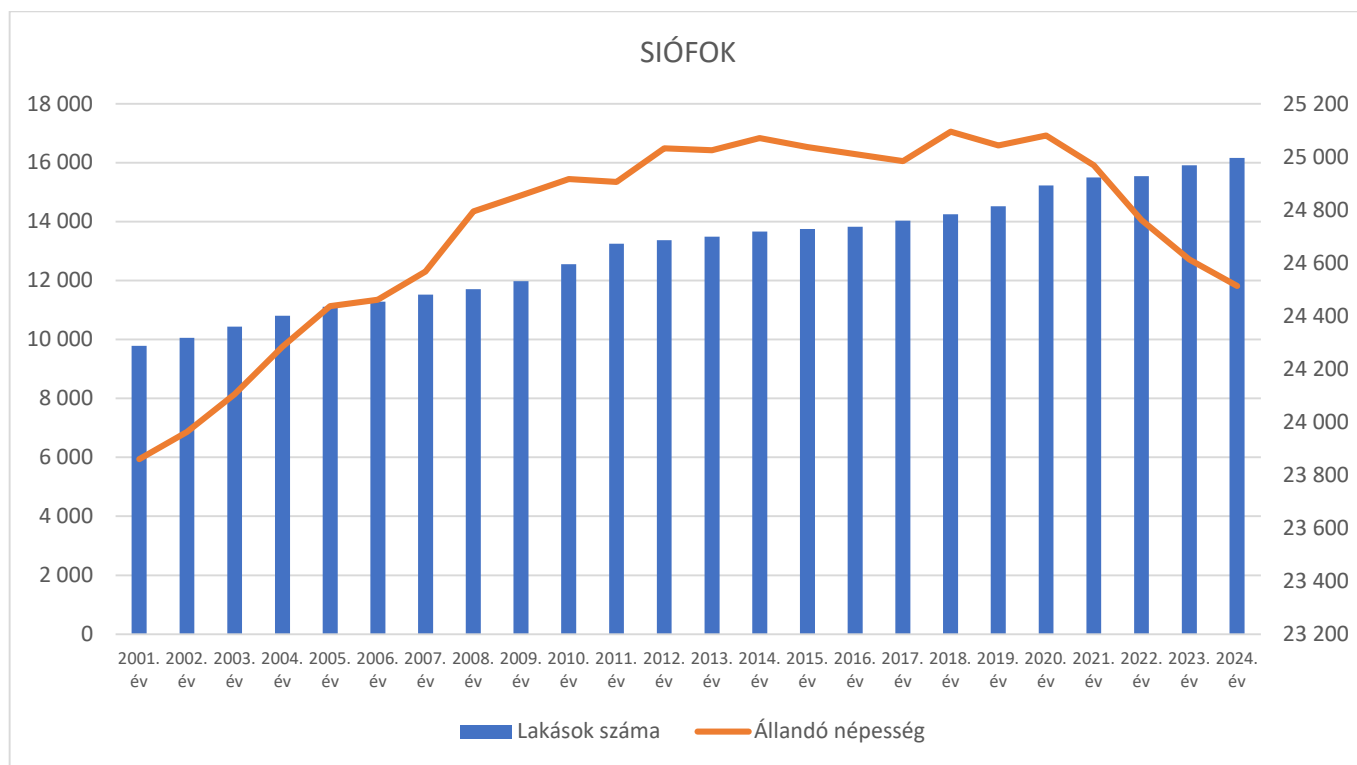
100 volt. **Figyelmet érdemel, hogy miközben Siófok lakásállománya évről évre magasabb, a város az utóbbi években népességet veszít.**

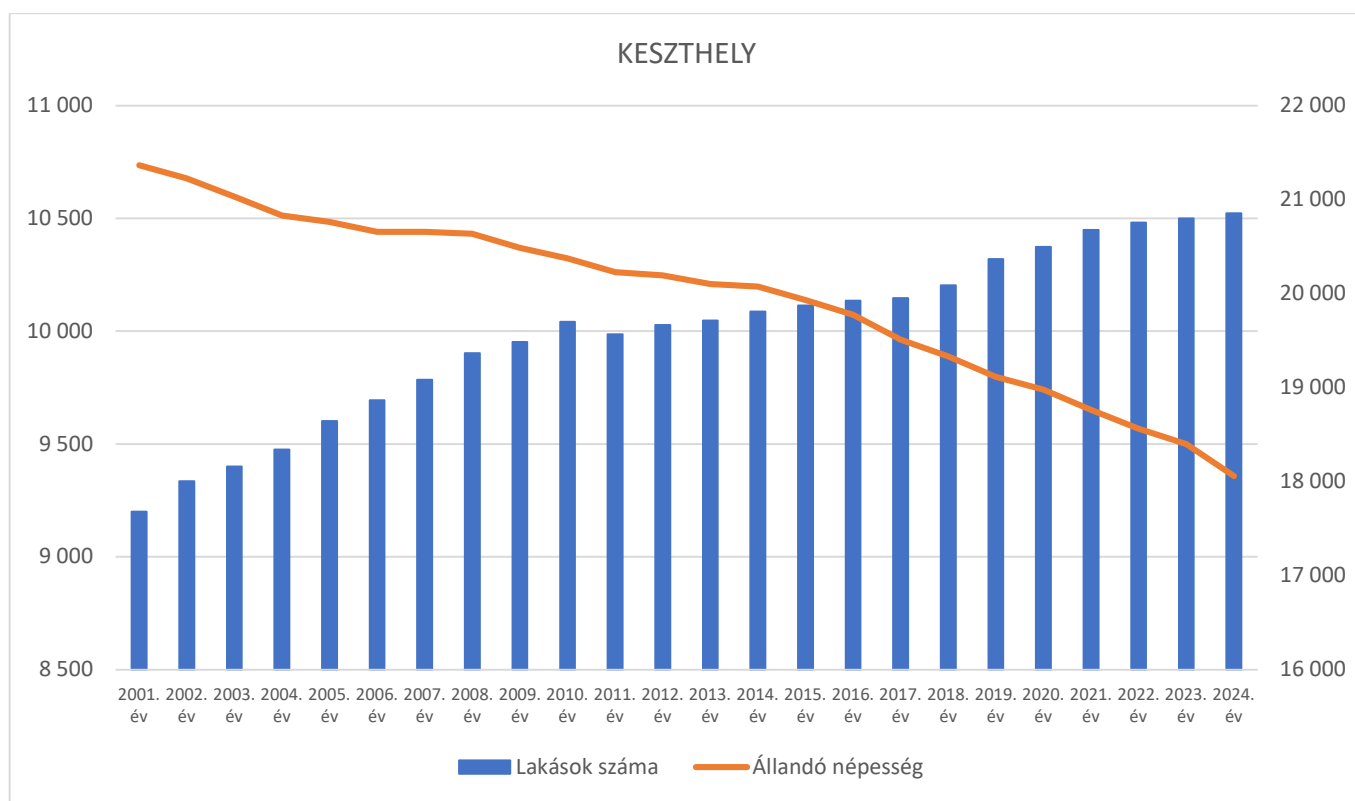
A 2010-es évek második felében **Siófok** állandó népessége stabilan 25 ezer fő felett alakult. A koronavírus-járvány ideje alatt azonban jelentősen 25 ezer fő alá csökkent a népesség, 2024-ben 24 513 fő, miközben a lakásépítkezések gyakorisága töretlenül emelkedik.

Hasonló, csak még drasztikusabb jelenségnek vagyunk tanúi **Keszthely** esetében is. Keszthelyen a lakásingatlanok száma a siófokinál kisebb meredekséggel növekszik, azonban a lakosságvesztés sokkal markánsabb. 2001-ben még több mint 21 ezer ember élt Keszthelyen, 2011-ben alig több mint 20 ezer, 2024-ben 18 059 fő. Mindkét településen úgy növekszik a lakások száma, hogy közben az állandóan ott élő népesség csökken.

Az üdülőingatlan építkezések metszetében szórta a települési öszkép, azonban világosan kirajzolódik az üdülőkörzet déli parti zónája, ahol az építkezések nagy része megvalósul. Az üdülőingatlan építések metszetében domináns település Balatonszemes, amely mellett a vizsgált 5 éves periódusban elsősorban Siófok, Fonyód, Zámárdi, Balatonszemes, Balatonkeresztúr, Balatonlelle, Balatonszárszó, Balatonvilágos, Balatonmárfiafürdő, Balatonfenyves és Balatonőszöd emelhető ki.

46. ábra Siófok és Keszthely lakásingatlan szám és állandó népességének változása

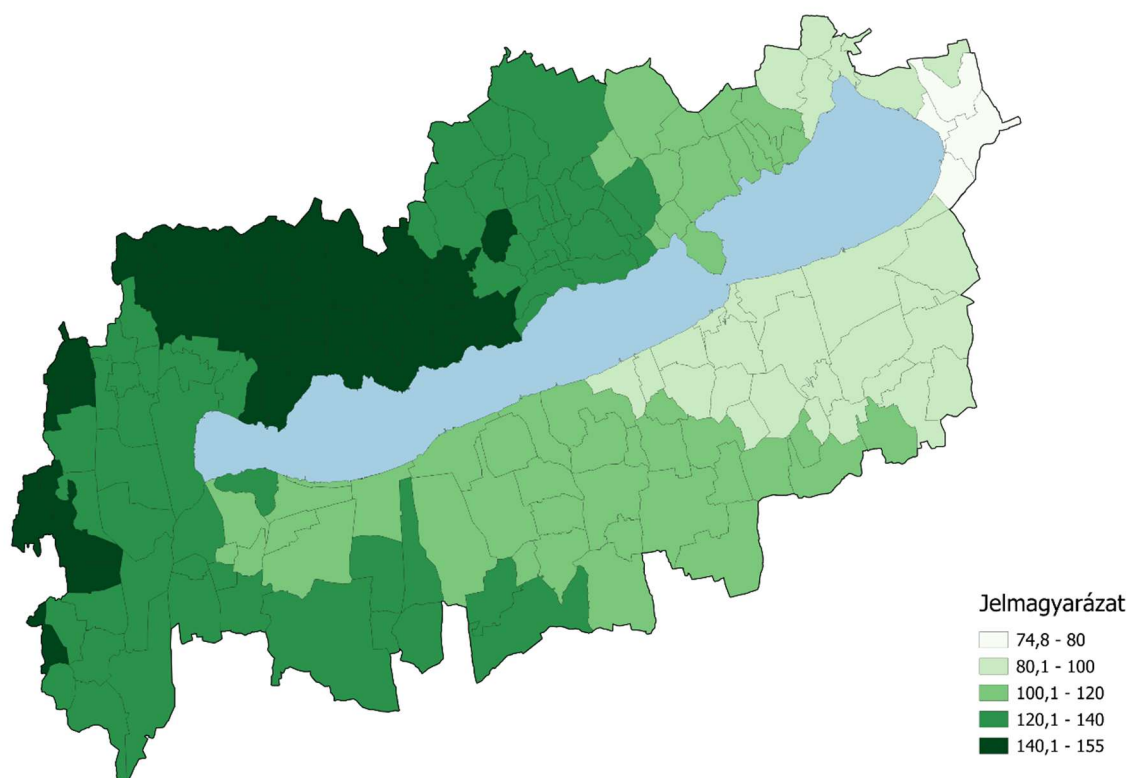
Forrás: KSH adatok alapján BIFŰ Nkft

7. Közlekedés, közlekedési fejlesztések

A közúti közlekedési feltételek fejlődésének egyik legfontosabb indikátora az **elérhetőségi idők** változása. Ez a mérőszám jellemzően a központi funkcióval rendelkező települések, valamint közlekedési csomópontok út- illetve idődimenzió szerint **optimalizált elérhetőségi időit** mutatja.

Budapest elérhetősége a BKÜ településeiről a fővárostól való távolsággal értelemszerű összefüggésben van, **az elérhetőségi idők a távolság függvényében egyenes arányban változnak**. A fővárosi elérhetőségi viszonyok kiemelkedő módosító tényezője az M7-es autópálya, melynek léte alapvető különbségeket generál a déli és északi oldal között. Budapest elérhetőségének észak-déli megosztottsága a déli parton önmagában is látszik, hiszen az autópályától való távolság növekedése miatt a Tabi járás egyes települései, a Fonyódi és Marcali járások déli települései jóval kedvezőtlenebb elérhetőségi értékekkel rendelkeznek, mint a parti, partközeli települések. 80 percnél rövidebb idő alatt a főváros csak a hozzá legközelebb eső, a Balaton keleti felén található négy településről érhető el, míg Keszthely vonalától nyugatra haladva a főváros elérési ideje meghaladja a 140 percet is. Az északi parton az utazási idő dinamikusabban változik, itt az autópálya hiánya alapvetően rontja az elérhetőségi viszonyokat.

3. sz. térkép **Budapest közúti elérhetősége a BKÜ településeiről a leggyorsabb úton (perc) 2022**

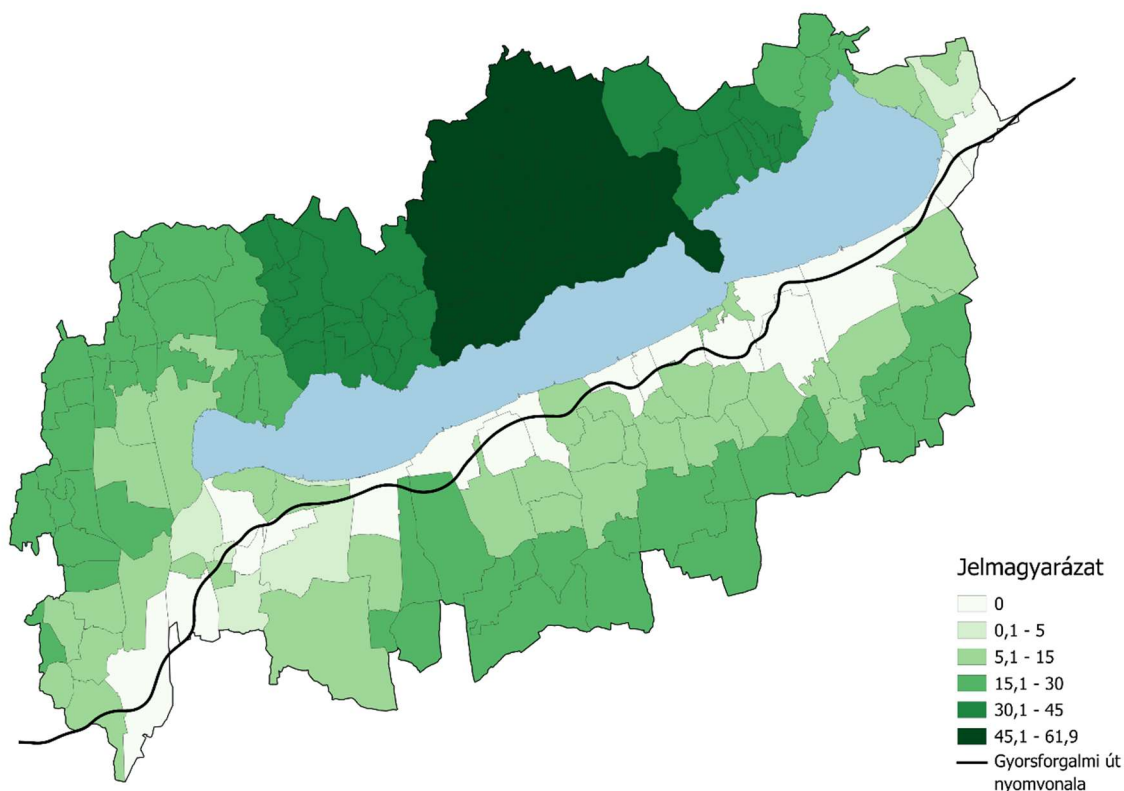

Forrás: GeoX-TeIR adatok alapján BIFÜ Nkft

Csak néhány település mutat 100 percnél alacsonyabb elérhetőséget Balatonalmádiig bezárólag. Örvényes vonalánál a főváros elérhetősége meghaladja a 2 órát is majd Zánkától egészen Vonyarcvashegyig az üdülőkörzet a fővárosból leghosszabb idő alatt elérhető települései találhatók. Budapest elérhetősége itt 140 perc fölötti, és ez a kiemelt térség északi határáig is megmarad. Innentől nyugatra már az autópálya déli parti relatív közelsége miatt csökken az utazási idő. 140 perc fölötti elérhetőséggel rendelkezik a térség néhány, annak nyugati határán fekvő települése, de azok nem alkotnak olyan nagy kiterjedésű, egységes zárványt, mint az északi part nyugati felén találhatók.

A fentieket kiegészíti a gyorsforgalmi út csomópontok elérhetőségét mutató térkép. A BKÜ csaknem minden településéről legfeljebb egy óra alatt elérhető a legközelebbi gyorsforgalmi út valamely csomópontja. A déli parton kirajzolódik az M7-es autópálya vonala, a csomóponttal rendelkező települések a 0 perces kategóriába tartoznak. Néhány, ezekkel szomszédos településről az autópálya 5 perc alatt is megközelíthető, de jellemzően 5 és 15 perc közötti a somogyi, felhajtóval nem rendelkező települések elérhetősége. A déli parton jól látható, hogy az utazási idő északról délre, a távolsággal nagyjából arányosan növekszik. Az északi part helyzete ilyen szempontból sokkal kedvezőtlenebb, Ábrahámhegy és Tihany között meghaladja a 45 percet.

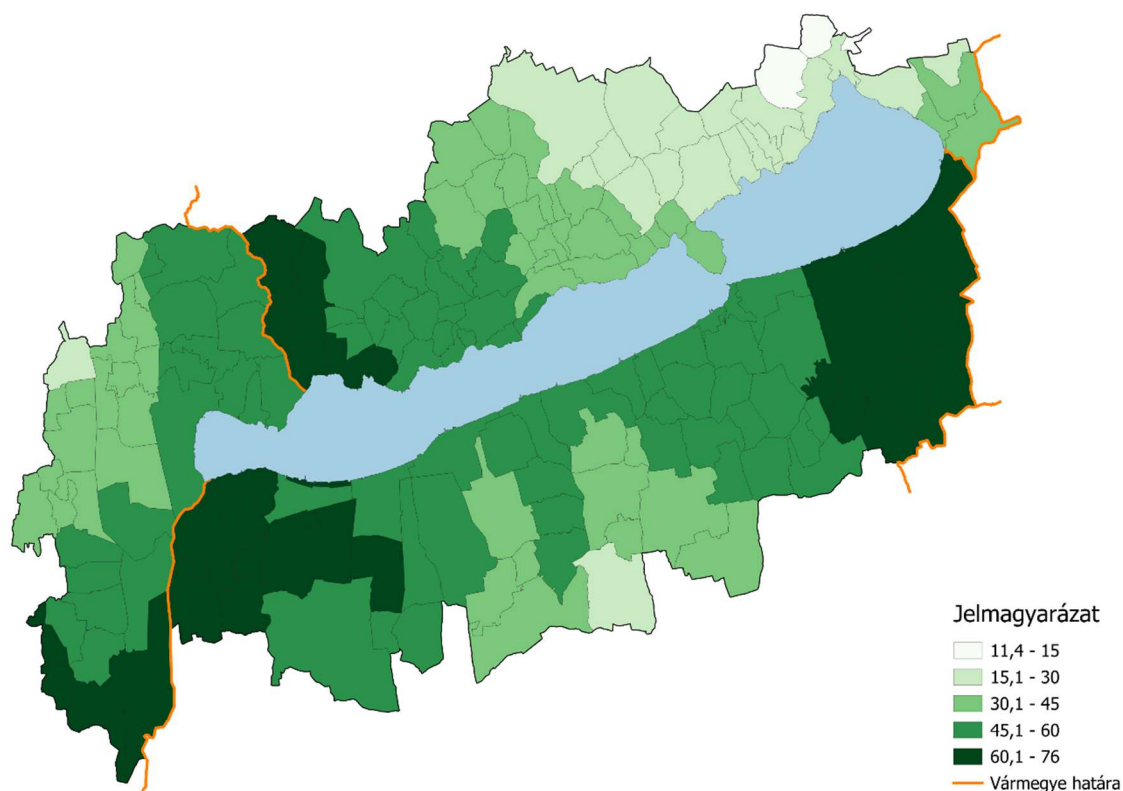
4. sz. térkép Gyorsforgalmi út csomópont közúti elérhetősége a BKÜ településeiről a leggyorsabb útvonalon (perc) 2022

Forrás: GeoX-TeIR adatok alapján BIFÜ Nkft

Saját vármegyeszékhely elérése szempontjából a BKÜ települései között nagyobb a térbeli változatosság, mint az előző kategóriákban. Vármegye székhely a kiemelt térség területén nem található, ugyanakkor Veszprém vármegye egyes kiemelt térségi települései határosak Veszprém megyei jogú várossal. Itt a megyeszékhely elérhetősége 15 perc alatti.

5. sz. térkép Saját vármegyeszékhely közúti elérhetősége a BKÜ településeiről a leggyorsabb úton (perc) 2022

Forrás: GeoX-TelR adatok alapján BIFÜ Nkft

Kaposvár megközelíthetősége a BKÜ somogyi településeinek élők számára kevésbé kedvező. Az üdülőkörzet keleti és nyugati határain az utazási idő az egy órát is meghaladja – ugyanakkor a BKÜ határterületeiről akár Székesfehérvár és Veszprém nyugaton pedig Nagykanizsa (mint MJV) elérhetőségi ideje rövidebb, mint Kaposváré. A déli part középső szakasza felé csökken Kaposvár elérhetőségi ideje, hiszen a fejlesztésen átesett 67-es autópályán közvetlenül megközelíthető a város. A vármegye középső szakaszán ennek vonala látszik kirajzolódni. A zalaai rész déli településeiről a leglassabb vármegyeszékhelyük elérése, majd ez északra haladva, a 75-ös és 76-os autópályák mentén csökken.

A Balaton Kiemelt Üdülőkörzetben 2024-ben 527 személyi sérüléssel járó közúti baleset történt. Ez 17 esettel magasabb, mint a megelőző évben, hosszú távon azonban illeszkedik az évi átlagosan 500-600 közötti esetszámba. 2011 óta átlagosan 535,3 baleset történt, nagyságrendileg azonos az idei év esetszámaival. A legmagasabb esetszám a bázisévben történt 598 sérüléssel járó balesettel. A következő években egy nem folyamatos csökkenés történt

2015-ig, majd újból emelkedés látszik, 2017-re 551 közlekedési balesettel. A vizsgált időszakot figyelembe véve mind a Balaton Kiemelt Üdülőkörzetben, mind országosan 2020-ban, a COVID-19 pandémia alatt volt a legalacsonyabb a sérülést okozó közúti közlekedési balesetek száma, az üdülőkörzetben ekkor 504 esetet regisztráltak. A következő évben már 8%-kal emelkedett az esetszám 545-re majd a következő két évben valamelyest mérséklődött 520 körüli szinten.

A közlekedési balesetek átlagosan 70%-a a parti és partközeli településekhez kötődik, az esetszám 400 és 320 között alakul. A parti zóna minimuméve nem 2020 volt – az akkori 338 esetszám átlagosnak tekinthető – hanem a 2023-as év, ekkor csupán 321 balesetet regisztráltak. 2024-ben ez megemelkedett 372-re. Ezzel szemben az utolsó év csökkenést hozott a háttérzóna esetszámában, új minimumértéket adva, csupán 155 esettel, ami jelentősen elmarad a korábbi év 189 balesetétől.

47. ábra Személyi sérüléssel járó közúti közlekedések száma a Balaton Kiemelt Üdülőkörzetben (2011-2024)

Forrás: KSH-TeIR adatok alapján BIFÜ Nkft

Az egységni lakosra vetített esetek száma a kiemelt térségben minden évben meghaladja az országos átlagot a vizsgált időszakban, átlagosan ~24%-kal. 2011 évben 2,2 volt a közlekedési balesetek ezer állandó lakosra vetített száma, ami 2024-re 1,9-re csökkent,

minimumát pedig a 2020-as évben érte el (1,8). Az országos átlag ugyanezen attribútumok mellett 1,4 és 1,7 között változik, átlagosan ~1,5.

A háttértelepüléseken bekövetkezett közlekedési balesetek száma népességarányosan 2024 évben volt a legalacsonyabb, míg a parti és partközeli települések esetében ugyanezen év a legmagasabb értéket adta 2012 óta.

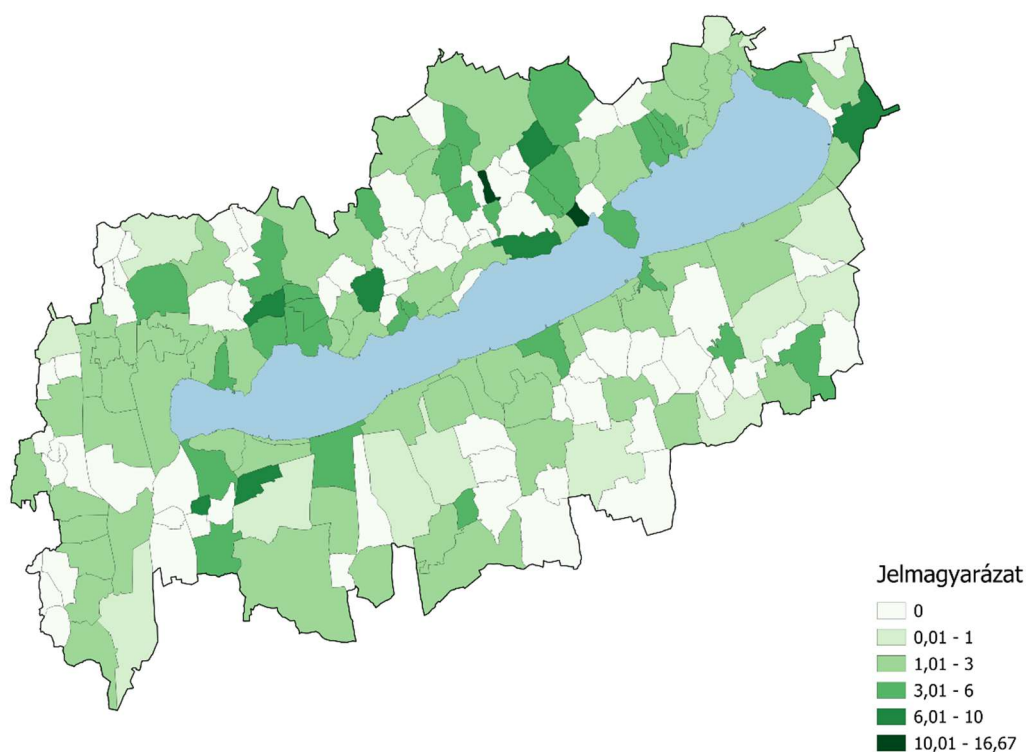
48. ábra Személyi sérüléssel járó közúti közlekedések népességhez viszonyított száma a Balaton Kiemelt Üdülőkörzetben és Magyarországon (2011-2024)

Forrás: KSH-TeIR adatok alapján BIFÜ Nkft

A kiemelt térség 180 településéből 68 nem regisztrált sérüléssel járó közlekedési balesetet 2024-ben, de ezek közül mindössze három volt parti vagy partközeli település. A legtöbb esetet a parti nagyvárosok jegyzik: Siófokon 60, Keszthelyen 47, Balatonalmádiban és Balatonfüreden 19-19 közlekedési balesettel. Népességarányosan a kistelepüléseknél mutatkozik a legmagasabb esetszám, az alacsony népesség miatt nagyobb a balesetek egységnyi lakosra vetített súlya. Ilyen a két legmagasabb aránnyal rendelkező Óbudavár (16,7 eset/ ezer fő) és Óbudavár (11,8 eset/ ezer fő). Látszanak egyes nagyobb lélekszámú, ugyanakkor balesetek szempontjából frekvenciált települések, például a Balatonakali (7 eset) és Balatonfőkajár (12 eset). A parti településeken szinte kivétel nélkül 1-3 baleset jut ezer főre a háttértelepüléseken nagy átlagban ez a szám csökken, sok esetben nulla.

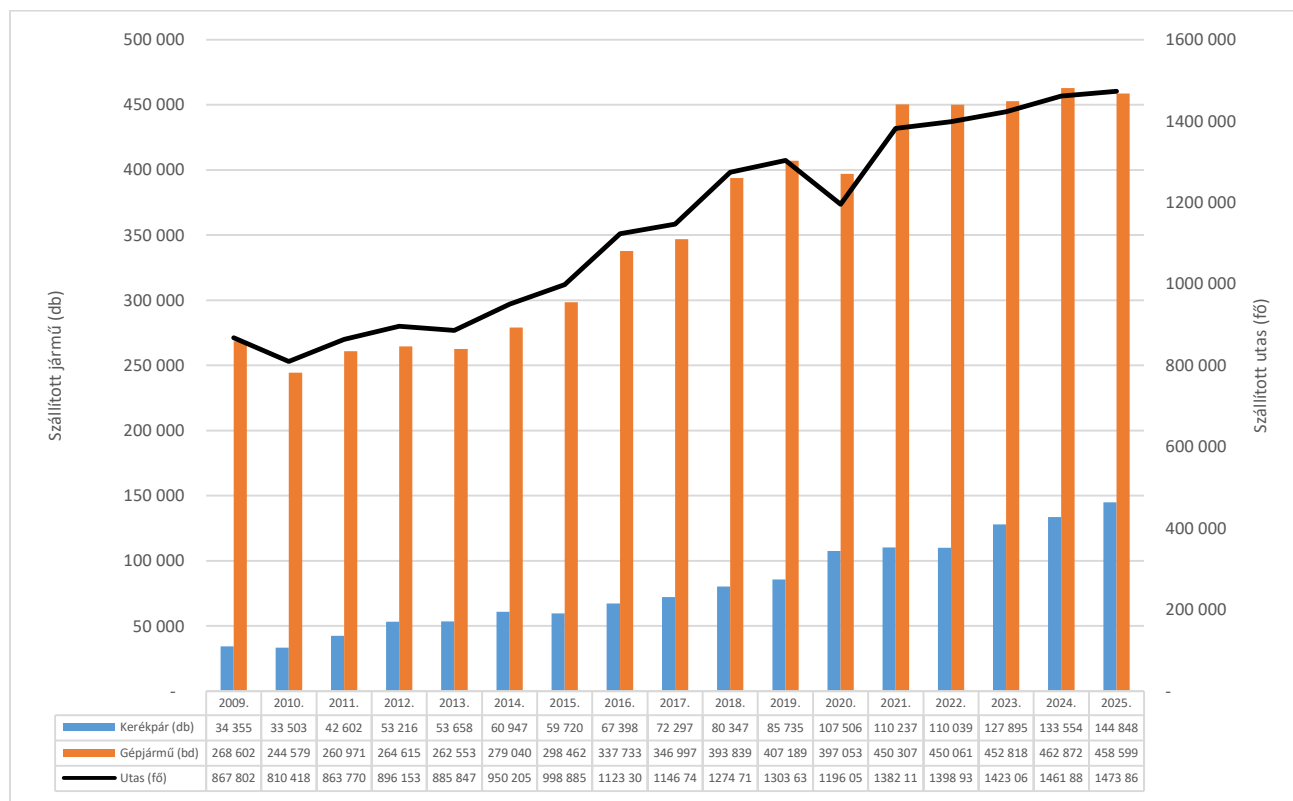
6. sz. térkép **Közlekedési balesetek száma ezer állandó lakosra vetítve a Balaton Kiemelt Üdülőkörzet településein (2024)**

Forrás: KSH-TelR adatok alapján BIFÜ Nkft

A Balaton Kiemelt Üdülőkörzet vonatkozásában a vízi jármód jelentős szerepet játszik a térség közösségi közlekedésében, elsősorban a belső elérhetőségi viszonyok alakulásában. A **Balatoni Hajózási Zrt. adatszolgáltatása alapján a Balaton vízi közlekedési statisztikája** kapcsán az alábbiak rögzíthetők:

49. ábra A Szántód-Tihany kompjárat személy- kerékpár és gépjárműforgalma (2009-2025)

Forrás: BAHART adatok alapján BIFÜ Nkft

Hosszú időtávban a Szántód – Tihany rév teljes jármű és utasforgalma növekvő tendenciát rajzol ki. A komp utasforgalom és a kompok által szállított gépjárművek száma 2009 és 2019 között egyaránt mintegy harmadával növekedett, míg a szállított kerékpárok száma 2019-ben a tíz évvel korábbi adat két és félszerese lett. A koronavírus-járvány megtörte a korábbi évtizedes növekedési trendet mind a gépjármű, mind az utasforgalom tekintetében, de összességében nem sok, csupán 3-8 % közötti forgalomcsökkenés történt. Miközben az utas és a gépjárműforgalom csökkent, a kompokon szállított kerékpárok száma töretlenül tovább növekedett, 2019-hez képest 2020-ban mintegy 20 %-os növekedés látszik. A pandémia miatt tapasztalt forgalmi visszaesés már 2021 év során eliminálódott, újra növekedett mind az utas, mind a gépjármű forgalom, miközben a szállított kerékpárok száma meghaladta az évi 110 ezer darabot.

A koronavírus-járvány végét követően visszaállt a korábbi monoton növekedési tendencia. A szállított utasforgalom 2022-ben megközelítette, 2023-ban és 2024-ben már jelentősen meg is haladta az évi 1,4 millió főt. A szállított gépjárműforgalom még soha nem volt olyan magas, mint ezekben az években, több mint 450 ezer jármű / év értéken zárt. 2024 minden korábbi évnél magasabb értékeket mutatott mind a gépjárművek, mind a kerékpárok, mind a személyek számában.

2025-ben a szállított gépjárművek száma valamelyest visszaesett, az év során 458 599 gépjármű kelt át a réven. Ez több, mint 4 ezerrel alacsonyabb, mint az előző évben, de így is a második legmagasabb érték a teljes idősor tekintetében. **A szállított személyek száma tovább emelkedett, 2025-ben 1 473 860 fő volt, ami új csúcserőnek tekinthető, ~12 ezer fővel haladja meg az egy évvel korábbi szintet. A szállított kerékpárok száma sem volt még ilyen magas, 2025-ben 144 848 darab,** ami 11 ezerrel magasabb a megelőző év értékénél.

2023 évben két új komppal egészült ki a balatoni komphajózás, 6 hajósra bővült az állomány, ezzel teljes üzem esetén további forgalomnövekedés produkálható.

A menetrendi utasforgalom 2010 és 2019 között évi 433 ezer és 531 ezer fő között mozgott, a 2010-es éve vége felé inkább növekvő tendencia szerint. A koronavírus-járvány 2020-ban közel 100 ezer fővel vetette vissza az utasforgalmat 2019-hez képest, de már 2021-ben újra félmillió utas/év nagyságrend közelébe emelkedett. 2023 év során a balatoni menetrend szerinti hajó-utasforgalom meghaladta az 530 ezer főt, 2024-ben pedig már a 610 ezer főt is. **A menetrendi hajózás utasforgalma 2025 évben 664 450 fő volt.** E valamivel visszafogottabb emelkedés, mint a korábbi évben, de így is a legmagasabb érték az elmúlt másfél évtizedes időszakban.

2025 évben a BAHART összesen 10 vitorlaskikötőt üzemeltetett, melyek Siófok, Balatonföldvár, Balatonlelle, Balatonboglár, Fonyód, Szigliget, Badacsonytomaj, Balatonfüred és Alsóörs településeken helyezkednek el. A vitorlaskikötők együttesen 1889 férőhelyet számlálnak, a vendéghelyek száma 103.

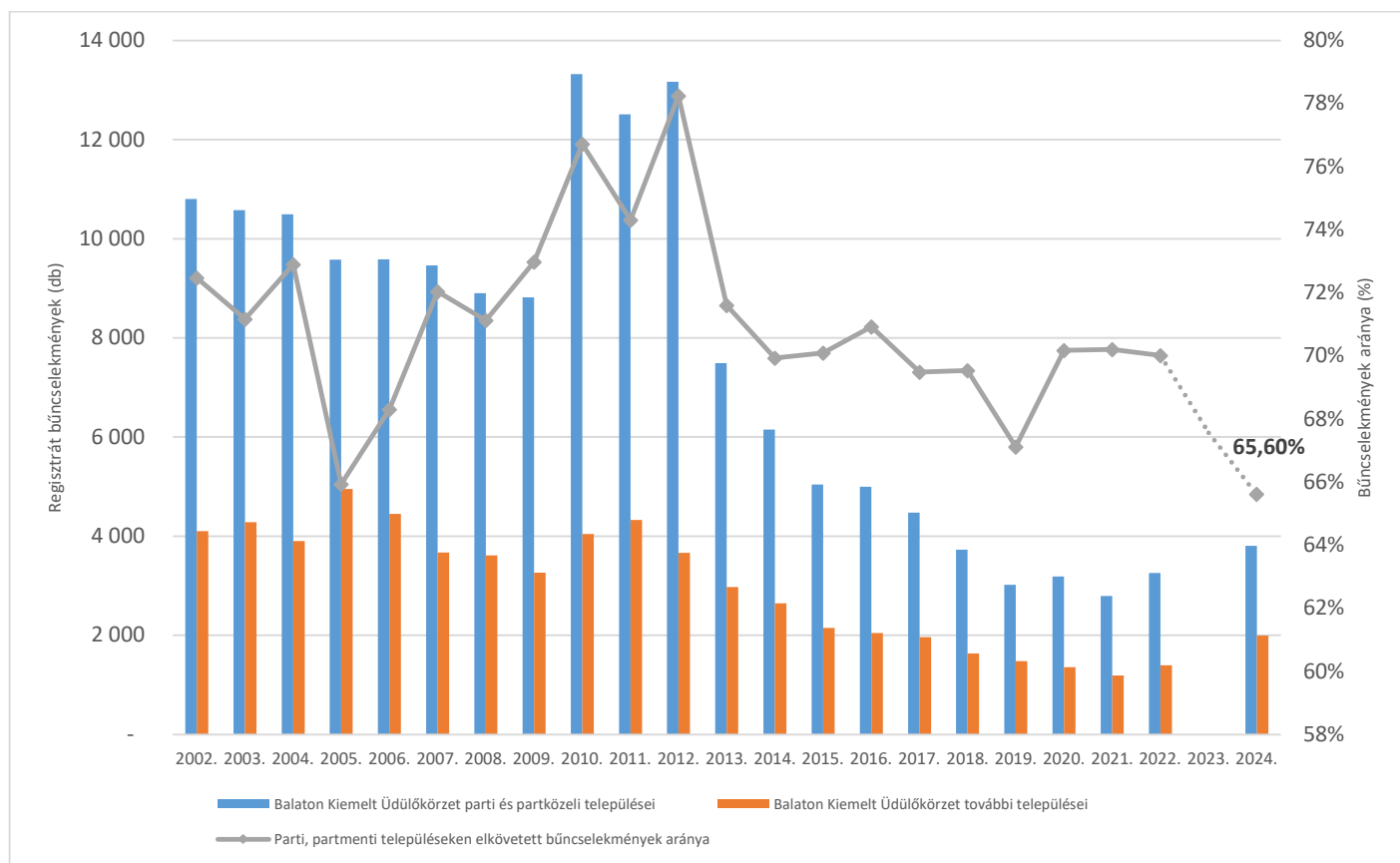
8. Közbiztonság, bűnügyi helyzet

A Balaton Kiemelt Üdülőkörzet bűnügyi statisztikáit vizsgálva a Központ Statisztikai Hivatal nyilvántartása szerint a következő kép rajzolódik ki. Az **elmúlt évtizedben** összességében **jelentősen javultak a térség bűnözési statisztikai mutatói** a regisztrált bűncselekmények számát tekintve. Míg a negatív csúcsidőszaknak tekinthető 2010-es évek elején a meghaladta a 16 ezret a térségben elkövetett regisztrált bűncselekmények száma (ebből 2012-ben 13 ezer a parti településeken történt!), addig 2019-re egy ütemes, alapvetően lineáris csökkenés eredményeként számuk 5 000 alá csökkent. Ez a csúcshoz képest közel 70%-os csökkenést jelent. **2020 óta** nagyságrendileg nincs jelentős változás, **a bűncselekmények száma alacsony szinten stagnál**. 2024 évben az üdülőkörzetben 5 800 regisztrált bűncselekmény történt. Mivel a bűnügyi statisztikákkal kapcsolatban a 2023-as év adatai hiányoznak, az aktuális adatokat a 2022-es évvel tudjuk összevetni. A 2024-es érték tehát 24,7%-kal magasabb, mint a két évvel korábbi, illetve a legtöbb regisztrált bűncselekményt jegyző év 2017 óta.

A parti települések és a háttértelepülések közötti differencia is mérséklődött ebben az összevetésben az elmúlt években. Ez a jelenség elsősorban a **partmenti bűnelkövetések számában bekövetkezett meredekebb esésnek** köszönhető, a háttértelepülések értékeinek időbeli alakulása egy enyhébb esésű, lapítottabb görbével jellemezhető. Míg 2012-ben közel négyszeres volt a két településkör regisztrált bűncselekményeinek különbsége, addig ez 2020-ra negyedére csökkent. 2024-re a parti települések regisztrált bűncselekményeinek száma ismét emelkedett, 2022 évhez képest 16,8%-kal. A háttértelepülések elkövetéseinek száma alacsonyabb szinten, de követi a parti települések 2010-es évek eleje óta tartó csökkenő trendjét. A háttérzóna 2021 évben érték el minimumértékét, mindössze 1 185 regisztrált esettel. Ez azóta szintén növekedésnek indult, a 2021-hez képest 47%-os növekedés tapasztalható.

A parti települések aránya az összes regisztrált esetből 2024-ben volt a legalacsonyabb a teljes vizsgált időszakban, 65,6%. Ez azonban – a korábbi évek trendjeitől eltérően – nem a parti zóna bűncselekményeinek visszaszorulásával, hanem a háttérzóna bűncselekményeinek szaporodásával magyarázható, szintén növekedő parti bűnözés mellett.

150. ábra A regisztrált bűncselekmények számának alakulása a BKÜ parti és háttértelepülésein (2002 – 2024)⁴⁹

Forrás: KSH-TeIR adatok alapján BIFÜ Nkft

Az egységnyi lakosra jutó regisztrált bűnelkövetések száma az üdülőkörzetben 2002 és 2009 között minden évben meghaladta az országos átlagot, de csökkenő tendenciát mutatva egyre inkább megközelítette azt. A bűnelkövetések száma 55-ről 44-re csökkent 1 000 főre vetítve, míg az országos átlag ennél kisebb mértékben csökkent, a 2002-es 41,2 érték 2009-re 38,7-re változott. A bűnügyi statisztikák alapján az egységnyi lakosra jutó bűnelkövetések száma 2010-2013 időszakban kiemelkedően magas volt mind országos, mind üdülőkörzeti vonatkozásban. Míg 2009-ben közel 44, **2010-ben már 63,2 elkövetés jutott 1 000 állandó lakosra, ami a legmagasabb érték a teljes vizsgált időszakban.**

2013-ra az érték üdülőkörzeti szinten 38,2-re esett vissza, ez évtől viszont az országos átlag is meredek csökkenésnek indult; határozott csökkenés figyelhető meg minden vizsgált területi dimenzióban. Az 1 000 főre számított regisztrált bűnelkövetések számában 2021 adja a minimumértéket mindössze 14,5 esettel. Ez a következő években újból emelkedésnek indult. **Az üdülőkörzetben 2024-ben 21,3 regisztrált bűncselekmény jutott 1 000 állandó lakosra,** ami 2022 után 25%-os növekedést jelent. Az országosan jellemző átlag 23,9 volt, ami meghaladja a kiemelt térségét.

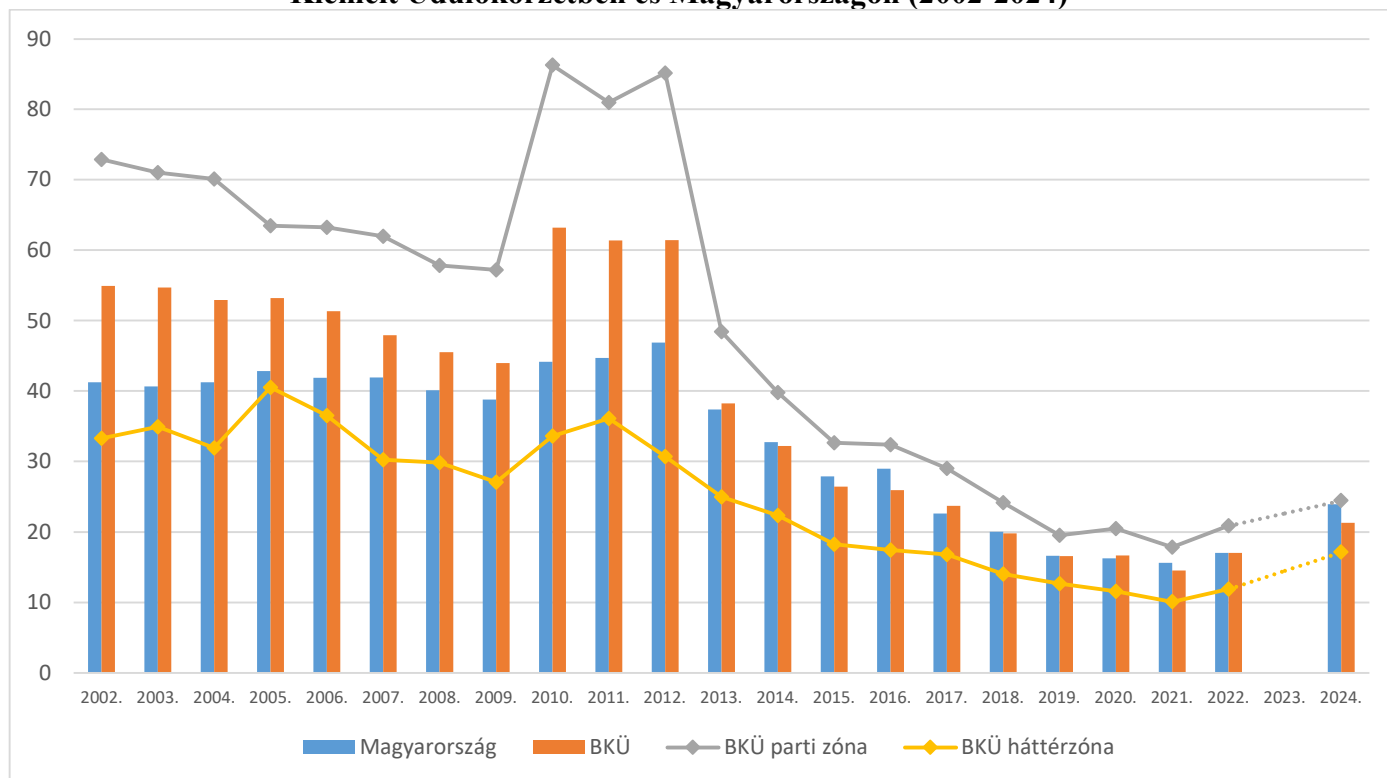
⁴⁹ A vonatkozó diagram 2023-as értékei adathiány miatt pusztán jelzés értékű, lineáris interpolációval kialakított adatok, nem valós értékek; hipotetikus jellegüket a pontozott vonal jelzi.

Míg 2012-ig bezárólag az országos átlag minden évben meghaladta a kiemelt térségét, 2013-2024 között ez már csak három évben történt meg (megjegyezve a 2023-as év hiányzó adatait).

Jelentős különbségek mutatkoznak a parti zóna és a háttérzóna települései között. A parti zóna települései 72,8-es bázisértékről indultak, majd a 2010-es csúcsevben 86,2 bűnelkövetést jegyeztek 1 000 főre vetítve. A legnagyobb visszaesés 2012-2013 fordulóján történt, az érték 85,1-ről egy év alatt 48,4-re csökkent, ami 53%-os visszaesés egy év alatt. A 2013 óta eltelt időszakot az általános trendeknek megfelelően folyamatos csökkenés jellemzi, majd 2021 17,8-es minimumértéke után enyhe növekedés látszik. A parti és partközeli települések átlagos bűnelkövetéseinek száma 1 000 lakosra vetítve 24,4 volt 2024-ben.

A háttértelepülések esetében jóval visszafogottabb számokat mutatnak. 2002-ben 1 000 főre átlagosan 33,3 bűncselekményt regisztráltak. A csúcsev - az egyéb területi dimenzióktól eltérően - 2005 volt 40,5 elkövetéssel egységnyi lakosra számítva. A 2010-2012 intervallumban is látszik növekmény, ez azonban mértékében elmarad a 2005-2006 időszaktól, 2011-ben 36,1-es értéket mutatva. A 2021-es küszöbévben e területen csak 10 elkövetés jutott minden ezredik lakosra. 2024-ben ez már 17,1, ami jelentős, 30%-os növekedés a 2022-es évhez képest.

51. ábra **Regisztrált bűncselekmények száma 1 000 állandó lakosra vetítve a Balaton Kiemelt Üdülőkörzetben és Magyarországon (2002-2024)**⁵⁰

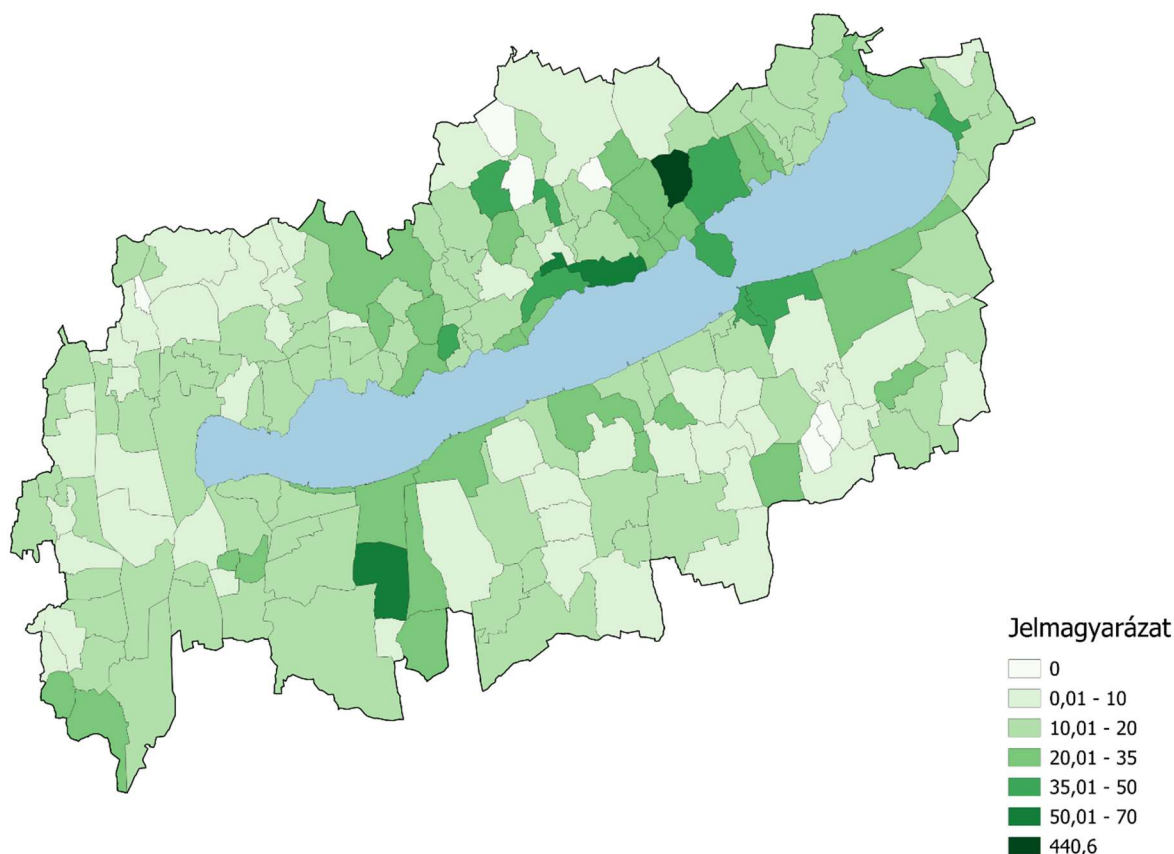
Forrás: KSH-TeIR adatok alapján BIFÜ Nkft

⁵⁰ A vonatkozó diagram 2023-as értékei adathiány miatt ez esetben is pusztán jelzés értékű, lineáris interpolációval kialakított adatok, nem valós értékek; hipotetikus jellegüket a pontozott vonal jelzi.

Az egységnyi lakosra jutó regisztrált elkövetések számában a csúcserőket a 2024-es évben Balatonszőlős község adta, itt 1 000 lakosra 440,6 bűnesetet regisztráltak. Ez nem hosszú időtáv átlaga, pusztán a 2024-es év pillanatképének tekinthető, és nem jellemzi a település általános közbiztonsági helyzetét. Települési bontásban a parti zóna magasabb bűnözési arányát látjuk. A tíz legmagasabb bűnözési aránnyal rendelkező település közül hét a parti vagy partközeli, ahol a regisztrált bűnelkövetések száma 1 000 lakosra vetítve 41 és 53 között változik. Érdekesség, hogy a három legmagasabb értékkel rendelkező település – a már tárgyalt Balatonszőlős mellett Somogyszentpál és Tagyon is háttértelepülés, 1 000 lakosra vetítve ~63 regisztrált esettel. A nagyvárosok közül Balatonfüred tartozik a tíz leginkább legmagasabb aránnyal rendelkező település közé, egységnyi lakosra számított 47,9 regisztrált bűncselekménnyel. Siófok és Tapolca is az üdülőkörzeti átlagot meghaladó 32-34 elkövetést számlálnak 1 000 állandó lakosra számítva. Keszthely városa a háttértelepülésekhez közelítő 18,6-es átlaggal jellemezhető. A települések csaknem fele, 80 tartozott az 1 000 főre 10-20 bűnelkövetést jegyző települések közé, melyeknek kétharmada, 52 település a háttérzónához tartozott. A parti zónában több volt a magasabb aránnyal rendelkező település.

Hat településen nem regisztrálható bűncselekmény 2024 évben. Ezek rendre 100-250 fős népességgel rendelkező községek. Területileg némileg koncentráltan, nem elszórtan helyezkednek el: Somogy vármegyében két szomszédos település, Sérsekszőlős és Zala, Veszprém vármegyében pedig a Veszprémi járás nyugati részén található Öcs, Vigántpetend és Vöröstő falvak, kiegészülve a Zala vármegyei Vindornyafokkal.

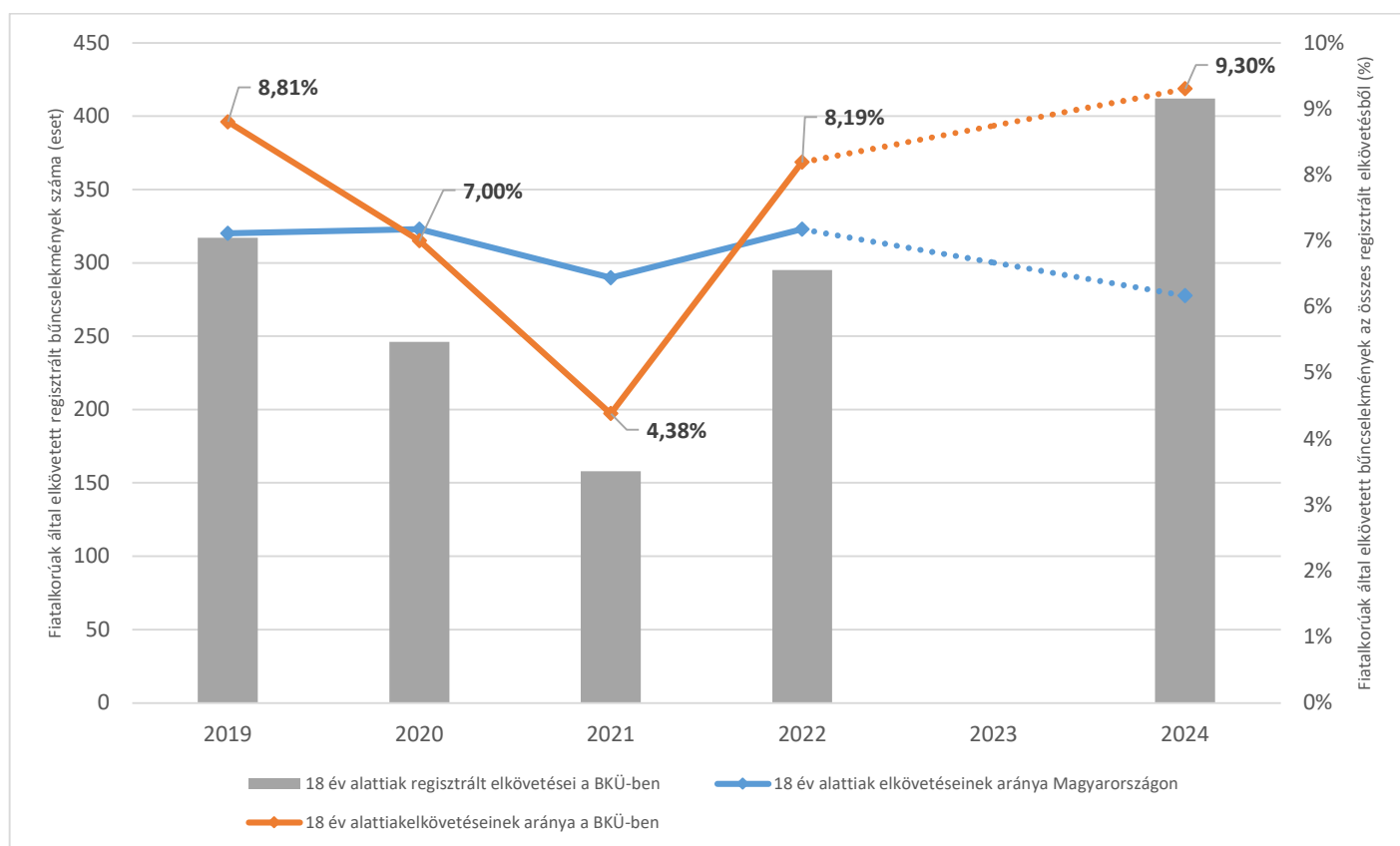
7. sz. térkép **Regisztrált bűncselekmények száma 1 000 állandó lakosra vetítve a Balaton Kiemelt Üdülőkörzet településein (2024)**

Forrás: KSH-TeIR adatok alapján BIFÜ Nkft

A 2019 óta rendelkezésre álló adatok esetében nem rajzolódik ki hosszú távú trend. 2019 bázisévben 317 fiatal-, vagy gyermekkorú által elkövetett bűncselekményt regisztráltak, ami az összes bűnelkövetés 8,8%-a volt, meghaladva az országos 7,1%-ot. A korosztály bűncselekményeinek száma – ahogy az összes bűncselekményé – 2021-ben érte el minimumát 158 regisztrált elkövetéssel. Ekkor az összes bűncselekmény 4,4%-át adták, ami a legkisebb részesedés a vizsgált időszakban. Ez 2022-re 8,2%-ra emelkedett, 295 esettel. 2024-ben a Balaton Kiemelt Üdülőkörzetben a bűncselekményeket elkövetők regisztrált elkövetéseinek 9,3%-át adták a 18 év alattiak által elkövetett bűncselekmények, ami 412 regisztrált esetet takar. Ez azt jelenti, hogy majdnem minden tizedik bűncselekményt kiskorú követett el. Ez egyrészt jelentősen meghaladja a csökkenő országos átlagot, ami a legutolsó vizsgált évben 6,2% volt, másrészt emelkedést mutat mind az összes elkövetés arányában, mind a nyers számok tekintetében a 2021 óta tartó időszakban – a 2022-es évhez képest több, mint egy százalékpontnyi emelkedés.

52. ábra 18 éven aluliak által elkövetett bűncselekmények száma és aránya az üdülőkörzetben és országosan (2019-2024)⁵¹

Forrás: KSH-TeIR adatok alapján BIFÜ Nkft

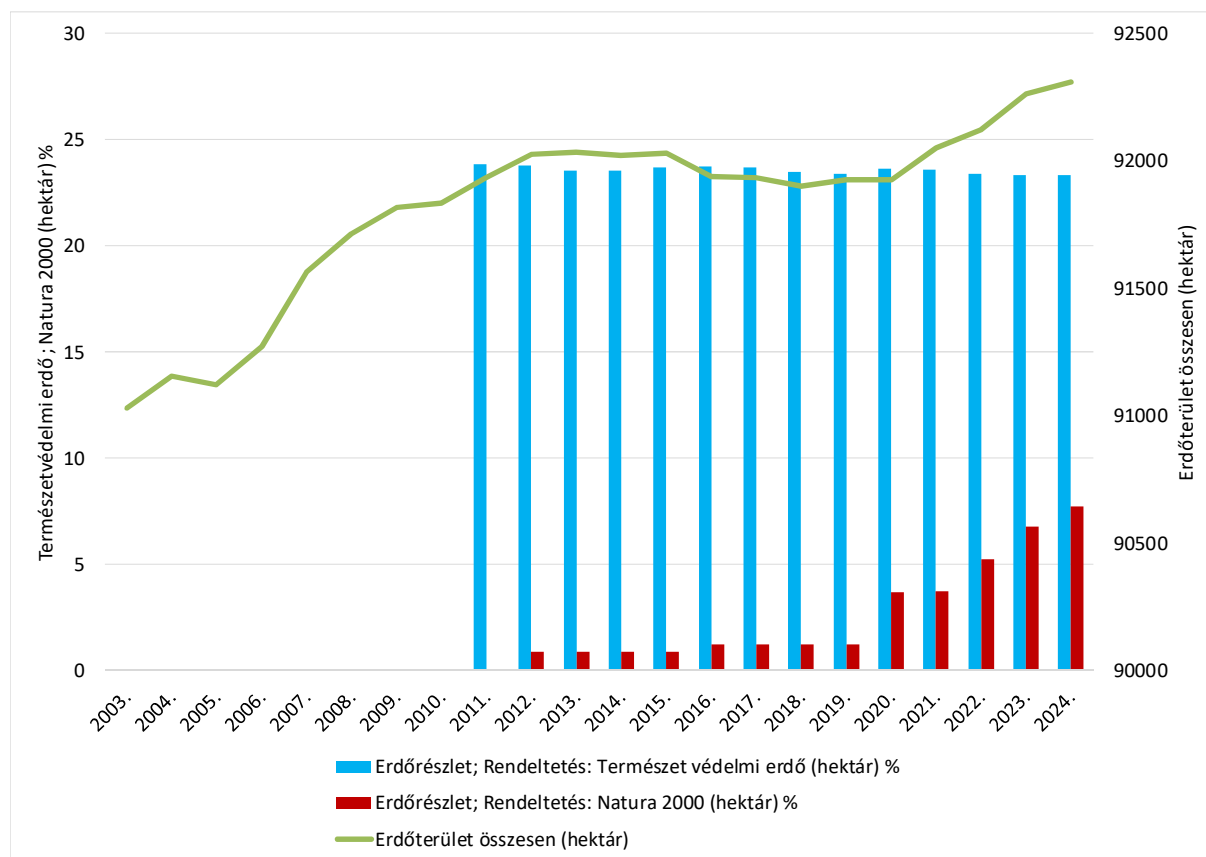
⁵¹ A vonatkozó diagram 2023-as értékei adathiány miatt pusztán jelzés értékű, lineáris interpolációval kialakított adatok, nem valós értékek; hipotetikus jellegüket a pontozott vonal jelzi.

9. Környezet, környezeti infrastruktúra

A környezeti infrastruktúra metszetében az erdőterületek, természetvédelmi erdő és Natura 2000 minősítésű erdőterületek, a lakosságtól elszállított települési szilárd hulladék, a szelektíven gyűjtött hulladék mennyisége, veszélyes hulladék, illetve az elsődleges és a másodlagos közműellátó időbeni alakulásáról számolunk be. A jelzett indikátorok mellett összefoglaljuk a játszóterek, tornapályák, pihenőhelyek száma és területe, védett természeti területek, valamint az önkormányzati tulajdonú zöldterületek területmérete metszeteiben készült környezeti indikátorok adatait is, amelyek tartalma 2022-óta nem frissült a TeIR rendszerben. A monitoring jelentés kiegészül a Közép-Dunántúli Vízügyi Igazgatóság laboratóriuma által készített, a Balaton vízminőségének alakulására vonatkozó beszámolójával.

A Balaton térségében található **erdőterületek** kiterjedése hosszú időtávban $\approx 91\text{--}92$ ezer hektár között alakul, 2003 és 2024 között átlagosan 91814 hektár. Az erdőterületek a nyomon követhető adatok szerint a kétezres években mintegy 800 hektárral, 2010 után 2024-ig közel 500 hektárral növekedtek. A 2010 évet követő növekedés üteme nem egyenletes, a 2010-es évek második felében kis mértékben csökkent, majd a 2020-as években jelentősebb volumenben növekedett.

53. ábra Természetvédelmi erdő és Natura 2000 minősítésű erdőterületek aránya az erdőterületeken belül a Balaton térségében

Forrás: KSH-TeIR adatok alapján BIFÜ Nkft

Az erdőterületeken belül a 2010-es évektől követhetjük a **természetvédelmi erdők** kiterjedésének alakulását is, ezek időszakos átlagban közel a negyedrészt, 23-24 % közötti hányadát teszik ki az összes térségben található erdőterületnek. A **rendeltetése szerint Natura 2000 minősítésű erdőterületek** aránya a 2010-es években kicsi, alig 1 % körüli, a 2020-as években jelentősen növekvő hányadot alkot az erdőterületeken belül. Összességében 1,2 %-os részesedési értékről növekvő erdőterületi tömeg mellett 2022-ben 5,25 %, 2024-ben 7,72 %-os hányadot alkot.

A településeken található rekreációs célú területek, **játszóterek, tornapályák, pihenőhelyek** tekintetében 2005- évtől indult meg az egységes tematika szerinti adatgyűjtés, de a KSH 2006 és 2011 évekre nem közölt adatot, ugyanakkor 2019 évben Balatonszemes esetében a korábbi évek adataihoz képest szignifikáns volumenű adatomódosításra került sor. Balatonszemes KSH-ban vezetett 144 577 nm adatértéke 2019 év során 1846 nm-re csökkent, és változatlan maradt a következő években. A 2019 előtti időszak adatai azonban nem módosultak, a helyzet tisztázásáig csak a 2019-től közölt adatokat vesszük figyelembe, mivel a Balatonszemesről kivezetett mintegy 14 hektár már üdülőkörzeti szinten is jelentős nagyságrend, ugyanakkor a településen nem változott a játszóterek, tornapályák, pihenőhelyek száma.

A KSH adatai szerint Balatonszemes korrigált területméretét figyelembe véve a BKÜ-ben 2019 és 2022 között 25-26 hektárnyi játszótér, tornapálya és pihenőhely található.

A játszóterek, tornapályák és pihenőhelyek 64-65 %-a, **közel kétharmada a Balaton parti, partközeli sávjának településein helyezkedik el**, kevéssel több, mint harmada az üdülőkörzet háttérzóna területén van. A parti, partközeli területsáv részesedése 16-17 hektár, a háttérzóna nagyjából 9 hektárnyi terület, lényegesen nem változik.

A játszóterek, tornapályák és pihenőhelyek **számában**, hasonlóan a területmérethez, ugyancsak észleltünk egy jelentős módosulást, mégpedig Tapolca esetében 2012 és 2013 között. A 2013-as év 302 darabot kitevő adatállománya 5 db-ra módosult, majd évekig állandó maradt, és 2018-tól 9 db-ra növekedett.

Az időszakos átlag ebben az esetben az üdülőkörzet területén 491 db, átlagosan a játszóterek, tornapályák és pihenőhelyek mintegy kétharmada található a parti, partközeli sávban, és csak minden harmadik a háttérzóna területén. A parti, partközeli zóna időszakos átlaga 319 db, a háttérzóna átlaga 172 db. A parti, partközeli zóna esetében a játszóterek, tornapályák és pihenőhelyek száma 2021-ig kismértékű, de trendszerű növekedést mutat, 2022 évben a korábbi trendet megtörve mintegy 15 %-kal kevesebb. Számottevő negatív eltérést Balatonalmádi és Tihany esetében tapasztaltunk. A háttérzóna metszetében 2014 és 2015 között látható jelentős mennyiségi eltérés, ebben az esetben Marcali metszetében látható komolyabb volumenű különbség.

Az **önkormányzati tulajdonú zöldterületek** területméretét egységes módszertan alapján 2006-tól követhetjük nyomon, 2016 évben a KSH nem szolgáltatott adatot, illetve ez esetben is megállapítható, hogy az utolsó elérhető éves adat a 2022. évi.

Az önkormányzati tulajdonú zöldterületek üdülőkörzeti összterülete 592 és 750 hektár között változik, az időszakos átlagérték ≈ 655 hektár. A területméret növekvő változása függvényyszerűen nem lineáris, valójában két növekedési szakaszra bontható, az első 2006 és 2012 között, a második 2013-tól a jelenig ível. 2012 és 2013 között egy töréspont látszik, amit az üdülőkörzeti háttérzóna egyes településeinek önkormányzati tulajdonú zöldterület változása okozott.

A parti sáv önkormányzati tulajdonú zöldterületeinek mérete tartós időtendenciában monoton növekedő struktúrát alkot. 2006 és 2010 között 10 hektár, 2010 és 2015 között közel 8 hektár, 2015 és 2020 között jelentősebb, több mint 31 hektár, a 2020-as évek elején újabb 10 hektár növekedés látszik. Az időszakos átlag 489,76 hektár, 2015-től láthatunk átlag feletti értékeket. Az üdülőkörzeti háttérzóna esetében hektikusabb az összkép, ami kifejeződik az üdülőkörzeti változásfüggvényen. A kezdeti időszakhoz képest 2012-ig tart egy növekedési ciklus, majd 2012 és 2013 között mintegy 80 hektár zöldterület került ki a regiszterből, ezt követően újabb növekedési időszak következett. Az időszakos átlag a háttérzóna esetében ≈ 165 hektár, a vizsgálati időszak eleje és a vége átlag feletti, a 2013 évi változást követő 7 év adatai átlag alattiak.

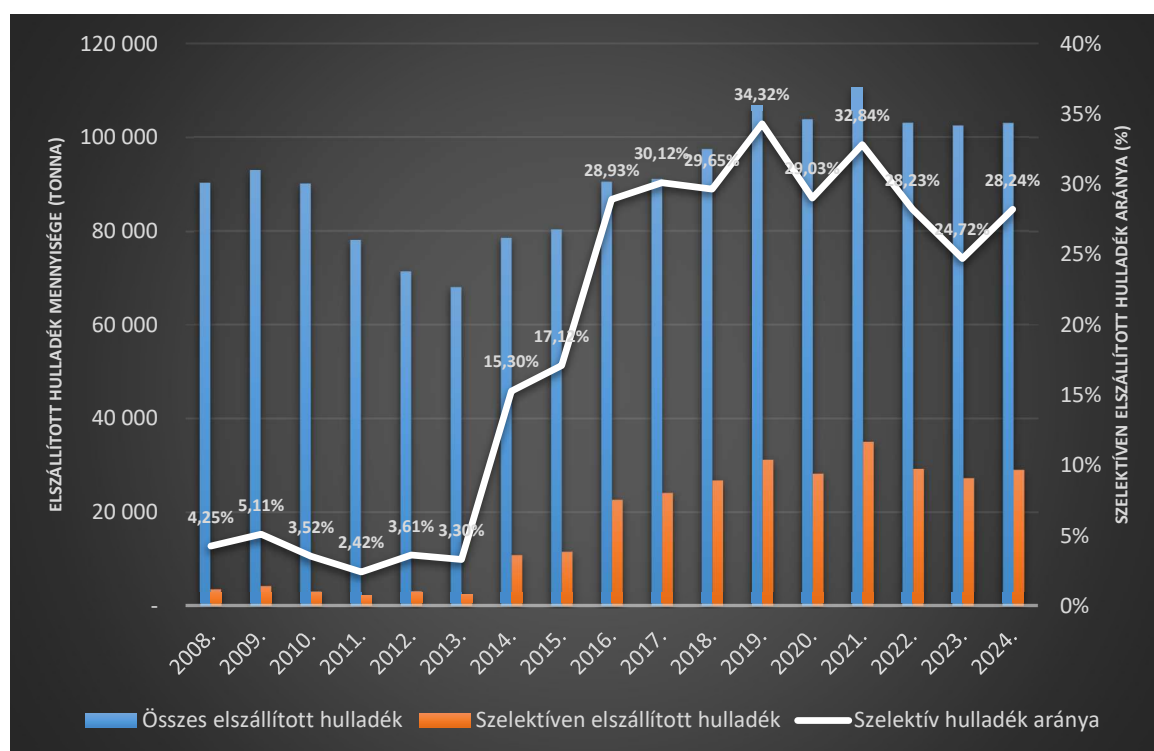
A **védett természeti területek** vonatkozásában 2009-től állnak rendelkezésre információk, de ebben az esetben is hiányosak az adatok. Hosszú időtávban a Balaton Kiemelt Üdülőkörzet védett természeti területeinek **több mint négyötöde a parti és partközeli sávban helyezkedik el**, jellemzően szoros kapcsolatot alkotva a tóval és annak ökológiai rendszerével. **A védett területek mérete a parti sávban fokozatosan növekvő, a háttérzóna irányában azonban csökken.** Az üdülőkörzet egészében 2009 során ≈ 50 hektár védett területet tartottak nyilván, ez 2015-ben ≈ 53 hektárra, 2020-ra ≈ 56 hektárra növekedett, 2022-ben 56,22 hektár védett terület volt található a BKÜ-ben. A kiemelt időpontok között átmeneti csökkenési időszakok is láthatók, a trend azonban összességében növekvő, az időszakos átlag 52,71 hektár.

A parti és partközeli időszakos átlag 44,59 hektár, átlag alatti értékeket 2009 és 2014 között látunk, 2015-től átlag feletti értékek mutatkoznak növekvő tendenciában minden évben. Az üdülőkörzeti háttérzóna területátlaga 8,12 hektár, ellentétben a parti sávval, 2014 előtt látunk átlag feletti értékeket, onnantól kezdve lassú, de határozott csökkenés mutatkozik. A BKÜ háttérzóna területrészen mintegy másfél évtizeddel ezelőtt 10 hektárnyi védett terület 9, 8, majd 7 hektár közelébe csökkent, viszont 2020-tól kezdve nem változik, a 2020-as évek elején minden évben 7,18 hektár.

A **lakosságtól elszállított települési szilárd hulladék mennyisége** az üdülőkörzet településein 2006-2013 között, tartós időtrendben mintegy 40%-kal csökkent. 2006-ban mintegy 169 ezer tonna volt, 2013-ban 106 500 tonna. Az ezt követő három évben 2013-2015 között növekedésnek indult az elszállított hulladék mennyisége, 2015-ben mintegy 116 ezer tonna volt. 2016-ban az előző évek tendenciáját megtörve ismét, jelentősen csökkent az elszállított szilárd hulladék, ebben az évben 90 ezer tonna környékére csökkent az elszállított szilárd hulladék. 2017-től azonban újabb növekedési periódus kezdődött, ami 2019-ig tartott, ebben az évben ismét 107 ezer tonna szilárd hulladékot szállítottak el a szolgáltatók.

A koronavírus-járvány első évében 2019-hez képest ismét csökkent a lakosságtól elszállított települési szilárd hulladék mennyisége, ami érdekes fejlemény annak fényében, hogy ebben az időszakban az átmeneti beköltözések miatt jelentősen növekedett az üdülőkörzet népessége. Az elszállított hulladék mennyisége 2021-ben 110,6 ezer tonna. Ez majd a következő években 103 ezer tonna körüli értéken állandósul, ami visszaesés a 2019-2022-es évek értékeihez képest. Az elszállított hulladék mennyisége 2024-ben 103,1 ezer tonna.

54. ábra A lakosságtól elszállított települési összes szilárd hulladék, valamint a szelektíven elszállított hulladék tonnában kifejezett mennyiségének és arányának alakulása a BKÜ-ben (2008-2024)

Forrás: KSH-TeIR adatok alapján BIFÜ Nkft

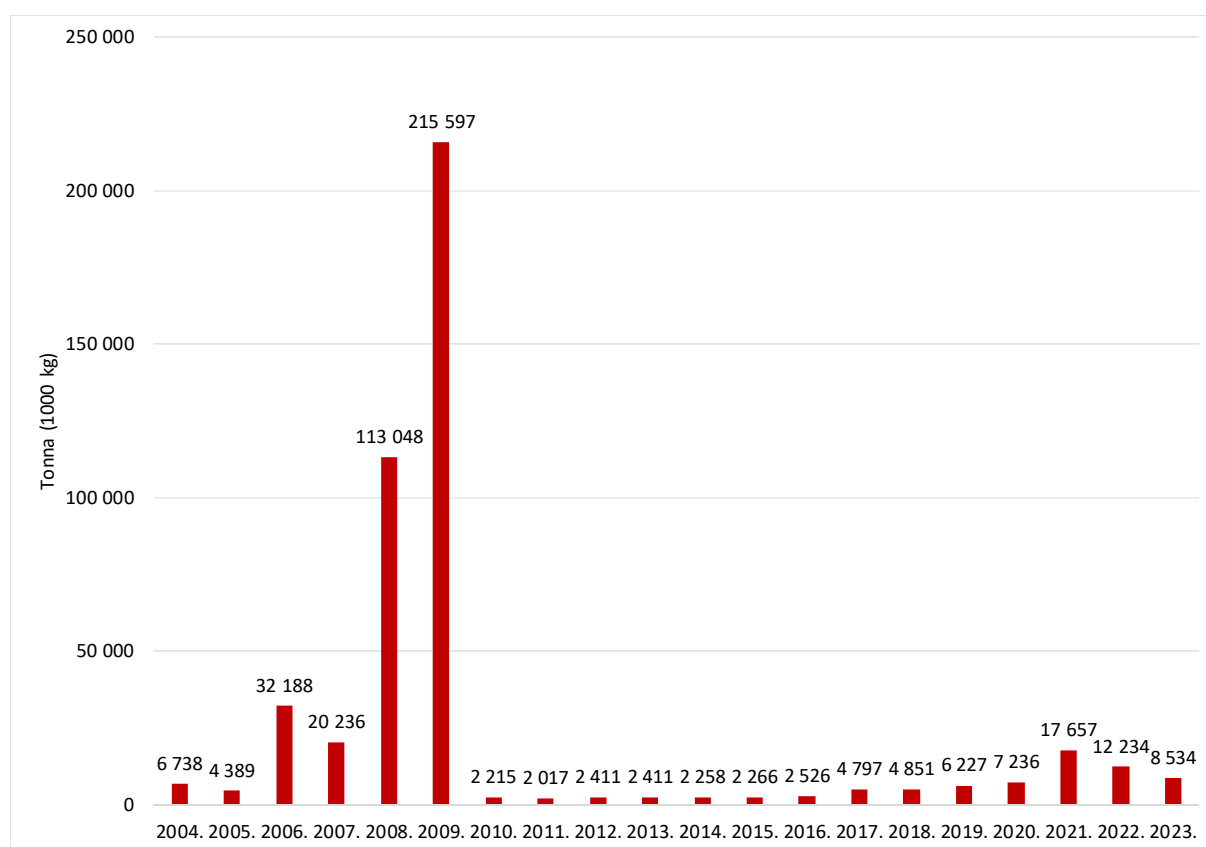
A lakosságtól szelektíven elszállított hulladék mennyisége 2008 és 2024 között nyolcszorosára növekedett. Hosszú időtávban vizsgálva az adatokat a szelektíven gyűjtött hulladék mennyisége 2008 és 2013 között lényegesen nem növekedett, a növekedési ütem 2014-től szignifikáns, bár az utolsó három évben – ahogy az összes hulladék esetében is – stagnálás látszik.

A **szelektíven gyűjtött hulladék** aránya az összes hulladékból 2015-ben 10 % körüli, 2016-ban már 25 %, 2019-ben már közel 30 % volt. A koronavírus-járvány első évében a szelektíven gyűjtött hulladék mennyisége is csökkent, 2021-ben azonban időszakos csúcserőssé vált, több mint 35 ezer tonnát tett ki a térségben. Ez a 2023-as évig mind mennyiségében, mind arányában folyamatosan csökkent, ekkor 27 ezer tonna volt, ami az összes elszállított hulladék 24,7%-a, ami a legalacsonyabb érték 2017 óta. Az elkülönítéssel gyűjtött hulladék mennyisége az utolsó vizsgált évben, 2024-ben 29,1 tonnára emelkedett, 28,2%-os részesedéssel a hulladék össztömegéből.

A Balaton térségéből elszállított veszélyes hulladék mennyisége az elmúlt két évtized során, leszámítva az extrém magas 2008-2009 éveket, átlagosan 8 ezer tonna körül mozog.

A kiugróan magas adatokat jelentő 2008 és 2009-es évben keletkezett, összesen mintegy 330 ezer tonna veszélyes hulladék $\approx 97-98$ %-a egyetlen településről, Balatonfüzfőről származik. Balatonfüzfőn ezekben az években végezték a Nitrokémia Ipartelep korábbi, klórlogisztikai üzemének kármentesítését, a területen nagyszabású bontási és talaj kitermelési munkálatok zajlottak.

55. ábra Veszélyes hulladék keletkezett mennyisége a Balaton térségében (tonna)

Forrás: KSH-TeIR adatok alapján BIFÜ Nkft

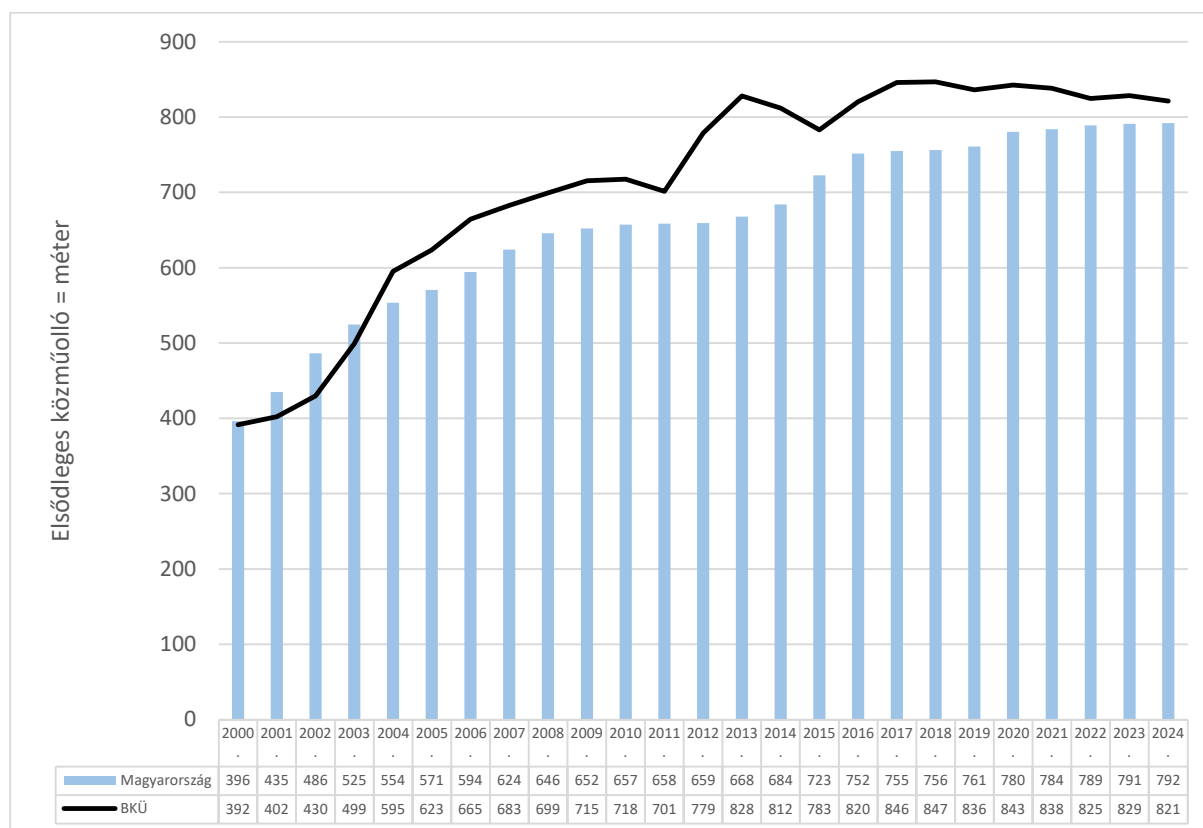
A jelzett éveknél lényegesen alacsonyabb volumenben, de 2021 és 2022 években is az átlagosnál magasabb mennyiségű veszélyes hulladék keletkezett a Balaton térségében, ezek jellemzően ugyancsak bontási törmelékek, talaj kitermelési munkálatok által keletkeztek elsősorban Balatonfüred (görög falu), illetve kisebb részben Balatonkenese, Marcali és Litér települések közigazgatási területén, ahol illegális személtlerakó telepeket számoltak fel.

A tó és környezetének megóvása szempontjából különös jelentőséggel bír, hogy a keletkezett szennyvíz is nagyrészt tisztításra kerül.

Minden település rendelkezik közüzemi vízellátással, amivel párhuzamban a településekre vezető gázvezeték-hálózat kiépítettsége is gyakorlatilag teljes, ezzel együtt a kommunális szennyvízkezelés kérdése továbbra is csak részlegesen megoldott. Ahogy korábban, úgy **2024 év során** a KSH adatok szerint **továbbra is 27 település** esetében azonosíthatunk nullás értéket a közcsonna-hálózatba bekapcsolt települések esetében. Ezek a települések kivétel nélkül BKÜ háttérzóna községek, amelyek kétharmada 18 község az üdülőkörzet somogyi, kevésbé több, mint ötöde Veszprém, kilencede a térség Zala megyei terület részén helyezkedik el. Fontos megjegyezni, hogy ezeken a településeken egyedi szennyvíztisztító megoldások üzemelnek, tehát a keletkező szennyvizek jelentős része itt sem tisztítatlanul kerül a felszín alatti vizekbe.

A környezeti infrastruktúra jellemzőket az **elsődleges**, és a **másodlagos közműolló** adatainak ismertetésével folytatjuk. Közműollóról a **vezetékes ivóvízellátás és a csatornázottság** egymáshoz való viszonyának vizsgálatánál beszélhetünk. A legtöbb szakirodalmi-adat csak a másodlagos közműollóval operál, ám a teljes kép alkotásához szükséges az elsődleges közműolló képleteinek vizsgálata is, mert **csupán az egyik közműolló adatainak elemzése alapján nem alkotható** teljesen egészleges kép az adott helyzetről. Ennek oka, hogy az elsődleges és a másodlagos közműolló jellemzőiben akadnak egymást kiegészítő specifikus eltérések és különbségek. Alapvető jelenség, hogy csatornázottság fejlődésével és a közel teljesnek mondható vezetékes ivóvíz ellátottsággal a közműolló záródik. Ideális esetben, teljes egyezés esetén a közműolló nyílásértéke 0 százalékpont.

56. ábra Az egy km ivóvízvezeték-hálózatra jutó közüzemi jellegű elválasztó és egyesített rendszerű szennyvízgyűjtő közcsatorna-hálózat hossza, elsődleges közműolló (méter)

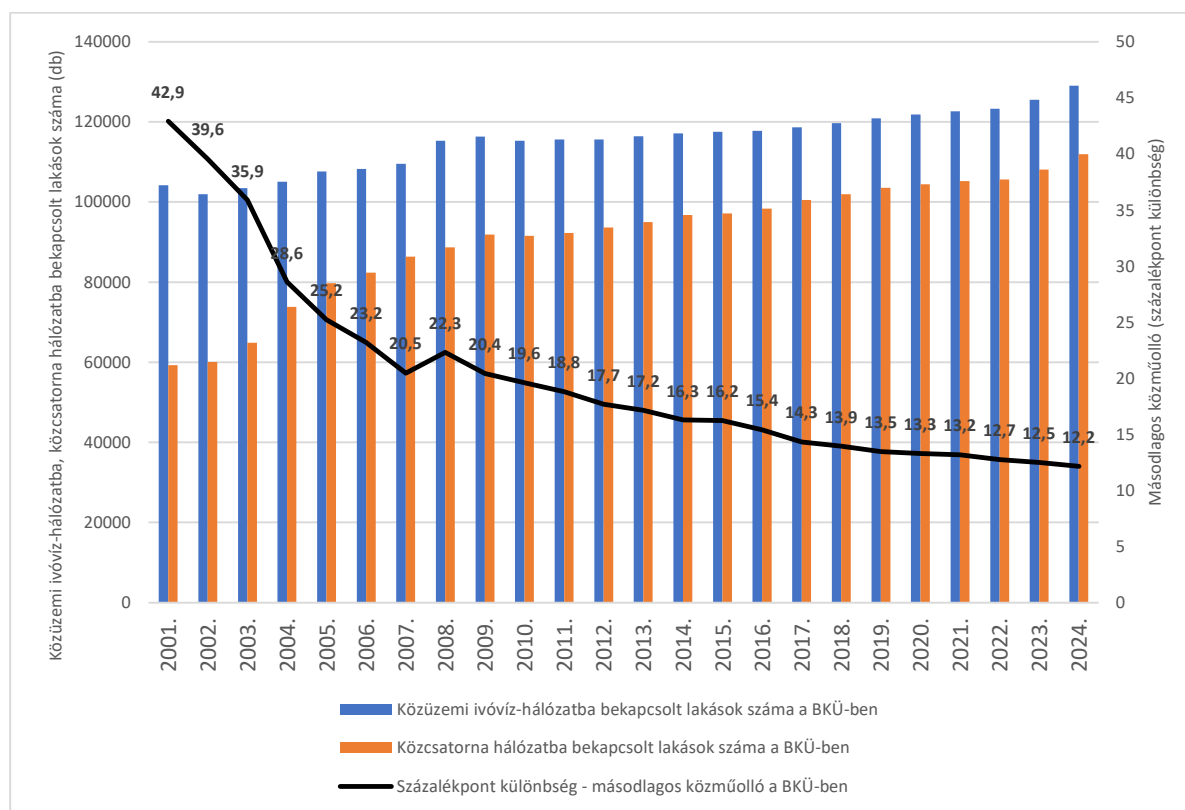

Forrás: KSH-TeIR adatok alapján BIFÜ Nkft

A fenti grafikonon az országos, valamint a Balaton Kiemelt Üdülőkörzet elsődleges közműolló adatai kerültek ábrázolásra. 2001-ben az üdülőkörzet területén 1 km ivóvízvezeték-hálózatra alig több, mint 400 méter szennyvízgyűjtő közcsatorna-hálózat jutott. Ez jelentősen az országos érték alatt maradt, ami ebben az évben 435 méter értéken alakult.

Az **elsődleges közműolló** kiszámításánál a közüzemi ivóvízvezeték hálózat-, és a közüzemi jellegű elválasztó és egyesített rendszerű csatornahálózat hosszát vesszük figyelembe az egy kilométer ivóvízvezeték-hálózatra jutó szennyvízcsatorna-hálózat hosszának méterben történt átszámolása után. **Az országos szinthez képest az átfordulás 2004 évben következett be, ekkor 595 méter szennyvízgyűjtő közcsatorna-hálózat jutott minden kilométernyi ivóvízvezeték-hálózatra az üdülőkörzetben, szemben az országos 554 méterrel. 2004 óta minden évben magasabb a BKÜ elsődleges közműolló értéke, mint az országos, bár az utóbbi években a különbség egyre kisebb. 2010-ben 718 méter, 2015-ben 783 méter, 2020-ban 843 méter, 2024-ben 821 méter szennyvízgyűjtő közcsatorna-hálózat jutott minden kilométernyi ivóvízvezeték-hálózatra.** Az elsődleges közműolló adatainak alakulását befolyásolja az építkezések intenzitása, adott esetben a közműhálózat fejlesztés nem feltétlenül tart arányos lépést az üdülőkörzetben zajló építkezések nagyságrendjével és ütemével, emiatt ingadozások alakulnak ki. 2020-tól kezdődően az elsődleges közműolló értéke a BKÜ-ben enyhén csökkenő tendenciát mutat az országoshoz képest, ebben szerepet játszhatnak a koronavírus-járvány miatt késedelmet szenvedett, illetve a különböző forrásfinanszírozás híján elmaradt beruházások.

57. ábra **Közütemi ivóvízhálózatba, közcatorna hálózatba bekapcsolt lakások számának alakulása, és a másodlagos közműólló arányának változása a BKÜ-ben**

Forrás: KSH-TeIR adatok alapján BIFÜ Nkft

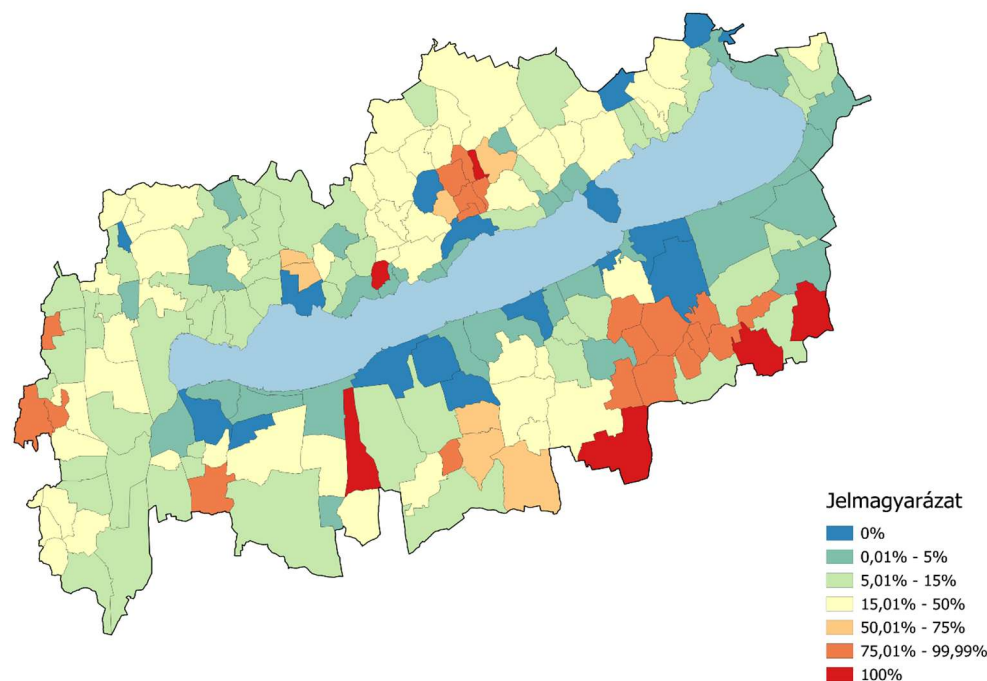
A **másodlagos közműólló** számításának két változója a vezetékes vízellátás, vagyis a közütemi ivóvízhálózatba bekapcsolt lakások, illetve a lakásokban keletkező szennyvíz elvezetése, tehát a közütemi szennyvízcsatorna-hálózatba bekapcsolt lakások arányának különbsége, százalék pontban kifejezve.

Ahogy az elsődleges, úgy a másodlagos közműólló záródásának folyamata is több évtizedes tendenciában az egész országban megfigyelhető. Ebben a vonatkozásban kiemelten kedvező helyzetben értelemszerűen a főváros van, ahol már több mint 30 évvel ezelőtt is 10 % alatt maradt a másodlagos közműólló aránya, 2024 évben enyhén meghaladja az 5 %-os értéket.

A Balaton Kiemelt Üdülőkörzet területén legalább megyei jogú város híján – amelyek esetében a másodlagos közműólló, hasonlóan a budapestihez, időben gyorsabban és sokkal jelentősebb volumenben zárt – az országosnál kedvezőtlenebb bázisértékről indult, de azt a térség közcatorna és ivóvízhálózat fejlesztésével párhuzamosan fokozatosan eliminálta a különbséget, bizonyos időszakokban meg is fordította. Az ezredforduló évében a közműólló értéke 43,6 % volt a BKÜ-ben, szemben az országos 39,1 %-kal. 2010-re ez megfordult, ebben az évben 19,6 % a közműólló értékindexe, szemben az országos 22,6 %-kal.

A vizsgált periódus-időszak végén, 2024-ben 12,2 % a BKÜ másodlagos közműolló értéke, ugyanakkor az országos kedvezőbb, 11,5 %, de valószínűleg nem romlásértékről beszélhetünk, mint inkább fejlődés ütemében érzékelhető különbségekről.

8. sz. térkép **Másodlagos közműolló értéke a BKÜ településein (%) (2023)**

Forrás: KSH-TeIR adatok alapján BIFÜ Nkft

A BKÜ esetében jelentős területi különbségek mutatkoznak az egyes települések között a másodlagos közműolló értékében. Összességében megállapítható, hogy a legjobb helyzetben a parti és partközeli települések vannak, esetükben a másodlagos közműolló átlagos értéke 5,5%. A BKÜ háttértelepüléseinek átlaga ennél jóval magasabb, 22,2 %. Ennek oka elsősorban a somogyi települések között keresendő, az üdülőkörzet 27 közsatorna nélküli településéből 18 e vármegyében található. Ezek a területek az egységes Fejér-Somogy-Tolna-Baranya vármegyék területére kiterjedő dél-dunántúli belső periféria térség részét képezik, mely településekre általánosságban jellemző az infrastruktúra-ellátottság hiányossága. Emellett kisebb, a másodlagos közműolló szempontjából kedvezőtlen adottságokat mutató zárványt alkotnak a Balaton-felvidéki Nivegy-völgy kis lélekszámú falvai, valamint a BKÜ nyugati, zalai határán fekvő települések.

Magyarország területén a Balaton térsége kiemelkedőnek tekinthető az egy lakosra jutó villamos energia fogyasztásban, mind az összesített, mind a háztartási fogyasztás tekintetében. Az egy főre jutó kilowattórában mért fogyasztás esetében markánsan kiemelkedik a tó térsége, amely elsősorban a népességhez viszonyítva nagyszámú és kapacitású szállodaépületnek, magánszálláshelyeknek, valamint a térség üdülőingatlan-ellátottságának tudható be.

Ugyanakkor pusztán a háztartási fogyasztást nézve is markánsan kiemelkedő területről beszélhetünk.

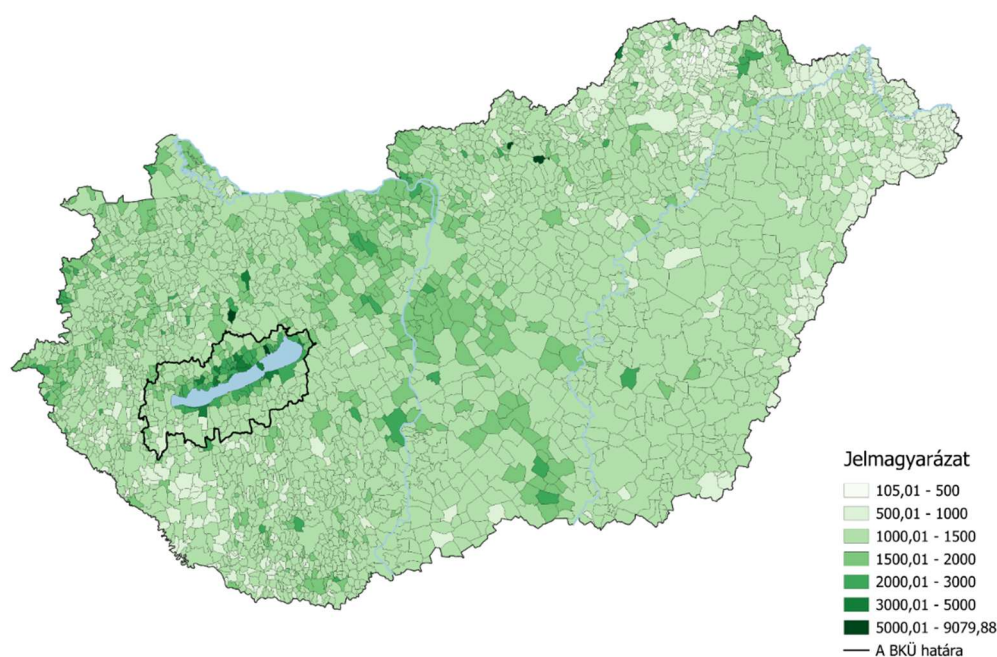
Bár vidéki térség, nagyvárosok nélkül, mégis sűrű a fogyasztási mátrix. **Az ország területén nem található még egy ilyen terület, amely ennyire kiterjedten képes ilyen magas fogyasztási számokat produkálni a népességarányos háztartási fogyasztás esetében.** Még a nagyvárosi agglomerációk lakosságszámra vetített fogyasztási adatai is alacsonyabbak.

A Budapest központú Közép-Magyarország településeinél találhatunk egy egységes, környezeténél nagyobb fogyasztási arányszámokkal rendelkező zárványt, jóllehet ennek népességarányos számai sem érik el a BKÜ parti és partközeli településeinek értékeit. Ez annyira egyedinek tekinthető, hogy az országban is csak elvétve találunk az adott mutatóban hasonló vagy magasabb értékeket mutató településeket, település együtteseket, míg a kiemelt térségben ez általánosnak tekinthető.

Ennek oka egyértelműen a turizmussal hozható összefüggésbe, amely elsősorban a parti településeket érinti. A nyári időszakban e települések lélekszáma megnövekszik, amely a fogyasztási adatokban is realizálódik.

Bár a BKÜ parti és partközeli települései egységesen kiemelkedő számokat mutatnak, ezek között is találunk kisebb területi különbségeket, összességében megállapítható, hogy nem hozható összefüggésbe a népességszámmal, se a települési jogállással.

9. sz. térkép **Háztartások részére szolgáltatott villamos energia (fő/kWh)**

Forrás: KSH-TeIR adatok alapján BIFÜ Nkft

A kiemelt térségben a parti és partközeli települések járulnak hozzá legnagyobb részben az áramfogyasztás összesített értékéhez, annak 68 %-át adva. Ennek oka összetett, függ a partközeli települések nagyobb népességszámától is, összességében mégis azt mondhatjuk, elsősorban ez is a turisztikai forgalommal hozható közvetlen kapcsolatba.

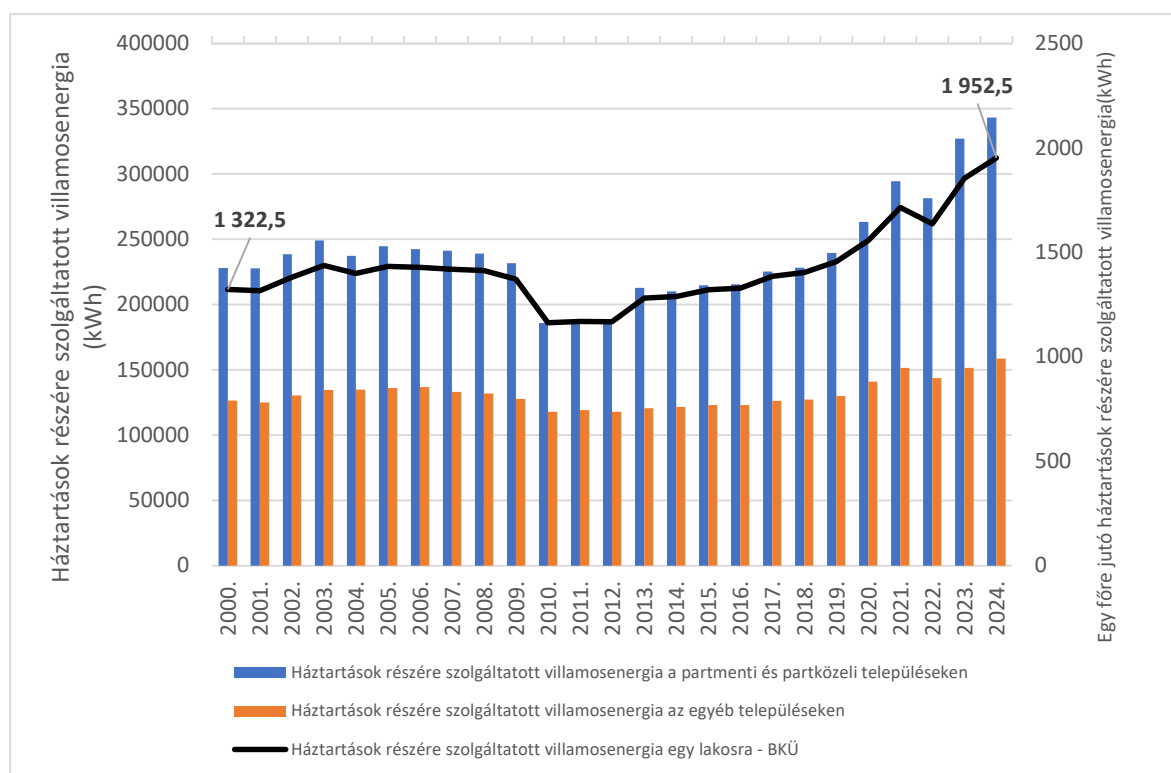
Az ezredforduló óta a BKÜ Balaton-parttól távol eső településeinek háztartási villamos energia fogyasztása nagyságrendileg azonos szinten maradt. A parthoz közel eső háztartások esetében viszont sokkal drasztikusabb változásokat látunk. A háztartások fogyasztása e települési körben 2008-ig stagnálás jellemezte, majd egy nagymértékű visszaesés következett, amely egészen a 2012-es évig jellemezte a térséget.

A vizsgált intervallumban, azaz 2000 óta a 2010-2012-es időszak produkálta a három legalacsonyabb értéket. 2013 és 2021 között egy évről évre fokozódó növekedés tapasztalható. Ezt 2022-ben némi visszaesés követte, majd a legutóbbi, 2023-as év nemcsak elérte a 2021-es csúcserőértéket, hanem jelentősen meg is haladta azt.

Ez 2024-re tovább növekedett, új csúcsot hozva az egy főre jutó háztartási villamos energia fogyasztásban.

Látható, hogy a háztartások fogyasztása a turizmus mértékével van összefüggésben, amely mind a 2008-as, mind a 2020-as válságok után visszaesett a térségben, ami hatással volt a villamos energia fogyasztás mértékére is.

58. ábra **Háztartások részére szolgáltatott villamosenergia változása a BKÜ-ben**

Forrás: KSH-TeIR adatok alapján BIFÜ Nkft

A háztartási villamos energia fogyasztás adataiban található növekmény okai között fontos megemlíteni, hogy a **Balaton környéki települések egyre inkább Budapest agglomerációs térségének részévé válnak**, egyre több ingázó, vagy ideiglenesen a térségben tartózkodó munkavállalóval.

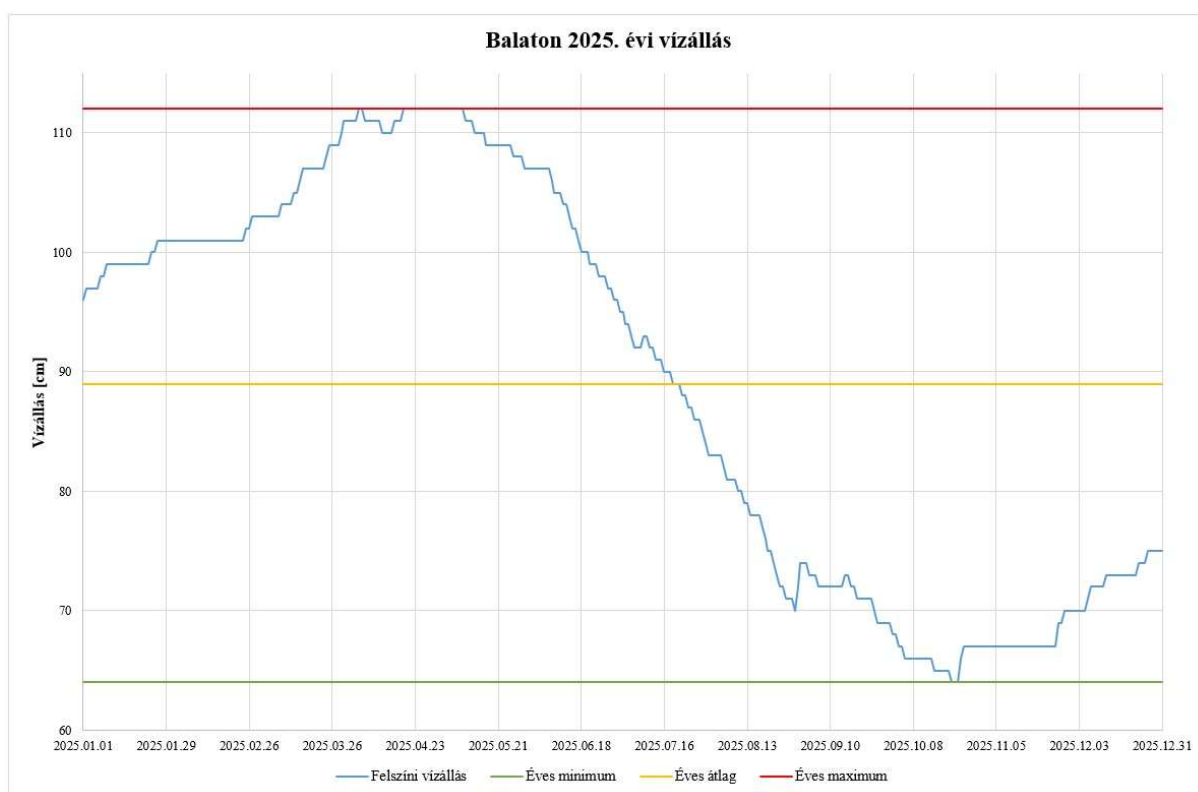
Ez a lakosságszámban és az állandó népesség számában nem tükröződik feltétlenül, a fogyasztási adatokat viszont növeli.

A bővülés másik oka a parti települések lakásállományának gyarapodásában keresendő. A tóhoz közel eső települések országosan is kiemelkedőnek tekinthetők a lakásállomány bővülésének mértékében, egyes települések országosan is az elsők között vannak az adott érték növekedését tekintve. A lakásállomány növekedése az energiafogyasztás lakásállományi bővülésével relatíve arányos növekedését eredményezi.

A Balaton vízszintje és vízminősége

A Balaton 2025. évi átlagos vízszintjei a Közép-Dunántúli Vízügyi Igazgatóság adatai alapján az alábbiak szerint alakultak:

59. ábra

Adatok és ábra: KDVIKIG

A vízszint alakulásával összefüggésben a 2024-es évben a siófoki zsilip nyitva tartásának ideje az év folyamán a következőképpen alakult:

27. sz. táblázat

Siófoki zsilip nyitva tartásának ideje		Leeresztett vízmennyiség
Időpont	nap	m ³
2025.01.13 -2025.01.14	2	132 000
2025.03.24 – 2025.03.25	1	180 000
2025.04.14	1	48 750
2025.04.23	1	1 500
2025.06.24	1	2 808
2025.07.18	1	54 000
2025.07.28	1	78 000
2025.12.08 – 2025.12.09	2	234 000
Összesen:	11	731 058

Adatok és táblázat: KD VIZIG

A táblázatban szereplő zsilipnyitások, leeresztett vízmennyiségek, melyek összesen 1,2 tómilliméter vízszint csökkenést okoztak, nem a Balaton vízszintjének apasztására, hanem egyéb tevékenységek (hajók mozgatása Böge felöltése és vízcséréje) miatt váltak szükségessé.

A nádasok területe (ha):

A Balaton parti sáv 22/1998. (II. 13.) Kormányrendelet szerinti hatályos nádminősítése alapján, az 1-5 osztályú minősítésű összesített Balaton nádterület:

- Jogi partvonalon belül: 1208 ha
- Jogi partvonalon kívül: 570 ha
- Mindösszesen: 1778 ha

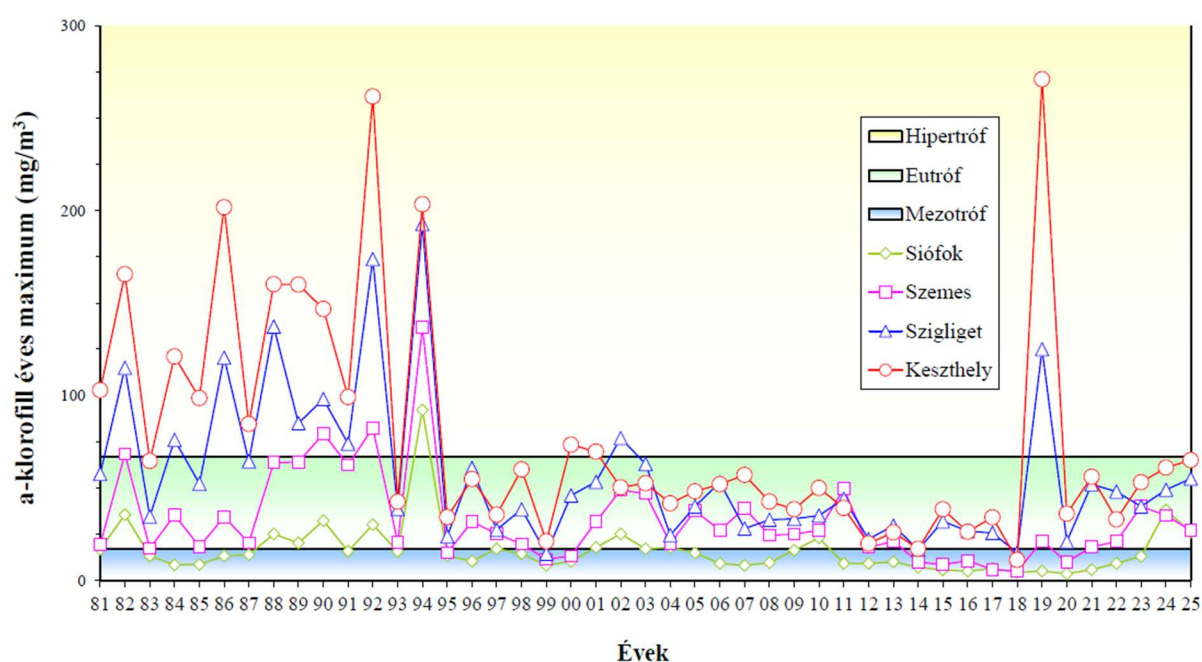
Az előző évi monitoring jelentésben közölt adatokhoz képest nem változott.

A Balaton vízszintje a 2025-ös évben 112 cm és 64 cm között változott, így egész évben a felső szabályozási vonal alatt maradt, az éves átlag vízszint 89 cm volt. Vízeresztés a tóból nem történt, csak a Siófok város turisztikai szempontú belterületi víztartásának és a zsilipek karbantartását kötelezően érintő mozgatások történtek. Így egész évben összesen 731 000 m³ víz leeresztése történt, mely 1 tómilliméternek felel meg.

A tó vízminőségét elsősorban az algák mennyisége, azon belül is a kékalgák esetenkénti elszaporodása veszélyezteti. 1995-2018 között az algásodás visszafogott mértékű volt, a korábbi sűveges kékmoszat (*Raphidiopsis raciborskii*) dominanciájú nyárvégi algaörmek megszűntek, 2019-ben azonban az *Aphanizomenon flos-aquae* fonalas kékalga és a korábban a jó vízminőség jelzőfajaként nyilvántartott fecskemoszat (pontosabban a fecskemoszatok közül a *Ceratium furcoides*) invazív páncélos ostoros okozott nyár végén rekord klorofill koncentrációkat és látványos vízvirágzásokat (alga felúszást), elsősorban a nyugati medencékben.

A 2019 évi algaörmeg 2020-2025 között nem ismétlődött meg, de lokális vízvirágzások (nyugati medencékben *Dolichospermum*, keleti medencékben *Microcystis* dominanciával) kialakulhattak. A tóközépeken mért klorofill koncentrációk nem haladták meg a hipertróf szint határértékét (75 mg/m^3), de a felszíni vízvirágzások, azaz a víz felszínén úszó zöld réteg laikusok számára is jól észlelhetőek voltak, lokálisan magas klorofill értékek is előfordulhattak.

60. ábra A Balaton trofitásának alakulása az a-klorofill maximumok alapján, 1981-2025

KDT VIZIG, FMKH adatok alapján

A tóban az üledék felszínét esetenként benövő algagyep felúszása is ismétlődő jelenség. Például Almádiban 2020-ban egy napra a Wesselényi strand teljes területét borította el a fenékről felszakadt sűrű *Oscillatoria princeps* algagyep. Ezen jelenségek kialakulásához vezető okok tudományos szempontból még nem egyértelműen feltártak. 2025-ben a tó négy medencéjében (Siófoki-, Szemesi-, Szigligeti- és Keszthelyimедence) a nyári időszakban továbbra is folyamatosan mértük a vízminőség alakulását szigetüzemű monitoring állomásainkon. Ezek az állomások folyamatosan működnek, az akár csak átmenetileg fennálló vízminőségi változásokat képesek észlelni, és figyelik a víz rétegzettségét is.

A tartós rétegződés, és az ennek következtében kialakuló üledék feletti oxigénhiány volt a 2019-es események legvalószínűbb oka, de 2025-ben ilyen állapotot egyetlen alkalommal sem tapasztalunk. 2025-ben sem az ütemezett mintavételi rendszerben vizsgált tóközépen, sem az eseti partközeli bejárások során nem mértünk hipertróf határértéket meghaladó klorofill koncentrációt, és nem találoztunk a part menti virágzásokkal sem.

Vízfelszínen összegyűlő algákat, azaz algafelúszást (algavirágzást) a monitoring platformok által mért adatok és az általuk rögzített fényképek alapján a tóközépeken nem észleltük. Azonban part menti, lokális vízvirágzást a június közepén több helyen, mind a keleti, mind a nyugati tófélben egyaránt megfigyeltek, miközben intenzív árvaszúnyograjzás is kialakult.

Az árvaszúnyogok tömegessége a tóközépek platformjain is érzékelhető volt a nyár folyamán. 2025-ben a balatoni árvaszúnyog rajzás elhúzódott, több hullámban zajlott, változó intenzitással és általában a széljárástól, a települések fényterhelésétől függően érintette a tóterületeket, parti sávokat.

Az árvaszúnyog mennyisége a szervesanyag tartalom alakulásától függ, de önmagában vízminőségi problémát nem jelent, sőt a tó öntisztulását is elősegíti azzal, hogy a rovarok kirepülésével jelentős mennyiségű nitrogén és foszfor távozik a tóból. A rajzás tömegessége mindezen előnyökkel együtt kellemetlen, elsősorban turisztikai szempontból.

Az érkező hidegfront az algavirágzást rövid időn belül megszüntette, ismételt kialakulásával nem találoztunk és arról bejelentést nem kaptunk.

Az algafelúszást kialakító algafaj egy, a koranyári időszakban a Balatonban jellemzően dominánsként megjelenő, a vízfelszínen összegyűlni képes kékalga (*Dolichospermum lemmermanni*) volt. Ezidáig jelenlétét, dominanciáját csak a nyugati tómedencékben észleltük, azonban 2025-ben ez a keleti tórészre is kiterjedt.

Az algásodottság mértéke szempontjából 2025-ben továbbra is megfigyelhető a keleti és a nyugati tórész elkülönülése. A keleti tófélben kedvezőbb vízminőségű, algában szegényebb, alacsonyabb klorofill-a tartalmú, míg a nyugati részben valamivel algásabb, magasabb klorofill-a tartalmú a víz. Az éves klorofill-a maximum értéke is a keleti tórészben volt az alacsonyabb. A toxintermelésre hajlamos kékalgák mennyisége a nyugati és keleti tófélben sem volt magas.

Az utóbbi két évben a keleti területeken egy kedvezőtlen folyamat indult el, a Siófoki és Szemesi-medencékben az a-klorofill maximum értéke a nyugati tófélre jellemző eutróf tartományba tolódott át. Ráadásul a Siófoki és Szemesi-medencékben összességében több volt a toxintermelésre képes kékalgakoncentráció, miközben a Keszthelyi-, Szigligeti-medencékben a fecskemoszatok (*Ceratium* spp.) mennyisége volt a magasabb. Ezek az algásodási folyamatokban bekövetkezett változások vízminőségi, vízhasználati problémát a tóban az elmúlt évben nem okoztak.

A vízminőség egész évben kedvező volt, halpusztulásról, felszakadó élőbevonatról vagy egyéb problémáról, vízminőség-romlásról nincs adatunk. Legutoljára 2024-ben, évvégén Balatonakaliban okozott barna vízelszíneződést a kovaalgás víz, míg 2025-ben nem érkezett ilyen jelzés egyetlen kikötővel kapcsolatban sem.

A balatoni befolyók esetében előfordulnak esetenként algás vizet szállító vízfolyások is, ez elsősorban a vízgyűjtőjükön elhelyezkedő (halas)tavak, víztározók vízminőségátalakító hatásának tudható be.

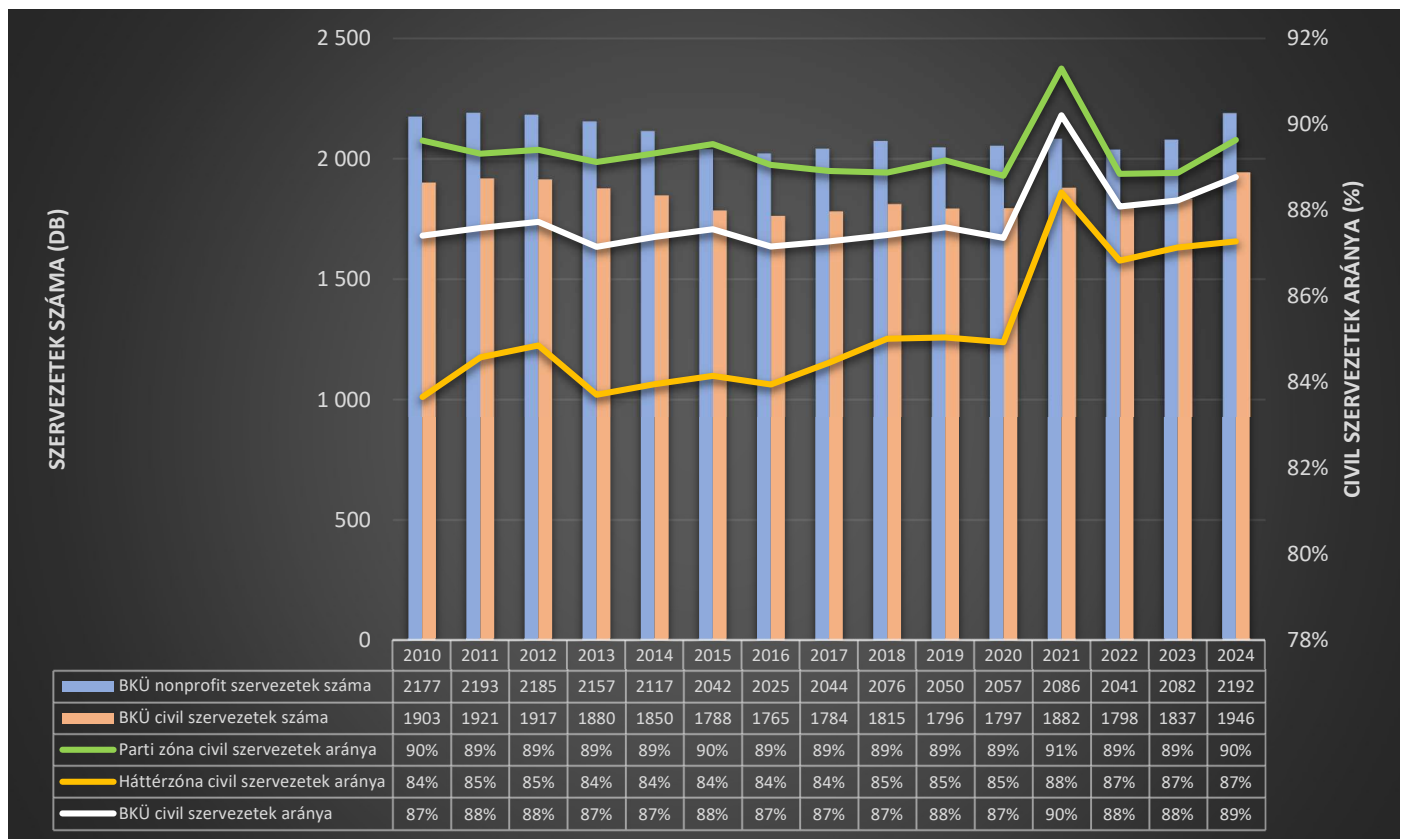
A tó külső terhelésének alakulásában drasztikus változásokat nem tapasztaltunk. A csapadék mennyiségének szerepe jelentős, emiatt a szárazabb években a terhelés kisebb mértékű. A 2019. évi algaömeghez szükséges terhelés forrása a modell szerint nem lehetett a külső terhelés, az alig változott 2018-2024 között. Jelentős algásodás csak 2019-ben volt, a 2025-ös algafelúszások lokális, időszakos jellegűek voltak.

A 2025. évi tápanyagterhelési mérleg készítése folyamatban van.

10. Civil aktivitás, intézményrendszer

A civil szervezetek a nonprofit szervezetek legnagyobb részét képezik, részesedésük rendre 88% körül alakul mind országos, mind üdülőkörzeti szinten. 2010 óta a civil szervezetek aránya az üdülőkörzetben ~2%-os növekedést mutat, ami arra utal, hogy számuk az utóbbi években nagyobb mértékben növekedett, mint a nonprofit szektor egyéb szervezeteinek száma. Jelentős növekedés látszik a háttérzóna civil szervezeteinek arányában. Míg 2010-es években a nonprofit szervezetek 84-85%-át adták, 2021 óta ez 87%-ra emelkedett. A parti zóna esetében arányaiban több civil szerveződés található, így arányuk magasabb, jellemzően 90%, melyet 2020-ig enyhe aránybeli csökkenés, majd 2022 óta enyhe növekedés jellemez.

61. ábra Civil szervezetek aránya a nonprofit szervezetekből a Balaton térségében 2010 és 2024 között

Forrás: KSH adatok alapján BIFÜ Nkft

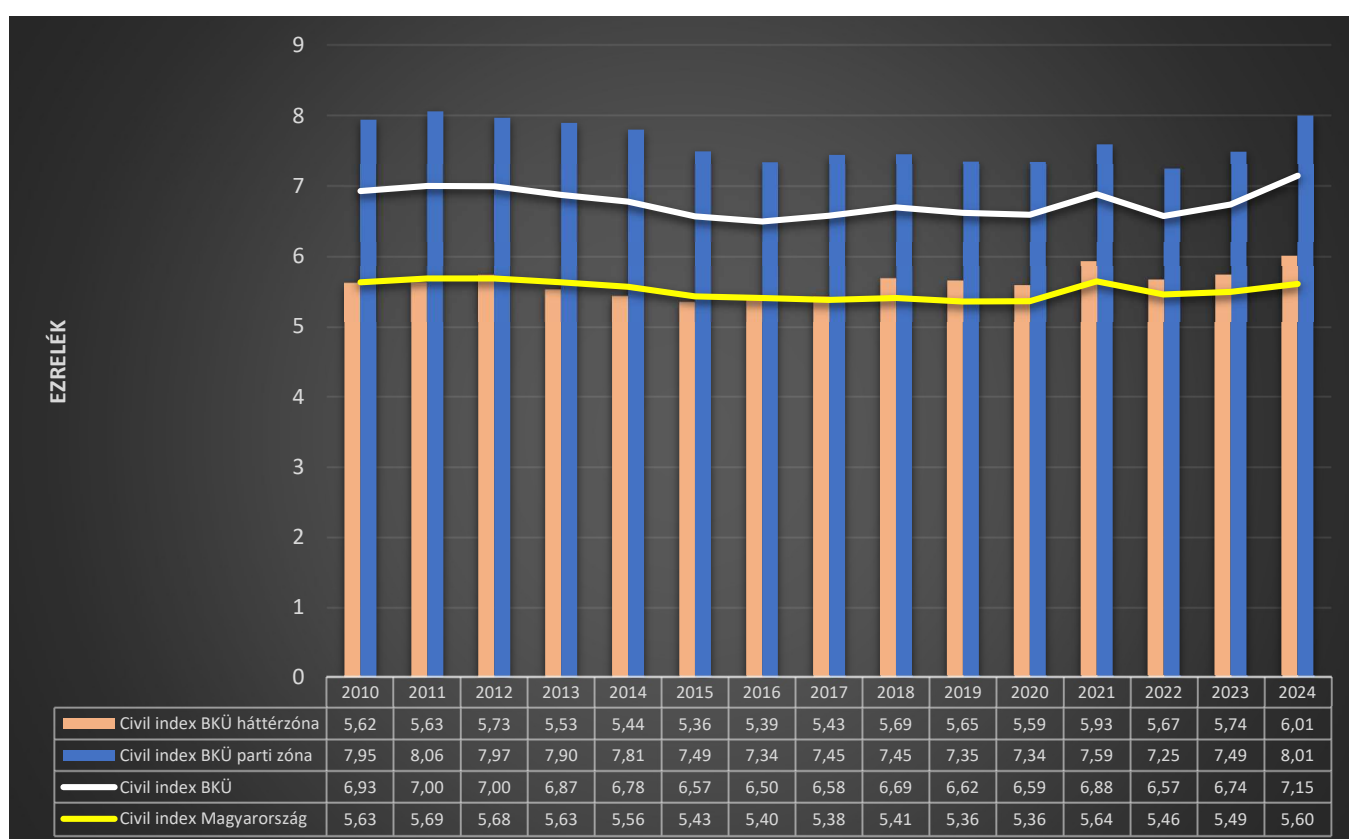
A civil szervezetek száma 2010 és 2024 között Magyarországon mintegy 57 ezerről 54 400 körülire, vagyis nagyjából mintegy ≈ 6 %-kal csökkent. **A civil szervezetek száma a Balaton térségében növekedett, szemben az országos átlaggal**, a 2010 évi 1903-ról 2024-re 1946 szervezetre. A növekedés mértéke a két időpont között $\approx 2,2$ % körüli.

Az ezer állandó lakosra jutó civil index 2010 óta Magyarországon összességében keveset változott, 5,5 ezrelék környékén mozog. **Az üdülőkörzeti indexérték hosszú időtávban, stabilan magasabb az országosnál**, 2010-től 2024-ig átlagosan 7,2 és 6,5 ezrelék között

alakul, átlagosan 6,8 ezrelék. A civil index értéke a BKÜ-ben 2024-ben volt a legmagasabb 2010 óta, 7,15.

Régóta ismert tény, hogy az üdülőkörzeti civil index alapvetően a parti, partközeli területsáv lényegesen magasabb civil aktivitásának köszönheti kiemelt szerepkörét, a vizsgált 14 éves időtávban a Balaton partja közelében 7-8 ezrelék között alakul a civil szervezetek ezer állandó lakosra jutó száma. Fontos azonban megjegyezni, hogy a Balaton térségi települési háttérzóna civil aktivitása is számottevő, 2018 óta minden évben magasabb a civil szervezetek ezer lakosra jutó rátaértéke az országosnál.

62. ábra Civil szervezetek ezer állandó lakosra jutó indexértéke a Balaton térségében és országosan 2010 és 2024 között

Forrás: KSH adatok alapján BIFÜ Nkft

A civil szervezetek eloszlási tömege alapvetően a városokra mutat, legalább 50 civil szervezet Balatonalmádi, Balatonfüred, Tapolca, Keszthely és Siófok városokban került regisztrálásra 2024 évben.

A Balaton térségi civil élet egyik fontos mérődimenziója a természet-, és környezetvédelemmel foglalkozó civil szervezetek működése, ezek száma tartós időtrendben magas. Hozzá kell tennünk ugyanakkor, hogy a térség civil aktivitásához nagymértékben hozzájárulnak az olyan szabadidős tevékenységekhez köthető civil szerveződések, mint a horgászegyesületek, a vitorlás-egyesületek, vagy éppen a fürdőegyesületek. A regionális civil ernyőszervezetek

tevékenysége is számottevő, úgy, mint a Nők a Balatonért Egyesület, a Balatoni Civil Szervezetek Szövetsége, a Balatoni Horgászegyesületek Szövetsége vagy a Balaton-felvidék Világörökségért Alapítvány. Ezek mellett olyan szakmai alapú érdekszövetségek is működnek a tónál, mint a turisztikai vállalkozókat és vendéglátókat tömörítő Balatoni Kör a turizmus intézményi aktorait és vállalkozóit képviselő Balatoni Turizmus Szövetség, vagy az önkormányzatok érdekképviselői és partnerségi platformja a Balatoni Szövetség.

Számottevő a speciálisan a BKÜ-be települt, vagy telepített, regionális feladatokat ellátó intézmények száma is. A Balatoni Integrációs Közhasznú Nonprofit Kft. Társadalomtudományi Kutatócsoportjának megalakuláskor végzett első felmérések során 2000-ben hivatalos kezdeményezésre 13, alulról jövő civil kezdeményezés alapján további 4 ilyen szervezetet azonosítottunk. 2024-ben a BKÜ-ben hivatalos kezdeményezés alapján 15 szervezet, alulról jövő civil kezdeményezés alapján 9 ilyen szervezet működött.

Indikátorként alkalmaztuk a **Balaton Fejlesztési Tanácsban szavazati joggal rendelkező, az üdülőkörzethez területi értelemben térséginek tekinthető szereplők arányát a BFT-ben szavazati joggal rendelkezők összlétszámához képest.**⁵² Évtizedes viszonylat alapján a BFT taglétszáma, összetétele többször is megváltozott, adott esetben egyazon éven belül többször is.

A **BFT megalakulásától kezdve 2004-ig** a kistérségi, megyei delegáltak abszolút többséget alkottak a mindenkor kormányzat minisztériumi, regionális és térségi delegáltjaihoz képest. A BFT tagsági összetételének átalakulása ezt követően a kormányzati szereplők abszolút túlsúlyát eredményezte, amely állapot változó összetételben, de egészen a **BFT 2012. február 24-i** teljes megújulásáig tartott. A **BFT 2012. februári** átalakulását követően a szervezet szavazati joggal rendelkező tagságát gyakorlatilag a Balaton Kiemelt Üdülőkörzetet magába foglaló három megye közgyűlésének elnökei, illetve azok egy-egy delegáltja, valamint a kormány képviselőiben a BFT elnöke alkották.

A Balaton Fejlesztési Tanács összetételében **2014. február 28-án** újabb változás következett be. A Tanács tagsága bővült a kiemelt térség fejlesztésében érintett ágazati operatív programok szakmai végrehajtásáért felelős miniszterek által delegált szavazati jogú képviselőkkel. Ennek megfelelően a Tanács szavazati joggal rendelkező tagsága az üdülőkörzetet érintő megyei önkormányzatok elnökei, valamint a megyék egy-egy képviselőjén túl az Innovációs és Technológiai Minisztérium, a Pénzügyminisztérium, az Emberi Erőforrások Minisztériuma, és az Agrárminisztérium egy-egy képviselőjéből, vagyis ebben az időszakban az elnökkel együtt mindösszesen 12 főből épült fel.

A Kormányzat kezdeményezésére 2020 év végén módosult a területfejlesztésről és a területrendezésről szóló törvény, ami a Balaton Fejlesztési Tanács összetételét és jogköreit is

⁵² A térségi szereplőket nem személyük, hanem a BFT-ben betöltött szerepük alapján definiáltuk, ami azt jelenti, hogy különböző időmetszetek alapján akár ugyanaz a személy is lehet térségen belüli, majd térségen kívüli, vagy fordítva, a tanácsban betöltött pozíciója változásai szerint.

szabályozza. A törvénymódosítás következtében a Tanács összetétele bővült a területrendezésért felelős miniszter képviselőjével, valamint a kormányzati stratégiák kidolgozásért felelős miniszter képviselőjével, aki egyben a testület azonos jogkörökkel rendelkező társelnöki szerepkörét is betölti.

Ez a fontos módosítás egyben azt is jelenti, hogy a 2000-ben létrejött Balaton Fejlesztési Tanács elnöki jogkörű vezetése 2021-től két, döntési jogkörében megegyező felhatalmazással rendelkező társelnök hatáskörébe került. A 2021-től hivatalba lépő társelnököket a Miniszterelnökség delegálja a testületbe, amivel párhuzamban BFT másik elnökét továbbra is testület választja. A társelnöki rendszer a BFT **2021. február 19-i** ülésén lépett hatályba.

A tagok közül választott elnök 2010. 12.17.-től dr. Bóka István, Balatonfüred polgármestere. A területfejlesztés stratégiai tervezéséért felelős miniszter által kijelölt elnök 2022. 09.19-től Czunyiné dr. Bertalan Judit, területfejlesztésért felelős államtitkár.

A Balaton Fejlesztési Tanács 2024 januárjától kiegészült a Balaton Borrégiós Tanács elnökével, **ezzel a BFT társelnökeivel együtt 16 szavazati jogú tagból áll. A Tanács aktuális összetétele a 2023. évi CII. területfejlesztésről szóló törvény alapján:**

- a tanács illetékességi területén működő vármegyei közgyűlések elnökei (3 fő),
- az érintett vármegyei közgyűlés 1-1 képviselője (3 fő),
- a területfejlesztésért felelős miniszter képviselője, választott BFT társelnök
- területfejlesztés stratégiai tervezésért felelős miniszter által kijelölt BFT társelnök,
- az európai uniós források felhasználásáért felelős miniszter képviselője,
- a kormányzati stratégiák kidolgozásának támogatásáért felelős miniszter képviselője,
- a területrendezésért felelős miniszter képviselője,
- a környezetvédelemért felelős miniszter képviselője,
- a vízgazdálkodásért felelős miniszter képviselője,
- a turizmusért felelős miniszter képviselője,
- a természetvédelemért felelős miniszter képviselője, valamint
- a Balaton Borrégiós Tanács elnöke.

Összegzés

Fejlesztési források kihelyezése, pályázati eredményesség

A 2021-2027 közötti programozási időszak során a Vidékfejlesztési Program forrásain kívül Magyarország 51,6 Mrd EUR kohéziós fejlesztési forráskeretre jogosult, ami az MNB 2021 évi 360 napos középárfolyamán számolva mintegy 18 600 Mrd Ft forrásösszegnek felel meg. Ez az összeg 2021. évi hazai GDP (≈ 55125 ezer Mrd Ft) ≈ 37 %-a.

A Nemzeti Fejlesztési Központ tájékoztatása szerint 2026. februárig több mint 31 ezer támogatási igény érkezett az elindult operatív programokon belül meghirdetett forrásokra. Ezek közel felét jogosultnak minősítették és az Irányító Hatóság támogatta, illetve a támogatási igények több mint kétötöde kifizetésben is részesült. A forrásigények meghaladják a 8200 Mrd Ft-ot, amiből 6325 Mrd Ft megítélt támogatás, több mint 3500 Mrd Ft kifizetett forrást, és 3000 Mrd Ft-ot meghaladó a tőkeköveteléssel korrigált kifizetés.

A forráselemzés a FAIR Széchenyi Terv Plusz adatbázis 2026. február 19-én, a korábbiaktól eltérő módon csak a Balaton Kiemelt Üdülőkörzet területére fókuszált adatleválogatása alapján készült. Külön adatkérést követően a Nemzeti Fejlesztési Központ Stratégiai Igazgatósága NUTS I-II-III területi szintek egyes támogatási adatait annak érdekében, hogy a Balaton Kiemelt Üdülőkörzet országon belüli pozícióit meghatározhassuk.

A Balaton Kiemelt Üdülőkörzet területén, projektek helye szerint megvalósítani tervezett programok száma a legutóbbi adatleválogatás időpontjában 1077 db volt, ez a szám 2026. február 19-re 1305 db-ra növekedett. A két időpont közötti növekmény 228 db, vagyis a 2025. február közepi állapothoz képest több mint hatodával növekedett ez a szám. A projektek megvalósulási helye szerinti BKÜ projektek aránya az összes projekten belül ≈ 4 % körüli érték, ami megfelel a korábbi programozási ciklusok azonos időszakaiban megfigyeltnek.

Adatbázisunk mindösszesen 1 358 db pályázat teljes körű adatait tartalmazza, amelyből a leválogatás szűkített tematikájából eredő módon nem jelennek meg azok az esetek, ahol a pályázó székhelye üdülőkörzeten kívüli, és a pályázat helye sem lokalizálható a Balaton térségébe. Összességében a pályázatok háromnegyede olyan projekt, ahol a pályázó székhelye és a projekt helye is üdülőkörzeten belüli, ötödrésze esetében csak a projekt helye üdülőkörzeten belüli, a pályázó székhelye nem. A maradék hányad esetében csak a pályázó székhelye BKÜ település, a fejlesztéseket üdülőkörzeten kívül valósítanák meg.

A pályázati aktivitás továbbra is nagyfokú Balaton partviszonylat koncentrátságot igazol, a pályázatok mintegy 62 %-a valamely Balaton parti, vagy partközeli településhez kapcsolódik. Területileg a pályázatok relatív többsége Somogy, közel harmada Veszprém, mintegy hatodrésze Zala vármegyéhez sorolható.

A Balaton térségében 7 operatív programban: GINOP Plusz, TOP Plusz, DIMOP Plusz, KEHOP Plusz, IKOP Plusz, MAHOP Plusz, EFOP Plusz jelent meg pályázati aktivitás, illetve

egy pályázat az MMIA-hoz kapcsolódik. Összesen 21 prioritás, 35 intézkedés és 53 alintézkedés területén igazolható pályázati aktivitás és zajlik projektmegvalósítás a Balaton térségében. A pályázatok legnagyobb tömege a gazdaságfejlesztés és a területfejlesztés programkiírásaihoz érkezik, ez közelít a korábbi időszakok jellemzőéhez, azonban az egyéb operatív programokban megjelent pályázati tömeg lényegesen szerényebb.

A pályázati aktivitás legfontosabb fejlesztési prioritása a vállalkozásfejlesztés, ezekhez különböző területfejlesztési aspektusok (élhető vármegye, gondoskodó vármegye), illetve a kutatás-fejlesztés, és a DIMOP Pluszon belül az intelligensebb Magyarország program társul.

A pályázatok beérkezési évének súlypontja a Széchenyi Terv Plusz időszakában 2022. év, lényegében az új uniós költségvetési ciklus elindításának első teljes éve, amikor az európai forráselosztásért felelős jogintézmények hivatalosan még nem korlátozták a Magyarországnak járó forrásokhoz való hozzáférés lehetőségeit. Miután a kohéziós forrásokhoz való hozzáférés lehetőségei ismét szélesebbre tárultak, jelentősebb aktivitás látszik 2025 év során is.

A pályázatok projektkezelési eljárásrendje továbbra is jellemzően egyszerűsített eljárásrend értékeléssel. Rangsorrendben a második legjellemzőbb projektkezelési mód a sztenderd eljárás, a kiemelt eljárásrendű pályázatok arányi kicsi, az összes megfigyelt pályázat 2-3 %-a, hasonló a korábbi időszakok során megfigyeltékhez. A pályázók gazdálkodási forma szerinti osztályozása a korábbi időszakok jellemzőihez hasonlóan a vállalkozások masszív többségét mutatja. A költségvetési szervek, költségvetési rend szerint gazdálkodó szervek pályázói részaránya üdülőkörzeti szinten 21-22 % körüli, és továbbra is igen mérsékelt a nonprofit szektor jelenléte a pályázók között.

A pályázók abszolút többsége, több mint 53 %-a a projektek megvalósulási helye szerint mikrovállalkozás, a mikrovállalkozások abszolút többsége akkor is megmarad, ha területileg szegmentáljuk a Balaton térségét a pályázó székhelye metszeteiben aszerint, hogy az üdülőkörzeten kívül, vagy azon belül működnek, ha a projekt helye a BKÜ-n belül van. A második legmagasabb részarányt a vizsgált teljes térségben a kisvállalkozások képezik, a harmadik legjelentősebb klaszter az önkormányzatoké, ezek aránya a pályázókban belül 18,5 %. A pályázók relatív többsége a nemzetgazdasági főágazatok (TEÁOR) nomenklatúrájában a közigazgatás, védelem, kötelező társadalombiztosítás főágazatba sorolható. Ezek aránya a vizsgált teljes térségben 21%.

A Balaton térségére vonatkozó adatbázis szerint pályázók székhelye kapcsán összesen 206 település, a pályázat megvalósulási helye szerint 186 település érintett. Ha az adatok körét leszűkítjük a projektek megvalósulási helye szerinti BKÜ klaszterre, 204 település jelenik meg a pályázók székhelye és 151 település a projektek megvalósulási helyeként. Ez utóbbi valamennyi BKÜ település, ami azt jelenti, hogy az üdülőkörzeti települések 83,9%-áról már pályáztak.

A települési szintű pályázati gyakoriság az esetek többségében kicsi. 1 és 5 pályázat közötti esetszám 92 üdülőkörzeti településen jellemző, ami a pályázati aktivitásban megjelenő

települések ≈ 61 %-a. Átlagosan $\approx 8-9$ pályázat jut egy pályázó üdülőkörzeti településre, a mediánérték 4 pályázat, a leggyakoribb pályázati gyakoriság az egyetlen pályázat, összesen 28 BKÜ településről regisztráltak csupán egyetlen pályázatot. Az üdülőkörzeti települések pályázati gyakoriság rangsorát azok megvalósulási helye szerint toronymagasan Siófok vezeti. Ezt az összes pályázat 2,5 %-os arányáig (< 30 db pályázat) Balatonfüred, Fonyód, Balatonfűzfő, Zamárdi, Balatonlelle, Keszthely és Marcali követi.

A kohéziós források megszerzése, és az adott településen való hasznosítása érdekében 2026. február közepéig egyáltalán nem pályázó 29 üdülőkörzeti település kivétel nélkül község, vármegye területi eloszlásuk nem releváns, a relatív többség somogyi, negyedrészüket Veszprém, a többi Zala vármegyei. A Balaton parti, partközeli településekről csak Felsőpáhok községből nem érkezett továbbra sem uniós forrás megszerzése érdekében pályázat. Az üdülőkörzet területéről pályázó 151 település az állandóan itt élő népesség több mint 96 %-át tömöríti, a nem pályázó települések állandó népessége összesen kevesebb, mint 10 ezer fő. Ötszáz állandó lakos feletti nem pályázó település Balatonszőlős, Felsőpáhok, Gamás, Kereki, Küngös, Nemesbük és Nikla. A legkisebb, száz fő alatti település Főnyed, Salföld és Óbudavár.

A FAIR 2026. februári állása alapján a Balaton térségével összefüggésbe hozható benyújtott pályázatok elsőprő többsége, több mint négyötöde jogosult minősítést kapott. A jogosulatlanság miatt elutasított pályázatok aránya 12 % körüli.

A gazdaságfejlesztési programokon belül felülreprezentáltak a jogosultnak minősített de IH által elutasított projektek, ugyanez a területfejlesztés kapcsán nem igazolható. Tehát a döntően önkormányzati kedvezményezettekkel megvalósuló TOP Plusz pályázatok befogadási aránya alapvetően kedvezőbb, mint a vállalkozói kedvezményezettek esetében.

A Széchenyi Terv Plusz programozási időszak során, a FAIR 2026. februári állása szerint keletkezett forrásigények nagyságrendje országosan 8 282 Mrd Ft. Összehasonlítva a forrásigény adatokat a Széchenyi 2020 programidőszak arányos, 2019. januári leválogatású adataival, azt látjuk, hogy a 2014-2019 között arányosan eltelt programidőszak forrásigénye 1,3 szorosa a jelen igényeknek: 2019. január 8-án a forrásigények összege 11 167 Mrd Ft-ot alkottak. A jelen, 2021-2026 között generálódott forrásigény a 2014-2019 közötti forrásigény $\approx 74,2$ %-a. A projekt megvalósulási helye alapján Balaton Kiemelt Üdülőkörzet területén megvalósítani tervezett pályázatok forrásigénye 2026. február közepén 146,8 Mrd Ft, 1,8 %-a az országos forrásigények. A forrásigények összege a BKÜ-ben 2019 januárjában meghaladták a 461 Mrd Ft-ot, vagyis több mint a háromszorosa volt a jelen időszak alatt indukálódott forrásigényeknek. Eltérő a korábbi és a jelen BKÜ forrásigényeknek részesedése is az országtól, 2019-ban ez csaknem 4 %-ot tett ki, szemben a mostani 1,7 %-kal.

Az egy lakosra jutó forrásigények 2026. február közepén országosan 846 594 Ft-on állnak, a BKÜ-ben 537 822 Ft, az országos érték másfélszerese az üdülőkörzetinek.

A megítélt források országosan megközelítik a 6326 Mrd Ft-ot. Összehasonlítva a megítélt támogatási adatokat a Széchenyi 2020 programidőszak arányos adataival, azt látjuk, hogy a

2021-2027 között arányosan eltelt programidőszak támogatásai esetében ugyancsak 1,3-as szorzó érvényesül: 2019. január elején a megítélt támogatások összege 8440 Mrd Ft-ot volt. A BKÜ területén megvalósítani tervezett pályázatok forrásigénye 2026. február közepén $\approx 87,8$ Mrd Ft, összességében 87 858 860 274 Ft, összesen 1,4 %-a a támogatásként megítélt országos összegnek. A támogatásösszeg a BKÜ-ben 2019 januárjában 344,4 Mrd Ft-on állt, közel négyszerese volt a jelen időszak alatt generált támogatásösszegnek.

Az egy lakosra jutó támogatás 2026. február közepén országosan 646 621 Ft, a BKÜ területén 321 862 Ft, vagyis az országos érték kétszerese az üdülőkörzetinek.

A Széchenyi Terv Plusz programidőszak ötödik évében országosan 3 534 Mrd Ft forrás került kifizetésre, összehasonlítva a kifizetési adatokat a Széchenyi 2020 programidőszak arányos adataival, azt látjuk, hogy a 2021-2027 között arányosan eltelt programidőszak kifizetései 65,4 %-át alkotják a Széchenyi 2020 2014-2019 közötti időszak kifizetéseinek, vagyis a korábbi és a jelenlegi időszak kifizetései között másfélszeres szorzó érvényesül. A FAIR 2019. január eleji állása szerint a kifizetések nagyságrendje országosan 5 404 Mrd Ft volt. A BKÜ területén megvalósítani tervezett pályázatok uniós kifizetései 2026. február közepén $\approx 49,1$ Mrd Ft-ot alkottak, ami $\approx 1,4$ %-a az országosan kifizetett összegnek. A kifizetések 2019 januárjában a BKÜ-ben 281,7 Mrd Ft-on álltak, vagyis közel hatszorosa volt a jelen időszak alatt keletkezett kifizetéseknek.

Az egy lakosra jutó kifizetett támogatás országosan 361 311 Ft, a BKÜ területén megvalósuló projektek kapcsán 179 974 Ft, az országos szint pontosan a kétszerese az üdülőkörzetinek. A Széchenyi Terv Plusz programidőszak 2026. február közepi állása szerint országosan 3 066,1 Mrd Ft a visszakövetelés nélküli, hasznosult forrást, ugyanez a BKÜ-ben megvalósuló projektek esetében, $\approx 34,8$ Mrd Ft.

Abban az esetben, ha az igényelt forrást 100 %-nak tekintjük, a megítélt forrástámogatások aránya országosan a forrásigények közel háromnegyede, 76,4 %, a kifizetések tömege az igények több mint kétötöde, 42,7 %, a tőkeköveteléssel korrigált, ténylegesen hasznosult forrás a teljes igény több mint harmada, 37 %.

Ha a Balaton térségében igényelt forrást 100 %-nak tekintjük, ehhez képest a megítélt támogatások aránya 59,8 %, a kifizetések aránya 33,5 %, a tőkeköveteléssel korrigált, ténylegesen hasznosult forrás 23,7 %.

Összességében a BKÜ területén az országosnál térségi volumenében a forrásigényekhez képest jóval alacsonyabb a megítélt támogatás és a kifizetési tömeg, az országos átlag feletti visszakövetelési hányad, így végül a BKÜ-ben az országos átlaghoz képest is arányaiban jóval alacsonyabb a ténylegesen hasznosult forrás.

A forrásabszorpció valamennyi dimenziójában elmondható, hogy a Balaton térségében az NFT-I és az ÚMFT-ÚSZT időszakban tapasztalt forrásszerzési folyamatok érvényesülnek. A Balaton Kiemelt Üdülőkörzet az egy állandó lakosra jutó forrásigények, megítélt támogatások,

kifizetések és visszakövetelésekkel korrigált, ténylegesen hasznosult kifizetések esetében is minden NUTS összehasonlításban a területi rangsorok középmezőnyében, a középmezőnyön belül is annak végén helyezkedik el.

Demográfiai jellemzők, társadalmi sajátosságok

A Balaton Kiemelt Üdülőkörzet állandó népessége a KSH elérhető legfrissebb, 2024. évi adatai alapján 272 170 fő, a lakónépesség száma 256 940 fő. Az üdülőkörzet állandó népességszámának 2018 óta tartó növekedési szakasza egyértelműen lezárult. A kiemelt térség lakónépessége a pandémia ideje alatt 2020-2021-ben átlagosan mintegy 5 500 – 6 000 fővel volt magasabb, mint a járványidőszak előtt, 2021-ben már megközelítette a 264 ezer főt, míg a járványt követően, 2022 során a 2019-hez képest elért népességnövekmény gyakorlatilag megfeleződött, 2024-re pedig tovább csökkent. Így az utóbbi két évben újra 257 ezer fő alá esett a térség lakónépessége és 273 ezer alá az állandó népesség.

A Balaton térségében, ahogyan országosan is, a születések és a halálozások egyenlege évtizedek óta negatív, többen halnak meg a térségben élők közül, mint ahányan születnek. Összességében a gyermekvállalást ösztönözni kívánó népesedéspolitika fenntartása ellenére sem sikerül tartós időtávban jelentősen növelni a születések számát a térségben, legfeljebb szinten tartás teljesül.

Párhuzamban a népesség negatív születési és halálozási egyenlegével a lakosság nagymértékű öregedése figyelhető meg. A 100 fiatalkorúra jutó időskorúak száma a 2005. évi 119 főről 2024-re 211 főre növekedett, vagyis lényegében kétszer annyian élnek nyugdíjas korúak a Balaton térségében, mint az életkezdő fiatalok. Az eltartott népesség függőségi rátaértéke a népességfogyatkozás és az öregedés kumulatív hatásai alapján fokozatosan emelkedik a térségben, 2005-ben 43,1 %, 2010-ben 44,8 %, 2015-ben 49,5 %, 2020-ban 57,4 %, 2024-ben 60,6 %-os értéken állt. Az 50 % feletti eltartottsági érték azt jelenti, két aktív korú tart el egy inaktív személyt. Az eltartott népesség rátaindexe növekszik, ami azt jelenti, hogy az eltartók gyakorisága csökken, és az eltartottaké növekszik, vagyis az eltartókra egyre nagyobb teher hárul.

A BKÜ területét jellemző további fontos demográfiai tény, hogy hosszú időtrendszen a természetes népességfogyatkozás mértéke alapján várható szinten mégsem csökken az üdülőkörzet népessége. A népesség számának a várható népességcsökkenési tendenciával szemben megfigyelt változása a jellemzően pozitív vándorlási egyenleggel magyarázható. A koronavírus-járvány első évében, 2020 során egészen extrém, 25-26 ezrelékes vándorlási népességnyeresség jelentkezett az üdülőkörzetben, ez 2021-ben visszacsökkent a 2019 évi átlagban magas szintre, majd 2022-2023 időszak során a hosszú időtávban megszokott 2-3 ezrelékre mérséklődött. 2024-re 4 ezrelék fölé emelkedett, ami a sokévi átlagnál valamivel magasabb értéknek tekinthető.

A bűnözési statisztikák esetében a bűnelkövetések számának emelkedése látszik az utóbbi években, megtörve a korábbi tíz évre jellemző, csökkenést mutató trendeket. Egységnyi lakosra ugyanakkor kevesebb bűnelkövetés jut az üdülőkörzetben, mint az országosan jellemző. A

bűnelkövetések legnagyobb tömegét a parti zóna települései adják, a bűncselekmények népességarányosan is nagyobb számban itt fordulnak elő nyilvánvaló összefüggésben a turizmusgazdaság súlypontjaival.

A civil szervezetek száma 2010 és 2024 között Magyarországon mintegy 57 ezerről 54 400 körülire, vagyis nagyjából mintegy ≈ 6 %-kal csökkent. A civil szervezetek száma a Balaton térségében növekedett, szemben az országos átlaggal, a 2010 évi 1903-ról 2024-re 1946 szervezetre. A növekedés mértéke a két időpont között $\approx 2,2$ % körüli. Régóta ismert tény, hogy az üdülőkörzeti civil index alapvetően a parti, partközeli területsáv lényegesen magasabb civil aktivitásának köszönheti kiemelt szerepkörét, a vizsgált 12 éves időtávban a Balaton partja közelében 7 ezrelék között alakul a civil szervezetek ezer állandó lakosra jutó száma.

Turizmus, vendégforgalom

A Balaton és térsége évszázados időtávban Magyarország egyik legnépszerűbb idegenforgalmi desztinációja, amivel összefüggésben a térség egyik legfontosabb gazdasági szektora a szálláshely-szolgáltatás és vendéglátás. Az elmúlt, 2025-ös évről elmondható, hogy az előző évhez képest egy visszafogottabb, de így is dinamikusnak tekinthető forgalomnövekedés volt regisztrálható a kereskedelmi szálláshelyek vendégforgalmában. A Központi Statisztikai Hivatal adatai 2 249 070 fős teljes vendégszámot mutatnak, amely majd kétszázezer fővel haladja meg az előző évi értéket.

A belföldi vendégszám csaknem 1 millió 695 ezer fős, a külföldi vendégek száma pedig meghaladta az 554 ezret. A belföldi vendégek száma 54 ezer fővel (3,3%-os bővülés 2024-hez képest), míg a külföldi vendégek száma 44 104 fővel (8,6%-os bővülés 2024-hez képest) gyarapodott.

2025-ben a vendégszám adatokhoz hasonlóan a vendégéjszakaszám is bővült az előző évihez képest – mint a belföldiek, mind pedig a külföldiek felületén. Az összességében 6 millió 096 ezres vendégéjszaka-szám több mint 270 ezerrel haladja meg a 2024. évi értéket, amely 4,6%-os növekedést jelent. A külföldi vendégek 1 millió 802 ezer, míg a belföldiek 4 millió 294 ezer vendégéjszakát töltöttek el a BKÜ kereskedelmi szálláshelyein. A külföldiek esetében ez az előző évihez képest 9%-os, a belföldieknél mindössze 2,9%-os bővülési ütemet mutat. Mind a belföldi, mind az összesített vendégkör esetében az idei év adta a csúcserőértéket a teljes 2001 óta tartó időszakban.

A balatoni vendégforgalom pozicionálása érdekében a külföldi és belföldi vendégek egymáshoz viszonyított aránymegoszlásának hosszú időtávban bekövetkező változásának követése is kiemelt monitoring feladat. A külföldi vendégek esetében elmondható, hogy 2025-ben arányuk elérte a 24,6%-ot, míg a hazai vendégek az összes vendég 75,34-át tették ki. A külföldiek ~ 1 %-pontnyi emelkedése az előző évhez képest ugyan nem feltétlenül tűnik jelentősnek, de utoljára ilyen arányú külföldi vendégszám 2013-ban volt rögzíthető a Balatonnál.

A kereskedelmi szálláshelyeken regisztrált vendégek átlagos tartózkodási ideje hosszú időtrendszer szerint csökkenő linearitásban mozgott a Balaton térségében, de ez a trend 2025-ben megtört. 2025-ben a külföldiek által eltöltött vendégéjszakák átlagos száma emelkedett, míg a belföldi vendégek esetében stagnált. A külföldi vendégek 3,3 éjszakát töltenek el átlagosan a Balatonnál (ez közel két teljes éjszakával kevesebb, mint pl. a 2013-as év értéke), míg a belföldi vendégek tartózkodási ideje is mostanra csupán 2,5 éj lett. A balatoni érték még mindig magasabb az országos, 2,4 éjszakás átlagnál.

2025-ben minden eddiginél magasabb arányú volt a főszezonon kívüli időszak részesedése a vendégek és vendégéjszakák számából. A vendégek 64,6%-a, míg a vendégéjszakák 58,1%-a volt a július-augusztusi időszakon kívül regisztrálható. Ezzel szemben a főszezon részesedése a vendégszám tekintetében 35,4%-ot, a vendégéjszakák száma tekintetében 41,9%-ot tett ki.

A KSH 2021 évig visszamenőlegesen kiemelt helyen közli a regisztrált turisztikai szálláshelyek külföldi vendégforgalmára vonatkozó adatokat küldő országok szerint Magyarország szálláshelyein. A legtöbb külföldi vendég továbbra is Németországból érkezik a Balaton térségébe. A német vendégek száma a koronavírus-járvány végétől folyamatosan növekszik, 2021-ben mintegy 4 ezer, 2024-ben már több mint 8 ezer, 2025-ben pedig csaknem 8 és fél ezer német vendéget regisztráltak. Kiemelkedően jelentős az osztrák, a cseh, a szlovák és a lengyel vendégek a Balaton térségében. Ezek sorrendje a vizsgált évek metszetében nem feltétlenül egyforma, de az ide látogató turisták tömegét tekintve kiemelkednek a többiek közül.

Foglalkoztatás, munkanélküliség

A BKÜ foglalkoztatottsági helyzetképe alapvetően a munkanélküliség eltérő mértékű ciklikus ingadozásainak függvényében változó. A munkanélküliség és a foglalkoztatottság egymással szorosan összefüggő szakaszos ingadozását a turizmusgazdaság térségi működése mozgatja, vagyis az idegenforgalom szempontjából hangsúlyos és kevésbé hangsúlyos szezonok periodikus váltakozásai alakítják. Ugyanakkor a szezonális hatása e tekintetben is enyhül.

A pandémiát követő évek során a kiemelt térség éves átlagos munkanélküliségi rátája kis mértékben tovább mérséklődött, $\approx 3,7$ - $3,8$ %-os körüli értéken pozicionálódik, ami a pandémiát közvetlenül megelőző évek rátaértékeinek felelnek meg, lényegében a járványt megelőző időszak munkanélküliségi helyzetképe rendeződik vissza. Fontos körülmény, hogy a Balaton térségében a munkaképes korú lakosság számának fokozatos csökkenése figyelhető meg, az elmúlt évtized során 26-27 ezer fővel csökkent a munkaképes életkorú, 15-64 éves lakosság száma az üdülőkörzetben. Az elmúlt néhány évben, 2021 és 2025 között közel 8000 fővel szűkült a térség aktív korú népességének száma. A 15-64 éves munkaképes korú népesség 2026 év elejére 158 ezer fő közelébe csökkent.

A legfrissebb adatok alapján, 2025 év során a BKÜ 3,7 %-os munkanélküliségi indexértékéhez képest a somogyi ráta 4,6 %, a Veszprém vármegyei 2,9 %, a zalai 3,2 %-os értéken zárt.

Az üdülőkörzeti ciklikusság a munkanélküliség alakulásában továbbra is kimutatható, de ennek hullámai lényegesen kisebbek a korábbiaknál. A parti és háttértelepülések vonatkozásában a munkanélküliség döntően a térség háttérzóna területét érinti nagyobb mértékben. Két évtizedes időtáv jelenségeit megfigyelve megalapozottan kijelenthetjük, a Balaton Kiemelt Üdülőkörzet parti és partközeli vetületében tartósan alacsonyabb a munkanélküliség, mint a háttértelepüléseken.

A pályakezdő munkanélküliség szinte ismeretlen fogalom a Balaton térségében, sokkal inkább a fiatal munkaerő hiánya a probléma. A pályakezdők munkanélkülisége az üdülőkörzet háttérzóna településein magasabb, a parti és partközeli településeken alacsonyabb a teljes vizsgált, közel két évtizedes időszakban.

Miközben a pályakezdő munkanélküliek aránya minimális, és jelentősen csökkent a fiatalabb korcsoportokba tartozók munkanélkülisége, a 46-55 évesek munkanélküliségének csökkenése a koronavírus-járvány óta megfordult, és arányaiban kis mértékben növekedett. Emellett pedig az 56+ éves munkanélküliek aránya radikálisan növekszik a munkanélkülieken belül, miközben maga a munkanélküliség jelentősen csökkent, és a csökkenési trendet kísérő módon, alacsony szinten marad.

Ez azt jelenti, hogy a nyugdíj előtt állók munkanélküliségét nem sikerült érdemben mérsékelni, és az egyéb életkori csoportokba tartozó munkanélküliek számának jelentős csökkenése fokozatosan növeli a legidősebb korcsoportba tartozók munkanélküliségen belüli arányát. A jelenség egész Magyarországon megfigyelhető, a Balaton Kiemelt Üdülőkörzet területén pedig még relevánsabb, mint országosan. A 2020-as évek közepére a Balaton térségében legalább minden harmadik munkanélküli nyugdíj előtt álló, idősebb ember.

A hazai foglalkoztatáspolitikai egyik hangsúlyos célja a közfoglalkoztatásban dolgozók visszavezetése a piaci alapokra helyezett munkavállalói létbe. E szakpolitikai törekvés a Balaton Kiemelt Üdülőkörzet közfoglalkoztatási adataiban is nyomon követhető. 2025 év havi átlagában már csak kevesebb, mint 900 fő volt közfoglalkoztatott a BKÜ-ben.

Lakásállomány, lakásépítés

A Balaton Kiemelt Üdülőkörzet egyik kurrens, jelentős társadalmi vitákat kiváltó, azonban a régióban kibontakozó, beruházási kedvet és gazdasági növekedést demonstráló jelensége a tóparton megvalósuló lakás és üdülőegység építési tevékenység. A BKÜ részesedése a növekvő országos lakásingatlan állomány mellett is lényegében folyamatosan emelkedik, jelen állás szerint az ország teljes lakásingatlan állományának mintegy 3 %-át alkotja. Az üdülőkörzet lakásállománya a térség területi változásait is figyelembe véve 2001-ben közel 105 ezer, 2005-ben több mint 110 ezer, 2010-ben 121 ezer, 2015-ben 126 ezer, 2020-ban 131 ezer, 2024 évben pedig 140 311 db volt, minden eddiginél magasabb.

A városokban található lakásingatlanok száma az ezredforduló évében jelzett mintegy 59 ezerről 2024-re 77 510-re növekedett. Ugyanakkor a községekben található lakások száma is

mintegy 17 ezerrel magasabb, a 2001 évi 45 ezres szintről 2024-re 62 801 db-ra nőtt. A lakásállomány növekedésének legrelevánsabb tényezője ugyanakkor az adott lakás Balaton part / háttérzóna elhelyezkedése. A lakások számának növekedésében a vízközelség döntő tényező. Amíg a parti és partközeli lakások aránya a 2001 évi 56,7 %-os szintről 2024-re 63,7 %-ra emelkedett, a háttérzóna lakásingatlan állományának részesedése, a tényszerű növekedés ellenére 40,7 %-ról 36,3 %-ra csökkent.

A lakásépítésekről összességében elmondható hogy 2015-től 2024-ig több mint 11 ezer új lakás és üdülőingatlan épült a térségben, ezek területi eloszlása azonban egyenlőtlen. Alapvető jelenség, hogy az új építésű lakások és üdülők nagy többsége a parti és partközeli településeken szolgálja a lakosság és az ingatlantulajdonosok kényelmét. Települési szinten vizsgálva az elmúlt 5 év lakás és üdülőépítkezéseit alapvetően a városok hangsúlyai bontakoznak ki, a városokon belül is ebben az időtávban elsősorban Siófok és Keszthely dominál. Figyelmet érdemel azonban, hogy miközben Siófok és Keszthely lakásállománya évről évre magasabb, Keszthely tartósan, míg Siófok a legutóbbi években népességet veszít.

Közműszolgáltatások, infrastruktúra

A kiemelt térség kommunális infrastruktúra-ellátottságára jellemző adat, hogy 2004 óta minden évben magasabb a BKÜ elsődleges közműolló értéke, mint az országos. Ugyanakkor 2024-ben 12,2 % volt a BKÜ másodlagos közműolló értéke, melyhez mérten az országos kedvezőbb, 11,3 %, de valójában nem romlásértékről beszélhetünk, mint inkább fejlődés ütemében érzékelhető különbségekről. A BKÜ esetében jelentős területi különbségek mutatkoznak az egyes települések között a másodlagos közműolló értékében. Összességében megállapítható, hogy a legjobb helyzetben a parti és partközeli települések vannak, esetükben az érték 6,4 %-ot jelent. A BKÜ egyéb településeinek átlaga ennél jóval magasabb, 22,2 %. Ennek oka elsősorban a somogyi települések között keresendő, az üdülőkörzet 27 közcsonna nélküli településéből 18 ebben a vármegyében található.

Magyarország területén a Balaton térsége kiemelkedőnek tekinthető az egy lakosra jutó villamosenergia fogyasztásban, mind az összesített, mind a háztartási fogyasztás tekintetében. Bár vidéki térség, nagyvárosok nélkül, mégis sűrű a fogyasztási mátrix. Az ország területén nem található még egy ilyen terület, amely ennyire kiterjedten képes ilyen magas fogyasztási számokat produkálni a népességarányos háztartási fogyasztás esetében. Még a nagyvárosi agglomerációk lakosságszámra vetített fogyasztási adatai is alacsonyabbak. A Budapest központú Közép-Magyarország településeinél találhatunk egy egységes, környezeténél nagyobb fogyasztási arányszámokkal rendelkező zárványt, jóllehet ennek népességarányos számai sem érik el a BKÜ parti és partközeli településeinek értékeit. A háztartási villamosenergia fogyasztás adataiban található növekmény okai között fontos megemlíteni, hogy a Balaton környéki települések egyre inkább Budapest agglomerációs térségének részévé válnak, egyre több ingázó, vagy ideiglenesen a térségben tartózkodó munkavállalóval. A bővülés másik oka a parti települések lakásállományának gyarapodásában keresendő. A tóhoz közel eső települések országosan is kiemelkedőnek tekinthetők a lakásállomány bővülésének mértékében, egyes települések országosan is az első között vannak az adott érték növekedését tekintve. A lakásállomány bővülése az energiafogyasztás növekedését eredményezi.

A Balaton vízszintje és vízminősége

A Balaton vízszintje a 2025-ös évben 112 cm és 64 cm között változott, így egész évben a felső szabályozási vonal alatt maradt, az éves átlag vízszint 89 cm volt. Vízeresztés a tóból nem történt, csak a Siófok város turisztikai szempontú belterületi víztartásának és a zsilipek karbantartását kötelezően érintő mozgások történtek. A tó vízminőségét elsősorban az algák mennyisége, azon belül is a kéalgák esetenkénti elszaporodása veszélyezteti. A 2019 évi alगतömeg 2020-2025 között nem ismétlődött meg, de lokális vízvirágzások (nyugati medencékben *Dolichospermum*, keleti medencékben *Microcystis* dominanciával) kialakulhattak. A tóközépeken mért klorofill koncentrációk nem haladták meg a hipertróf szint határértékét (75 mg/m^3), de a felszíni vízvirágzások, azaz a víz felszínén úszó zöld réteg laikusok számára is jól észlelhetőek voltak, lokálisan magas klorofill értékek is előfordulhattak.

2025-ben a tó négy medencéjében (Siófoki-, Szemesi-, Szigligeti- és Keszthelyimедence) a nyári időszakban továbbra is folyamatosan mértük a vízminőség alakulását szigetüzemű monitoring állomásainkon. Ezek az állomások folyamatosan működnek, az akár csak átmenetileg fennálló vízminőségi változásokat képesek észlelni, és figyelik a víz rétegzettségét is. A tartós rétegződés, és az ennek következtében kialakuló üledék feletti oxigénhiány volt a 2019-es események legvalószínűbb oka, de 2025-ben ilyen állapotot egyetlen alkalommal sem tapasztalunk. 2025-ben sem az ütemezett mintavételi rendszerben vizsgált tóközépen, sem az eseti partközeli bejárások során nem mértünk hipertróf határértéket meghaladó klorofill koncentrációt, és nem találoztunk a part menti virágzásokkal sem.

Vízfelszínen összegyűlő algákat, azaz algafelúszást (algavirágzást) a monitoring platformok által mért adatok és az általuk rögzített fényképek alapján a tóközépeken nem észleltük. Azonban part menti, lokális vízvirágzást a június közepén több helyen, mind a keleti, mind a nyugati tófélben egyaránt megfigyeltek, miközben intenzív árvaszűnyograjzás is kialakult.

Az algásodottság mértéke szempontjából 2025-ben továbbra is megfigyelhető a keleti és a nyugati tórész elkülönülése. A keleti tófélben kedvezőbb vízminőségű, algában szegényebb, alacsonyabb klorofill-a tartalmú, míg a nyugati részben valamivel algásabb, magasabb klorofill-a tartalmú a víz. Az éves klorofill-a maximum értéke is a keleti tórészben volt az alacsonyabb. A toxintermelésre hajlamos kéalgák mennyisége a nyugati és keleti tófélben sem volt magas.

Az utóbbi két évben a keleti területeken egy kedvezőtlen folyamat indult el, a Siófoki és Szemesi-medencékben az a-klorofill maximum értéke a nyugati tófélre jellemző eutróf tartományba tolódott át. Ráadásul a Siófoki és Szemesi-medencékben összességében több volt a toxintermelésre képes kéalgakoncentráció, miközben a Keszthelyi-, Szigligeti-medencékben a fecskemoszatok (*Ceratium* spp.) mennyisége volt a magasabb. Ezek az algásodási folyamatokban bekövetkezett változások vízminőségi, vízhasználati problémát a tóban az elmúlt évben nem okoztak.

A vízminőség egész évben kedvező volt, halpusztulásról, felszakadó élőbevonatról vagy egyéb problémáról, vízminőség-romlásról nincs adatunk. Legutoljára 2024-ben, évvégén Balatonakaliban okozott barna vízelszíneződést a kovaalgás víz, míg 2025-ben nem érkezett ilyen jelzés egyetlen kikötővel kapcsolatban sem.